

ΤΟΜΟΣ

ΙΑ'

ΕΚΛΟΓΗ

ΤΕΥΧΟΣ

120

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Μπορεί ὁ ἐπιστήμων νὰ πιστεύῃ στὸν Θεό;	Warren Weaver	19
Ἡ Ἀτλαντὶς καὶ ἡ Μινωικὴ Κρήτη	Charles Seltman	22
Μία νέα θεραπεία τοῦ ἔλκους		30
Κύπρος, τὸ νησί τῆς Ἀφροδίτης	Ἀθηνᾶ Ταρσοῦλη	33
Βουδδᾶς: ὁ πεφωτισμένος	Max Eastman	36
Φωνές	A. Huxley	39
Ἡ Ρωσία καὶ ἡ Δύσις		47
Στίχοι τοῦ φθινοπώρου (Ἀνθολογία)		49
Συστολῆς ἐγκώμιον	Harold Nicolson	57
Τὸς τοῦ ἀνθρώπου	Π. Παπανοῦτσος	62
Ἔτσι γνώρισα τὸν Κασοῦξο	El. Rodenwald	65
Ὁ Ἀμερικανικὸς συνδικαλισμὸς	Raymon Cartier	69
Τὸ ἑλληνικὸ εὐθυμογράφημα	(Π. Παλαιολόγος)	77
Δουλειά μου εἶναι ἡ ταχύτης	Stirling Moss	81
Κακὴ πίστις	Al. Melstir	87
Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις	N. Μάτσας	90
Ἕνας ἄνθρωπος τραγουδά	Λ. Μπίτα	97
Πάμπλο Καζάλς		102

«Ποιὸς θὰ δεῖ τὰ περισσότερα» σελ. 101. «Τί ἐννοεῖτε ὅταν λέτε;»
σελ. 89, «Σταυρόλεξο» σελ. 15, «Σκάκι» σελ. 124.

«Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΤ ΕΧΑΣΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ»

Μυθιστόρημα σὲ συνέχειες τοῦ Α. Μπλάκπουλ (σελ. 107)

Τὸ ἐξώφυλλό μας: Ἡ Ὀλίβια ντὲ Χάβιλλαντ στὴν Ἀκρόπολι.
Φωτογραφία: Φωτογραφικοῦ Πρακτορείου Ἑλληνικοῦ Τύπου — Πουλίδη -
Διαμαντῆ.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσις ἄρθρων καὶ εἰκόνων τῆς «Ἐκλογῆς»
χωρὶς τὴν ἀδεία τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

Ἑκλογὴ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Μουρούζη 1

Δι' αὐτῆς Τυπογραφείου: Κ. Ι. ΖΑΓΟΡΙΑΝΙΤΗΣ, Ἀλδου Μανουτίου 18

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57, ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΛ.: 57.081

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ:

Ἑσῶτ. Ἑτησ. 72

Ἑξῶτ. Ἑτησ. \$ 4.40

Ἑσῶτ. Ἑξάμ. 38

Ἑξῶτ. Ἑτησ. £ 1.16.0

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

ΘΕΑΤΡΑ

ΚΟΤΟΠΟΥΔΗ

Πανεπιστημίου 48
Τηλ. 614.592
Συνεχίζει το έργο

«Η Δικηγόρινα»

Κωμωδία του Βερνέιγ.

Παίζουν: Β. Διαμαντόπουλος, Β. Ζουμπουλάκη, Τζ. Γαρμπή, Σ. 'Αθανασιάδου, 'Αθ. Κεδράκας, Στ. Λινάι-ος, Ν. Κουζούλης κ. ά.

Είς το δεύτερον δεκαήμερον άλλα-γής, με το έργο του Τέιου Ούλλιαμς:

«Η λυσσασμένη γάτα»

ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΕΧΝΗΣ

Κάτωθι κινηματογράφου
«ΟΡΦΕΥΣ»

Έναρξεις 7 'Οκτωβρίου

«Βυσινόκηπος»

Του Τσέχωφ

Θά παίξη ή όμάς Κούν.

ΜΟΥΣΟΥΡΗ

Πλατ. 'Αγ. Γεωργίου Καρύται
Τηλ.: 27.248

Έναρξεις ά' 10ήμερον 'Οκτωβρ.

«Πρόσκλησις στον Πύργο»

Του 'Ανουίγ

Παίζουν: 'Ελλη Λαμπέτη, Κ. Μου-σούρης, Δημ. Χόρν, Βάσω Μεταξά.

ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ

Γ' Σεπτεμβρίου 102
Τηλ. 82.134
Συνεχίζει το έργο

«Το πρώτο ψέμα»

Κωμωδία του Γ. Ρούσσου

Παίζουν: Κατερίνα, Ν. Τζόγιας, Α. Καλλέργης, Δ. Σταρένιος, Τ. Φαρ-μάκης, Κ. Οικονομίδης, Δ. Κουκής, Μ. Λαλοπούλου, Α. Μιχαήλ, κ.ά.

ΡΙΑΛΤΟ

Κυψέλης 54
Τηλ. 80.111
Συνεχίζει το έργο

«Ευλιές στα μαλακά»

Κωμωδία

Παίζουν: 'Ιλία Λιυκοῦ, Β. Λογο-θετίδης, Ε. Πρωτοπαπᾶς, Θ. Τζενερά-λης κ. ά.

Ο θίασος θά μεταφερθή στο θέατρο 'Αθηνών περί τὰ μέσα 'Οκτωβρίου.

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΔΟΥ

όδός 'Ιπποκράτους 7
Τηλ.: 614.454
Έναρξεις 14 'Οκτωβρίου

«Ο στρατηγός Μαμά»

Κωμωδία του κ. Γ. Ρούσσου

Παίζουν: 'Απόστολος 'Αβδής, Γιώτα Λάσκαρη, Βίλμα Κύρου, Μαίρη Λαλο-πούλου, Δ. Σταρένιος.

Επιτρέφοντας από την έξοχή...

Επιτρέφοντας από την έξοχή, θάχετε προσέξει ότι ή μακρά παραμονή σας κον-τα στην φύση έχει αγριέψει κι έχει σκλη-ρύνει την επιδερμίδα σας και ιδίως το τρυφερό δέρμα του προσώπου σας.

Η σκόνη του δουνου, ο άέρας, ο ήλιος, ή άλμυρα της θάλασσας, ξηραίνουν το δέρμα, το κάνουν άγριο και του αφαιρούν την ελαστικότητα του.

Όπως παρατηρεί ο περίφημος Δάκτωρ «C. Hauser»: «Ο μεγάλος εξωτερικός εχθρός του νεανικού δέρματος είναι ή ξη-ρότης. Αυτό να το θυμόμαστε πάντοτε. Να προφυλάγετε το δέρμα σας από τον άέρα, τον ήλιο και τις άλλες αιτίες που προκαλούν αυτή την ξηρότητα.

Μόλις, λοιπόν, ήσυχάσετε από τις φροντίδες της επιστροφής, επιβάλλεται να κάμετε μία «κούρα» που θα ξαναδώση φρεσκάδα, ελαστικότητα και απαλότητα στο δέρμα σας. Αρχίστε άμέσως μία πλήρη θεραπεία άναζωογονήσεως της επι-δερμίδος σας.

Πρώτα — πρώτα την ήμερα και το βράδυ, κατά τον ύπνο, χρειάζεσθε μία λι-παρή κρέμα και ή καλύτερη γι' αυτό τον σκοπό είναι ή κρέμα Λανολίνη Μελπάν. Η Λανολίνη Μελπάν, που είναι ουσία συγγενής με το δέρμα, φθάνει ως τα βά-θύτερα στρώματά του και τρέφει τους βα-σικούς ιστούς της επιδερμίδος.

Ίδού, τώρα, ο καλύτερος συνδυασμός για μία ολοκληρωμένη θεραπευτική άγωγή άναζωώσεως της επιδερμίδος.

ΤΕΙΣΣΑΡΑ άπαραίτητα έφοδια: 1) Λανολίνη «Μελπάν» 2) Γαλάκτωμα Ντε-μακιγιάν «Μελπάν» 3) Γαλάκτωμα Λα-νολίνης «Απαλίνα — Μελπάν» και 4) Λο-σιόν «Ντερμίνια — Μελπάν»

ΤΟ ΒΡΑΔΥ. Πρό του ύπνου, καθάρισμα άπαλό του προσώπου, με δαμάκι βρε-μένο σε γαλάκτωμα Ντεμακιγιάν Μελπάν. Αυτό, συν τοίς άλλοις, έξασφαλίζει την «έδωσση» της επιδερμίδος, που είναι ση-μαντική, όσο και ή άναπνοή του ανθρώπου. Το γαλάκτωμα Ντεμακιγιάν Μελπάν κα-

θαρίζει το πρόσωπο χωρίς να γίνεται χρήσις σαπουνιού, που καταστρέφει το δέρμα. Άμέσως μετά το καθάρισμα ένα στρώμα Λανολίνης Μελπάν ή μία επάλει-ψις με Γαλάκτωμα Λανολίνης «Απαλίνα — Μελπάν», θ' άποκαταστή κατά την διάρκεια του ύπνου την βλάβη της ήμε-ρας. Ειδικώς όμως για όσες Κυρίες έχουν λιπαρή επιδερμίδα ο καθάρισμος πρέπει να γίνει με την τονωτική Λοσιόν «Ντερ-μίνια» Μελπάν και την νύκτα το δέρμα να μείνι γυμνό από καλλυντικά.

ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ. Πρωί, μόλις σηκωθήτε, φρεσκάρισμα με Λοσιόν «Ντερμίνια». Μετά επάλειψις με Λανολίνη Μελπάν. Άν θα δγήτε έξω, έλαφρό σκούπισμα της κρέ-μας και μακιγιάρισμα. Άν προτιμάτε ι-δίως τις πράτνες άρες, να δγήτε χωρίς μακιγιάς, μία επάλειψις με «Ντερμίνια» θά κάμη το δέρμα σας λείο και θαμπό χωρίς να βάλετε πούδρα. Τό να δγαίνετε κάπου — κάπου χωρίς μακιγιάρισμα, εί-ναι μία άφέλιμη συνήθεια που την επι-αροτεί και ή μόδα.

Αυτή ή πλήρης θεραπεία ήμερας και νύκτας επιβάλλεται να γίνεται πάντοτε. Άλλά, άν αυτό δεν είναι εύκολο, κάμετέ την τώρα τουλάχιστον που γυρίσατε από την έξοχή γι' άρκετό διάστημα.

Τελειώνοντας δεν χρειάζεται να σας το-νίσουμε ότι πρέπει ν' άποφύγετε τις ποικί-λες απομιμήσεις της γνησίας Λανολίνης Μελπάν και μην ξεχνάτε ότι τα καλλυν-τικά Μελπάν είναι ο πιο πιστός και ά-σφαλής φύλας της όμορφιάς σας.

ΣΑΜΑΡΤΖΗ

Καρόλου 1

Τηλ. 54.755

Συνεχίζει το έργο

«Στραβοτιμονιές»

Κωμωδία του Σ. Φωτιάδη

Παίζουν: Ντίνος 'Ηλιόπουλος, Μίμης Φωτόπουλος, Τζέννη Καρέζη, Νίτσα Τσαγανέα, Μ. 'Εγυπίδου, 'Αγγ. Καπελαρή, 'Αντ. Κουκούλη, Περ. Χριστοφορίδης, 'Ι. 'Αργύρης, 'Ερ. Κονταρίης, Β. 'Ανδρεόπουλος και Γ. Λουκάκης.

Σκηνοθεσία: Ντ. 'Ηλιοπούλου.

Σκηνογραφίες: Γ. Βακαλό.

ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ

όδός Πατησίων

Τηλ.: 55.262

"Εναρξίς β' 10ήμερον 'Οκτέρ.

**«'Ο φίλος μου
ό Δευτεράκης»**

Κωμωδία του κ. 'Αλέκου Σακελλαρίου

Παίζουν: Δ. Φωτόπουλος, Ντ. 'Ηλιόπουλος, Λ. Διανέλος, 'Ι. Χριστοφορίδης, Νίτσα Τσαγανέα, Κυθ. 'Θοχάρη.

ΓΚΛΟΡΙΑ

Πλατ. 'Αμερικής

Συνεχίζει το έργο

«Οι μαιτρέσες του μπαμπά»

Κωμωδία του Λετράζ

Παίζουν: Μιράντα, Λάμπρος Κωνσταντάρας, Δ. Μήλας, Γ. Λεφτεριώτης, Γ. Νέξος, Α. Μάτσας, Χρ. 'Αδαμόπουλος, Σ. Ξενίδης, Β. Παγουλάτος, Δ. Μ. Κωνσταντάρας, Β. Χαριλάου, Α. Κασσαθέτη κ. ά.

Σκηνοθεσία: Λ. Κωνσταντάρας.

Σκηνογραφίες: Μαρινέλας 'Αραβαντινού.

**ΘΕΑΤΡΟΝ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΗΠΟΥ**

Συνεχίζει το έργο

«'Αμλετ»

Του Σαίξπηρ

Παίζουν: Ν. Χατζίσκος, 'Αντ. Βαλάκου, Α. 'Αβδής, Τ. Νικηφοράκη, Θ. Μορίδης, Α. Ζησιμάτος, Γ. Βρασιδαιόπουλος, Κυθέλη Θεοχάρη, Ν. Σταρένιου, Παπαγιαννόπουλος.

KENTPIKON

Πλατ. Κολοκοτρώνη

Τηλ.: 21.559

'Εντός του 'Οκτωβρίου

**«'Η Πινακοθήκη
των ήλιθίων»**

Κωμωδία του κ. Ν. Τσιφόρου.

Παίζουν: Νίκ. Χατζίσκος, 'Αλίκη Βουγιουκλάκη, Τιτίκα Νικηφοράκη, Λυκ. Καλέργης.

Σκηνοθεσία: Πέλου Κατσέλη.

Σκηνογραφίες: Γ. 'Ανεμογιάννη.

«ΑΚΡΟΠΟΛ»

'Ιπποκράτους 9

Τηλ. 22.332

Συνεχίζει το έργο

«Γυναίκες και λουλούδια»

'Επιθεώρησις των 'Ασημακοπούλου

— Σπυροπούλου — Παπαδούκα

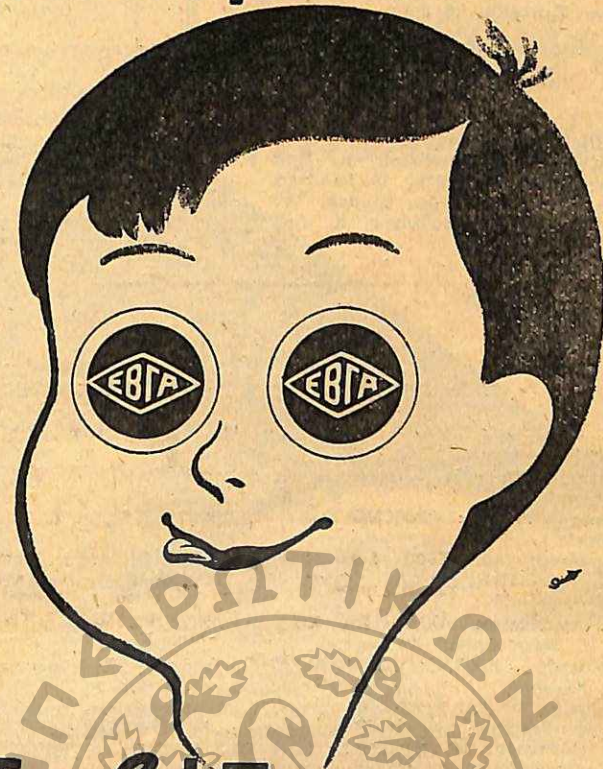
Παίζουν: Β. Αύλωνίτης, Ν. Ρίζος, Α. Παμέλα, Πόπη 'Αλθα, 'Ορέστης Μακρής, Σπεράντσα Βρανά, Κυρ. Μαυρέας, Γ. Βασιλείδου, Στέλλα Στρατηγού, Μανώλης Καστρινός, Χρυσ. Ζώκας, 'Αλ. Νικολαΐδου, Μπελίντα, Ρένα Στρατηγού, Ν. Πατέτσος κ.ά.

Μουσική: Γ. Μουζάκη.

Σκηνογραφίες: Γ. 'Ανεμογιάννη.

Οι επιθυμίες

"ΑΛΕΚΤΩΡ"

διαβάζονται
στα μάτια

ΟΛΑΤΑ - ΚΑΚΑΟ - ΠΑΓΩΤΑ

ΠΕΡΟΚΕ

Όδυσσέως 2
Τηλ. 593.730

Συνεχίζει το Έργο

«Κόκα - Κόλα»

Επιθεώρησης των

Γιαλαμά — Θισβίου — Πρετεντέρη
Παίζουν: Κ. Ντιριντάουα, Κ. Στο-
λίγκας, Κ. Χατζηχρήστος, Μ. Μελάγια,
Μαίρη Βασιλάκη, Ντόλυ Φλύσκο, Άν-
νυ Μπώλ, Β. Μεσολογγίτης, Κ. Δού-
κας κ.ά.

ΒΕΜΠΟ

Καρόλου 18
Τηλ. 53.453

Συνεχίζει το Έργο

«Διπλοπεννιές»

Επιθεώρησης

των Μ. Τραϊφόρου — Δ. Βασιλειάδη
Παίζουν: Σοφία Βέμπο, Άλίκη Βέ-
μπο, Μαρίκα Νέζερ, Νίκος Σταυρί-
δης, Τ. Μηλιάδης, Κριστιάνο κ.ά.
Μουσική: Μ. Θεοφανίδη.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ**ΤΟ ΔΡΑΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ**

Η διεύθυνσις του Έθνικοῦ Θεάτρου κατήρτισε καὶ ἀνεκοίνωσε τὸ χειμερινὸ πρόγραμμα:

Σίλλερ: «ΜΑΡΙΑ ΣΤΟΥΑΡΤ», Τετάρτη 5 Ὀκτωβρίου ἕως 30 Ὀκτωβρίου, Κυριακή.

Άρθουρ Μίλλερ: «ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ», Τετάρτη 2 Νοεμβρίου ἕως 27 Νοεμβρίου, Κυριακή.

Σάξπηρ: «ΑΜΛΕΤ», Τετάρτη 30 Νοεμβρίου ἕως 1 Ἰανουαρίου 1956, Κυριακή.
Ζιροντού: «ΝΕΡΑΪΔΑ» («ONDINE»), Τετάρτη 4 Ἰανουαρίου ἕως 29 Ἰανουαρίου, Κυριακή.

Ούγκο Μπέττι: «ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΟ ΒΡΑΧΟΝΗΣΙ», Τετάρτη, 1 Φεβρουαρίου ἕως 19 Φεβρουαρίου, Κυριακή.

Μολιέρου: «ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ», Τετάρτη, 22 Φεβρουαρίου ἕως 18 Μαρ-
τίου, Κυριακή.

Τσέχωφ: «Ο ΓΛΑΡΟΣ», Τετάρτη, 21 Μαρτίου ἕως 8 Ἀπριλίου, Κυριακή.

Άγγ. Τερζάκη: «ΘΕΟΦΑΝΩ», Τετάρτη, 11 Ἀπριλίου ἕως 6 Μαΐου, Κυριακή.

Π. Οδυσσώφ: «Ο ΕΡΩΤΑΣ ΤΩΝ ΤΕΣ ΣΑΡΩΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΩΝ», Τε-
τάρτη, 9 Μαΐου μέχρι τέλους τῆς περιόδου.

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΘΗΝΩΝ**ΩΔΕΙΟΝ ΗΡΩΔΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ**

1η καὶ 2α Ὀκτωβρίου: Δύο Συμφω-
νικὲς Συναυλίες τῆς Φιλαρμονικῆς τῆς
Νέας Ὑόρκης ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ.

ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ**

3 Ὀκτωβρίου — 10 Ὀκτωβρίου:
Ἐκθεσίς τοῦ Βρετανικοῦ διεθλίου ὀρ-
γανωμένη ἀπὸ τὴν Ἑθνικὴν Ἐνωσιν τοῦ
διεθλίου.

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**

(Πανεπιστημίου ἀρ. 39)
Τηλ. 29.316

Ὅλες οἱ ἐκκληλώσεις τῆς Ε.Φ.Ε. ἂν
δὲν ὑπάρχη ἀντίθετη πληροφορία γι-

ΡΟΜΒΟΣ

Πορσελάναι
κρύσταλλα

ΚΡΑΟΥΤΧΑΪΜ

Η ΜΑΡΚΑ ΤΗΣ ΕΚΛΕΚΤΗΣ ΠΟΡΣΕΛΑΝΗΣ
ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΙΣ
ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΙΑΚΕΚΟΣΜΗΜΕΝΑ
ΚΑΙ ΜΟΝΟΝ ΠΡΩΤΗΣ ΔΙΑΛΟΓΗΣ

Φ. ΔΙΟΝΑΤΟΣ

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ & ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

ΑΠΟ ΤΟ 1927 ΣΤΗΝ ΟΔΟΝ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ 23 (ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΣΤΟΑΣ)

νονται στα έντευκτά της, δόδος Πανεπιστημίου 39, και αρχίζουν στις 8.15 μ.μ.

Τετάρτη 5 'Οκτωβρίου: Προβολή έργων ανηκόντων εις διάφορα μέλη.

Παρασκευή 7 'Οκτωβρίου: 'Εναρκτήριος κύκλος μαθημάτων προχωρημένων, από τον κ. Π. Ρούτση. Είσαγωγική ομιλία του κ. Προέδρου.

Σαββατοκύριακο 8—9 'Οκτ.: 'Εκδρομή στα Τρίκαλα Κορινθίας, (ανάχωρησις με αυτοκίνητα Σάββατον 2 μ.μ. Διανυκτέρευσις στο Ξυλόκαστρο, αναχώρησις Κυριακή 7 π.μ. για Τρίκαλα. 'Επιστροφή στην 'Αθήνα 10 μ.μ. 'Εκκινήσις Πλατεία Κλαυθμώνος. Μεταφορικά και ξενοδοχείον δρχ. 125.

Τετάρτη 12 'Οκτωβρίου: 'Εναρκτήριος κύκλος μαθημάτων αρχαρίων και γενικώς μη προηγμένων από τον κ. Π. Μπρούσαλη. Είσαγωγική ομιλία του κ. Προέδρου.

Παρασκευή 14 'Οκτωβρίου: Κριτική επί των αποτελεσμάτων του Α' ετησίου διαγωνισμού της ΕΦΕ. 'Ολόκληρη ή Κριτική 'Επιτροπή του Διαγωνισμού αποτελούμενη από τους κ. κ. Προκοπίου, Μόραλη, Γιαννουκάκη, Μελετή, Παπαϊωάννου, Εύελπιδη και Πατριώη θα παρσθή για να απαντήση σε ολεσδήποτε απορίες ή γνώμες των ομιλητών μελών

επί των αποτελεσμάτων του Διαγωνισμού.

Τετάρτη 19 'Οκτωβρίου: Β' Μάθημα αρχαρίων με θέμα «Τύποι μηχανών και πρακτική χρήσις αυτών» από τον κ. Π. Μπρούσαλη.

Παρ. Σαβ. Κυρ. 28—29—30 'Οκτωβρίου: 'Εκδρομή σοδαρού Φωτογραφικού ενδιαφέροντος με συμμετοχή έκλεκτων στελεχών της ΕΦΕ στο Μέγα Σπήλαιον, Καλάβρυτα, 'Αγία Λαύρα, Ξυλμπία, Πύργος, Πάτρας, Κιάτον, Λίμνη Στυμφαλίας, Νεμέα, Κόρινθο, 'Αθήνας με αυτοκίνητα πολυτελείας. 'Εγγραφές και πληροφορίες στα γραφεία της ΕΦΕ μέχρι 22ας 'Οκτωβρίου το θραδύτερον.

Κυρ.ακή 30 'Οκτωβρίου: Φωτογραφικός περίπατος στην 'Ακρόπολι για αρχαρίους και γενικώς μη προηγμένους υπό την αρχηγίαν του κ. Π. Μπρούσαλη.

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ
(Λεωφ. 'Αμαλίας 28)

Σαββατοκύριακο 8 —9)10)55: 1)

ΣΧΟΛΗ ΚΟΥΛΑΣ ΠΡΑΤΣΙΚΑ

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ—ΡΥΘΜΙΚΗ—ΜΟΥΣΙΚΗ—ΧΟΡΟΣ

Τα μαθήματα αρχίζουν την 1ην 'Οκτωβρίου
'Εγγραφαι από 15ης τρέχ. κάθε μέρα 9—1 & 5—8
πλην Σαββάτου απογεύματος
ΟΜΗΡΟΥ 55. Τηλέφωνον 612-263

Αξιοποιήστε τις
γνώσεις σας στα

ΑΓΓΛΙΚΑ

Το LINGUAPHONE σας δίνει μέσα σε λίγες εβδομάδες

εύχέρεια ομιλίας

Μιλάτε ελεύθερα με άσφρη προφορά

Ενώ θα χρειάζοντο τρεις μήνες (άκομα και με το Linguaphone) για να αρχίσετε να μιλάτε 'Αγγλικά, αν δεν ξέρατε ούτε λέξη από τη γλώσσα αυτή, αντίθετα μερικές εβδομάδες αρκούνη για να μιλήσετε, με άσασχόλησι μόλις ενός τετάρτου της ώρας καθημερινώς, εφ' όσον έχετε μερικές θεωρητικές γνώσεις (λεξιλογίου και γραμματικής).

Κανένα βιβλίο δεν μπορεί να σας μάθη να μιλάτε 'Αγγλικά ή οποιαδήποτε γλώσσα με άσφρη προφορά. Είναι απαραίτητο να ακούτε γύρω σας τους ξένους να μιλούν. Δύσκολο; Καθόλου! Γιατί με το Linguaphone τους ακούτε οποια ώρα θελήσετε μέσα στο σπίτι σας να μιλούν. Βρίσκεσθε στην ατμόσφαιρα της κάθε χώρας και σε 60 ώρες μιλάτε σαν να είχατε γυρίσει από τη χώρα που μιλιέται ή κάθε γλώσσα. Και μη ξεχνάτε πως το Linguaphone είναι πραγματική διασκέδασις.

Ελάτε να σας κάνωμε μίαν επίδειξι δωρεάν και χωρίς καμμίαν υποχρέωσι εκ μέρους σας. Είτε γράψτε μας για να λάβετε επίσης δωρεάν ένα ενδιαφέρον πολυ-οσλίδιο τεύχος που σας αναλύει το σύστημα και τον τρόπο της δωρεάν δοκιμής του LINGUAPHONE επί 8 ημέρες στο σπίτι σας. (Διαλέγετε ανάμεσα σε 32 ξένες γλώσσες).

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ LINGUAPHONE

Πανεπιστημίου 10 - 'Αθήνας

Στείλτε μου δωρεάν και χωρίς υποχρέωσι μου το 'Αναλυτικό σας τεύχος που έξηγει και τον τρόπο της δωρεάν δοκιμής του LINGUAPHONE στο σπίτι μου.

Όνομα

Διεύθυνσις

Επάγγελμα

Καϊάφα — 'Ολύμπια, με αυτοκ)μαξ. 'Ομιλητής ο Σύμβουλος της ΕΠΛ. κ. Ν. Κούρης. 2) Σκιάθος με τ)α)π ΣΕΜΙΡΑΜΙΣ.

Κυριακή 9)10)55: 1) Δελφοί, με λεωφ. Πούλμαν. 'Ομιλήτρια ή 'Εφορος 'Αρχα στήτων Δελφών Δις 'Ιωάννα Κωνσταντίνου 2) Ευλόκαστρο, με λεωφ. Πούλμαν 3) 'Αγ. 'Ιερόθεος 4) Πάρνης 5) Σταμάτα — Βιδίστης 6) 'Υπατο — Σύρτζι 7) Κατο μίδι — Πηγή Κορομηλιά — 'Ανω Βαρυμπόμπη (πεζοπορική) 8) Καπανδρίτι — Γραμματικό — Μαραθών — Ν. Μάρκη 9) Σούνιον (έκδρομη χωρίς δηλώσεις) 10) Τύμβος Μαραθώνος — 'Αγ. Παντελεήμων (έκδρομη μόνο για νέους) 11) Καθούρ. (πρωινή).

Σαββατοκύριακο 15 — 16)10)55: 1) Σαντορίνη — Πάρος, κρουαζιέρα με τ)α)π ΣΕΜΙΡΑΜΙΣ. 'Ομιλητής ο 'Υψηλ. του Πανεπιστημίου κ. 'Ι. Παπασταματίου. 2) Τρίπολις — Βυτίνα, με λεωφ. Πούλμαν.

Κυριακή 16)10)55: 1) Κάλαμος — 'Αφιάρεο — 'Αγ. 'Απόστολοι, με λεωφ. Πούλμαν. 'Ομιλητής ο 'Επιμελητής 'Αρχα στήτων κ. Δ. Θεοχάρης. 2) Χαλκίδα — Χάλια, με λεωφ. Πούλμαν 3) Πόρτο Γερμανό 4) Πάρνηθα 5) Κινέτα 6) Νταού Πεντέλη 7) Αίγινα 8) Πεντέλη — Π κέρμι (πεζοπορική) 9) Π. Ράφτη (έκδρομη χωρίς δηλώσεις) 10) Πάρνηθα (έκδρομη μόνο για νέους) 11) Βουλ. αγμένη (πρωινή).

Σαββατοκύριακο 22 — 23)10)55: 1) Κρήτη, με τ)α)π ΣΕΜΙΡΑΜΙΣ. Είς τας αρχα ότητας της Κνωσσού θά όμιληση ο καθηγητής του Πανεπιστημίου κ. Μαρινάτος 2) Λίμνη Στυμφαλίας — Καστανά.

Κυριακή 23)10)55: 1) Μυκήνες, με λεωφ. Πούλμαν. 'Ομιλήτρια ή κ. 'Αγγ.

'Αγγελουπούλου 2) Ευλόκαστρο, με λεωφ. Πούλμαν 3) Πάρνης 4) Σούνιον, με λεωφ. Πούλμαν 5) 'Αγκίστρι — Παρσία Παλ. 'Επιδάυρου, με τ)α)π νεότευκτο 6) π ΑΛΙΚΗ. 6) Κ θαιρώνας (όρε βατική) 7) Μονή Κλε στών — Φρούριον Φυλής (πεζοπορική) 8) Π κέρμι — 'Ετόσι — Ραφίνα 9) Σ κάλα 'Ωρωπού (έκδρομη χωρίς δηλώσεις) 10) Τατόι — 'Αγ. Μερκούρος (έκδρομη μόνο για νέους) 11) Βάρκιζα (πρωινή).

Σαββατοκύριακο 29 — 30)10)55: 1) Χαλκίδα — 'Αλιθέρι, με λεωφ. Πούλμαν.

Κυριακή 30)10)55: Παλ. Κόρινθος — Λουτράκι, με πολυτελή λεωφ. Πούλμαν. 'Ομιλήτρια ή κ. 'Αγγελ. 'Αγγελουπούλου 2) 'Ελευσίνα — Μ. Πεύκο 3) Πάρνηθα 4) 'Αγ. Μερκούρος 5) Κάλαμος — 'Αγ. 'Απόστολοι 6) Δόνυσος — Ευλοκέρζα — Ν. Μάρκη (πεζοπορική) 8) Λίμνη Μαραθώνος 9) Πόρτο Ράφτη 10) 'Ανάδυσσος (έκδρομη χωρίς δηλώσεις) 11) Μονή Κλειστών — Φρούριον Φυλής (έκδρομη μόνο για νέους) 12) Ζούγκλα (πρωινή).

ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΕΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ 2 'Οκτωβρίου
ΤΕΤΑΡΤΗ 5 »
ΚΥΡΙΑΚΗ 9 »

('Επαθλον SAIN LEGER, δρχ. 80.000. 'Απόστασ 1.800 μ. Συμμετέχουν καθάρρα μοι τριών έτών).

ΤΕΤΑΡΤΗ 12 'Οκτωβρίου
ΚΥΡΙΑΚΗ 16 »
ΤΕΤΑΡΤΗ 19 »
ΚΥΡΙΑΚΗ 23 »
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 28 »
ΚΥΡΙΑΚΗ 30 »

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

«English Classes» ΚΑΘΗΓ. Α. Ι. ΜΑΛΛΙΔΗΣ

Τμήματα δι' όλας τας τάξεις

'Εναρξίς μαθημάτων 3 'Οκτωβρίου

'Εγγραφαί και Πληροφορία 10 — 1 και 5 — 8. Σίνα 22.

Μάθετε νά Σχεδιάζετε δι' Άλληλογραφίας

ΑΦΟΥ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΓΡΑΦΕΤΕ
ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΚΑΙ ΝΑ ΣΧΕΔΙΑΖΕΤΕ

Χιονομαρσιτικό σκίτος του μαθητού μας Π. Σιδέρη, Αθήναι.

Χιλιάδες άτομα τό επέτυχαν χάρις στό νέο και διασκεδαστικό Σύστημα Α. Β. C.

Τό περισσότερο από τό σήματα που μας παρουσιάζει ή φύσις δέν διαφέρουν καθόλου από τή σήματα τών αλφασθητικών γραμμάτων. Τό χέρι σας ώποτασσεταί στή δελφοί σας όταν τού ζητάτε νά σχεδιάση ένα όποιοδήποτε γράμμα, άρα μπορείτε νά σχεδιάζετε.

Κάθε άνθρωπος μπορεί νά μάθη νά σχεδιάζει! Μή λέτε πως δέν έχετε ταλέντο. Τό ταλέντο — συχνά, έκδηλώνεται έκ τών υστερών. 'Οποιος και άν είναι οι άσχαλίες σας, γρήγορα θα μπορούτε και σεις νά σχεδιάζετε έκ τού φυσικού, χωρίς νά καταφεύγετε σέ αντιγραφές και μεγεθύνσεις. Μόνοι σας, στό σπίτι σας, θα μάθετε νά σχεδιάζετε και θα προεδύεστε σταθερά με τήν επίδλεψη τών καλλιτεχνών που θα αναλάδουν τήν καθοδήγησή σας. Τό λογικό δίδοκτρο της Σχολής Α. Β. C. και οι διευκολύνσεις στήν καταβολή τους, κάνουν αυτή τή σπουδή προσιτή σέ όλους.

Θαυμάσια κίνησης έργα του του μαθητού μας Σ. Καραγγελή, Καλόμα.

Τό σκίτος αυτό έγινε έκ τού φυσικού από τήν παλαιά μαθήτριά μας και τήν ζωγράφο Μαρίαννα Παπαγιάννη.

ΔΩΡΕΑΝ

*Ένα πρωτότυπο τεύχος, εικονογραφημένο με έργα μαθητών μας θα σας σταλή δωρεάν, μόλις λάβωμε συμπληρωμένο τό παραπλήρες δελτίο. Στείλτε τό δελτίο σέ:

ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ

Κάθε μαθητής μας ειδικεύεται, χωρίς επιβάρυνση σέ ένα από τούς έξι κλάδους τού Σχολείου: Διακοσμητική, Διαφήμιση, Σχέδιο Μόδας, Εικονογραφησεις, Χιονομαρσιτικό Σχέδιο, Τοπίο, Σχέδιο Γραμμάτων.

ΣΧΟΛΗ Α. Β. C.
Πανεπιστημίου 10, 'Αθήναι
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΩΡΕΑΝ

ΣΧΟΛΗΝ Α. Β. C. Σχεδίου και Ζωγραφικής

Πανεπιστημίου 10 'Αθήναι

Παρακαλώ νά μου άποσταλή, χωρίς όποιαδήποτε μου τό εικονογραφημένο τεύχος σας (εσωκλειστω δρχ. 3 σέ γραμματόσημα δι' έξοδα).
— 'Ενδιαφέρομαι για τό Σύστημα για μεγάλης — Σύστημα για παιδιά 8-13 έτών.
(Σβώνετε τήν περίπτωση που δέν σας ενδιαφέρει)

ΟΝΟΜΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Τὸ δεξι χέρι τῆς νοικοκυρᾶς...

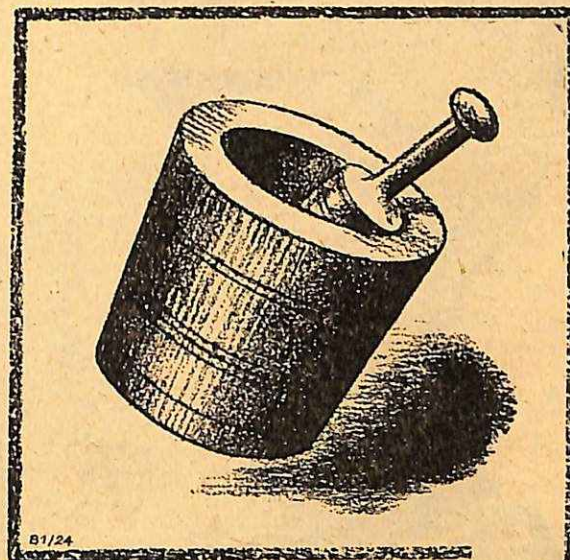
Ὑγραέριον

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:

Σ. & Ε. ΜΑΚΡΥΜΙΧΑΛΟΣ & ΣΙΑ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ 21 - ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 52-705

Γίνεται γουδι
χωρίς τὸ γουδοχέρι;

Γιὰ νὰ ἐπιτύχετε
ἀνωτάτη ἀπόδοσι
τοῦ κινητήρος σας,
χρησιμοποιήσατε
ὀρυκτέλαιο

καὶ βενζίνη

BP με BP 08

ΕΔΩ

είχα ρυτίδες...

... λέει η Κυρία L. N. "και υπέφερα γιατί με έκαναν να φαίνωμαι μεγαλύτερη από ό,τι είμαι. Χάρis όμως στην Κρέμα "TOKALON,, το δέρμα μου ξαναγίνε δροσερό και λείο,, "Εκατομμύρια γυναίκες σ' ολόκληρο τόν κόσμο χρωστούν την νεανική εμφάνισή τους στην καταπληκτική αλλαγή που γίνεται στο δέρμα τους, χάρις στην χρήσι της Κρέμας "TOKALON,,.

Το δέρμα ανανεώνεται αδιάκοπα. Με αυτή τη φυσική ανανέωσι η Κρέμα "TOKALON,, δίνει όμορφιά. Βάζοντας κάθε μέρα την Κρέμα "TOKALON,, δεν περιποιείστε μόνον το δέρμα σας αλλά και τόν όμορφαίνετε.

Και σεις επίσης μπορείτε να όμορφήνετε τόν δέρμα σας.

Ακολουθήστε αυτή την απλή συμβουλή: Τόν θράδυ βάλετε ρός Κρέμα "TOKALON,, πού είναι τροφή γιά τόν δέρμα, στό πρόσωπό σας και στό λαιμό σας, και αφήσατε να ένεργήση αποτελεσματικά όλη τή νύκτα. Τόν πρωί βάλετε την λευκή Κρέμα "TOKALON,, λιπαρή ή όχι, ανάλόγως τού τύπου τού δερμάτός σας, στό πρόσωπό σας, πού δά είναι δροσερό και λείο και δά έχη ξαναβρή την ελαστικότητά του. Τόν δέρμα σας δά ξαναγίνη αμέσως μάτ, δά προστατεύεται όλη τήν ημέρα και ή πούδρα σας δά κρατάη καταπληκτικά μέ τήν κρέμα τής ημέρας.

Αρχίστε από άποψη τήν όμορφιά τού δερμάτός σας.

Tokalon Προστατεύει
και όμορφαίνει
τόν δέρμα σας

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

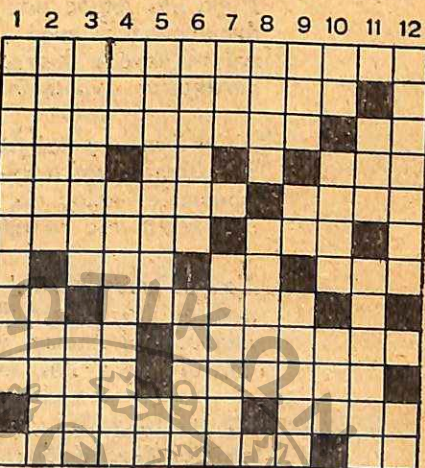
ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1. 'Ο πέμπτος μὴν τοῦ αἰττικοῦ ἔτους ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸ ἀπὸ τῶν μέσων Ὀκτωβρίου μέχρι τῶν μέσων Νοεμβρίου διάστημα.
2. Πολύτιμα τῆς φύσεως στοιχεῖα (γεν.).
3. Γνωστὴ κόμη τῆς χερσονήσου τῆς Ἑρμιόνης. — Πρόθεσις.
4. Γερμανὸς ζωγράφος ἐργασθεὶς διὰ τὰς τοιχογραφίας τοῦ Πανεπιστημίου μας. — Τὸ τελευταῖο καὶ πρῶτο σύμφωνο τῆς προηγουμένης λέξεως. — Τίτλος εὐγενείας.
5. 'Ο ἄνθρωπος αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι καὶ καλὸς (ἐνάρθ.). — Γνωστὴ πόλις τῆς Βυρτεμβέργης.
6. «Κάθε τόπος καί... κάθε μαχαλὰς καὶ τάξη». — Μία ἐθνικὴ ἡρώς.
7. Γαῖδουροτόμαρο (ἀρχ.) — Γενικὴ ἀντωνυμία — Γλυκό...
8. Ἄνθη. — Εὐρύχωρον κύπελλον (δημ.).
9. Πολεμικὸν ὄχημα. — Πόλις τῆς Μακεδονίας (αἰτ.).
10. Φυτὸν τῶν σκιαδανθῶν. — Τὸ εἰσρέον εἰς τὸ κύτος τῆς λέμβου θαλάσσιον ὕδωρ.
11. Ὀπτικὰ ἐργαλεῖα. — Δερμάτινος εἶναι τὸ λέπαδνον.
12. Ἑλληνικὸς χορὸς (γεν.). Νότα.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1. Συνδέεται με τήν κληρονομικότητα καὶ τὸν ὕγιεινὸν βίον (γεν.).
2. Ἱστορικὸ χωριὸ τοῦ νομοῦ Ἀχαΐας. — Παράλιος πόλις τῆς Χίλης.
3. Ἐνα τέτοιο κρασί εἶναι τὸ Κιάντι. — Μία διάσημος αἰδοῦς εὐροῦσα τραγικὸν θάνατον τὸ 1947.

4. Παραπόταμος τοῦ Γιάνγκ-τσέ - Κιάνγκ. — Μία τῶν 48 Πολιτειῶν τῶν Η.Π.Α. (γεν.).
5. Τὰ ἀλατὰ τῆς ἀποτελοῦν ἐκλεκτὰς χρωστικὰς ὕλας (γεν.). — Κινεζικὴ μονάς.
6. Ἀειθαλὴ δένδρα. — Κέρματα μικρὰς ἀξίας (ἀντιστρ.).
7. Προστιθέμενον πολλαπλασιάζει ὠρισμένες φορές. — Πρωτεύουσα τῆς Ὑεμένης, ἐνάρθρων.
8. Μία ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν διεκδικουμένη πορτογαλικὴ ἀποικία, ἐνάρθρων. — Ἀγγλικὴ κούρσα ἵπποδρομιῶν.
9. Ποταμὸς τῆς Γαλλίας, ὅπως τὸν προφέρουν οἱ Γάλλοι. — Χρυσός... γαλλικός. — Φιλοσοφικὴ θεωρία (με διαλυτικά).
10. Παραπόταμος τοῦ Δουνάδωος — ὁπωροφόρον δένδρον. — Ποταμὸς τῆς Δ. Γαλλίας.
11. Τὸ μικρὸ ὄνομα τοῦ συζύγου τῆς Ὠντρεῦ Χέμπουργ. — Σκοπευτικὴ ἐπιτυχία... (γεν.).
12. Ἀγγλος πολιτικός καί... κούρσα ἵπποδρομιῶν. — Ἰταλικὴ συναίνεσις.

- ουσα τῆς Ὑεμένης, ἐνάρθρων.
8. Μία ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν διεκδικουμένη πορτογαλικὴ ἀποικία, ἐνάρθρων. — Ἀγγλικὴ κούρσα ἵπποδρομιῶν.
9. Ποταμὸς τῆς Γαλλίας, ὅπως τὸν προφέρουν οἱ Γάλλοι. — Χρυσός... γαλλικός. — Φιλοσοφικὴ θεωρία (με διαλυτικά).
10. Παραπόταμος τοῦ Δουνάδωος — ὁπωροφόρον δένδρον. — Ποταμὸς τῆς Δ. Γαλλίας.
11. Τὸ μικρὸ ὄνομα τοῦ συζύγου τῆς Ὠντρεῦ Χέμπουργ. — Σκοπευτικὴ ἐπιτυχία... (γεν.).
12. Ἀγγλος πολιτικός καί... κούρσα ἵπποδρομιῶν. — Ἰταλικὴ συναίνεσις.

I. X.

Νίκη

Και τὴν προσμέναμε τὴν ὥρα
τοῦ μουσικοῦ συναγερμοῦ
τῶν πόθων καὶ τοῦ γλυκασμοῦ
τῆς φαντασίας νᾶναι σάν τώρα:

Γύρα καὶ μπρός μας τῶν ἀγώνων
ἀνεκύμαντη ἡ πυρὰ
καὶ τὰ μεγάλα θρονιερὰ
συνθήματα ἀγοικοῦνται μόνον...

Στὴν ὄψη μας καὶ μὲς τὰ φρένα
τὰ δάσπρα κρύνα τῆς ὀργῆς
φρουμάζει σάλος τῆς κραυγῆς
σιὰ χεῖλη μας τὰ πυρωμένα...

Γοργοὶ φευγάτοι σὶ ἄναμμά μας
πρῶτοι σιὸ θάνατο ἢ στερνοὶ
μάστιγες ἢ ἥρωες, φωτεινοὶ
καπνοὶ μὲς τ' ἀστραπόδρονιά μας...

Κι ὁ ἀλαλαγμὸς ὡς κρούει τὸ γέγραμα,
περιζωμένος τὸ βοριά,
μὲς τὴν κλάγγη πλατεῖα πορτὰ
ανοίγουμε πρὸς τ' ἅγιο τέγρα...

Ἀπὸ τὴν «Ἀνθολογία Κυπρίων Ποιητῶν» τοῦ Ἀνδρέα Σ. Ἰωάννου.

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα τοῦ κόσμου

Ἐπιστήμη καὶ θρησκεία

ΜΠΟΡΕΙ Ο ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΝΑ ΠΙΣΤΕΥΗ ΣΤΟΝ ΘΕΟ;

Τοῦ

WARREN WEAVER

Ἐπιστήμη εἶναι ἡ ἐκδήλωση ἐκείνη τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν ὁποία προσπαθεῖ νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ θέσῃ ὑπὸ τὸν ἐλεγχό του τὴ φύσι. Λέγοντάς το αὐτό, δὲν μπορῶ νὰ πῶ ὅτι διατυπώνω τὴν προσωπικὴ μου ἀντίληψι περὶ ἐπιστήμης. Ἡ θρησκεία πάλι εἶναι μιὰ ὑπόθεσις ἐντελῶς προσωπικὴ. Τὸ μόνο ποὺ μπορῶ νὰ σᾶς πῶ εἶναι τί σημαίνει θρησκεία γιὰ μένα: πρῶτα εἶναι ἓνας ὁδηγὸς τῆς ζωῆς καὶ ἔπειτα ἡ θεωρία τῆς ἠθικῆς ἐννοίας τῆς ὑπάρξεώς μας.

Ἡ ἐπιστήμη προσπαθεῖ νὰ ἀπαντήσῃ στὸ ἐρώτημα «Πῶς;». Πῶς συμπεριφέρονται τὰ κύτταρα στὸ σῶμα; Πῶς θὰ σχεδιασθῇ ἓνα ὑπερηχητικὸ ἀεροπλάνο; Ἡ θρησκεία ἀντίθετα προσπαθεῖ νὰ ἀπαντήσῃ στὸ ἐρώτημα: «Γιὰτί;» Γιὰτί δημιουργήθηκε ὁ ἀνθρώ-

πος; Γιὰτί πρέπει νὰ λέω τὴν ἀλήθειαν;

Ἡ ἐπιστήμη προσπαθεῖ νὰ ἀναλύσῃ πῶς συμπεριφέρονται τὰ πράγματα, οἱ ἀνθρώποι, τὰ ζῶα. Δὲν ἐνδιαφέρεται ἐὰν ἡ συμπεριφορὰ αὐτὴ εἶναι καλὴ ἢ κακὴ. Σ' αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ θέματα καλεῖται νὰ ἀπαντήσῃ ἡ θρησκεία.

ΠΩΣ ΟΡΙΖΕΤΑΙ Ο ΘΕΟΣ

Ὅταν εἶμαι ταραγμένος ἢ φοβισμένος ἢ στενοχωρημένος γι' αὐτοὺς ποὺ ἀγαπῶ, ὅταν ἀκούω τοὺς ὕμνους ποὺ μοῦ ζωντανεύουν τίς ὠραιότερες ἀναμνήσεις τῶν παιδικῶν μου χρόνων, τότε ὁ Θεὸς γιὰ μένα εἶναι ἓνας συναισθηματικὸς καὶ παρηγορητικὸς Θεός, ἓνας προστατευτικὸς Πατέρας.

Ὅταν προσπαθῶ νὰ λύσω ξνα

πρόβλημα καλοῦ καὶ κακοῦ. τότε ὁ Θεὸς εἶναι μιά καθαρὴ καὶ ἀδιάφιλονεικτὴ φωνή, μιά ἀστείρευτη πηγὴ ἡθικῆς καθοδηγήσεως. Δὲν καταλαβαίνω πῶς συμβαίνουν αὐτά. Ἀλλὰ ἂν ἀκούσω τὴ φωνὴ αὐτὴ ξέρω πολὺ καλά ποῖο εἶναι τὸ ὁρθό. Πολλὲς φορές δὲν μποροῦσα νὰ πῶ μὲ θεβαιότητα ποιά πράξι θὰ ἐξυπηρετοῦσε καλύτερα ἓνα ὠρισμένο πρακτικὸ σκοπὸ. Ἀλλὰ οὔτε μιά φορά στὴ ζωὴ μου δὲν ἔτυχεν νὰ ἀναρωτηθῶ ποῖο ἦταν πραγματικὰ τὸ ὁρθὸ καὶ νὰ μὴν θρῶ τὴν ἀπάντησι.

Οἱ δύο αὐτὲς σκέψεις καλύπτουν τὴν καθημερινή μου σχέσι μὲ τὸν Θεό. Δὲν αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ προσπαθῶ νὰ τίς ἀναλύσω σὲ καθαρὰ λογικοὺς ὅρους. Ἐκφράζουν γεγονότα ἀπὸ τὴν πείρα μου. Δὲν μπορεῖτε νὰ μὲ πείσετε πῶς δὲν ὑπάρχει τέτοιος Θεὸς ὅπως δὲν μπορεῖτε νὰ μὲ πείσετε πῶς ἓνας θράχος ἢ ἓνα τραπέζι δὲν εἶναι σώματα στερεά. Καὶ στίς δύο περιπτώσεις ἡ ἀπόδειξις εἶναι ἀπλή, ἁμεση καὶ ἐνιαία.

Σὰν ἐπιστήμων μπορεῖ νὰ ξέρω ὅτι τὸ ξύλο ἢ ὁ θράχος ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἄτομα. Αὐτὸ ὅμως δὲν θὰ πῇ ὅτι οἱ συνήθειες ἔννοιες τοῦ Θεοῦ δὲν μοῦ προσφέρουν μιά λεπτομερῆ λογικὴ ἐξήγησι. Θεός, σὲ ἓνα διανοητικὸ ἐπίπεδο (ἀνάλογο μὲ τὸ θεωρητικὸ ἐπίπεδο τοῦ φυσικοῦ), εἶναι κάτι ἄλλο καὶ, ὅπως τὸ περιμένει ἓνας ἐπιστήμων, εἶναι κάτι ἀφηρημένον. Καὶ μὲ ἱκανοποιεῖ τὸ γεγονός ὅτι, ἐκτός ἀπὸ τὴν ἄλλη, τὴν κοινὴ ἄποψι, μπορῶ νὰ σκέπτομαι τὸν Θεὸ κατὰ τρόπους διανοητικὰ ἱκανοποιητικούς καὶ συνεπῆς μὲ τίς σκέψεις πού κάνουν πάνω σὲ ἐπιστημονικὲς γραμμές.

Θεὸς εἶναι γιὰ μένα ἓνα ὄνομα πού βρίσκεται πίσω ἀπὸ μιά σταθερὴ σειρὰ φαινομένων τῶν ὁποίων ἡ ἡθικὴ σκοπιμότης εἶναι ἐκδηλῆ καὶ τὰ ὁποῖα ἔχουν στενὴ σχέσι μὲ τὴν μοῖρα τοῦ ἀνθρώπου.

ΜΠΟΡΕΙ ΕΝΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΝΑ ΠΙΣΤΕΥΗ;

Οἱ ἐπιστήμονες εἶναι κατ' ἐξοχὴν οἱ ἄνθρωποι πού πιστεύουν στὸ ἀόρατο, σ' αὐτὸ πού δὲν καθορίζουν οἱ αἰσθήσεις. Κανένας ἐπιστήμων δὲν ἔχει ποτὲ «δὴ» ἓνα ἠλεκτρόνιο. Τὸ «ἠλεκτρόνιο» εἶναι ἀπλῶς ἓνα ὄνομα γιὰ μιά ὠρισμένη σειρὰ φαινομένων πού συμβαίνουν ὑπὸ ὠρισμένες συνθήκες. Καὶ ὅμως τίποτε δὲν εἶναι περισσότερο πραγματικὸ γιὰ ἓναν ἐπιστήμονα ἀπὸ ἓνα ἠλεκτρόνιο. Οἱ κάρτες, τὰ τραπέζια, οἱ θράχοι δὲν εἶναι τόσο «πραγματικά» γι' αὐτὸν ἂν σκεφθῇ βαθύτερα. Ἐνὰ τραπέζι, ἰδωμένο μέσα ἀπὸ τὰ ὄργανα ἀκριθείας τοῦ ἀτομικοῦ φυσικοῦ, δὲν εἶναι παρὰ μιά σκιδῶδης, στροβιλιζόμενη διάρθρωσις ἠλεκτρικῶν φορτίσεων ρευστῶν καὶ φευγαλέων. Ἔτσι τὸ τραπέζι χάνει ἐντελῶς τὴν ὄψιν τοῦ στερεοῦ.

Ὁ ἐπιστήμων εἶναι ὁ τελευταῖος πού θὰ περιμένει νὰ δῇ μιά ἐρμηνεία τοῦ αἰώνιου μὲ γνωστὰς ἰδέες. Εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος πού ποτὲ δὲν θὰ πῇ πῶς μιά ἀφηρημένη περὶ Θεοῦ ἀντίληψις μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ στὴν ἰδέα τοῦ μὴ πραγματικοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸν πραγματικὸ εἶναι ἐκεῖνο πού ὑπόκειται στίς αἰσθήσεις. Καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ οἱ ἐπιστήμονες συμφωνοῦν. Οἱ ἄνθρωποι ὅμως δὲν ἔχουν συμφωνήσει ἀκόμη ποιά ἐννοοῦν φαινόμενα τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅμως ἐγὼ δέχομαι τὴν ἀφηρημένη, πνευματικὴ περὶ

Θεοῦ ἀντίληψι, γιὰ τρεῖς λόγους:

Πρῶτον, στὴν ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου παρατηρεῖται γενικῶς μιά καθολικὴ συμφωνία σχετικὰ μὲ τὴν ὑπαρξί τοῦ Θεοῦ. Ἡ συμφωνία αὐτὴ δὲν εἶναι τόσο ἀκριθὴς ὅσο ἡ συμφωνία γιὰ τὴν ὑπαρξί τῶν ἠλεκτρονίων. Ἀλλὰ πολλοί, πολὺ περισσότεροι ἄνθρωποι πίστεψαν καὶ πιστεύουν στὸ Θεὸ ἀπὸ ὅσους πιστεύουν ἢ πίστεψαν ποτὲ στὰ ἠλεκτρόνια.

Δεύτερον, ξέρω ὅτι δὲν μπορεῖ ἡ σκέψις νὰ κινῆται μέσα στὸν κύκλο τῆς θρησκευτικῆς πείρας τόσο ἱκανοποιητικὰ, ὅσο μπορεῖ νὰ κινῆται μέσα σὲ λιγώτερο σημαντικὰ προβλήματα. Ὁ ἀτομικὸς ἐπιστήμων σήμερὰ ἔχει μπροστά του ἀτελεῖς καὶ ἀντιφατικὲς θεωρίες. Ἀλλὰ οἱ θεωρίες αὐτὲς κάνουν τὴ δουλειά τους πολὺ ὠραία καὶ ἀντιπροσωπεύουν ὅτι περισσότερο ξέρομε γιὰ τὸ θέμα αὐτό.

Τρίτον, δέχομαι δύο ἰδέες περὶ Θεοῦ. Τὴν συνήθη κοινὴ ἰδέα ἐνὸς συναισθηματικοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀνώτερη ἰδέα ἐνὸς ἀφηρημένου Θεοῦ. Κι' αὐτό, γιατί βρῆκα καὶ τίς δύο ἀντιλήψεις ἱκανοποιητικές. Δὲν ἐνοχλοῦμαι ἀπὸ τὴν ἰδέα ὅτι πρόκειται γιὰ δύο διαφορετικὲς ἀντιλήψεις. Οἱ ἐπιστήμονες πιστεύουν πῶς τὰ ἠλεκτρόνια εἶναι-μόρια καὶ κύματα ἢ εἴτε

μόνον μόρια, εἴτε μόνον κύματα. Ἄν ἓνα ἠλεκτρόνιο μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ τὰ δύο, δύο τόσο διαφορετικὰ πράγματα, δὲν εἶναι μεγάλη στενοκεφαλιά νὰ περιμένωμ ἀπὸ τὸν Θεὸ τόσο πολὺ λιγώτερα πράγματα;

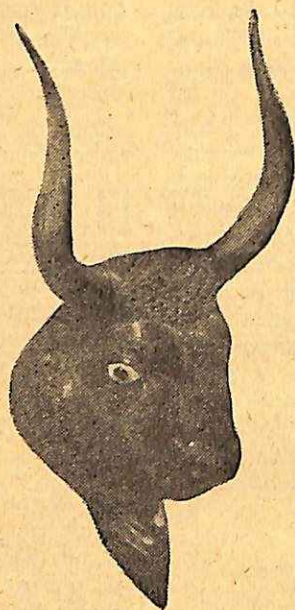
ΜΠΟΡΕΙ ΕΝΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΝΑ ΠΙΣΤΕΥΗ ΣΤΗ ΒΙΒΛΟ;

Πιστεύω πῶς ὁ Θεὸς ἀποκαλύφθηκε σὲ πολλοὺς, σὲ πολλὰς ἐποχὰς καὶ σὲ πολλοὺς τόπους. Ἐξακολουθεῖ μάλιστα νὰ ἀποκαλύπτεται καὶ στὸν σημερινὸ ἄνθρωπο. Κάθε καινούρια ἀνακάλυψις τῆς ἐπιστήμης εἶναι μιά ἀκόμη ἀποκάλυψις τῆς τάξεως πού ἔθεσε ὁ Θεὸς στὸν κόσμον τοῦ.

Πιστεύω πῶς ἡ Βίβλος εἶναι ἡ ἀγνότερη ἀποκάλυψις πού ἔχομε γιὰ τὴν φύσιν καὶ τὴν κάλωσιν τοῦ Θεοῦ. Μοῦ φαίνεται πῶς δὲν μπορεῖ ἡ ἀνθρώπινη καταγραφή τῆς Θεῖας Ἀληθείας νὰ μὴν δείχνῃ λίγη ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη ἀδυναμία. Μοῦ φαίνεται ἐντελῶς ἄχρηστο νὰ ταραζώμαστε γιὰ μερικὲς ἀσήμαντες ἰδιότητες τῆς καταγραφῆς αὐτῆς. Οἱ ἀναγραφές τῶν θαυμάτων τῆς Βιβλικῆς ἐποχῆς εἶναι γιὰ μένα εὐνόητες σὰν ποιητικὲς ὑπερβολές ἢ σὰν παλαιᾶς ἐρμηνείας γεγονότων πού σήμερὰ δὲν θὰ τὰ θεωρούσαμε θαύματα.

Ἡ συζυγικὴ εὐτυχία δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ἂν διαφωνοῦν οἱ σύζυγοι ἢ ὄχι, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ θέμα στὸ ὁποῖο διαφωνοῦν. Μιά ἀσήμαντη διαφωνία γιὰ χρηματικὰ ζητήματα εἶναι συχνὰ ἐνδείξις ἀποτυχίας τοῦ γάμου, ἐνῶ, ἀντίθετα, ἡ διαφωνία γιὰ τὸ τί λουλούδια πρέπει νὰ φυτευτοῦν δίπλα στὰ τριαντάφυλλα, εἶναι βέβαιο σημάδι τῆς ἐπιτυχίας ἐνὸς γάμου.

Μήπως ή 'Ατλαντίς του Πλάτωνος είναι ή Μινωική Κρήτη;

Η ΜΙΝΩΪΚΗ ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ Η ΑΤΛΑΝΤΙΣ

Του

CHARLES SELTMAN

Χάρης στην προσεκτική μελέτη των αρχαιολόγων, που φθάνουν στα συμπεράσματά τους με την μέθοδο των ντετέκτιβ, γνωρίσαμε την ιστορία ενός μεγάλου πολιτισμού· και ό ίδιος ό Μίνως έπαψε πιά να είναι μιά σκιά. Τήν εποχή της βασιλείας κάποιου μέλους της δυναστείας του, στά μέσα του 15ου π.Χ. αιώνα, ένα αίσθημα α-

σφάλειας και εϋημερίας κυριαρχούσε στον λαό της Κρήτης. 'Η πυκνότητα του πληθυσμού δέν τους άνησυχούσε γιατί το οικονομικό τους σύστημα λειτουργούσε καλά και γιατί ό μεγάλος στόλος προστάτευε την θαλασσοκράτειρα του κόσμου από κάθε πειρατικό ή έχθρικό καράβι. "Ενα μέτρο της εϋημερίας της Μινωικής Κρήτης είναι ό πολϋς

χρόνος που μπορούσαν να άφιερώνουν οι κάτοικοί της στην παρακολούθηση των άθλητικών αγώνων. Είναι φυσικό στους ανθρώπους όχι μόνο να κάνουν σπόρ αλλά και να τά παρακολουθούν. 'Από τά όμαδικά αγωνίσματα, τό αρχαιότερο ίσως είναι ή Μινωική ταυρομαχία, στην όποία μιά όμάδα άκροβατών-ταυρομάχων αγωνιζόταν με τέλειο συντονισμό έναντίον του ταύρου. Ξέρομε πώς οι "Ελληνες έπαιζαν ένα όμαδικό παιχνίδι που έμοιαζε με τό σημερινό χόκεϋ. Δέν έχομε όμως καμμιά μαρτυρία για τό σπόρ αυτό από τους ρωμαϊκούς χρόνους. Πάντως τά αγωνίσματα της άρένας ξαναγύρισαν στην Ρωμαϊκή Προβηγκία από όπου ίσως μεταφέρθηκαν στην 'Ισπανία, την Πορτογαλία και την 'Ισπανική 'Αμερική. Τά περισσότερα άθλητικά παιχνίδια είναι αγώνες ενός ατόμου έναντίον ενός άλλου. Αυτό ισχύει για τον Μινωικό και τον Όμηρικό πυγμάχο, τον "Ελληνα άθλητή των Όλυμπιακών αγώνων, τον Ρωμαίο μονομάχο, τον μεσαιωνικό κονταρομάχο ή τον σύγχρονο δρομέα. Φαίνεται όμως πώς οι Μινωικοί Κρήτες άγαπούσαν με πάθος ένα —καλής ποιότητος— έπαγγελματικό, όμαδικό άγώνισμα.

"Εχομε τόσα πολλά μνημεία που μιλούν για τίς Μινωικές ταυρομαχίες, ώστε μπορούμε άνετα να τίς αναπαραστήσωμε. Τους άγριους ταύρους τους έπιάναν με σκοινένια δίχτυα όπως φαίνεται από μιά παράσταση επάνω σε ένα χρυσό κόπελλο. Κάπου κοντά στο άνάκτορο της Κνωσσού θά θρισκόταν κάποια άρένα όπου ό λαός θά μπορούσε να παρακολουθή τό θέαμα. Στο άνάκτορο της Κνωσσού μιά μικρή νωπογραφία δείχνει στο βάθος μιά στεγασμένη γαλαρία από την όποία κομ-

ψές κυρίες κυττάζουν πάνω από τά κεφάλια ενός πλήθους άνδρων και γυναικών. 'Η εικόνα σταματά έδω αλλά είναι εύκολο να την συμπληρώσωμε: όλοι αυτοί οι θεαταί παρακόμευθούσαν κάποια ταυρομαχία, σαν κι' αυτή που βλέπουμε σε μιά άλλη νωπογραφία της Κνωσσού. Στη σκηνή αυτή παίρνουν μέρος δυό άθλήτριες και ένας νεαρός άθλητής. 'Η μιά κοπέλλα πιάνει τον ταύρο από τό ένα κέρατο, παίρνει φόρα και πηδά στην πλάτη του. Και οι δύο αυτές κινήσεις παρουσιάζονται ταυτοχρόνως στην τοιχογραφία. μόνο που τή δεύτερη την έκτελει ένας νέος. 'Η άλλη κοπέλλα είναι έτοιμη να συγκρατήσει την πτώση του συντρόφου της την στιγμή που θά πηδήξει άνάποδα από την πλάτη του ταύρου. Στο σπόρ αυτό θά συνέβαιναν και άτυχήματα. 'Αλλά πολλές κοπέλλες και νέοι θά πετούχαιναν άσφαλώς και θά άφιέρωναν σε κάποιο θωμό γνωστά μικρά χρυσά ή από έλεφαντόδοντο άγαλματάκια. Δέν ξέρομε ποιο τέλος έπαιρνε τό θέαμα. 'Ο ταύρος άσφαλώς στο τέλος θά κουραζόταν άνάμεσα σε τόσους καλά γυμνασμένους άθλητές. "Ισως σε μιά ώρισμένη στιγμή ό ίδιος ό βασιλιάς ή κανένας πρίγκηπας, ώπλισμένος με ένα μακρύ σπαθί, να πηδούσε μέσα στην άρένα για να δώσει τό τελευταίο χτύπημα. Πάντως οι νεαροί έκείνοι ταυρομάχοι της Κρήτης — άνδρες και γυναίκες — χωρίς όπλα και έξαρτημένοι μόνο από την άκρίβεια των κινήσεων και την τέλεια μυϊκή τους έξάσκηση, άξιζαν περισσότερη δόξα από τους σπουδαιότερους μανταντόρ της 'Ισπανίας ή της 'Ισπανικής 'Αμερικής.

'Από τίς άρχές της Μεσομινωικής περιόδου, περίπου, τό 2200 π.Χ., υπάρχουν μαρτυρίες δ-

(*) Κεφαλή ταύρου της Μινωικής 'Εποχής, 1450 π.Χ.

τι ανάμεσα στην Κρήτη καὶ στην Αἴγυπτο διεξαγόταν κανονικὸ ἐμπόριο. Μινωικὰ ἀντικείμενα βρέθηκαν στην Αἴγυπτο καὶ Αἰγυπτιακὰ στην Κρήτη. Στὶς ἀρχές τῆς Ὑστερομινωϊκῆς περιόδου (1500 π.Χ. περίπου) τὸ ἐμπόριο αὐτὸ εἶχε πάρει μεγάλες διαστάσεις καὶ σὲ πολλές Αἰγυπτιακές παραστάσεις εἰκονίζονται Κρήτες, ντυμένοι ὅπως στὶς Μινωικὲς τοιχογραφίες. Οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς ἔλεγαν οἱ ἄνθρωποι τῆς «Κέφτιου». Οἱ Κρητικοὶ ἔφερναν στην Αἴγυπτο μπροῦντζο, λάδι, κύπελλα καὶ ἀγγεῖα ἀπὸ πολυτίμο μέταλλο καὶ τὰ περίφημα «ρυτὰ», δηλαδὴ ἀγγεῖα γιὰ θρησκευτικὲς τελετὲς σμιλεμένα σὲ μαῦρο ἢ σκούρο πράσινο στεατῖτη πού εἶχαν τὸ σχῆμα κεφαλιοῦ μικρῶν ταύρων μὲ κέρατα ἐπιχρυσωμένα. Τὸ πάθος τους γιὰ τὶς ταυρομαχίες παρώθησε τοὺς Κρήτες νὰ κατασκευάζουν αὐτὰ τὰ ἀντικείμενα, πού δὲν ἦταν μόνο θρησκευτικὰ ἀφοῦ τὰ ἔστελναν καὶ σὲ ἄλλες χώρες. Κομμάτια ἀπὸ τέσσερα διαφορετικὰ «ρυτὰ» βρέθηκαν στην Πελοπόννησο καὶ ἀρκετὰ ἄλλα εἰκονίζονται σὲ Αἰγυπτιακὲς τοιχογραφίες πού παρουσιάζουν Κρήτες νὰ τὰ φέρνουν στην Αἴγυπτο. Ὡστόσο δὲν ἔχομε καμμιά ἀνάλογη μαρτυρία πού νὰ μᾶς δείχνει τί εἶδους ἀγαθὰ ἔπαιρναν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο οἱ Κρήτες γιὰ ἀντάλλαγμα.

Μποροῦμε ὅμως νὰ εἰκασῶμε πὼς θὰ ἦταν εἶδη πού δὲν ὑπῆρχαν στην Κρήτη, ὅπως χρυσός, ἐλεφαντόδοντο, πάπυρος, πίθηκοι, γάτες. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐμπορεύματα μεταφέρονταν σὲ Μινωικὰ καράβια, γιὰ τὴν οἱ Αἰγύπτιοι δὲν ὑπῆρξαν ποτὲ τολμηροὶ θαλασσοπόροι. Ἦταν βέβαια δεξιότητες κοπηλάτες στὸ Νεῖλο, ἀλλὰ ὅταν κανεῖς εἶναι συνη-

θισμένος νὰ βλέπει δεξιά καὶ ἀριστερὰ ξηρὰ, δύσκολα ξεθαρεύεται στὸ ἀνοικτὸ πέλαγος.

Τὴν ἐποχὴ τῆς ἀκμῆς τῆς Αἰγυπτιακῆς αὐτοκρατορίας, οἱ ἱερεῖς - φύλακες τῶν ἱστορικῶν ἀρχεῶν ἀντλοῦσαν τὶς πληροφορίες τους γιὰ τὰ σύγχρονα γεγονότα ἀπὸ ἀναφορὲς ὑποτελῶν λαῶν. Ἀπὸ κάποια τέτοια πηγὴ μπορεῖ νὰ ἀκούσαν πὼς κάποιοι πολεμικὸς λαὸς κατέβαινε, ἕνας λαὸς θόρειος, ἐχθρὸς τῶν Κρητῶν. Ἄν εἶχαν καμμιά τέτοια πληροφορία ἀσφαλῶς θὰ τὴν κατέγραφαν γιὰ τὴν δὲν παρέλειπαν ποτὲ νὰ σημειώνουν ὅτι μάθαιναν πὼς γινόταν στὸν κόσμος. Ὁπωσδήποτε μποροῦμε νὰ εἰμαστε βέβαιοι πὼς κάπου στὰ 1400 π.Χ. οἱ ναυτικοὶ καὶ οἱ ἔμποροι τῆς Κρήτης ἔπαψαν νὰ πηγαίνουν καὶ δὲν πῆγαν ποτὲ πιά. Ὑστερα ἀπὸ πενήντα χρόνια ἕνας προφήτης σὲ μιὰ σχετικὴ ὁμιλία του πρὸς τὸν Φαραῶ σχετικὰ μὲ τὴν κακὴ κατάστασι τῆς Αἰγύπτου ἔλεγε: «Ἄλλοτε οἱ εὐγενεῖς βαλσαμώνονταν μὲ λάδι πού μᾶς ἔφερναν ἀπὸ τὴν μακρινὴν Κρήτη. Μὰ τώρα πιά κανεῖς δὲν ἔρχεται ἀπὸ κεῖ.» Ἄν οἱ Αἰγύπτιοι ἦταν λαὸς ναυτικὸς ἴσως νὰ εἶχαν προσπαθήσει νὰ μάθουν τὸ γινώσκον. Ἀλλὰ δὲν δοκίμασαν ποτὲ. Γιὰ τὴν Αἴγυπτο ἡ Κρήτη εἶχε χαθῇ μέσα στην ἀπέραντη θάλασσα. Ὅταν πολλοὺς αἰῶνες ἀργότερα ἦρθαν στην Αἴγυπτο ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν Κρήτη, αὐτοὶ ἦταν Δωριεῖς καὶ δὲν εἶχαν καμμιά σχέσι μὲ τοὺς Κρήτες τῆς «Κέφτιου».

☆

Ὁ Πλάτων ἀρχισε νὰ διδάσκει στην Ἀκαδημία του στην Ἀθήνα ὅταν ἦταν σαράντα χρόνων. Κατὰ τὸ 364 π.Χ., στὰ 65 τοῦ χρόνια ἡ φήμη του ἦταν τεράστια γιὰ τὴν εἶχε ἤδη γράψει πολλὰ ἀ-

πὸ τὰ σπουδαιότερα ἔργα του. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη περίπου σχεδίασε μιὰ μεγάλῃ τριλογία πού οἱ διάλογοι τῆς θὰ ἀποτελοῦσαν τὸ ἀριστοῦργημά του. Ἡ τριλογία προωριζόταν γιὰ τέσσερα πρόσωπα, τὸν Σωκράτη, τὸν ψυχραῖμο ἀκροατὴ πού εἶναι εἰσιμιος νὰ κάνῃ τὶς ἔξυπνες παρατηρήσεις του, τὸν Τίμαιο, τὸν Κριτία καὶ τὸν Ἑρμοκράτη. Κάθε διάλογος τῆς τριλογίας θὰ ἔπαιρνε τὸν τίτλο του ἀπὸ τὸ πρόσωπο πού θὰ κρατοῦσε τὴν πρώτη θέσι στην συζήτησι. Ὁ Τίμαιος γράφτηκε ὁλόκληρος, ὁ Κριτίας ἔμεινε ἡμιτελής ἴσως γιὰ τὴν κάποια ἐξωτερικὴ ἀναταραχὴ ἐμπόδισε τὴν συμπλήρωσι του τὸ 375 π.Χ. Ὁ Ἑρμοκράτης ὅμως δὲν ἀρχισε νὰ γράφεται ποτέ. Τὴν θέσι του τὴν πήρε τὸ τελευταῖο, τὸ μεγαλύτερο καὶ τὸ πιὸ καλὰ δουλεμένο, οἱ «Νόμοι», πού τὸ τελείωσε τὸ 347 π.Χ. σὲ ἡλικία 82 ἐτῶν. Ἡ σύλληψι τῆς ἰδέας ἦταν μεγαλειώδης καὶ ἀντάξια τῆς ὥριμης μεγαλοφυΐας τοῦ Πλάτωνος. Τρεῖς ἀντιπροσωπευτικοὶ Ἕλληνες, ὁ Τίμαιος ἕνας Λοκρὸς ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Κάτω Ἰταλία, ὁ Ἀθηναῖος Κριτίας καὶ ὁ Συρακούσιος Ἑρμοκράτης ἐπρόκειτο νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὴν ἐρμηνεία τοῦ γνωστοῦ κόσμου. Ὁ πρῶτος διάλογος εἶχε ὡς θέμα τὶς φυσικὲς ἐπιστήμες, ὁ δεῦτερος τὴν ἀνθρώπινη κοινωνία καὶ ὁ τρίτος θὰ εἶχε θέμα τὸν πολιτισμὸ μὲ βάση τὸν νόμο. Ὁλόκληρο αὐτὸ τὸ ἐπιβλητικὸ σχέδιο ἐπρόκειτο νὰ στηριχθῇ σὲ μιὰ ἱστορία γνωστὴ στην οἰκογένεια τοῦ Πλάτωνα καὶ τοῦ ἐξαδέλφου του Κριτία καὶ θὰ γινόταν γιὰ πρώτη φορά γνωστὴ στὸν πολιτισμένον κόσμον - τὴν ἱστορία τῆς Ἀτλαντίδος.

☆

Στοὺς διαλόγους αὐτοὺς πα-

ρουσιάζονται ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Κριτίας σὰν νὰ ζοῦν ἀκόμη. Ἡ συνομιλία τους ὑποτίθεται πὼς γίνεται κάπου τὸ 410 π.Χ. Ἡ ἱστορία πού διηγεῖται ὁ Κριτίας εἶναι μὲ λίγα λόγια ἡ ἀκόλουθη: Ὅταν ἦταν μικρός, δέκα ἐτῶν, ὁ παππὸς του τοῦ ἔλεγε συχνὰ μιὰ θαυμαστὴ ἱστορία πού τὴν εἶχε μάθει κι' αὐτὸς ἀπὸ τὸν πατέρα του, ἐξάδελφο τοῦ μεγάλου Σόλωνα. Ἄν ὁ Σόλων ὅταν ἐπέστρεφε ἀπὸ τὰ ταξίδια του δὲν εἶχε ἀναμιχθῇ στην πολιτικὴ, ποιητὴς καθὼς ἦταν, ἀσφαλῶς θὰ εἶχε φέρει ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο τὴν ἴδια ἱστορία πού ἀκούει καὶ ὁ Κριτίας μικρὸς ἀπὸ τὸν παππὸν του. Ὁ Σόλων εἶχε ζήσει ἀρκετὰ στην πόλι Σαίτιδα, στὸ δέλτα τοῦ Νεῖλου, πού οἱ ἱερεῖς τῆς ἦταν εὐνοϊκὰ διατεθειμένοι πρὸς τὴν πόλι τῆς Ἀθήνας. Ἐκεῖ ἕνας γέρος ἱερέας, γνώστης τῆς παλαιᾶς ἱστορίας, διηγῆθηκε στὸν Σόλωνα κάτι σπουδαῖα γεγονότα στὰ ὁποῖα ἦταν ἀναμειγμένη καὶ ἡ Ἀθήνα, παρ' ὅλο πού οἱ σύγχρονοὶ τοῦ Ἀθηναίου δὲν ἤξεραν τίποτε σχετικὸ. Ἡ ἱστορία μιλοῦσε γιὰ ἕναν πόλεμο μὲχρις ἐσχάτων ἀνάμεσα στην Ἀθήνα καὶ μιὰ μεγάλη καὶ περήφανη νησιωτικὴ αὐτοκρατορία πού εἶχε εἰσβάλλῃ στην Ἀσία καὶ τὴν Εὐρώπῃ προερχόμενῃ ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸ Ὠκεανό. Ὁ Ὠκεανὸς αὐτὸς εἶχε δώσει καὶ τὸ ὄνομά του στην αὐτοκρατορία πού τὴν ἔλεγαν «Ἀτλαντίδα». Ἡ Ἀτλαντίδα εἶχε συγκεντρώσει τὴν ἐπιθετικὴ τῆς κυρίως ἐναντίον τῆς Ἀθήνας πού πολεμοῦσε μόνῃ της, ἐγκαταλελειμμένη ἀπὸ τοὺς συμμάχους της. Στὸ τέλος νίκησε τοὺς εἰσβολεῖς καὶ σῶθηκε ἀπὸ τὴν ὑποδούλωσι. Ὅλα αὐτὰ, ἔλεγε ἡ ἱστορία, εἶχαν γίνε πολλὰ πρὶν ἀπὸ τὶς τελευταῖες πλημύρες καὶ τοὺς σεισμοὺς πού εἶ-

χαν αλλάξει την επιφάνεια του κόσμου. Και ακριβώς οι τελευταίες αυτές καταστροφές είχαν καταποντίσει για πάντα την 'Ατλαντίδα στον 'Ωκεανό.

Η ιστορία αυτή στην αρχή δεν δείχνει τίποτε το ενδιαφέρον. Είναι όμως αξιοσημείωτο ότι μπορούμε να διακρίνουμε τέσσερεις διαφορετικές γραμμές:

α) αυτά που είπε ο Ιερέας στον Σόλωνα, αντλώντας από τα ιστορικά αρχεία της Αιγύπτου.

β) αυτά που πρόσθεσε με τον ελληνικό ὀρθολογισμό του ο Σόλων στις σημειώσεις που είχε κρατήσει στην Αίγυπτο προτού μεταδώσει την διήγησι στον προπάππο του Κριτία. Ο προπάππος αυτός λέει καθαρά στον δεύτερο διάλογο πώς είχε στην προσωπική του κατοχή χειρόγραφο του Σόλωνα που τὰ είχε μελετήσει προσεκτικά.

γ) αυτά που πρόσθεσε ο Πλάτων χρησιμοποιώντας το Σολώνιο υλικό, για να προσαρμόση την ιστορία στις τοπογραφικές γνώσεις του 4ου αιώνα.

δ) αυτά που συνεπέρανε ο Πλάτων από μερικές αναγραφές που στά χειρόγραφο του Σόλωνα αποδίδονται στον Ιερέα της Σαίτιδος.

Από όσα εικάζουμε ότι θα είπε ο Αιγύπτιος Ιερέας στον Σόλωνα δεν δυσκολευόμαστε, καταφεύγοντας στις σημερινές μας γνώσεις, να αναγνωρίσωμε ότι γίνεται μιὰ μνεία της Μινωϊκής αυτοκρατορίας. Αλλά για τον Σόλωνα ή διήγησι ήταν κάτι έντελως καινούργιο και ήταν φυσικό ακούγοντας για Έλληνες να τους λήη 'Αθηναίους. Όταν τουμίλησαν για την τελευταία μεγάλη πλημμύρα ο νοῦς του πήγε άμέσως στην 'Ησιοδική ιστορία του Δευκαλίωνος και της Πύρρας, τους μόνους που σώθη-

καν από τον Έλληνικό Κατακλυσμό. Και γι' αυτό συνεπέρανε πώς τὰ γεγονότα αυτά είχαν συμβῆ πολύ πριν από τον 15ο π.Χ. αιώνα. Όταν ο Ιερέας μίλησε για μιὰ μακρινή αυτοκρατορία, τόσο μακρινή πρὸς τὴ δύση ὅσο είχαν φθάσει ποτέ οι άνθρωποι, ή πληροφορία αυτή ὡδήγησε τον 'Αθηναίο του βου αιώνα, τον Σόλωνα, κατευθειάν στις Πύλες του 'Ηρακλέους, δηλ. στο Γιβραλτάρ, και στο συμπέρασμα πὸς ἡ 'Ατλαντίδα θρυσκόταν στον δυτικό ὠκεανὸ που είχε κι' αυτός ὀνομαστή ἔτσι ἀπὸ τὴν ὀροσειρά της 'Αφρικής, τον "Ατλанта". Ίσως μάλιστα ο Σόλων και ὄχι ο Πλάτων νὰ εἶχε δώσει τὸ ὄνομα 'Ατλάντις στην θαλασσινή αὐτή αυτοκρατορία. Συχνὰ ἄλλωστε οἱ παραλογισμοὶ περνοῦν ἀπαράτηρητοι μέσα σὲ μιὰ φαινομενικὰ ἀπλή ιστορία σὰν κι' αὐτὴν που διηγῆθηκε ὁ Αἰγύπτιος Ιερέας. Ποιὸ λόγο θὰ εἶχε ἄραγε μιὰ υπερπόντια αυτοκρατορία νὰ κάμῃ μιὰ τόσο δαπανηρὴ ἔκστρα-τεία ἐναντίον της μικρῆς 'Αθηναϊκῆς πολιτείας 3.000 μίλλια μακριά; 'Ενῶ ἕνας πόλεμος ἀνάμεσα στὴ Μινωϊκὴ Κρήτη καὶ στὴν 'Ελλαδικὴ 'Αθήνα που ἀπείχαν 180 μίλλια μόνο εἶναι κάτι πολὺ πιθανόν. 'Η προσθήκη του Πλάτωνα στὴν ιστορία ὅπως τὴν διηγείται ὁ Κριτίας εἶναι ἀσφαλὼς τὸ κομμάτι που λέει πὸς ἡ 'Αθήνα πολέμουσε μόνη της χωρίς συμμάχους. Πρόκειται γιὰ μιὰ ἐσκεμμένη ἀναφορά στον ρόλο που ἔπαιξαν οἱ 'Αθηναῖοι στοὺς Περσικοὺς πολέμους τοῦ 490 καὶ 480 π.Χ.

Στον δεύτερο διάλογο της τριλογίας, τον «Κριτία», ο Πλάτων συνέχισε τὴν ιστορία της 'Ατλαντίδος δίνοντας καὶ περιγραφή τοῦ νησιοῦ.

Μετὰ τὴν φανταστικὴ περιγρα-

φῇ μιὰς δοξαμένης προϊστορικής 'Αθήνας ἀκολουθεῖ ἡ περιγραφή της 'Ατλαντίδας γιὰ νὰ δώσῃ τὴν ἀντίθεσι. Γιατί ὅταν ἀναφέρεται ἡ γενεαλογία τῶν βασιλέων της 'Ατλαντίδας, παρουσιάζονται ὅλοι νὰ κατὰγονται ἀπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ Ποσειδῶνα μὲ μιὰ θνητὴ, τὴν Κλειτώ, που γέννησε διαδοχικὰ πέντε ζεύγη διδύμων.

Ἔτσι δέκα βασιλιᾶδες κυβερνοῦσαν τὸ νησί, ἀλλὰ οἱ ἀπόγονοι τῶν πρώτων διδύμων εἶχαν πάντα τὴν πρώτη θέσι. Τὸ θέμα αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι προσθήκη οὔτε τοῦ Σόλωνα οὔτε τοῦ Αἰγύπτιου Ιερέα. Εἶναι μᾶλλον μιὰ χιουμοριστικὴ παρωδία τῶν γενεαλογιῶν τοῦ 'Ησιόδου, φτιαγμένη ἀπὸ τον Πλάτωνα. Ἐπειτα τὸ μέγεθος της αυτοκρατορίας, ὅπως ἀναφέρεται, προὑποθέτει νησί πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ τὴν Κρήτη. Ίσως ὅμως οἱ Αἰγύπτιοι ἐπισκέπτες της 'Ατλαντίδας νὰ εἶχαν ἀπογοητευθῇ ἀπὸ τὸ μέγεθός της καὶ κατόπιν σὲς ὑπερβολῆς τοῦ Ιερέα μπορεῖ ὁ Σόλων νὰ ἔδωσε δική του ἔκτασι. Καὶ ὁ Πλάτων γιὰ νὰ κάμῃ ἐντύπωσι ἴσως νὰ μεγαλοποιῇ τὰ πράγματα.

Ἡ Πρωτεύουσα της 'Ατλαντίδας στὴν ὁποία θρυσκόταν ὁ ναὸς τοῦ Ποσειδῶνα καὶ τὰ ἀνάκτορα τῶν βασιλέων, τριγυρίζονταν ἀπὸ τρεῖς διώρυγες, ἐνῶ μιὰ ἄλλη μεγάλη διώρυγα τὴν ἔβανε μὲ τὸν ὠκεανό. Μέσα στὴν πόλιν ὑπῆρχαν πλῆθος πηγές, θερμὲς καὶ ψυχρές, καὶ ἔτσι ὑπῆρχαν λουτρά γιὰ ὅλους τοὺς πολῖτες. Τὰ ἀκάθαρτα νερά μεταφέρονταν μὲ ἕνα πολύπλοκο σύστημα ἀποχετεύσεως. Ἡ πολιτεία θρυσκόταν στὴ νότια περιοχὴ τοῦ νησιοῦ σὲ μιὰ μεγάλη πεδιάδα προστατευμένη ἀπὸ βουνά. Πάνω στὰ βουνὰ ἦταν πυκνοκατοικημένα χωριά, ποτάμια,

λειβάδια καὶ δάση γεμάτα κυνήγι.

Στὸ τμήμα αὐτὸ τοῦ διαλόγου ὑπάρχουν πολλὰ σημεῖα ἐνδιαφέροντα, ἄλλα τοῦ Πλάτωνα καὶ ἄλλα της Αἰγυπτιακῆς παραδόσεως. Ἡ πολεοδομία ἦταν θέμα ἀγαπητὸ στον Πλάτωνα καὶ γι' αὐτὸ τὰ περὶ ναῶν καὶ διωρύγων εἶναι ξένα πρὸς τὶς οἰκοδομικὲς μεθόδους τῶν Κρητῶν. Τὰ ὑπόλοιπα ὅμως σημεῖα θὰ μπορούσαν κάλλιστα νὰ εἶναι πληροφορίες τοῦ Σόλωνος φερμένες ἀπὸ τὴν Σαίτιδα. Αἱ ἐγκαταστάσεις λουτρῶν, τὸ ἄφθονο νερό, ἡ μελετημένη ἀποχέτευσι ἦταν ὅλα πράγματα ἀγνωστά στὴν ξερὴ γῆ της 'Αττικής. Ἐπὶ πλεόν, τόσο ἡ τοποθέτησις της πρωτεύουσας της 'Ατλαντίδας ὅσο καὶ τῶν περιχώρων της ἔχουν τὸ ἀντίστοιχόν τους στὴν Κρήτη, ὅπου ὁ ταξιδότης που ἔφθανε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο ἀποβιβαζόταν πρῶτα στὴν νότια ἀκτὴ καὶ μετὰ πῆγαινε πρῶτα στὴν Φαιστό, τὴν δευτέρην πρωτεύουσα τοῦ νησιοῦ, κτισμένη στὴν μεγάλη πεδιάδα της Μεσαράς που τὰ γεωγραφικὰ της χαρακτηριστικὰ συμφωνοῦν ἀπόλυτα μὲ τὴν περιγραφή της 'Ατλαντίδας, παρ' ὅλες τὶς ὑπερβολές.

Στὸ τέλος τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ «Κριτίας» που σώθηκε ἔχομε τὸ πιὸ αξιοσημείωτο ἐπεισόδιο της ιστορίας αὐτῆς, ὅπου ὁ Πλάτων ἀνακατεύει τὴν παράδοσι που βασίζεται στὰ γεγονότα μὲ τὸ ὑπερφυσικὸ μυστήριο. Γιατί ἐδὼ θρυσκομε μιὰ παραλλαγή της Μινωϊκῆς ταυρομαχίας, της θυσίας ἑνὸς ταύρου στον Ποσειδῶνα, καὶ τὴν σπονδὴν μὲ αἷμα ταύρου. Στὸ σημεῖο αὐτὸ θυμόμαστε μιὰν 'Ελληνικὴν ιστορίαν που λέει ὅτι ὁ Μίνως παρακάλεσε τὸν Ποσειδῶνα νὰ τοῦ στείλῃ ἀπὸ τὴν θάλασσα ἕναν ταῦρο γιὰ θυσία. Όταν ὅμως εἰσακού-

στηκε ἡ παράκλησί του ὁ Μίνως ἔβριθε τὸν ταῦρο τόσο ὁμορφο, ὥστε δὲν μπορούσε νὰ τὸν σκοτώσῃ, γι' αὐτὸ ὁ Ποσειδὼν ἔκαμε τὴν βασίλισσα Πασίφάη νὰ ἐρωτευθῇ τὸν ταῦρο. Τότε ὁ Δαίδαλος μετεμόρφωσε τὴν βασίλισσα σὲ ἀγελάδα καὶ ἀπὸ τὴν ἔνωσι αὐτὴ γεννήθηκε ὁ Μινώταυρος.

Ὁ τρίτος διάλογος τῆς τριλογίας δὲν γράφτηκε ποτέ. Πολλὰ χρόνια ἀργότερα ὁ Μινώταυρος ἔγραψε τοὺς «Νόμους». Φαίνεται πὼς στὸ διάστημα αὐτὸ ὁ Πλάτων ἐπισκέφθηκε τὴν Αἴγυπτο καὶ τὴν Κρήτη. Τοποθετεῖ μάλιστα τὸ διάλογό του σὲ ἕνα περιπάτο ἀπὸ τὴν Κνωσσὸ ὡς μιά σπηλιά τῆς Δίκτης, ὅπου λένε πὼς πήγαινε κάθε ὀκτὼ χρόνια ὁ Μίνως καὶ ἐρχόταν σὲ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Δία. Στὸ πρῶτο μέρος τοῦ διαλόγου τονίζει τὴν ἀνάγκη δικαιοσύνης καὶ ἐξυμνεῖ τοὺς παλιούς σεβαστοὺς δικαστές, τὸν Μίνωα καὶ τὸν Ραδάμανθυ. Θὰ μπορούσε ἴσως νὰ τολμήσῃ κανεὶς μιά ἐρώτησι: Μήπως ὁ Πλάτων ὑποψιάστηκε —ὕστερα ἀπὸ ὅσα εἶχε ἀκούσει στὴν Αἴγυπτο καὶ εἶχε δῇ στὴν Κρήτη— πὼς ἡ Ἀτλαντίδα τοῦ Σόλωνα δὲν ἦταν τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ αὐτοκρατορία τοῦ Μίνωα; Τὴν ἀπάντησι δὲν θὰ τὴν μάθωμε ποτέ ἂν καὶ εἶναι ἀπίθανο ἕνα τόσο δεξυμναλὸ ὅσο τοῦ Πλάτωνα νὰ μὴν ἦταν ἐξησκημένο στὴν ἐξαγωγή ὀρθῶν συμπερασμάτων.

Πάντως ἡμεῖς μπορούμε νὰ ἔχωμε ὑπ' ὄψιν μας ὅτι α) Ποτὲ πρὸ τοῦ γράψῃ ὁ Πλάτων τὸν «Τίμαιο» δὲν εἶχε ἀναφερθῇ οὔτε εἶχε γίνει γνωστὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἀτλαντίδας. Καὶ ἂν τὸ εἶχε ἐφεύρει ὁ Σόλων, κανεὶς δὲν τὸ γινώριζε πρὸ τοῦ τὸ διαδώσει ὁ Πλάτων. β) Δὲν θὰ πρέπη νὰ κλείσωμε τὰ μάτια μπροστὰ στοὺς ἐξωραϊσμούς πού ἔγιναν στὸν μῦθο τῆς

Ἀτλαντίδας καὶ πού δὲν ταιριάζουν στὴν ἀρχαία Κρήτη. Ἀλλὰ μπορούμε νὰ σκεφθοῦμε ὅτι καὶ ἄλλα ἱστορικὰ γεγονότα ὑπέστησαν μεταβολές πολὺ πιὸ ἐξωφρενικὲς ἀπὸ ἐκεῖνες πού ἐπέφεραν ὁ Σόλων καὶ ὁ Πλάτων μὲ τὴ σειρὰ τους στὴν ἱστορία τοῦ Αἰγυπτίου ἱερέα.

Πῶς ἔφθασε στὸ τέλος τῆς ἡμιμινωϊκῆς αὐτοκρατορίας; Εἶχε δίκιο ὁ γερός ἱερέας ὅταν μιλοῦσε γιὰ κάποιο πόλεμο ἀνάμεσα στὴν Ἀθήνα καὶ τὴν Νησιωτικὴ Αὐτοκρατορία; Ἰσως τὴν καλύτερη ἀπάντησι στὰ ἐρωτήματα αὐτά νὰ τὴν ἔδωκε ὁ πιὸ σοφὸς καὶ ὁ πιὸ πεπειραμένος ἀρχαιολόγος τῆς Μινωϊκῆς ἐποχῆς, ὁ John Pendlebury. Τὴ δική του γνώμη ἀκολουθοῦμε. Οἱ βασιλεῖς τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος τοῦ οἴκου τοῦ Περσέα καὶ τοῦ οἴκου τοῦ Πέλοπος, πού μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς πέρασαν ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ μύθου στὴν ἱστορία, δὲν φαίνεται νὰ εἶχαν ποτὲ ἐπικοινωνία μὲ τὴν Κρήτη. Μιά ἄλλη ὁμως μεγάλη φυσιογνωμία εἶχε. «Ὅλες οἱ ἱστορίες πού κυκλοφοροῦσαν γιὰ τὸν Περσέα δείχνουν πὼς εἶχε στὸν ἑλεγχό του ὅλες τὶς ἀκτὲς καὶ τὰ λιμάνια τοῦ Σαρωνικοῦ. Καὶ αὐτὸς ἔνωσε ὅλη τὴν Ἀττικὴ σὲ ἕνα κράτος μὲ πρωτεύουσα τὴν Ἀθήνα. Ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ὁ Μίνως ἔπαιρνε τὴν ἐτήσια προσφορά ἀπὸ νέους καὶ νέες πού τοὺς προώριζε γιὰ τὴν ἀρένα. Ἀλλὰ ὁ Θησεύς ἀρχισε νὰ σκέπτεται πὼς τὸ καινούργιο του βασίλειο ἦταν ἀρκετὰ ἰσχυρὸ καὶ μαζί μὲ τοὺς συμμάχους του ἀποφάσισε νὰ καταστρέψῃ τὴν Κρήτη. Τὸ μέτρο αὐτὸ τὸ ὑπάγоруευν καὶ λόγοι οἰκονομικοί.

Ἀλλὰ τὸ σκάνδαλο τῆς ἐτήσιας προσφοράς ἦταν ἀρκετὸ γιὰ νὰ ξεσηκώσῃ τοὺς Ἕλληνες. Σύμφωνα μὲ ἕνα μῦθο πού δια-

τηρήθηκε στὴν Ἀθήνα, ὁ Θησεύς ἐξέκρινε γιὰ τὴν Κρήτη στὰ τέλη Ἀπριλίου ἢ ἀρχὲς Μαΐου. Στὴ δυτικὴ πρόσοψιν τοῦ ἀνακτόρου τῆς Κνωσσὸ ὑπάρχουν ἱχνη πυρκαϊῆς ἀπὸ τὰ φλεγόμενα δοκάρια πού ἔπεφταν τὴν ὥρα τῆς ἐπιθέσεως καὶ τὸν καπνὸ πού τὸν ἐσπρωχνε δυνατὸς νοτιάς. Καὶ ἔεργεμε ὅτι ἕνας τέτοιος ἰσχυρὸς ἀνέμος πνέει στὴν Κρήτη στὸ τέλος Ἀπριλίου ἢ ἀρχὲς Μαΐου. Ἔτσι γνωρίζουμε τὴν ἐποχὴ τοῦ ἔτους, ἀλλὰ ὄχι τὸ ἀκριβὲς ἔτος τῆς καταστροφῆς τῆς Κνωσσὸ. Ὑπῆρχε ὡστόσο μιά παλιά ἑλληνικὴ πηγὴ, πού ἡ ἀξιοπιστία τῆς δὲν εἶναι ἀπόλυτα ἐξακριβωμένη, καὶ πού ἔλεγε ὅτι ὁ τελευταῖος Μίνως βασίλευσε τὸ 1462 — 1423 π.Χ. Οἱ χρονολογί-

ες αὐτὲς συμφωνοῦν ἀρκετὰ μὲ τὶς Κρητικὲς καὶ Αἰγυπτιακὲς ἀρχαιολογικὲς μαρτυρίες. Γιὰ τὴν τελευταία σκηνὴ τῆς καταστροφῆς ἔχομε τὴν πιὸ ἐπιβλητικὴ ἀρχαία αἰθουσα πού ἔχει σωθῇ, τὴν αἶθουσα τοῦ θρόνου, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Μίνωος ὑπάρχει ὡς σήμερα. Οἱ ἀρχαιολόγοι ἔβριχαν τὴν αἶθουσα ἀναστατωμένη. Ἐνα ἀγγεῖο λαδιοῦ ἦταν ἀναποδογυρισμένο καὶ σκόρπια στὸ πάτωμα βρίσκονταν διάφορα τελετουργικὰ ἀγγεῖα. Φαίνεται ὅτι νὰ εἶχε ἔλθει ἐδῶ ὁ βασιλεὺς θιαστικά γιὰ κάποια ἱερὴ τελετὴ, γιὰ νὰ σώσῃ τὸ λαὸ του. Μήπως ἀραγε φοροῦσε ὅπως τὸ ἔκανε συχνὰ μάσκα ταύρου; Μήπως μέσα σ' αὐτὴ τὴν αἶθουσα ὤρμησε ὁ Θησεύς;

Μιά τσιγγάνα ἔχασε τὸν ἄνδρα τῆς. Πηγαίνει στὸ τμήμα καὶ ζητάει νὰ ψάξουν νὰ τῆς τὸν βροῦν. Ὁ ἀστυνόμος χαμογελάει:

— Ἐσὺ πού προλέγεις τὸ μέλλον, πρέπει νὰ ξέρῃς ἂν ὁ ἄνδρας σου θὰ ξαναγυρίσῃ. Ἐχάσες λοιπὸν τὶς ἱκανότητές σου;

— Δὲν ἔχασα τὶς ἱκανότητές μου, ἀπαντᾷ ἡ τσιγγάνα.

— Λοιπὸν, πού εἶναι ὁ ἄνδρας σου;

— Δώστε μου ἑκατὸ φράγκα, νὰ σᾶς τὸ πῶ!

Constellation

Ἐνα Σάββατο κατὰ τὶς 11 τὸ πρωῒ, ἕνας κύριος καλοντυμένος, μὲ μιά κυρία πολὺ κομψή, παρουσιάζεται σὲ ἕνα μεγάλο οἶκο γουναρικών καὶ ζητεῖ νὰ δῇ τὰ παλτὰ ἀπὸ βιζόν. Διαλέγει ἕνα γιὰ τὴν νεαρὰ κυρία καὶ βγάζει τὸ καρνὲ τῶν ἐπιταγῶν του.

— Θὰ καταθέσετε τὸ τσέκ στὴν Τράπεζα τὴν Δευτέρα τὸ πρωῒ, λέει, καὶ θὰ στείλετε, ἅμα τῇ καταθέσει του, τὸ παλτὸ στὸ σπίτι τῆς κυρίας.

— Δυὸ ἡμέρες περνοῦν. Τὴν Δευτέρα τὸ πρωῒ, ὁ κύριος ἐπιστρέφει στὸ κατάστημα, ὅπου ὁ διευθυντὴς τοῦ λέει ὅτι τὸ τσέκ ἦταν χωρὶς ἀντίκρουσμα.

— Τὸ ἤξερα, ἀπαντᾷ ὁ κύριος ψυχραιμότατα. Χάρης σ' αὐτὸ ὅμως πέρασα ἕνα θαυμάσιο Σάββατοκύριακο.

Pourquoi Pas?

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΠΟΥ ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΗ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Η "ΕΚΛΟΓΗ" ΕΧΕΙ ΤΗΝ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΣΙ Ν' ΑΝΑΓΓΕΙΛΗ ΠΡΩΤΗ
ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΙ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΥ,
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Μέσα στα τόσα έντυπα που κυκλοφορούν στην Ελλάδα, και πληροφορούν, κατατοπίζουν ή διασκεδάζουν τον αναγνώστη, λείπει το περιοδικό που θα τα προσφέρει όλα αυτά, πλουτισμένα με τον πλέον ζωντανό και έκφραστικό τρόπο — την Εικόνα — που αποτελεί την μοναδική πραγματικά διεθνή γλώσσα της εποχής μας.

Όπως ο λαός μας λέει τόσο παραστατικά, ότι το «πρόσωπο είναι σπαθί», το ίδιο μπορεί κανείς να πη ότι η «Εικόνα είναι σπαθί». Ένα παιδάκι που κλαίει, μία κοπέλλα που χαμογελάει, ένα όραμα όμορφιάς, μία στιγμή δράματος αιχμαλωτισμένη στο χαρτί, λένε την ιστορία τους, λιτά και συγκινητικά σε όλους, χωρίς να χρειάζονται λόγια, επίθετα, επεξηγήσεις.

Αυτό θα προσφέρει στον Έλληνα αναγνώστη το νέο εβδομαδιαίο περιοδικό:

ΕΙΚΟΝΕΣ

Τη ζωή σε εικόνες. Την ξένη και την ελληνική επικαιρότητα. Τα ζητήματα που απασχολούν τον τόπο μας. Τις επιτεύξεις και τις δυνατότητες του λαού μας. Τις τελευταίες επιστημονικές προόδους. Την καλλιτεχνική κίνηση εδώ και στο εξωτερικό. Τα σπόρ, τη μόδα, τα

προβλήματα της καθημερινής ζωής. Κι' ακόμα, σελίδες ευχάριστες, και διασκεδαστικές — καταφύγιο για λίγη ξεκούραση.

Με λίγα λόγια το νέο περιοδικό

ΕΙΚΟΝΕΣ

Θα προσπαθήση να φέρη τον έξω κόσμο στην Ελλάδα και την Ελλάδα — αυτή την «άγνωστη γη» — στον έξω κόσμο. Θα κυκλοφορή κάθε εβδομάδα. Θα έχη 52 το λιγώτερο σελίδες μεγάλου σχήματος (24 X 32), θα τυπώνεται σε ειδικό χαρτί και τα πολύχρωμα πολυτελή εξώφυλλά του (πενταχρωμίες σε χαρτί satiné) θ' αποτελέσουν μία μοναδική σειρά από τα πρόσωπα και τους τόπους που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του ενδιαφέροντος ή της όμορφιάς.

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΙΚΟΝΕΣ

Θα έχη την πιο μεγάλη ενημερότητα από όλον τον κόσμο και για όλον τον κόσμο.

Η τιμή του θα είναι προσιτή σε όλους:

ΜΟΝΟΝ 5 ΔΡΑΧΜΕΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΗΣ "ΕΚΛΟΓΗΣ",

Το περιοδικό «Εικόνες» θα έρρη πολύτιμο συμπλήρωμα σε όσα σας προσφέρει ήδη ο ελληνικός καθημερινός και περιοδικός Τύπος. Θα σας ζητούσαμε να μας βοηθήσετε σ' αυτή τη νέα προσπάθεια, δίνοντάς μας τις κρίσεις σας για το πρώτο τεύχος των «Εικόνων».

‘Η ἐγχείρησις τοῦ Δρ. Κούξ

ΜΙΑ ΝΕΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΚΟΥΣ

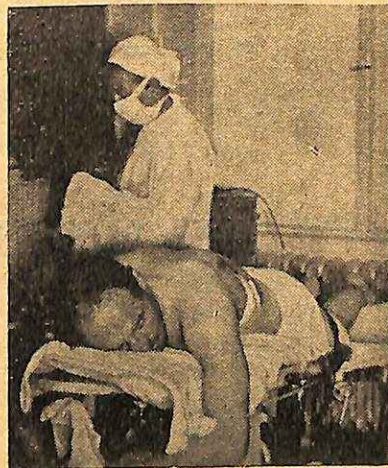
Τοῦ

PAUL HOFFMAN

Σχεδόν 2.000 ἄσθενείς τοῦ Γερμανοῦ δρος "Ερχαρντ Κούξ, ἀπὸ τὸ "Ινσμπρουκ, ἔχουν θεραπευθῇ ἀπὸ τὸ ἔλκος τοῦ στομάχου τους. Τὸ μόνο ποὺ τοὺς θυμίζει ὅλη αὐτὴ τὴν ἱστορία εἶναι μιὰ μικροσκοπικὴ οὐλὴ στὴ ράχη. Ὁ δρ. Κούξ θεραπεύει τοὺς ἄρρώστους του μὲ μιὰ ἀστραπιαία καὶ ἀνώδυνη τομὴ στὴ θωρακικὴ κοιλότητα. Ἡ μέθοδος ποὺ ὁ Γερμανὸς γιατρός ἐφήρμοσε ὕστερα ἀπὸ μακρόχρονα πειράματα ἔχει γίνει γιὰ τοὺς χειρουργοὺς τὸ αὐγὸ τοῦ Κολόμβου.

Ὅταν ἓνας ἄσθενὴς ἐπισκέπτεται τὸν δρ. Κούξ παραπονόμενος γιὰ ἔλκος τοῦ στομάχου, ὁ γιατρός αὐτὸς δὲν τοῦ κάνει μιὰ τομὴ 20 ἐκατοστῶν στὸ στομάχι, γιὰ νὰ τοῦ πετάξῃ ἓνα μεγάλο κομμάτι του. Ἡ λεγόμενη ἐκτομὴ τοῦ στομάχου ἔχει καταστήσει πιά περιττὴ. Ὁ δρ. Κούξ τοποθετεῖ τοὺς ἄρρώστους του μπρούμυτα ἐπάνω στὸ τραπέζι. Ὑστερα ἀπὸ μιὰ τοπικὴ ἀναισθητοποίησι, μὲ μιὰ μικροσκοπικὴ τομὴ, τρυπάει τὸν ὑπεζωκὸτα καὶ ναρκώνει τὸν λωθὸ

τοῦ πνεύμονος. "Υστερα, εἰσάγει τὴ θελόνα του μέσα στὸν ἐσωτερικὸ χῶρο τοῦ θώρακα. Τότε βάζει τὸ ἐνδοσκόπιο σὲ λειτουργία. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ μικροσκοπικὸ σωληνάκι θρίσκεται ἓνα θαῦμα τῆς τεχνικῆς, ἓνας περίπλοκος ὀπτικὸς μηχανισμὸς καὶ ἓνα ἠλεκτρικὸ χειρουργικὸ μαχαίρι, ποὺ τὸ λένε «θερμοκαυτήρα». Ὁ γιατρός βλέπει τὸν θωρακικὸ χῶρο σὰν μέσα ἀπὸ περισκόπιο. Σὲ λίγο θρίσκει τὸ πνευμονογαστρικὸ καὶ τὸ συμπαθητικὸ νεῦρο καὶ μὲ τὸν θερμοκαυτήρα ἐπικολλᾷ τὰ δυὸ νεύρα. Μετὰ διοχετεύει μιὰ ἠλεκτρικὴ ἐκκένωσι διὰ μέσου τοῦ ἐρ-

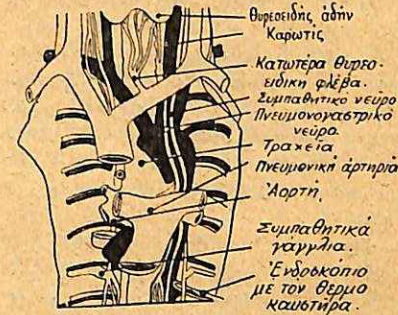
"Υστερα ἀπὸ μιὰ τοπικὴ ἀναισθησία, μὲ μιὰ μικροσκοπικὴ τομὴ, τρυπάει τὸν ὑπεζωκὸτα, εἰσάγει στὸν θώρακα τὸ ἐνδοσκόπιο μὲ τὸν θερμοκαυτήρα καὶ ἀποχωρίζει τὸ πνευμονογαστρικὸ ἀπὸ τὸ συμπαθητικὸ νεῦρο.

γαλίου καὶ τὰ δυὸ νεύρα κόβονται. Ἡ ὁσμὴ τοῦ ψημένου κρέατος σημαίνει τὸ τέλος τῆς ἐπεμβάσεως. Ἡ μικρὴ τομὴ ράβεται. Ἡ ὅλη ὑπόθεσις δὲν διήρκεσε περισσότερο ἀπὸ λίγα λεπτά. Ὁ δρ. Κούξ δὲν ἔχει καμμιὰν ἀντίρρησι ν' ἀφήσῃ τὸν ἄρρωστὸ του νὰ φάῃ καὶ νὰ πῇ ὅ,τι τοῦ ἄρέσει ἀμέσως μετὰ τὴν ἐγχείρησι. Δὲν πρόκειται νὰ τοῦ ξαναπαρουσιαστοῦν ποτὲ πιά οἱ ἐνοχλήσεις τοῦ ἔλκους.

Ὁ Γερμανὸς γιατρός ἔκαμε μιὰ πολὺ τολμηρὴ σκέψι προτοῦ προχωρήσῃ στὴν ἐφαρμογὴ τῆς μεθόδου του. Εἶπε: ὁλόκληρο τὸ νεῦρο φυτικὸ σύστημα εἶναι περιττὸ γιὰ τὸν ἄνθρωπο τῆς ἐποχῆς μας — ἢ μάλλον εἶναι θλαθερό. Τὸ νευροφυτικὸ σύστημα μὲ τὸ πνευμονογαστρικὸ καὶ τὸ συμπαθητικὸ νεῦρο ρυθμίζει, χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβανόμαστε καθόλου, τὴ λειτουργία τῆς καρδιᾶς, τῶν πνευμόνων, τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἀδένων. Τὰ ὄργανα αὐτὰ δὲν μποροῦν νὰ ἐπηρεασθοῦν ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη βούλησι. Τὸ συμπαθητικὸ νεῦρο παίζει ρόλο ἐνὸς συστήματος συναγερμοῦ. Χύνει τὴν ὁρμόνη ἀδρεναλίνη μέσα στὸ αἷμα, ὅταν πλησιάζει ὁ κίνδυνος, ὅταν ὁ ἄνθρωπος δοκιμάζει φόβο καὶ κάνει τὸ σῶμα ἑτοιμὸ γιὰ τὴ μάχη. Δὲν εἶναι σπάνιο νὰ δημιουργηθῇ ἀπ' αὐτὸ μιὰ ὑπέρτασις τοῦ αἵματος. Τὸ πνευμονογαστρικὸ νεῦρο ρυθμίζει τὴ λειτουργία τῆς πέψεως καὶ τοῦ ὕπνου. Παράγει τὰ γαστρικὰ ὑγρά καὶ τὰ παράγει σὲ ὑπερβολικὴ ποσότητα ὅταν ὁ ἄνθρωπος ζῇ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπὶ θλίψιν, φροντίδων καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Κι' ἔτσι δημιουργοῦνται τὰ ἔλκη τοῦ στομάχου.

Σὲ ἄλλες ἐποχές, ὅταν ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ἦταν πρωτόγονη, ἥρεμη καὶ ἱσορροπημένη, τὸ νευροφυτικὸ σύστημα ἐκτελοῦσε κάποιον προορισμό. Σήμερα ἔχει

καταντήσῃ περιττὸ. Γιατὶ σήμερὰ ὁ ἄνθρωπος ζῇ μέσα στὸ θόρυβο καὶ στὴν ὑπερέντασι ποὺ τοῦ δημιουργοῦν οἱ ἐπαγγελματικές του φροντίδες, σὲ διαρκὴ ἀγωνία. Καὶ ἡ κατάστασι αὐτὴ ἐπιδρᾷ ἀδιάκοπα στὸ νευροφυτικὸ τοῦ σύστημα ποὺ προκαλεῖ ὑπεραιμίες, χλωμάδες, καρδιακὲς ἀρρυθμίες, ἀναστατώνει τὴ λειτουργία

γιὰ τῶν ἀδένων — ὁλόκληρος ὁ ὁργανισμὸς βρίσκεται διαρκῶς σὲ κατάστασι πολεμικοῦ συναγερμοῦ. Ἔτσι, δημιουργοῦνται ἓνα σωρὸ ἄσθενειες — ἔλκος τοῦ στομάχου, λευχαιμία, νοσήρες ἐφιδρώσεις, σπηλαιόχλη καὶ ἴσως καρκίνος.

Ἡ χειρουργικὴ κλινικὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ "Ανσμπουργκ ἔχει θέσει στὴ διάθεσι τοῦ δρ. Κούξ ὁλόκληρο τμήμα της γιὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ ἐναντίον τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. Ὑστερα ἀπὸ ἀναρίθμητες ἐρευνες ὁ γιατρός αὐτὸς κατάρθωσε νὰ ξεριζώσῃ τελείως τὸ κακὸ. Κόβει τὸ πνευμονογαστρικὸ καὶ τὸ συμπαθητικὸ νεῦρο καὶ ἔτσι χωρίζει τὸν ἐγκέφαλο ἀπὸ τὰ διάφορα ὄργανα τοῦ σώματος. Οἱ χειρουργοὶ ἤξεραν ἀπὸ πολὺν καιρὸ ὅτι αὐτὸ μπορούσε νὰ γίνῃ. Ἀλλὰ ἔως τώρα χρειαζόταν μιὰ μεγάλη ἐγχείρησι καὶ οἱ γιατροὶ δίσταζαν

κατά πρόσωπο τῶν φαρισαίων τὰ ἀπειλητικά «οὐαί» του. Μὲ «τά-φους κεκονιαμένους» τοὺς παρομοιάζει. Ἀπ' ἔξω στολίδια καὶ στόμφοι καὶ μέσα ἀνυπόφορη δυσσομία. Ἐνῶ ἐκεῖνος ἐκήρυττε τὴν πείνα καὶ τὴ δίψα τῆς δικαιοσύνης, τὴν ἀρετὴ πού εἶναι γιὰ τὴν ψυχὴ ἀκοίμητη λαχτάρα, πῦρ φλέγον...

Ἀγαποῦμε νὰ τὸν θεωροῦμε μετριοπαθῆ, συμβιβαστικό, διαλλακτικό. Θυμοῦμαστε τὴ σύνεσή του, ὅταν εὗρισκε τὴ διατύπωση: «Τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι, τὰ τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ». Λησμονήσαμε ὅμως ὅτι κάποτε τὰ χεῖλη του ξεστόμισαν καὶ μιὰ λέξη πού κανεὶς δὲν τὴν περίμενε: «μάχαιραν θαλεῖν». Μνημονεύομε ἀκόμη καὶ τὴν περίσκεψή του νὰ μὴν ἐμφανισθεῖ ἀπερίφραστα καταλυτὴς τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου: «οὐκ ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον, ἀλλὰ πληρῶσαι». Τί εἶδους ὅμως συμπλήρωση τοῦ νόμου εἶναι ἡ Ἠθικὴ του πού σπάζει τὰ πλαίσια τῆς ἐξωτερικῆς νομιμότητος καὶ τοποθετεῖ τὸ δικό της κανόνα πέρα ἀπὸ τὸ σημεῖο, ὅπου φτάνουν οἱ δεσμεύσεις καὶ οἱ ποινὲς τοῦ ὁποιοῦδήποτε γραπτοῦ νόμου;

Κανεὶς δὲν ἔκανε δεξιότερα ἀπ' αὐτὸν τὴν ἀντιδιαστολὴ τοῦ γνήσιου ἠθικοῦ φρονήματος ἀπὸ τὶς τυπικὲς ἐντολὲς τοῦ νόμου. «Ὁ νόμος σοῦ λέγει νὰ μὴ σκοτώνεις — ἐγὼ σοῦ λέγω οὔτε κἀν νὰ ὀρκίζεσαι καὶ νὰ βρίζεις. Ὁ νόμος σοῦ λέγει ν' ἀγαπᾷς τοὺς φίλους σου — ἐγὼ σοῦ λέγω ν' ἀγαπᾷς τοὺς ἐχθρούς σου. Ὁ νόμος σοῦ λέγει νὰ μὴ μοιχεύεις — ἐγὼ σοῦ λέγω νὰ μὴ θλέψεις μ' ἑνοχὰ μάτια τοῦ ἄλλου τὴ γυναῖκα...». Αὐτὴ μάλιστα ἡ τελευταία ἀντίθεση μὲ τὶς ἀπειρὲς προεκτάσεις τῆς εἰναι ἱκανὴ νὰ σοῦ δώσει τὸν ἱλιγγο: «Καὶ μόνο βλέποντας τὴ γυναῖκα τοῦ ἄλλου ἑνοχὰ, ἀμάρ-

τησες». Ποιὸς νόμος μπορεῖ νὰ εἰσδύσει σὲ τέτοιο θάθος καὶ νὰ ἐλέγξει μὲ τόσην αὐστηρότητα τὰ μύχια τῆς ψυχῆς σου; Κάθε κανόνας Δικαίου μιὰν ἐξωτερικὴ τᾶξη θέλει νὰ ἐξασφαλίσει. Τὸ τί γίνεται μέσα στὰ σκοτεινὰ θάθη τοῦ ἑαυτοῦ σου δὲν τὸν ἐνδιαφέρει. Γιὰ τὶς πράξεις σου νοιάζεται πού μποροῦν νὰ ἐνοχλήσουν τοὺς ἄλλους, ὅχι γιὰ τοὺς λογισμοὺς του. Αὐτὸς ὅμως ἔρχεται καὶ τοὺς λογισμοὺς ἀκόμη νὰ ζυγίσει καὶ νὰ θεβαιωθεῖ γιὰ τὴν καθαρότητά τους. Καὶ τὸν λέτε ἐπιεικῆ, καλόβολο, ἀνεκτικό;

Μέσα στὸ εὐαγγέλιο λοιπὸν δὲν ὑπάρχει μόνον ἓνας γλυκύς Ἰησοῦς πού νὰ τὸν ἀγαπᾷς τρυφερά, ἀλλὰ καὶ ἓνας αὐστηρὸς Ἰησοῦς πού ὅταν θελήσεις νὰ καταλάβεις τὰ λόγια του τὸν φοβάσαι. Ἰσα-ἴσα μάλιστα σ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴ συναίρεση ἀπέραντης καλωσύνης καὶ ἀμειλικτῆς αὐστηρότητας βρίσκεται τὸ ἠθικὸ μεγαλεῖο αὐτῆς τῆς μορφῆς πού δὲν ἔπαψε οὔτε θὰ πάψει νὰ ἐπιβάλλεται μὲ τὸ ὕψος τῆς σὲ πιστοῦς καὶ ἀπίστους.

Ἐνας ἀγαθὸς Θεὸς πάντα χρειάστηκε στὸν ἄνθρωπο γιὰ νὰ γλυκαίνει τὶς πληγές του, νὰ τὸν παρηγορεῖ στὴ δυστυχία του καὶ νὰ συγχωρεῖ μακρόθυμος τὶς παρεκτροπές καὶ τὶς ἀδυναμίες του. Μιὰ τέτοια θεότητα στηρίζει βέβαια τὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ καὶ δὲν τὸν τινάζει μὲ ὀρμὴ νὰ ξεπεράσει τὸν ἑαυτό του καὶ νὰ πάει παραπέρα, νὰ πατήσῃ ἐν ἀνάγκῃ ἀπάνω στοὺς ἴδιους τοὺς ὤμους του καὶ νὰ φτάσῃ πρὸς ψηλά. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ τὸ κάνει μόνο ἓνας αὐστηρὸς, ἀπαιτητικὸς, ἀνένδοτος Θεός. Τοῦτος ἐδῶ θὰ φερῶσι τὸν πολεμιστὴ, ἐνῶ ἐκεῖνος θὰ παρηγορήσῃ τὸν πληγωμένο. Καὶ ἂν τὸν ἐπιεικῆ Θεὸς τὸν χρειάζεται ὁ ἄνθρωπος σὰν ἄτομο, ἡ ἀνθρωπότητα σὰν φά-

λαγγα συμπαγῆς ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὸν ἄλλο, τὸν ἀτεγκτο καὶ ἀμειλικτο.

Τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ ἀνυπολόγιστη ἱστορικὴ ἀξία ἐγκτεται στὸ γεγονός ὅτι ἔνωσε καὶ τὰ δύο πρόσωπα στὸν ἴδιο Θεὸ καὶ τὸν ἔφερε σὰν ἄνθρωπο κοντὰ μας. Νὰ τὸν ἀγαπᾷμε καὶ νὰ τὸν φοβούμεστε μαζί. Νὰ μᾶς εἶναι διαρκῆς παραμυθία, ἀλλὰ καὶ ἀδυσώπητος ἔλεγχος, καταφύγιο καὶ ἀνάπαυση, ἀλλὰ καὶ ὁδηγὸς πού δὲν μᾶς ἀφήνει ποτὲ ἡσυχους, θαλπωρὴ καὶ τίνανμα, χάδι καὶ μαστιγώμα. Ἔτσι κατόρθωσε νὰ γίνῃ ὁμολογία πίστεως σὲ μιὰν ἱστορικὴ φάση τῆς ἀνθρωπότητος τὴν ὥρα πού γύρω ἀπὸ τὴ λεκάνη τῆς Μεσογείου ἡ Ἀνατολὴ μὲ τὸν ἡσυχασμὸ τῆς καὶ ἡ Δύσι μὲ τὴν τόλμη τῆς ἔσμιγαν γιὰ νὰ δημιουργήσουν ἕνα νέον ἱστορικὸ τύπο ἀνθρώπου.

Ἄν μάλιστα ἐπέζησε ὡς θρησκεία τοῦ πιὸ πολιτισμένου κόσμου τῆς γῆς, ὅστερ' ἀπὸ τὸς ἐξωτερικοὺς σάλους καὶ κρίσεις ἐξωτερικῆς πού τὸν βρῆκαν, καὶ ἂν ἐπιζεῖ ἀκόμη μέσα στὴν τόσο ταραγμένη ἐποχὴ μας. αὐτὸ ὀφείλεται κατὰ πρῶτο καὶ κύριο λόγο στὴν ἀνώτερη ποιότητα τῆς Ἠθικῆς πού ἐκήρυξε στοὺς ἀνθρώπους. Ὅλες οἱ μορφές πού προβάλλει, ἀπὸ τὶς πιὸ ὕψηλές καὶ κεντρικὲς ἕως τὶς πιὸ δευτερεύουσες πού ἔχουν κάποια θέση μέσα στὸ εὐαγγελικὸ ἱστορικὸ, ἀντιπροσωπεύουν ἠθικὲς

δυνάμεις, ἄλλοτε γνήσιες καὶ ἔντονες, ἄλλοτε ἰσχνές καὶ ἀμβύβολες. Ἀκόμη καὶ ὅσα στοιχεῖα ἀπὸ ἀρχαίους μύθους πέρασαν μέσα στὴν κοσμοαντίληψή του, καὶ αὐτὰ σημασιολογήθηκαν ἠθικά: ἔχασαν τὸ ἀρχικὸ μεταφυσικὸ θάρρος τους καὶ ἔγιναν σύμβολα — καταστάσεις καὶ ἐνεργήματα καὶ παραλλαγές τῆς ἠθικῆς ζωῆς. Γιατὶ τὸ πρῶτο καὶ τελευταῖο, τὸ μοναδικὸ θέμα εἶναι γιὰ τὸν Χριστιανισμὸ τὸ πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου. Πρόβλημα πέρα ὡς πέρα ἠθικὸ, πού γιὰ νὰ λυθεῖ ἔπρεπε ὅπωςδὴποτε νὰ γεφυρωθεῖ τὸ χάσμα πού χωρίζει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν ἰδανικὴ τελειότητα, τὸ Θεό.

Αὐτὸ τὸ βαθύτερο νόημα ἔχει ἡ ἀπόφαση τοῦ χριστιανικοῦ Θεοῦ νὰ πλησιάσῃ τοὺς ἀνθρώπους σὰν ὅμοιοι καὶ μαζί ἀνθρώπους. Σὰν ὅμοιοι γιὰ νὰ τὸν ἀγαπήσουν. Καὶ σὰν ἀνόμοιοι γιὰ νὰ τὸν φοβηθοῦν. Τοὺς μίλησε τὴ γλῶσσα τους γιὰ νὰ τὸν καταλάβουν. Ἀλλὰ τοὺς μίλησε ὑπεράνθρωπα, ἀπάνθρωπα κάποτε, γιὰ νὰ τοὺς τινάζῃ ὕψηλά. — Κάθε χρόνο, καθὼς ἀναπολοῦν τὸ μαρτύριό του, οἱ χριστιανοὶ παραστέκονται στὴν ἀγωνία του καὶ κλαῖνε τὸ Θεὸ πού πόνεσε. Τὴν ὀργὴ ὅμως τοῦ «υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου», ὅπως ὁ ἴδιος ὀνόμαζε τὸν ἑαυτό του, σπάνια τὴ θυμοῦνται. Κ' ἔτσι ἀντὶ νὰ τὸν πλησιάσουν, ὁλοένα περισσότερο ἀπομακρύνονται ἀπ' αὐτόν.

(Τὸ ἄρθρο αὐτὸ μᾶς τὸ ζήτησε ὁ ἀναγνώστης μας Πάνος Ἀλεξανδρόπουλος)

Ὁ θυμὸς εἶναι ἓνα ὄξυ πού κάνει μεγαλύτερη ζημιὰ στὸ μέρος ὅπου φυλάγεται, παρὰ σὲ ὅ,τι πέσει.

Κύπρος

Τὸ νησὶ ἰῆς Ἀφροδίτης

Τῆς

ΑΘΗΝΑΣ ΤΑΡΣΟΥΤΗ

Ἔκδ. «Ἀλφά»

ΘΡΥΛΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η πανελλήνια λαογραφία της θαλασσογέννητης θεάς του Ἑρώτα και της Ὁμορφιάς, της Παφίας Ἀφροδίτης, πού τὸ μαγικό κογχύλι της τὴν ἔφερε σὲς δαντελωτές ἀκτὲς τῆς Κύπρου, ὅπου τῆς ἀφιερώθηκαν βωμοὶ καὶ ὑπέρκαλλοι ναοί, ἀνέδειξε τὴ Μεγαλόνησο ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ κυριότερα καὶ τὰ πιὸ πολυσύχναστα κέντρα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὰ μυθολογικά χρόνια καὶ φθάνοντας ὡς τὴν κλασσικὴ ἐποχὴ καὶ πολὺ ἀργότερα ἀκόμη.

Ἡ Κύπρος πρωτοκατοικήθηκε ἀπὸ λαοὺς πού ἦταν κυρίαρχοι στὴ Μικρὰ Ἀσία πρὶν ἀκόμα ἐγκατασταθοῦν στὴ νῆσο τὰ καθαρὰ ἑλληνικά φύλα. Οἱ κύλινδροι τῆς ἀσσυριακῆς γραφῆς, πού ἀνάγονται σὺν πανάρχαιους Ἀσσυρίους βασιλιάδες Σαργών Α΄

Ἡ Ἐκλογὴ δημοσιεύει ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ τελευταῖο βιβλίο τῆς κ. Ἀθηνᾶς Ταρσούλη «Κύπρος». Στὶς 500 σελ. τοῦ πρώτου τόμου τοῦ ἔργου αὐτοῦ, πού ἀποτελεῖ πραγματικὰ ἐθνικὴ προσφορά, ἡ γνωστὴ συγγραφεὺς ἔχει συγκεντρώσει ὅ,τι σχετικὸ μὲ τὴν ἱστορία, τὴν λαογραφία, τὰ γράμματα καὶ τὶς τέχνες τῆς μεγαλόνησου.

καὶ τὸ γιό του Ναράμ Σίν (Δ΄ χιλιετηρίδα π.Χ.), καὶ πού ἦρθαν σὲ φῶς ἀπὸ τὶς ἀνασκαφές, μαρτυροῦν τὴν συχνὴ ἐμπορικὴ ἐπικοινωνία πού εἶχε τὸ νησί μὲ τοὺς Σουμερίους καὶ τοὺς ἀρχαίους λαοὺς τῆς Μεσοποταμίας, ὅπως ἀργότερα καὶ μὲ τοὺς Αἰγυπτίους. Πολλές καὶ

διάφορε μυθικὲς ὀνομασίες δόθηκαν στὴν Κύπρον διὰ μέσου τῶν αἰώνων: Ἀμαθουσία, Ἀσπελία, Κεραστία, Κρύπτος, Μηνίς, Ὀφιοῦσα, Σφήκεια, ὅπως καὶ οἱ ποιητικὲς Ἀερία, Γαληνία, Εὐπλοία, Μακαρία, Κύπρις, Οὐρανία, Ποντία, Χαλκόεσσα, καὶ ἄλλες πού τόσο τῆς ταιριάζουν. Σὲ μνημεῖα αἰγυπτιακά τοῦ 1500 π.Χ. θρέθηκε χαραγμένον καὶ τὸ ὄνομα Asebi, πού ἀποδίδεται στὴν Κύπρον. Λένε ἀκόμη πὺς τὸ ὄνομά της προέρχεται ἀπὸ ἓνα μικρὸ δένδρον τῆς

Αἰγύπτου, τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Περσίας, τὴν κύπριδα τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, πού τὸ ἔφεραν στὴν Κύπρον στὰ προϊστορικά χρόνια. Ἡ Μεγαλόνησος λεγόταν κάποτε καὶ Ἀλασία, ὅπως φαίνεται ἀπὸ ἐπιγραφή σ' ἓναν ἀνδριάντα ἀφιερωμένον στὸν Ἀπόλλωνα Ἀλασιώταν· ἀκόμα καὶ ἀπὸ πηλίνους πίνακες τῆς Tell - El - Amarna, ὅπου εἶναι χαραγμένες, σὲ γλῶσσα βαβυλωνο-ἀσσυριακῆ, ὁκτώ ἐπιστολὲς τοῦ βασιλιά τῆς Αἰγύπτου (1385 — 1366 π.Χ.).

Ἀπειρες εἶναι οἱ γνώμες τῆς ἐπιστήμης πάνω σὲς ἀρχαῖες ὀνομασίες τῆς Κύπρου. Ὅπως κι' ἂν ἔχουν τὰ πράγματα, καὶ παρ' ὅλες τὶς σχετικὲς ἐρμηνεῖες, ἓνα εἶναι τὸ ὀριστικό, τὸ θέβαιο καὶ ἀκαταγώνιστο συμπέρασμα: Ἡ Κύπρος εἶναι μία μοναδικὴ μεγαλόνησος μὲ τὴν πρωτεϊκὴ ὀνομασία της, γιὰτὶ ὁ Ὀμήρος εἶναι ἐκεῖνος πού γιὰ πρώτη φορὰ τὴν ἀναφέρει στὴν Ἰλιάδα του (Λ 21) μαζί μὲ τὴν παράδοση γύρω ἀπὸ τὸ γιό τοῦ Πάφου καὶ ἐγγονοῦ τοῦ Πυγμαλῶνα, τὸν μυθικὸ Κινύρα, βασιλιά καὶ ἀρχιερέα τοῦ ναοῦ τῆς Παφίας Ἀφροδίτης, πού ἔμεινε ὀνομαστός τόσο στὴν μυθολογία ὅσο καὶ ἀργότερα στὴν ἱστορία.

Στὴν Κύπρον οἱ πρῶτοι Ἕλληνες ἄποικοι ἦρθαν ἀπὸ τὴν Ἀρκαδίαν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸν 1Β΄ ἢ 1Α΄ π.Χ. αἰῶνα. Τοῦτο φαίνεται ἀπὸ τὴν μεγάλη ὁμοιότητα πού παρουσιάζει ἡ κυπριακὴ διάλεκτος μὲ τὴν ἀρχαία ἀρκαδική, καθὼς τὸ θεβαινόνον οἱ γλωσσολόγοι καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ Πανσανία (VIII 5, 2) πού ἀναφέρει τὸν Ἀρκάδα Ἀγαπήνορα, βασιλιά τῆς Πάφου, ὡς τὸν ἰδρυτὴ τῆς πρώτης ἑλληνικῆς ἀποικίας στὴν Κύπρον προτοῦ οἱ αἰολικὲς, ἰωνικὲς καὶ δωρικὲς φυ-

λὲς κατοικήσουν τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Μικρασίας.

Οἱ Ἕλληνες ἄποικοι τῆς Κύπρου βρῆκαν ἐκεῖ, καὶ ὡς ἓνα σημεῖο ἀποδέχτηκαν, τὴν τοπικὴ κυπριακὴ συλλαβικὴ γραφή, πού φαίνεται πὺς ὑπῆρχε πρὶν ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὸ φοινικικὸ ἀλφάβητο στὴ γωνία αὐτῆς τῆς Μεσογείου. Τὸ κυπριακὸ συλλαβικὸ ἀλφάβητο διατηρήθηκε σὲ νησί, καὶ μετὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, ἕως τὸν τρίτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα. Ὁ Ἡρόδοτος λέγει πὺς ἀπὸ τὰ πανάρχαια χρόνια ἦρθαν στὴν Κύπρον ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα Θρακόφρυγες, καὶ Ἴωνες, Ἀχαιοί, Αἰολεῖς, Ἀρκάδες καὶ Ἀργεῖοι, πού κατέκλυσαν τὸ νησί ἰδρύοντας ἀποικίες.

Ἄν καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς παλαιότερους μελετητὲς ἐπίστευαν πὺς οἱ πρῶτοι ἀποικοὶ τῆς Κύπρου ἦταν οἱ Φοίνικες, ἀπὸ τὶς νεώτερες ἱστορικὲς ἐρευνες προέκυψε ὅτι ἀρχαιότερος ἀπὸ τὸν φοινικικὸ πολιτισμὸ στὴ Μεγαλόνησο ἦταν ὁ ἑλληνικός, πού ἀναπτύχθηκε μερικοὺς αἰῶνες ἐνωρίτερα, ὅταν οἱ πρῶτοι Ἕλληνες ἄποικοι ἔφθασαν σὲ νησί.

Ὁ μυκηναϊκὸς καὶ κρητομινωϊκὸς πολιτισμὸς, ἀπὸ τὸν 1Ε΄ κιόλας αἰῶνα, εἶχαν ἀπλώσει τὰ φῶτα τους στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου, στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα καὶ σὲς ἀνατολικὲς μεσογειακὲς χώρες, ὅπου οἱ τέχνες, τὰ γράμματα καὶ κάθε ἄλλη πνευματικὴ ἐκδήλωσις, ἐμπορικὴ καὶ κοινωνικὴ, ἔφθασαν σὲ μεγάλη ἀνθισ.

Μὲ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ κρητομυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ σὲς κυριότερες χώρες τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου παρατηρεῖται μεγάλη ἐκπολιτιστικὴ ἐπίδρασις καὶ σημαντικὴ ἐξέλιξις στὴν ἱστορικὴ μοῖρα τῆς Κύπρου καὶ, εἰδικότερα, στὸν θρησκευτικὸ λατρευτικὸ τομέα. Οἱ διάφοροι μῦθοι γύ-

ρω από τούς Θεούς αλλάζουν χαρακτηρισμό και μορφή, ακολουθώντας τα μυκηναϊκά πρότυπα. 'Ημίοι και ήρωες με ζωντανή ανθρώπινη υπόσταση έρχονται να αντικαταστήσουν, κατά ένα μέρος, τις αμφίβολες και χιμαιρικές θεότητες, ένσαρκωμένοι σε πατριαρχικούς βασιλιάδες που διαπνέονται από μεγάλη έθνικά ιδανικά και χτίζουν ώραιες και άκμαζουσες πολιτείες, μεταβάλλοντας τη Μεγαλόνησο σ' ένα από τα φωτεινότερα πολιτικά και καλλιτεχνικά κέντρα του αρχαίου κόσμου.

'Η κυπριακή γη που κλείνει στα σπλάχνα της, πριν από 3000 χρόνια, τούς θησαυρούς της μυθολογικής και της ιστορικής έποχής, δεν παύει να μάς άποκαλύπτει τις από αιώνες κρυμμένες όμορφιές της κάτω από τα ιερά της χώματα που κάθε τόσο ή αρχαιολογική σκαπάνη τ' αναταράζει για να φέρη στο φώς τόν δοξασμένο και άθάνατο έλληνικό πολιτισμό που έλάμπρυνε με τα έργα του πνεύματος και της τέχνης τó κοσμοεάκουστο νησί της 'Αφροδίτης. Τό μαρτυρούν οί αρχαίοι χώροι της Μεγαλόνησου όπου έγιναν και δεν θά παύσουν να γίνονται ανασκαφές. 'Η αρχαία Λάπηθος, μά και τόσες άλλες άκόμη κρυμμένες άναρίθμητες πλουτοφόρες πηγές της θαμμένης ζωής και της τέχνης ένός άθάνατου κόσμου που άνυπόμονα περιμένει την ώρα ν' άναστηθή στα έκθαμβά μάτια τών ανθρώπων όταν ό λαμπερός Φοίβος θά τόν λούση με τις χρυσές άκτίνες του κάτω από τόν όλόγαλανο ουρανó της Κύπρου.

'Η αρχαία τέχνη της Μεγαλόνησου, όπως φανερώνεται στις διάφορές της μορφές, την αρχι-

τεκτονική, την γλυπτική, την άγγοπλαστική, παρ' όλο που πέρασε από διάφορες ανατολικές επιδράσεις, συριακή, αίγυπτιακή κ.ά., κράτησε τόν τοπικό έλληνικό της χαρακτήρα. 'Η εξέλιξι της στην άγαλματοποιία έφτασε στην μεγάλη της άκμή τόν Ε' π.Χ. αιώνα, για ν' άφήσει έργα γλυπτά σε μάρμαρο, σε χαλκό και σε άσβεστόλιθο, άξια να παραβληθούν με της κλασσικής τέχνης τά αρχαία άριστουργήματα, όπως και σε πηλίνα άγάλματα και ειδώλια που με την άρμονία της γραμμής και την εύγενική έκφρασι της μορφής των, μάς μιλούν, μέσα από την εύγλωττη σιωπή τους, για την καλλιτεχνική άνθησι της «αίθερίας» Κύπρου τού 'Ομήρου και τού Στασίνου. Ζωντανοί μάρτυρες εκείνης της άκμής στέκουν άκόμη τά λεπτοεργασμένα κοσμήματα από χρυσό, άργυρο, έλεφαντόδοντο και άλλες πολύτιμες ύλες, οί γυάλινες χάντρες, οί δακτυλιόλιθοι, οί καθρέφτες, και άλλα σκεύη τού γυναικείου στολισμού. Κι' άκόμη τά εργαλεία, οί λύχνιοι, τά πιάτα, τά κύπελλα κι' ένα πλήθος ώραιά άγγεία σε πολυποίκιλα σχήματα, με άπλα γεωμετρικά σχέδια, με πλαστικές παραστάσεις, που ή τέχνη τους, με την πρωτομυκηναϊκή επιδρασι, εξέλίσσεται σε θαυμαστή άγγειοπλαστική και διακοσμητική δημιουργία, γεμάτη σχηματοποιημένες συνθέσεις έμπνευσμένες από τόν γήινο, τόν θαλάσσιο και τόν μυθικό κόσμο. 'Ετσι σημειώνεται τό ξεκίνημα της δημιουργίας άλλων τελειότερων άγγείων, τών έρυθρόμορφων και τών μελανόμορφων, με τις περίφημες διακοσμήσεις που βλέπουμε στην πλουσιότατη συλλογή τού Κυπριακού Μουσείου της Λευκωσίας.

Φωνές

Τού

ALDOUS HUXLEY

(Διήγημα σε τρεις συνέχειες)

II

(Συνέχεια από τό προηγούμενο.)

Δέν με πειράζει να μιλάτε για στοιχειωμένα σπίτια, δήλωσε. Ούτε για άλογα που κάνουν μαθηματικούς ύπολογισμούς, ή για τόν Ζ. Β. Ράιν, ή και για τόν Θεό άκόμη αν αυτό σας διασκεδάξη. "Οχι όμως για δολότητες. Τελεία και παύλα στις «δολότητες». Και χάραξε αποφασιστικά στο τραπέζο μάντηλο με τό νύχι του την τελεία και την παύλα, έρριξε μία προκλητική ματιά σε όλους γύρω και ξανάρχισε να τρώη με μανία σαν να έξαρτιόταν ή ζωή του από τό μοςχαράκι που βρισκόταν στο πιάτο του.

'Η Πάμελα έρριξε μία κλεφτή ματιά στην Μις Ντιλλόν. Είχε καταφέρει να την θυμώσει; Θά τά έβαζε μαζί του; 'Αντί ν' αρχίσω καυά όμως, ή Μις Ντιλλόν γέλασε καλόκαρδα. «Θά σε βαστώ την τελεία και την παύλα σας», είπε. «'Εκείνες όμως θά τις σεβαστούν;»

Τό στόμα τού κ. Μπούλ ήταν τόσο γεμάτο, ώστε περιωρίστηκε σ' ένα θυμωμένο μουγκρητό.

—'Εκείνες θά τις σεβαστούν; έπανάλαβε ή Μις Ντιλλόν γυρίζοντας αναπάντεχα στην Πά-

μελα. Αυτό είναι τό ζήτημα. Δέν είν' έτσι;

—Δέν ξέρω τί έννοείτε, μουρμούρισε τό κορίτσι.

'Η Μις Ντιλλόν πήρε τό ποτηράκι τού κρασιού της, τό έβαλε έμπρός άπ' τό πιάτο της και άρχισε να χτίζει γύρω του ένα μικρό φράχτη από ηηρούνια, κουτάλια και κομμάτια φρυγανιές.

—Τό πιό γερό πρόχωμα, είπε καθώς έχτιζε τό τοιχάκι της, είναι ή επιδίωξι της ευτυχίας και μία όρισμένη... Δίστασε. —Δέν θά πώ «πίστι» γιατί αυτή ή λέξις προκαλεί πάντα μεγάλη αντίδρασι στα νεύρα τών ανθρώπων. "Ας την ποίμε «έμπιστοσύνη». 'Εμπιστοσύνη στην ανθρωπότητα, έμπιστοσύνη στον κόσμο. Πρέπει να πιστέψη κανείς πως δέν είναι όλα τόσο κακά όσο φαίνονται συχνά ότι είναι. "Αν δέν έχετε έμπιστοσύνη, αν αρχίσετε να επιδιώκετε την δυστυχία και όχι την ευτυχία τότε κανέτε αὐτό. (Μετακίνησε ένα κομμάτι φρυγανιά). Και διατρέχετε τόν κίνδυνο να πάθετε αὐτό. ("Εχωσε την μύτη ένός μαχαριού στο άνοιγμα). Είναι άπλούστατο, είπε. Σπαρτακτικά άπλό.

'Η κ. Μάρκτοντεν έν τῷ μεταξύ,

μέ πολύ τάκτ, είχε αλλάξει το θέμα. Τί θαυμασία έκθεσις πανοπλιῶν στο Μουσείο τοῦ Λός "Αντζελες! Καί το καινούργιο ὑπαίθριο μουσεῖο γλυπτικής μέ όλα ἐκεῖνα τὰ καταπληκτικά ἐκθέματα ἀπό τήν συλλογή Χήροτ! Ὁ κ. Μπούλ κατάπιε τήν τελευταία του μπουκιά καί ξαναβγήκε στήν ἐπιφάνεια.

—Μ' ἀρέσει ὁ τρόπος πού γυαλίζουν τόν μπροῦντζο τους, εἶπε. Μπορεῖ κανεῖς νά καθρεφτιστῇ στοῖς πιανὰ μιάς θεᾶς. Καί ξέσπασε σ' ἕνα χοντρό γέλοιο.

Ἡ κ. Μάρσντεν γέλασε κι' αὐτή. "Ὅχι μέ ἐπιείκεια ἢ ἐνόχλησι, ἀλλά μέ ἕνα ἐκπληκτικά ἀνοιχτόκαρδο γέλοιο. Σάν νά ἦταν δέκα χρόνων, σκέφθηκε ἡ Πάμελα, μέ ἄγρια περιφρόνησι, καί νά εἶχε δεῖ μιὰ βρώμικη λέξι στόν τοῖχο καμμιᾶς τουαλέττας. Κι' ὕστερα σοῦ λένε νά εἶσαι εὐγενής καί συγκρατημένη! "Ετσι πληρώνεται ὅλη αὐτή ἡ καταραμένη φινέτσα!

☆

Εἶχαν αλλάξει τὰ πιάτα. "Ενα βουνό ἀπό ρόζ παγωτό μέ φράουλες ἔκανε τήν ἐμφάνισί του. Χωρίς νά περιμένη τοὺς ἄλλους ὁ κ. Μπούλ βυθίστηκε καί πάλι στήν ἔκστασι τοῦ φαγητοῦ καί ἀποσύρθηκε τελειωτικά ἀπό τή συζήτησι.

Ξαφνικά, ἡ θεῖα "Εληνορ κόπηκε στή μέση μιάς φράσης. —"Ακούσατε; ρώτησε μέ μάτια πού ἔλαμπαν.

"Ὅλα τὰ κουταλάκια —ἐκτός ἀπό τοῦ κ. Μπούλ— σταμάτησαν στόν ἀέρα μέ προσοχή.

—"Ακούσατε;

Καί ξαφνικά, ἡ Πάμελα ἄκουσε ἕνα περίεργο σφυριχτό ψίθυρο πού φαινόταν νά ἔρχεται ἀπό κάπου ἀνάμεσα στήν κορυφή τοῦ κεφαλιοῦ τῆς Μις Ντιλλόν καί

στοῖς κεριά στο κέντρο τοῦ τραπεζιοῦ.

—Εἶναι ὁ Καπίλα, φώναξε ἡ κ. Μάρσντεν.

—Ναί, εἶναι, εἶπε ἡσυχᾶ ἡ Μις Ντιλλόν καί πῆρε ἄλλη μιὰ κουταλιά παγωτό.

Ἀχνά, σάν σφυριχτή ἀκαθόριστη φωνή, ὁ ψίθυρος συνεχίστηκε.

—Λέει καλησπέρα! ἀγγέιλε ἡ κ. Μάρσντεν. Μιά ἔκφρασις ἐνθουσιασμοῦ ζωντάνευε στήν βαλσαμωμένη ὁμορφιά τοῦ προσώπου της.

—Καλησπέρα, Καπίλα! φώνασε στό κενόν.

Ἡ Πάμελα ἔφτυσε ἀπό μέσα της.

Αὐτή τῇ φορά, παρὰ τὸ συνεχές σφύριγμα, οἱ λέξεις ἦταν καθαρές:

—Καλησπέρα σέ ὅλους!

Ὁ "Αλεκ Πόζνα δέν χρειάστηκε νά ὑποκριθῇ κατάπληξι: —Τί διάβολο...

—Ὁ διάβολος δέν ἔχει καμμία σχέσι μέ τόν Καπίλα, ἀπάντησε ἡ κ. Μάρσντεν θριαμβευτικά. Ὁ Καπίλα ἔρχεται ἀπό τόν κόσμον τῶν πνευμάτων.

Στράφηκε στόν Ντάντλεϋ Μπούλ, ὁ ὁποῖος μάζεψε μέ τὸ κουταλάκι τήν τελευταία του φράουλα:

—Τόν ἀκοῦς;

—Ποῖον; ρώτησε μασώντας.

—Τόν Καπίλα!

—Καί ποιός εἶναι ὁ Καπίλα;

Κύτταξε τήν κ. Μάρσντεν ἡ ὁποία κύτταξε τήν Μις Ντιλλόν, ἡ ὁποία ἀπάντησε:

—Αὐτό ἀκριβῶς εἶναι πού προσπαθῶ νά μαντέψω δεκαεῖς ὁλόκληρα χρόνια. Ἀπό τότε δηλαδή πού ἄρχισε νά συμβαίνει αὐτό τὸ πρᾶγμα.

—Ὁ Καπίλα εἶναι Ἰνδός! ἐξήγησε ἡ κ. Μάρσντεν.

—Ἐννοεῖται ὅτι λέει πὺς εἶναι Ἰνδός, ξεκαθάρισε ἡ Μις

Ντιλλόν. Ποιός ξέρει ὅμως ἂν εἶναι... Μπορεῖ νά εἶναι ἀπλῶς ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου. Μπορεῖ νά εἶναι καί κάτι τελείως διαφορετικό. Κάτι, κάθε ἄλλο παρὰ ἀνθρώπινο. "Ενα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ πράγματα πού δέν ἀνέχεται ὁ Ντάντλεϋ. Ἀρχισε νά γελά μέ τὸ πλῶσιο ἀσθματικό της γέλοιο. "Ὅχι τίποτε κακό, ὅχι βέβαια σάν τὸ πρᾶγμα πού μπῆκε στήν φτωχὴ μικρὴ σερβιτόρα. Ἀπλῶς ἕνα συνηθισμένο, συμπαθητικό ἀστικό πνεύματάκι μέ τήν μανία νά παράγῃ φωνές κοντὰ σέ ἡλικιωμένες κυρίες.

Ἡ Πάμελα τήν παρακολουθοῦσε μέ θαυμασμό. Τί παράστασι! Θά ἔλεγε κανεῖς πὺς ἦταν ἀπολύτως εἰλικρινής.

Ἡ κ. Μάρσντεν στράφηκε στόν κ. Μπούλ:

—Βάλτε τὸ μικρόφωνό σας στή μέση τοῦ τραπεζιοῦ, διέταξε.

—Γιατί;

—Ἴσως θά μιλήσῃ σέ σᾶς.

—Ἐλάτε τώρα "Εληνορ! διαμαρτυρήθηκε ὁ κ. Μπούλ. Μὲ παίρνετε γιὰ τήν Ζάν ντ' "Αρκ;

—Κάμετε αὐτὸ πού σᾶς λέω, εἶπε προστακτικά ἡ κ. Μάρσντεν. "Ὅλο τὸ τάκτ τῆς τέλειαις οἰκοδόμοινας εἶχε ἐξαφανιστῇ. Δέν ἦταν παρὰ μία σταυροφόρος αὐτῇ τῇ στιγμῇ. Πολεμοῦσε γιὰ κάτι μεγάλο.

Ὁ κ. Μπούλ χαμογέλασε μέ εἰρωνική ἐπιείκεια καί ὑπάκουσε.

Ἀκολούθησε μισὸ λεπτό σιωπῆς. "Ὑστερα, κοντὰ στοῖς μικρόφωνο, ἀκούστηκε ἕνας μικρὸς ἡχος σάν φθόγγος καί σάν σκληριά. Ὁ κ. Μπούλ τινάχτηκε.

—Ποιός ἔκανε ἔτσι; ρώτησε.

—Οἱ ὁλόητες! ἀπάντησε κοροϊδευτικά ἡ Μις Ντιλλόν.

Θυμωμένος, ὁ κ. Μπούλ πῆρε τὸ ἀκουστικό του μηχανήμα καί τὸ κούνησε σάν γιὰ νά τὸ τιμωρήσῃ.

—Ἡ μπαταρία θά ἦταν ὑποθέτω, μουρμούρισε.

"Ενα σφύριγμα ἀκούστηκε ἀνάμεσα στοῖς κηροπήγια καί ἡ φωνίσσα εἶπε:

—Ὅχι καλέ!

Ἡ Μις Ντιλλόν ἔπασσε πρὸς τὰ πίσω στήν καρέκλα της ξεκαρδισμένη στὰ γέλοια.

—Ὑποθέτω ὅτι αὐτὸ τὸ πάθατε ὅταν παίζατε στήν ἐπιθεώρησι! εἶπε ὁ κ. Μπούλ μέ τήν διάθεσι νά τήν προσβάλλῃ.

—Ἐπαθα τί;

—Γίνετε ἐγγαστρίμυθος.

Ἡ Μις Ντιλλόν χαμογέλασε, ἀλλὰ δέν ἀπάντησε.

—Μὴν εἶσαι γαῖδαρος! εἶπε ὁ ψίθυρος μέ ἀπάθεια.

—Τί; "Εσπρωξε τὸ μικρόφωνο στοῖς κενόν.

—Γαῖδαροσς! ἠλθίνοσς γαῖδαροσς! ἀνέλυσε ἡ φωνίσσα σφυριχτά.

Γρήγορα, τόσο πού τὸ φωτοστέφανο τῶν ἄσπρων μαλλιῶν του ἀνέμιζε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἀέρα πού προκαλοῦσε ἡ κίνησίς του, ὁ κ. Μπούλ στράφηκε γιὰ νά πιάσῃ τὸν ἐνοχὸ τῆς φάρας ἐπ' αὐτοφώρῳ. Ἀλλὰ ὁ Πόζνα, μέ τὸ στόμα ἀκόμη ἀνοιχτὸ ἀπὸ κατάπληξι, ἦταν φανερά ἀθῶος. "Αλλο τόσο ἀθῶα καί ἡ Πάμελα, ἡ ὁποία μάλιστα οὔτε ἔδινε προσοχή. Κύτταξε τήν "Εληνορ Μάρσντεν. Τὸ πρόσωπό της, συνήθως εὐγενικά ἀπαθές, εἶχε τήν ἐκστατική ἔκφρασι τοῦ πιστοῦ πού γονατίζει ἐμπρὸς στοῖς ἱεροῖς.

Στράφηκε στήν Μις Ντιλλόν. —Πολὺ ἀστεῖο, εἶπε σαρκαστικά. Σᾶς συγχάιρω.

Ἡ Μις Ντιλλόν τὸν ἀγνόησε: —Εἶναι ἡ πρώτη φορά, παρατήρησε καθὼς ἀνάβε τὸ τσιγάρο της, πού ὁ Καπίλα ἦρθε τήν ὥρα τοῦ φαγητοῦ.

Ὁ κ. Μπούλ βρῆκε τήν εὐκαιρία νά γελάσῃ κοροϊδευτικά:

—Φαίνεται πώς δεν βρίσκει άρκετό φαί στη χώρα των πνευμάτων.

Αυτή τη φορά ο ψίθυρος άκούστηκε έπάνω από τον άριστερό του ώμο:

—Πάλι άρχισε αυτός ο γάϊδαροςς! είπε λίγο κουρασμένα.

Άλλά ο κ. Μπούλ είχε πιά συνέλθει. Ένας λογικός άνθρωπος, σκέφθηκε, ανάμεσα σε προληπτικά κορόϊδα και άπατεώνες, έπρεπε άπλως να χαμογελά: —Εύχαριστώ, είπε.

Η σιωπή που άκολούθησε διέκοπη από την κ. Μάρντεν:

—Δώσε μας ένα μήνυμα, παρακάλεσε. Κατίλα, δώσε μας ένα μήνυμα!

Κρυφά, ή Πάμελα έρριξε μια ματιά στη θεία της. Όλα της είχαν την συνηθισμένη αυστηρή κομψότητα που την χαρακτήριζε. Όλα έκτός από το δουλοπρεπές παρακλητικό χαμόγελο που άπηύθυνε στο κενό. Το χαμόγελο μιας πολύ νέας και πολύ έρωτευμένης κοπέλλας, έρωτευμένης, όχι βέβαια με το «πνευματάκι» της Μις Ντιλλόν, αλλά με τον έαυτό της. Με μια Έλντορ Μάρντεν τόσο ιδεώδη και τόσο άφάνταστα πολύτιμη, που ή Πλάσις δεν μπορούσε να κάνει χωρίς αυτήν. Η μήπως μπορούσε; Ό Κατίλα ήξερε και γι' αυτό ήταν όλο χαμόγελα και παρακάλια.

—Αγάπη μου...

—Πάψε!

—Δέν μ' άγαπάς;

Θυμόταν την ατέλειωτη σιωπή του, την δική της φρικτή άναμνη. Στεκόντουσαν στο σαλόνι. Έκείνος με ή ράχη του στον παλιό Βενετσιάνικο καθρέφτη που κρεμόταν κοντά στην πόρτα έτσι καθώς τον κύτταζε παρακλητικά. Την κύτταζε στα μάτια για μια στιγμή κι' ύστερα γύρισε το βλέμμα του άλλου. Άπελπισμένη,

καταλαβαίνοντας πόσο κουτό ήταν το φέρεμά της, έπιασε το χέρι του:

—Δέν μ' άγαπάς Κάρλ;

—Μέ κουράζεις, είπε στο τέλος εκείνος, και, άπότομα, τράβηξε το χέρι του.

Έκεί που ήταν το σκληρό του πρόσωπο δεν έβλεπε τώρα παρά τη δική της άντανάκλασι στον καθρέφτη. Ένα χλωμό πρόσωπο που προσπαθούσε να χαμογελάσει με δουλικότητα σε κάποιον που δεν ήταν πιά εκεί. Η έξωπορτα βρόντησε, τα βιαστικά του θήματα άπομακρύνθηκαν στις σκάλες κι' ύστερα στο μονοπάτι.

—Δώσε μας ένα μήνυμα, έπανέλαθε ή παρακλητική φωνή της κ. Μάρντεν.

Ήταν ή χαριστική βολή, ή χονδροειδής προσβολή που άφαιρούσε κατά κάποιον τρόπο κάθε τι το τραγικό από τον τόνο της Πάμελα και τον έκανε ταπεινό και πρόστυχο. Έσπρωξε πίσω την καρέκλα της, σηκώθηκε κι' έτρεξε έξω από το δωμάτιο, έξω από το σπίτι.

—Τους μισώ, έλεγε και ξανάλεγε, τους μισώ!

Και όσο παραπάνω τους μισούσε, τόσο πιο μισητός της γινόταν ό ίδιος ό έαυτός της. Ό θάνατος, ή σκλαδιά, ή επιδίωξι της δυστυχίας... Ό,τι της είχε πη ή γριά Ντιλλόν ήταν άλήθεια και την μισούσε γι' αυτό.

☆

Μια ώρα άργότερα, ό κ. Μπούλ την βρήκε σε κακή κατάσταση, άν και τα μάτια της ήταν στεγνά, στον μικρό κυκλικό ναό στην άκρη της θεράντας. Πάνω από την καρέκλα της, ψηλά στο θάβρο, έλαμπε το βικτωριανό άγαλμα της Άφροδίτης με το όποιο —κατόπιν δικής του συμβουλής και γιατί θύμιζε τόσο πολύ μια ήρωίδα της Τζώρτζ Έλιοτ

που θα είχε χάσει το φόρεμά της— ή κ. Μάρντεν είχε στολίσει το καλοκαιρινό της περίπτερο.

—Νάτην! φώναξε σάν παιχνιδιάρης έλέφας. «Σκυμμένη έμπρός στη θεά του έρωτος. Όχι, όχι, μην μου φύγης,» πρόσθεσε καθώς ή Πάμελα έκανε μια κίνηση να σηκωθεί. «Δέν είμαι δά και τόσο επικίνδυνος!»

Μέ τεράστια ήχώ στο θόλο του μικροσκοπικού ναού, το πονηρό του γέλιο σκόπευε να την πείση πώς στην πραγματικότητα ήταν άκόμη πιο επικίνδυνος.

Κάθισε πλάι της και άκούμπησε ένα χέρι στο γόνατό της. «de l'audace, toujours de l'audace» σκεφτόταν. Έν τούτοις όμως, οι πρώτες έπαφές έπρεπε να είναι πατρικές.

—Τί καλά που έκανες, παιδί μου, και βγήκες! Άπό εκείνη την ώρα... όλο πνεύματα! Προσωπικός, είμαι ένας φρικτός ύλιστής.

Και την τσίμπησε παιχνιδιάρικα.

—Ο Άμλετ, συνέχισε, παραπονιόταν για την «τόσο στερία τούτη σάρκα...» Όμολογώ πώς, κατά τη γνώμη μου, όσο πιο στερία, τόσο καλύτερα.

Ό κ. Μπούλ ξύπνησε την ήχώ μ' άλλο ένα θρονιές γέλιο που του άρεσε να νομίζει θυρωνικό. «Τόσο το καλύτερο», έπανέλαθε μ' ένα σφίξιμο στο γόνατό της.

Η Πάμελα δεν έλεγε τίποτε, μα καθόταν εκεί, τελείως άκίνητη, σάν να ήταν στον οδοντογιατρό. Όλα ήταν σκουπίδια, έτσι κι' άλλοις. Γιατί να σκάσει λοιπόν; Γιατί να μην δέχεται κάθε θρωμιά που παρουσιάζόταν στο δρόμο της;

—Νά σοι πω, χάρηκα που έφυγε, συνέχισε ό κ. Μπούλ, ενώ έτοιμαζόταν να προχωρήσει πίσω

άπό το κάλυμμα μιας άσχετης συζητήσεως.

—Χαρήκατε που έφυγε ποιος; ρώτησε ή Πάμελα.

—Δέν ήσουν μέσα όταν ό μάνατζερ της Μόϊρας τηλεφώνησε;

—Έννοείτε ότι έφυγε ή Μις Ντιλλόν; ρώτησε ή Πάμελα με ξαφνικό ένδιαφέρον. Πριν ένα λεπτό δεν ήθελε ούτε να την ξαναδη την γριά. Τώρα, της φαινόταν σάν να είχε χάσει και την τελευταία της έλπιδα.

—Ναί, έπρόκειτο για κάποια δουλειά, έδήγησε ό κ. Μπούλ. Πρέπει ν' άρχιση πρόδες αύριο, νωρίς το πρωί. Γι' αυτό μας άποχαίρησε βιαστικά, δόξα σοι ό Θεός.

—Εγώ την συμπαθώ, είπε ή Πάμελα με θυωμένη έκφρασι.

—Α! Κι' εγώ, κι' εγώ! Ό κ. Μπούλ έσπευσε να την καθησυχάσει. Άπό πικρότητη πείρα ήξερε πώς ή παραμικρή διαφορά γνώμης σε μια τέτοια στιγμή μπορούσε να ύψωση άνυπέρθλητο έμπόδιο. Μόνον φοβάμαι για την καυμενούλα την Έλντορ.

Η λέξις «καυμενούλα» φαινόταν τόσο άστεία σε συνδυασμό με τη θεία Έλντορ που ή Πάμελα μόλις κρατήθηκε να μην γελάσει.

—Δέν έχει συγκρατημό όποτε έρχεται ή Μόϊρα. Όλες αυτές οι καταραμένες προλήψεις... Αυτές οι άνοησιές για τις «δολότητες» και την Αϊωνία Ζωή! Είναι ή μόνη άδυναμία της, ξέρεις.

Η μόνη άδυναμία της, έπανέλαθε ή Πάμελα ειρωνικά στον έαυτό της. Άκολούθησε μια σιωπή. Αισθάνθηκε άλλο ένα σφίξιμο, στο γόνατο. Ό οδοντογιατρός πλησίαζε την τανάλια και τα νεύρα της τεντώθηκαν σε άναμνη.

Ό κ. Μπούλ κύτταζε το άπειρο ανάμεσα από τις κολώνες του

περιπτερού. Αυτό το σκοτάδι, σκεφτόταν, ή μυρωδιά των γιασεμιών και, πέρα, ή λάμψη της θάλασσας, ενώ εδώ κοντά οι βάρδαχοι συνέχιζαν τόν μονόλογό τους, όλα ήταν τα ίδια στον μικρό κήπο του Ραβέλλο πριν 30 χρόνια. Μια νύχτα του 'Ιουνίου και ή "Ελντορ στην κρεμαστή της κούνια, ντυμένη στ' άσπρα, με κόκκινα γοβάκια στα γυμνά της πόδια και κοράλλια στο λαιμό.

Σε μια συγκινημένη κρίσι πίστεως για την παλιά του άγαπημένη, τράβηξε το «πατρικό» χέρι.

Οί τεντωμένοι μύες της Πάμελας χαλάρωσαν. «Δόξα σοί ό Θεός!» Κι' όμως τώρα πού είχε αποφασίσει να δεχθή ό,τι έρωμιά της παρουσιαζόταν, ήταν σχεδόν άπογοητευτικό.

Άπό την λεωφόρο είχε άκουσθή το μελαγχολικό σφύριγμα μιάς σειρήνας άστυνομικού αυτοκινήτου. Ό κ. Μπούλ ήταν μακριά, πολύ μακριά, άνάμεσα στις γέριες έληδες της 'Ιταλίας. Ένα κόκκινο γοβάκι είχε πέσει στο χορτάρι κι' εκείνος κρατούσε το ποδαράκι της — με πόσο σεβασμό, με πόση τρυφερότητα! — άνάμεσα στα χέρια του. Κάπου εκεί, στο Κολόμπους του Όχάιο, ζούσε ό μεσήλικος τραπεζίτης από τόν όποιον είχε άρνηθή να ζητήση διαζύγιο. Πολύ σωστά, παραδεχόταν ό κ. Μπούλ γιατί αυτός ήταν φτωχός και ή "Ελντορ δέν ήταν φτιαγμένη για να είναι φτωχή. Άλλά συγχρόνως, πόσο τραγικό του είχε φωνή τότε, πόσο σπαρακτικό! Εκείνος ό κήπος της ευδαιμονίας ήταν ζωσμένος με χίλιες άγωνίες. Η καρδιά του ξεχειλήσε σε λογία.

—Θά σου πώ ένα μυστικό, αίσθάνθηκε την άνάγκη να πη στην Πάμελα. Σταμάτησε λίγο κι'

ύστερα: Ήταν ή μόνη γυναίκα πού άγάπησα ποτέ μου.

Άρχισε άλλη μιá φράσι, αλλά ήταν τόσο συγκινημένος πού δέν μπόρεσε να συνεχίση.

Η μόνη γυναίκα πού άγάπησε!... Η θεία "Ελντορ... Ένα βουβό γέλιο ξέσπασε στο μυαλό της Πάμελας. Τά σκουπίδια ήταν σκουπίδια, αλλά ή θρώμα είχε γίνει γελοία. «Η μόνη γυναίκα πού είχε άγαπήσει!» Τι ρωμαντικός... Φαντάστηκε μιá σελίδα διηγήματος του Θέρμπερ:

—Δέν είναι μεγάλη τύχη, κ. Μπούλ, πού οί άνδρες κι' οί γυναίκες δέν είναι του ίδιου φύλου; Και ό κ. Μπούλ δέν κουνούσε το άκουστικό του μηχανήμα και θά έλεγε:

—Τί; Τί;

—Πού δέν είναι του ίδιου φύλου, θά ξανάλεγε εκείνη φωνάζοντας.

—Φοφύλου! ψιθύρισε ή Πάμελα με κλειστό σχεδόν στόμα. Όχι, δέν το είχε πετύχει. προσπάθησε να πη τις λέξεις πιό σφυριχτά.

Με ένα μικρό τίναγμα, ό κ. Μπούλ βγήκε από τα έδάη στα όποια όνειροπολούσε.

—Τί; Τί; έλεγε, ακριβώς όπως είχε φαντασθή ή Πάμελα.

—Δέν είπα τίποτε, του άπάντησε με άδιαφορία πού τρόμαξε και την ίδια.

—Νόμισα πώς άκουσα εκείνο το καταραμένο... ό κ. Μπούλ σταμάτησε τη φράσι και σούφρωσε τα φρύδια θυμωμένος.

—Τριστάνος... Τριστάνος! ψιθύρισε ή Πάμελα. Και να, στο θέατρο του μυαλού της, τόν έβλεπε τόν Μεγάλο Έραστή, φαλακρό και κουφό, να καταπίνει το μαγικό φίλτρο, ενώ μιá θαλασσωμένη 'Ιζόλδη ανατρίχιαζε λίγο πιό πίσω.

—Σσας, σφύριξε. Τριστάνος!

—Μά τί συμβαίνει; Κάνεις χιούμορ; την ρώτησε άπτότομα ό κ. Μπούλ με δυνατή, θυμωμένη φωνή.

—Χιούμορ; ή Πάμελα επανέλαβε με την πιό γλυκειά και άθώα έκφρασι του παιδιού πού δέν καταλαβαίνει.

Ό κ. Μπούλ την κύτταξε μέσα από το σκοτάδι, μάντεψε ένα ζευγάρι έκπληκτα μάτια και άποφάσισε πώς ήταν θύμα παραισθήσεων.

—Φαίνεται πώς φαντάζομαι πράγματα... μουρμούρισε.

Για δεύτερη φορά εκείνο το θράδυ ή Πάμελα είχε την αίσθησι πώς έπαιρνε το αίμα της πίσω και ή έκδικησι ήταν γλυκειά. Εκείνες οί κουκλες, τά ρομπότ πού κουνούσαν πίσω από το κρύσταλλο ήταν καλά, αλλά τουτο ήταν ίκανοποιούσε περισσότερο. Γιατί τώρα δέν τους γελοιοποιούσε ή τύχη όπως πριν. Τώρα, ήταν ή ίδια υπεύθυνη. Και, ξαφνικά όλόκληρο σχέδιο έκστρατείας έλαμψε στο μυαλό της. Είδε τόν έαυτό της να έξασκείται, ώρες όλόκληρες, ώπου να κάνη τη φωνή της να έρχεται από το κενό. Είδε τη θεία "Ελντορ να παρακαλή με δουλικότητα για ένα μήνυμα και να τρέμη από φρίκη όταν θά το έπαιρνε το μήνυμά της! Μηνύματα έκδικητικά. Πού θά της έλεγαν την αλήθεια για την πρόστυχία της, την άγάπη πού είχε για τους κόλακες. Άνοησίες για τόν Άλλο Κόσμο. Χοντρά άστεία από τούς πεθαμένους. Και ύστερα από τη θεία "Ελντορ θά έπαινε τόν Άλεκ Πόζνα. «Πού είναι αυτός ό κρύος;» θά ρωτούσε. «Πού είναι αυτό το γλοιώδες κτήνος;» Και ύστερα θά έρχόταν ή σειρά του κ. Μπούλ: «Κάτω τά βρωμόχερα σου!»

Ό κ. Μπούλ στέναξε βαθεία

και άνασηκώθηκε από την καρέκλα του. Η άτμόσφαιρα είχε σπάσει. Το παρελθόν είχε γυρίσει πίσω στον τάφο του και ήταν ώρα να γυρίση στην σημερινή "Ελντορ, στην άδιαφορία των γηρατειών του.

Η Πάμελα τόν παρακολούθησε καθώς άπομακρυνόταν κι' ύστερα στρώθηκε στη δουλειά.

—Είμαι ό Γιουσούφ. (Είχε ήδη άποφασίσει πώς ή φωνή θά ήταν άραβική.) Είμαι ό Γιουσούφ.

Δέν ήταν δύσκολο να μιλή μέσα από τά δόντια της. Λίγο σφύριγμα με κάθε συλλαβή. Πώς όμως να μην κουνά τά χείλη της; Πώς να άναπνέη με τρόπο πού να μην την καταλαβαίνη κανείς; Πώς να έχη άπόλυτα χαλαρούς τούς μύς στα μάγουλα και στο λαιμό; Σήκωσε τά χέρια κι' άγγιξε έλαφρά το πρόσωπό της: — Είμαι ό Γιουσούφ.

Κάτω από τά δάχτυλα, όλόκληρος σεισμός γινόταν. Υπομονητικά, ξαναδοκίμασε:

—Είμαι ό Γιουσούφ! Είμαι ό Γιουσούφ!

Είχε φτάσει τις έκατό φορές, αλλά ή κατάστασις ήταν πάντα ή ίδια. Θυμωμένη σηκώθηκε και βγήκε στη θεράντα.

—Σκαμός, διαβόλια! φώναξε στους θατράχους.

★

Η τεχνητή λίμνη με τά κρίνα σώπασε. Και τώρα θά δρόσιζε το μίσος της για τούς ανθρώπους. Η Πάμελα προχώρησε προς το σπίτι. Νά τους! Πίσω από το γυαλί, σαν ψάρια στο ένυδρειο. Ό κ. Μπούλ έλυνε το σταυρόλεξο των «Τάιμς». Στο κίτρινο ντιβάνι πλάι στο τζάκι, ή θεία "Ελντορ κεντούσε ένα τραπεζομάνδηλο για την έκκλησία. Κοντά της καθόταν ό Άλεκ Πόζνα με ένα βιβλίο από το

όποιο διάβαζε δυνατά. Κάτω από το ψαλλιδισμένο μουστάκι του, οι ζουμερές θαλάσσιες άνεμῶνες τῶν χειλιῶν του κουνούσαν σταθερά, βουβά. Γύρισε τὴ σελίδα καὶ ἡ Πάμελα εἶδε τὸν τίτλο: «Πνευματικό» καὶ ὕστερα κάτι ἄλλο — ἡ δεύτερη λέξι τῆς ξέφυγε — καὶ χαμογέλασε σαρωνικά γιατί θυμήθηκε μιὰ φράσι πού εἶχε διαβάσει σ' ἓνα ἄρθρο κάποιου Αὐστριακοῦ ψυχαναλυτῆ: «Πνευματικὸς Μηνόπαυος». Στὴν περίπτωσι τῆς θείας Ἑλληνορ ἦταν καὶ αὐτὸ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν Πνευματικότητα Γήρατος. Μποροῦσε νὰ τὸ ἐκφράσῃ μὲ μιὰ ἐξίσωσι:

«Ἀλλαγὴ Ζωῆς ἐπὶ φόβον θανάτου = Πνευματικὸ Κάτι + Δῶσε μας ἓνα Μήνυμα».

Ἀποτέλεσμα: ὁ καυμένος ὁ κ. Μπούλ ἦταν ὑποχρεωμένος ν' ἀκούῃ φωνές καὶ ὁ ἀηδέστατος Πόζνα νὰ περνᾷ τὰ θράδρια του διαβάζοντας περὶ «Προσευχῆς τοῦ Πνεύματος» καὶ «Θρησκευτικῶν Ἑνοράσεων».

Πόσο εἰρηνικοὶ ἔδειχναν μέσα στὸ ἐνυδρεῖο τους, πόσο καθημερινοί, κοινοί, καὶ ὅμως πόσο ἀφάνταστα ἀριστοκρατικοί! Σὰν μιὰ εἰκονογράφοις ἄρθρου γιὰ τὴν Ἡμέρα τῆς Μητέρας. Ἐκάνε μιὰ γκριμάτσα ἀηδίας καὶ γύρισε στὸ καλοκαιρινὸ περπτερο.

— Σίχαμα! ψιθύρισε καὶ ὕστερα ἀγγίξε τὸ πρόσωπό της καὶ ξαναδοκίμασε: — Σίχαμένοι ἄνθρωποι!

Αὐτὴ τὴ φορὰ τῆς φάνηκε πὼς πῆγαινε πολλὴ καλύτερα. Λιγώτερος ἀέρας ἔβγαινε ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δόντια της, τὰ χεῖλη δὲν ἔκαναν καμμιὰ σχεδὸν κίνησι. Καὶ ὁ λαϊκός, ὀλόκληρο τὸ πρόσωπο, ἦταν χαλαρά, φυσικώτατα, χωρὶς καμμιὰ σύσπασι τῶν μυῶν.

Μπήκε στὸ σκοτάδι τοῦ περι-

πέρου καί, δυνατῇ, γεμάτῃ ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτὸ της, κάθησε πάλι στὴν καρέκλα της.

— Θὰ τοὺς δείξω ἐγὼ! εἶπε δυνατά.

— Θὰ τοὺς δείξω ἐγὼ! ἐπανελάβε ἡ ἡχώ τοῦ θόλου.

Ἐνα κύμα ζεστὸ ἔτρεξε πάνω στὴ ραχοκοκκαλιά της. Ἐνα τοῖσμημα μέσα στ' αὐτιά της καὶ σὰν κάτι νὰ σερνόταν κάτω ἀπὸ τὶς μασχάλες της. Σὰν σαρανταποδαροῦσε, σὰν ἀναρίθμητες κάμπιες πού σερνόντουσαν στὸ λαϊμὸ καὶ στὸ στήθος της. Ἀνέκφραστη φρίκη, ἀλλὰ θὰ εὐχόταν νὰ μὴν σταματήσῃ ποτέ. Ἡ αἴσθησι ἐξαφανίστηκε ὅσο ξαφνικά εἶχε ἔρθει. Πῆρε μιὰ θαθεὶά ἀναπνοὴ καὶ στρώθηκε πάλι στὴ δουλειά.

— Σίχαμένοι! Ἄ, αὐτὸ εἶχε πετύχει ὥραϊα, εἶπε στὸν ἑαυτὸ της. Πράγματι ὥραϊα.

— Εἶναι σκουλήκια, συνέχισε καὶ κατάφερνε νὰ θγάλη σφύριγμα ἀκόμη κι' ἀπὸ τὶς συλλαβὲς πού δὲν εἶχαν «οἶγμα».

— Εἶναι ψεῖρες, εἶναι κορηοί! Καί, ξαφνικά: — Ἐντομοκτόνο!!

Εἶδε τὸν ἑαυτὸ της νὰ ραντίζει τὴ θεία Ἑλληνορ μὲ μιὰ τεράστια τρόμπα τοῦ φλίτ, νὰ τρελλαίνει στὸ Ντὶ-Ντὶ-Τὶ τὸν Πόζνα καὶ τὸν κ. Μπούλ. Τὰ ζουζούνια! Τὶ γουστοζικὲς ἀντιδράσεις πού εἶχαν στὸ φάρμακο! Γέλασε δυνατά. Ἀπὸ πάνω, στὸ γύψινο θόλο, ἡ ἡχώ χαχάνιζε. Τὸ ὄραμα ἔσθησε, ὁ ἦχος τῆς χαρᾶς ἦταν πιά κάτι μακρυνό. Ἡ Πάμελα σκούπισε τὰ μάτια της καὶ ἐτοιμάστηκε νὰ συνεχίσῃ. Τὶ ἔπρεπε νὰ πῇ τώρα; Νὰ συνεχίσῃ γιὰ σκουλήκια ἢ νὰ βρῇ κάτι ἄλλο; Ξαφνικά, ἀκούστηκε ἓνα μικρὸ σφύριγμα ἀπὸ πίσω της:

(Στὸ τεῦχος Νοεμβρίου τὸ τέλος.)

Ἀπὸ μιὰ συνέντευξι τοῦ Νταϊνβιντ Λῶρενς
μὲ τὸν στρατηγὸ Φραγκίσκο Φράνκο

Η ΡΩΣΙΑ ΚΑΙ Η ΔΥΣΙΣ

Ἑρώτησις: Ποιὰ εἶναι ἡ γνώμη τῆς ἐξοχότητός σας γιὰ τὴν διάσκεψι τῶν Τεσσάρων Μεγάλων Δυνάμεων;

Ἀπάντησις: Πρόκειται γιὰ μιὰ ἐξέδρα ἀπὸ τὴν ὁποία ἡ Ρωσία κάνει τὴν προπαγάνδα της. Κατὰ πάσαν πιθανότητα ἡ Ρωσία βρίσκεται σὲ δύσκολη θέσι τὴ στιγμὴ αὕτῃ καὶ πρέπει νὰ φροντίσῃ γιὰ τὴ σωτηρίαν της. Ὁταν ἡ Ρωσία κἀνῃ ἓνα φιλικὸ βῆμα, τὸ κάνει γιὰ αὐτὸ τῆς ἐξασφαλίζει ὠρισμένα πλεονεκτήματα. Γιὰ τὴ Ρωσία τὸ κάθε τι εἶναι ὄπλο. Τὰ Ἠνωμένα Ἐθνη εἶναι ὄπλο. Ἡ Διάσκεψις τῶν Τεσσάρων εἶναι καὶ αὕτῃ ὄπλο πού τὸ χρησιμοποιεῖ κατὰ θαυμασίον τρόπο. Τὸ κάθε τι τὸ μετατρέπει σὲ διαβολικὸ μηχανῆμα γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησίν της.

Σήμερα στὴ Ρωσία ὑπάρχουν δυὸ προβλήματα: Τὸ ἐσωτερικὸ πρόβλημα τῆς διαδοχῆς τοῦ Στάλιν, πού δὲν ἐλύθηκε ἀκόμη, καὶ ἡ ἀφομοίωσις τῶν χωρῶν πού κατακτήθηκαν καὶ πού ἀποκρούουν τὴν παρουσίαν τῆς Ρωσίας.

Ἡ Ρωσία δὲν πατάει σὲ στερεὸ ἔδαφος· δὲν εἶναι τόσο δυνατὴ ὥστε νὰ μπορῇ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴ Δύσι. Πρέπει νὰ κερδίσῃ καὶ ῥο καὶ θὰ τὸν κερδίσῃ ὅπως μπορεῖ. Πιστεύω ὅτι ἡ Ρωσία ἔχει πιστωθῇ μὲ μιὰ ὑπεροχὴ γιὰ τὴν ὁποία δὲν ἔχει κανένα δικαίωμα.

Ἀναδημοσιεύομε ἐδῶ τὴν πρώτη ἀνεπίσημη συνέντευξιν πού ἔδωκε ποτὲ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἰσπανικοῦ Κράτους. Ἡ συνομιλία μὲ τὸν ἀρχισυντάκτη τοῦ περιοδικοῦ «Ἀμερικανικά Νέα καὶ Εἰδήσεις ἀπὸ τὸν Κόσμο», κ. Λῶρενς, γίνετο στὴν ἰσπανικὴ γλῶσσα.

Ἑρώτησις: Ὑπεροχὴ σὲ τί πράγμα;

Ἀπάντησις: Παραδείγματος χάριν, οἱ Δυτικοὶ λένε: «Ἡ Ρωσία ἔχει μεγάλον πληθυσμό. Ἡ Ρωσία ἔχει τόσες μεραρχίες, τόσα τάνκς, τόσα ἀεροπλάνα. Ἡ Ρωσία εἶναι ἀνώτερη, δὲν μπορούμε νὰ κάνωμε τίποτε ἐναντίον τῆς Ρωσίας. Χρειάζομαστε τὴν ἀτομικὴ βόμβα». Καὶ ἐρωτῶ: «Τί θὰ συμβῇ ἂν δὲν χρησιμοποιοῦντῃ ἡ ἀτομικὴ βόμβα; Ἡ Δύσις ὑπερέχει τῆς Ρωσίας ἀκόμη καὶ χωρὶς τὴν ἀτομικὴ βόμβα. Τὰ ἔθνη τῆς Δύσεως ἔχουν μεγαλύτερον πληθυσμὸν ἀπὸ τὴ Ρωσία, ἔχουν ἀνώτερη βιομηχανία ἀπὸ τὴ Ρωσία, ἔχουν καλύτερα μυαλά καὶ περισσότερη τεχνικὴ παρασκευὴ. Γιατί λοιπὸν θὰ ἀποδώσωμε μιὰ ὑπεροχὴ στὴ Ρωσία; Γιατί νὰ τὴν φοβόμαστε; Ἐπὶ πλέον, ὑπάρχει καὶ ἓνας ἄλλος παράγων, ἀκόμη σημαντικώτερος. Ἡ Ρωσία εἶναι μιὰ χώρα πού τὴν κρατοῦν αἰχμάλωτοι τὰ 12 ἢ 14 ἔθνη πού ἔχει καταλάβει

καί κατέχει. Είναι υποχρεωμένη νά διατηρή την τάξι καί την ειρήνην σέ χώρες πού την μισοῦν, πού ὠρισμένες ἀπ' αὐτές μάλιστα βρίσκονται μέσα στά σύνορά της. Πόσα ἑκατομμύρια αἰχμάλωτοι ὑπάρχουν σέ στρατόπεδα συγκεντρώσεως μέσα στή Ρωσία; Ἄν ἡ Ρωσία ἀπειλήσῃ τή Δύσι μὲ ἐπιθεσι καί ἂν ἡ Δύσις ἔχει κατασταλάξῃ σέ μιὰ καλή πολιτική καί ξέρει πῶς νά ἐπωφεληθῇ ἀπὸ τῆς χώρες ἐκεῖνες πού προσφέρουν τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιστάσεως, ἡ Ρωσία θὰ ὑποχρεωθῇ νά ἀπασχολῇ ἑκατομμύρια ἀνδρῶν ὑπὸ τὰ ὅπλα στὶς κατεχόμενες χώρες.

Ἑρώτησις: Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης ἔχει τὴν γνώμη ὅτι ἡ Ρωσία προτίθεται νά ἐμπλακῇ σέ πόλεμο γιὰ τὴν Κίνα;

Ἀπάντησις: Ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς τῆς Κίνας εἶναι ἡ Ρωσία, παρ' ὅλο πού ἡ Κίνα δὲν τὸ ἔχει ἀντιληφθῇ αὐτό. Ποιὸς ἄλλος ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ρωσία μπορεῖ νά καταβροχθίσῃ τὴν Κί-

να; Ποιὸς φοβᾶται περισσότερο ἀπὸ τὴν Ρωσία ὅτι ἡ Κίνα μπορεῖ νά γίνῃ μεγάλη; Τὰ συμφέροντα τῆς Κίνας καί τῆς Ρωσίας ἦταν πάντοτε ἀντίθετα. Ἄν ἡ Ρωσία μπορέσῃ νά μπλέξῃ τὴν Κίνα σέ ἓνα πόλεμο πού θὰ τὴν καταστρέψῃ, θὰ τὸ κἀνῃ.

Ἑρώτησις: Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης νομίζει ὅτι τὸ πνεῦμα καί τὸ ἠθικὸ τῆς δυτικῆς παρατάξεως ἀποτελεῖ τὸ σημαντικώτερο πρᾶγμα;

Ἀπάντησις: Ἴσως τὸ ἠθικὸ αὐτὸ τῆς ἀντιστάσεως νά μὴν ὑπάρχῃ στοὺς ἐγκεφάλους καί στὴν σκέψι μερικῶν ἀπὸ ἐκείνους πού ἀνήκουν στὴν παράταξι αὐτὴ καί διευθύνουν τὰ πολιτικὰ πράγματα. Ἀλλὰ πιστεύω ὅτι τῶν δυτικῶν λαῶν τὸ ἠθικὸ εἶναι ἀνώτερο ἀπὸ ὅ,τι τῶν λαῶν τῆς Ε.Σ.Σ.Δ.

Ἡ Ρωσία μπορεῖ νά κατορθώῃ μόνο εὐκόλα πράγματα. Ποτὲ δὲν θὰ μπορέσῃ ν' ἀνθέξῃ σέ ἓνα πόλεμο εὐρωπαϊκῆς ἐξεγέρσεως ἐναντίον της.

Εἶναι Ἄμερικανὸς ἀπὸ μιὰ μικρὴ καί ἥσυχη πολιτεία πού ἀναγκάσθηκε νά ζήσῃ λίγο καιρὸ στὴν Νέα Ὑόρκη ἔκανε τὴν ἐξῆς παρατήρησι σχετικὰ μὲ τὸν φοβερὸ συνωστισμό:

—Φεύγω ἀπὸ τὸ σπῆτι μου κατὰ τῆς 6.30 — 7 τὸ πρωῒ καί πέφτω στὸν συνωστισμό ἐκείνων πού θέλουν νά προλάβουν τὸν συνωστισμό.

—Φεύγω κατὰ τῆς 8 — 8.30 καί πέφτω ἀπάνω στὸν συνωστισμό.

—Φεύγω μετὰ τῆς 8.30 καί συνωστίζομαι μὲ κείνους πού καθυστέρησαν γιὰ νά περάσῃ ὁ συνωστισμός.

Constellation

Ελίχοι τοῦ φθινοπώρου

«... Θεέ μου, διαφύλαξέ μου ἀκόμη τῆς ἀργῆς, θαμπῆς ὥρας τοῦ φθινοπώρου...», λέει σέ κάποιον τοῦ ποιήμα ἓνας ξένος λυρικός. Καί μαζί του κρυφά, μυστικά δέονται γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ ὅλοι σχεδὸν οἱ ποιητές. Γιατὶ τὸ φθινόπωρο εἶναι ἡ ἀγαπημένη τους ἐποχὴ. Ὅταν πεφτουν τὰ κίτρινα φύλλα καί νοτίζουν τὸ χῶμα οἱ πρῶτες ψυχάλες τῆς βροχῆς, τότε αὐτοί, μέσα στὴ μελαγχολία καί στὴ ραθυμία τῶν φθινοπωρινῶν δειλινῶν, δρέπουν τοὺς πιὸ ἀκριβοὺς ἀνθούς τῶν ἐμπνεύσεών τους. Τὸ γκριζοθάμωμα πού ἀπλώνεται γύρω τους διαπερνᾷ στὶς ψυχῆς τους, τῆς γεμίζει δίψα καί λαχτάρα γιὰ τῆς φωτεινῆς ὥρας τοῦ θέρους, τῆς πλημμυρίζει νοσταλγία, εὐπάθεια, ὑποβολή... Καί ἄλλος τραγουδᾷ τῆς χάρες τοῦ φθινοπώρου, ἄλλος μὲ λυρική περιπάθεια βρίσκει σ' αὐτὸ κάτι ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ψυχὴ του, ἄλλος ὄνειρικὰ ἢ συμβολικὰ, σκορπᾷ τοὺς στίχους του στὸ θωμὸ τῆς ἀγάπης του ἢ στὸ διάβα μιᾶς χιμαρικῆς γυναίκας.

Κάτι ἀπὸ τὸ φθινοπωρινὸ κόσμον τῶν ποιητῶν θὰ προσπαθήσουμε νά δώσουμε τώρα μὲ τὴ μικρὴ ἀνθολογία στίχων:

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟ

Φθινοπωρινὸ
ἄρχισε τραγοῦδι
μέσα στὴν καρδιά...

Ἄκου πῶς θροεῖ
κάποιον κοῦρο ἀγέρι
μέσα στὰ κλαδιά...

Δός μου τὸ μικρό,
τὸ ξεστὸ σου χέρι
στὴ στερνὴ βραδυά...

Πέρασε καλή,
πάει τὸ καλοκαίρι,
πάει παντοτεινά...

Ἀσπρά τὰ μαλλιά,
κ' ἡ καρδιά πῶς κλαίει
φθινοπωρινή...

Ἐλα ἐδῶ, καλή,
δῶσε μου τὸ χέρι,
κ' ἡ καρδιά πονεῖ...

ΓΕΡΑΣ. ANNINOS

Ἀπὸ τὰ «ΔΕΙΛΑΙΝΑ»

Τὰ βήματα τοῦ φθινοπώρου ἀντήχησαν
νωρίς, κ' εἶπε μὲ πίκρα ἡ ἀδελφὴ μου:
—Ἡ νυχτερινὴ βροχὴ τὰ ρόδα μας
τὰ μᾶδησε, ἀδελφούλη μου, καί τώρα...

Ένα βιβλίο ρομαντικό θα συλλογίστηκε...
Μά ἐγὼ ἀναμέτρησα στὸ νοῦ μου τίς ἱστορίες
γύρω ἀπ' αὐτὰ τὰ ρόδα πὺν πεθάνανε
στὴ φύση ἀνάμεσα καὶ τὴν καρδιά μου!..

ΝΙΚ. ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ

ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙΑ

Μὲς ἀπ' τὰ κλεισμένα παραθύρια
ἔλα γιὰ νὰ ἰδεῖς χωρὶς μιὰ
τὰ κνηνημένα τρεχαντήρια
καὶ τὰ διαβατάριζα πουλιά.

Τὸν παραπονιάρικο στὰ τζάμια
ἢ βροχή σκοπὸ τῆς ἀρχινᾶ...
Τὸ γιὰ τὸ θολώνουν τὰ ποτάμια,
ἢ ἀντάρια κρύβει τὰ βουνά.

Φτάνει καὶ στὸ σπίτι μας ἡ μπόρα.
Σκύψε, ἀγαπημένη, νὰ σοῦ εἰπῶ:
— πῶς μ' ἀρέσει πάντα τέτοια ὥρα
νὰ σωμαίνω καὶ νὰ σ' ἀγαπῶ.

Γ. ΑΘΑΝΑΣ

ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙΑ

Τὸ καλοκαίρι ἔχει τίς χάρες του.
Ποιὸς τίς ἀρνιέται, ποιὸς λέει: ὄχι.
Μὰ κάποιες χάρες ἔχει ξεχωρὲς
τοῦ Ἀθημητηριοῦ τὸ πρωτοβρόχι.

Τῆς λεύκας σκόρπια τὰ ξερόφυλλα
κάτω στὸ ὑγρὸ τὸ χῶμα νὰ τα,
λαμποκοποῦν καθάριο μάλαμα
πὺν τόκοιψαν κωσταντινᾶτα.

Τὰ πεῦκα ἀπ' τὴ βροχὴ δροσόλου-
(στα)
μοσκοβολοῦν σὰ θυματήρια.
Νερὸ γεμάτα τὰ χλωράγαθα
γίνονται τῶν πουλιῶν ποτήρια.

Ὁ πλάτανος, πὺν ἀνεμοδέρνεται
γυμνὸς καὶ ξεφυλλὸς, ἀντρεῖται,
τοὺς κλώνους ἔχει ἐλαφοκέρατα
καὶ μὲ τ' ἀερίκα παλεύει.

Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΑΤΤΙΚΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Θλιμμένο ἀβρὸ ἱλαρώτατο, χινόπωρο τῆς Ἀττικῆς
μὲ τὴν ψυχὴ μου μυστικῶν καὶ μὲν δένουν μάγια,
εἶτε σ' ἓνα ἀντιφέγγισμα σὲ ἰδῶ μᾶς μελαγχολικῆς
αὐλῆς, εἶτε στὴ ρόδινη τῶν δειλινῶν βεντάλια.

Μὰ δέσμιο πάντα θὰ κρατοῦν τὸ λογισμό μου περισσά
—μοιραία εἰκόνα— τῶν πικρῶν τῶν πλατανιῶν τὰ φύλλα,
ἔτσι ὡς μαδοῦνε τραγικά σὰ νεότης ὄνειρα χρυσά,
στῶν δροσοφιλημάτων σου τὴν πρώτη ἀνατριχίλα.

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΔΡΟΥΣΙΩΤΗΣ

ΑΓΑΠΗ

Ἄς μὴ γνωρίζει ὁ λογισμὸς στὰ χρόνια ἐκεῖνα πίσω
κάλλιο μιὰ τέτοια θυμὸν γιὰ πάντα νὰ χαθεῖ.
Ποιὸς ξέρεει, τώρα θάτανε γραφτὸ νὰ σ' ἀγαπήσω
καὶ τόσο πὺν καμμιὰ ποτὲ δὲν ἔχει ἀγαπηθεῖ.

Κι' ἂν ἐφυγεν ἡ νιότη σου πὺν θλίβεσαι γιὰ δαύτη.
ὡς γιὰ πουλὶ πὺν πέταξε μ' ἄλλα μὰ πὺν πουλιά,
περσότερο ἀπὸ μιὰ ἀνοιξη τὸν ἐρωτὰ μου ἀνάφτει
τοῦ χινόπωρου τ' ἀγγιγίμα στὰ ὥραία σου μαλλιά.

Κι' ἀκόμα, φτάνω ν' ἀγαπῶ σ' ἐσὲ μιὰν ἄλλη εἰκόνα
—τ' ὀρκίζομαι στὰ μάτια σου πὺν τόσο λαχταρῶ—
τὸν ἡμερὸ κι' ἀνέφελο καὶ τὸ γλυκὸ χειμῶνα
πὺν στὸ χλωμὸ σου πρόσωπο μιὰ μέρα θὰ θαρῶ.

Καὶ μάθε το· τίς μελιχρὲς λαμπάδες τοῦ Δεκεμβρίου
καὶ τίς φεγγαροσκέπαστες τοῦ Γεναριοῦ ὁμορφιές,
μὴτε τίς τρέλλες τοῦ Ἀπριλιοῦ κανένας θὰ τίς εὖρει
μὴτε καὶ τίς μονότονες τοῦ Μᾶη καλοκαιριές...

ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΟ

Φθινόπωρο στολίστηκες νεκρὸ κι' ὥραιο ἀπὸ προχτὲς
μὲ τὸ παλὶο βενέτικο χρυσάφι.
Καὶ τώρα οἱ βοριάδες οἱ πικροὶ σοῦ γίνονται τραγουδιστὲς
καὶ τὰ νερά τὰ πένθημα ζωγράφου.

ΜΙΛΤΟΣ ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΔΕΙΛΙΝΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ

Στῆς κάμαράς μας τὸ θαμπὸ παρόθυρο ἀκουμπώντας,
κοιτάω ρεμβὸς νὰ στάξει ἀργὰ στὸ δρόμο ἡ βροχή...
Εἶν' ἓνα δαίλι Κυριακῆς. Μακριὰ βαροῦν καμπάνες
καὶ μιὰ θλίψη ἀνάτεια μὲ σφίγγει τὴν ψυχή.

Πέφτει ἡ βροχὴ μονότονα μὲς τὸ τεφρὸ τὸ δαίλι,
πάνω ἀπὸ σπῖτια σκοτεινά, κλειστὰ καὶ ξεπλυμένα,
πάνω σ' ἐξώστες ἐρημους, σὲ γλάστρες μὲ λουλούδια,
πὺν καταρρέουν μὲ τὴ βροχή, βρεγμένα, μαρομένα...

Κάπου, σὲ κάποια πόροδο, ἓνα ὄργανετο παίζει
ἓνα σκοπὸ χαρούμενο, τρελλὸ μὲς τὴ βροχή.
Ἀκούω ρεμβὰ τὸν εὐθύμο σκοπὸν ὅπου δὲν παύει,
ἐνῶ μιὰ θλίψη ἀνάτεια μὲ σφίγγει τὴν ψυχή...

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΑ ΔΕΙΛΙΝΑ

Στὰ δειλινὰ τὰ πένθημα καὶ φθινοπωρινὰ
ὅταν χτυπάει στὰ τζάμια τὸς θνητικὰ ἡ βροχὴ
κι' ἐνῶ στὴν πόλιν ἐσπερινούς βαροῦν ἀργὰ οἱ καμπάνες,
παίρνουνε μιὰ παράδοξη οἱ κάμαρες ζῶν.
Ὁ παγερός, πὺν ἀπ' τίς κλειστὲς πόρτες γλιστροῦν, ἀέρας
κούφιων δημάτων φέρνει ἀχούς καὶ ψιθυροὺς σθημένους
πὺν κάνουν ὅποιον νεύεται ν' ἀναθυμᾶται ἔαφνον
ἀγάπες χρόνων παλαιῶν καὶ φίλους πεθαμένους.
Καὶ τότες μὲς τὸ σούρουπο οἱ κάμαρες γεμίζουν
φαντάσματα πὺν στοὺς θαμπούς καθρέφτες καθρεφτιοῦνται,
ἐνῶ οἱ κουρτίνες οἱ βαρεῖες —κοιτάξτε τίς!— κοινοῦνται
κι' ἐνῶ τὰ ρόδα πὺν ἐγεραν στὰ βάλα ξεχασμένα
φυλλοροοῦνε ἄεφνα μὲ μιὰ στερεὴ εὐδοκία

σὰ νὰ περάσαν πάνω τοὺς δάχτυλα κάποια κρύα...

ΚΩΣΤΑΣ ΟΥΡΑΝΗΣ

ΤΑ ΚΡΙΝΑ ΤΟΥ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ

Τὰ κρίνα τοῦ φθινόπωρου τὰ πὸ μεθυστικά
προτοῦ νὰ μαραζώσουν καὶ νὰ σβύσουν
τοὺς τελευταίους ἀνασασμούς, ἤρθαν γλυκὰ - γλυκὰ
στὰ πόδια μου νὰ τοὺς σκορπίσουν.

Τ' ἀγγελοθώρητα ὄνειρα τῶν εἴκοσι χρόνῳ
τὸ δρόμο τους ἀγνάντια μου κρατήσαν,
μ' εἶδανε μάτια σὰν τὸ φῶς καὶ σὰν τὸν οὐρανὸ
μ' εἶδανε σὰ νὰ μ' ἀγαπήσαν.

(Κύλα τὸ ρέμα σου βαθύ, τῆς Λύρας ποταμέ!)
"Όνειρα, κρίνα, ἐκστατική εὐτυχία,
ποιὰ ψυχρόνια ὑπέρτατη σὰς ἔστειλε σ' ἐμέ;...
Ποιά, τάχα, ὑπέρτατη εἰρωνεία;

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΤΟ ΠΑΡΚΟ

Ἀπὸ τὸ πάρκο ἐπέρασεν ἡ ὥριμη κυρία
μέσα στοὺς ὄρθιους τῶν δεντρῶν, ὀλόρθη, τοὺς κορμούς.
Φύλλα νεκρὰ τῆς ἐρίξε ἡ χρυσὴ δένδροστοιχία
καὶ μεῖς τοὺς μαραμένους μας συλλογισμούς.

Θάναί ἡ γυναῖκα πού ἔκλαψε πολὺ. Στὰ βλέφαρά της
ἡ σκιά τῶν τρισευγενικῶν κατέβη μαρασμῶν.
Τὴ λύπην ἐξεδίψασαν τὰ δάκρυά της
καὶ τὴν ὕδριά της γέμισε στὴ δρύση τῶν λυγμῶν.

Τὰ φιλημένα ἄλλον καιρό, κρατεῖ κλεισμένα χεῖλη,
κι' ἀπάνου ἀπ' τὰ ξερόφυλλα περνάει θάμπη, σβυστή,
στὸ μύρο τῆς ὑπομονῆς, πού ἄπλωνε τὸ δαίλι
τὰ πληγωμένα ἀπ' τὴ βροχὴ κλαριά νὰ ξεχαστεῖ.

Κ' ἐγὼ πού ἀπὸ τὸ μάταιο τὸν κόσμο ἀναχωροῦσα,
τὴν εἶδα κ' εἶπα: «Εἶναι νορίς· θὰ μείνω.» Μυστικά
στὸν πόνο καὶ στὴ γνώση της νὰ ἐμπιστευτῶ μπορούσα
τὰ δάκρυά μου τὰ τωρινὰ καὶ τ' ἀναμνηστικά.

Τότε θὰ γύριμε κ' οἱ δυὸ σὲ μιὰ βαθιὰ ἡσυχία,
οἱ κουρασμένοι, οἱ ὥριμοι πολὺ, νὰ ἰστορηθεῖ
ἀπ' τὸν καθένα ἡ παλιὰ πικρὴ του ἀποτυχία
τρυγώντας τοῦ ἄλλου τὰ φιλιά πού ἔχουν μαραθεῖ.

Γλυκὸ χινόπωρο τῆς ζωῆς, σοφὴ καὶ ἀτάραχη ὥρα,
ξέρεῖς, τὰ φίλτρα πίνοντας τῆς λύπης, νὰ εὐτυχεῖς
καὶ νὰ γευτεῖς τὸν ἔρωτα σὰν τὴ χρυσὴν ὁπώρα
βαριά ἀπ' τὸ μέλι τῶν χυμῶν στὰ ῥίγη τῆς βροχῆς.

Τὴν ἴδια δόξα ἐπόθησε τὴ χινοπωρινὴ
καθὼς μὲ εἶδεν ἡ ὥριμη γυναῖκα, κ' ἡ καρδιά της
τὰ πληγωμένα ἐτάραξε γιὰ μιὰ στιγμὴ φτερά της—
ὁμως τὰ ξαναδίπλωσε στὴν πρώτη ὑπομονή.

Καὶ προσπεράσαμε βουβοί, δειλοὶ καὶ ἀγνοημένοι.
Ὁ λόγος πού δὲν ἦταν γραφτὸ μας ν' ἀκουστεῖ,

καθὼς ξερόφυλλο ἔπεσε λαμπρὸ στὴν κοιμισμένη
θάλασσα τοῦ ἀνεκλήρωτου πού τόσα μου κρατεῖ.

ΖΑΧ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΚΑΛΩΣ ΤΟ! Κ' ΗΡΘΕΣ ΝΑ ΜΑΣ ΠΕΙΣ...

Καλῶστο! Κ' ἦρθες νὰ μᾶς πεῖς καὶ πάλι πρωτοβρόχι
στὴ στέγη τὸ μονότονο, γοργὸ κελήδημά σου.
Σὰ μῖας παλιᾶς ἀγάπης μου, ἐδῶ στὴν ἔρημ κώχη
θὰ πλάσω καὶ θὰ ὀνειρετώ, βροχή, τὸ φάντασμά σου.

Θὰ ἰδῶ τὰ μάτια σου τὰ ὕγρα, τὰ σκοτεινά, τὰ πλάνα,
τὸ φόρεμά σου τὸ θολὸ πού ὑφαίνει ἀπ' τὰ νέφη
καὶ θὰ σ' ἀκούσω νὰ χτυπᾷς —ὦ τ' οὐρανοῦ τοιγγάνα!—
στοῦ παραθύρου τὰ γυαλιὰ τὸ θλιβερό σου ντέφι.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙ

Σκυρμένοι ἀπὸ τὸ παραθύρι...
Καὶ τοῦ προσώπου μας οἱ γύροι
ἡ ἴδια μᾶς ἦταν ψυχὴ.
Ἡ συννεφιά χλωμὴ σὰ θειάφι
θάμπωνε ἀμπέλι καὶ χωράφι
ὁ ἀγέρας μέσ' ἀπὸ τὰ δέντρα
μὲ κρυφὰ βοῦξε ταραχή.
Ἡ χελιδόνα, μὲ τὰ στηθὴ
γοργή, στὴ χλόη μπρὸς - πίσω ἐχύθη·
κι ἀξάφνα θρόνησε, καὶ λύθη
κρουνός, χορευόντα ἡ βροχὴ:
Ἡ σκόνη πῆρ' ἀνέστρο δρόμο...
Κ' ἐμεῖς, στῶν ρουθουνιῶν τὸν τρόμο,
στὴ χωματίλα τὴ βαρὴ
τὰ χεῖλα ἀνοίξαμε, σὰ βούση
τὰ σπλάχνα νὰ μπεῖ νὰ ποτίσει·
(ὅλη εἶχεν ἡ βροχὴ θαντίσει
τὴ διψασμένη μας θωριά,
σὰν τὴν ἐλιά καὶ σὰν τὸ φλόμο)
—κι ὁ ἕνας στ' ἄλλου τοῦ τὸν ὄμο
ρωτάαμε: «Τ' εἶναι πῶχει σκίσει
τὸν ἀέρα μύρο, ὅμοιο μελίσει;
ἀπ' τὸν πενκία τὸ κουκουναρί,
ὁ βάσσαμος ἡ τὸ θυμάρι,
ἡ ἀράνα ἡ ἡ ἀλυγαριά;»
Κι ἄχνισα —τόσα ἦταν τὰ μύρα—
ἄχνισα κ' ἐγὼ ὅμοια λύρα,
πού χάιδεν' ἡ ἀσπὴ πνοή...
Μοῦ γίνομαι ὁ οὐρανίσκος γλύκα·
κι ὡς τὴ ματιά σου ξαναβοῆκα,
ὅλο μου τὸ αἷμα ἦταν βοή!..
Κ' ἔσκηψ' ἀπάνω ἀπὸ τ' ἀμπέλι
πού ἐσειόνταν σύφυλλο, τὸ μέλι
καὶ τ' ἀνθὶ ἀκέραιο νὰ τοῦ πῶ·
—βαρὴ τσάμπια καὶ οἱ λογισμοὶ μου,
βάτοιο βαθιοὶ οἱ ἀνασασμοὶ μου—
κι ὅπως ἀνάσaina, ἀπ' τὰ μύρα
δὲ μπόρεῖα νὰ διαλέξω ποῖο!
Μὰ ὅλα τὰ μάζεψα, τὰ πῆρα,
καὶ τὰ 'πα, ὡσὰν ἀπὸ τὴ μοῖρα
λύπη ἀπροσδόκητη ἡ χαρά.
Τὰ 'πα· καὶ ὡς σ' ἀγγίξα τὴ ζώνη
τὸ αἷμα μου γίνεκεν ἀηδόνι,
κι ὡς τὰ πολύτρεχα νερά!...

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Ἄσε τὸ φθινόπωρο
γύρω σου νὰ στρώσῃ
τ' ἀνθή τὰ στερνά·
μιὰ ζωὴ πεθαίνει
μιὰ ζωὴ περνά—
τάχα σὲ προσμένει
μὴ' ἀνοιξὴ ξανά;

Ἄσε τὸ φθινόπωρο

γύρω σου ν' ἀπλώσῃ
μιὰ στερνὴ εὐωδιά·
μιὰ φωνὴ σωπαίνει,
μιὰ χαρὰ χαμένη
μέσα στὴν καρδιά—
τὰ στερνά τὰ φύλλα
παίρνει τὸ φθινόπωρο
γύρω ἀπ' τὰ κλαδιά.

ΕΛΑ ΜΕ ΡΟΔΑ ΤΟΥ ΧΙΝΟΠΩΡΟΥ

Ἔλα με ρόδα τοῦ χινόπωρου
νὰ στεφανώσω τὰ μαλλιά σου,
αὐτὰ ταιριάζουν ὁμορφότερα
στὴ μαραμμένη ὁμορφιά σου.

Νὰν τὰ κοιτάζω πού τριγύρω σου
θὲ νὰ μαδοῦνε στὸν ἀγέρα,
καθὼς θωρῶ καὶ τὴν ἀγάπη μας
τώρα νὰ σῇνει μέρα-μέρα.

Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Παῦλος Νιρβάνας χρωστάει κι' αὐτὸς στὸ φθινό-
πωρο ἐκλεκτὲς σελίδες του. Ὡστόσο κάποτε, πολὺ
χωριτωμένα, δὲ δίστασε νὰ σατιρίσῃ ὅλους τοὺς ποιη-
τὲς, συμπεριλαμβανομένου φυσικὰ καὶ τοῦ ἑαυτοῦ του,
γιὰ τὴ ρομαντικὴ διάθεσι πού τοὺς κυριεύει τὸ φθινό-
πωρο. Κ' ἔγραψε τὸ χρονογράφημα αὐτό:

Νεκρὰ φύλλα

Λοιπὸν, ἂν θέλετε νὰ ξέρετε — εἶπεν ἑξαφνα ὁ ἄνθρωπος ὁ πρὸ ὀ-
λίγου ξεφουρνισθεὶς ἀπὸ τὸν ἀθηναϊκὸν φούρνον, χωρὶς νὰ πλη-
ρώσῃ ψηστικά — δὲν ὑπάρχουν εὐθυμότεραι πνοαὶ ἀπὸ τὰς συκοφαν-
τημένας αὐτὰς πνοὰς τοῦ φθινοπώρου, πού θωπεύουν τὸ μέτωπόν μας.

— Ἡ μελαγχολία λοιπὸν τοῦ φθινοπώρου;

— Καμμία ἀπολύτως μελαγχολία! Πρόκειται καθαρῶς περὶ ἐνὸς
ἀκόμη ποιητικοῦ ψεύδους, τὸ ὁποῖον ἔρχεται νὰ προστεθῇ εἰς τὰ τό-
σα ἄλλα. Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι μελαγχολοῦν τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, εἶναι διό-
τι τοὺς διέταξεν ὁ Μιλθουᾶ. Ὁ ἀείμνηστος αὐτὸς κύριος εἶδε τὰ
φύλλα νὰ πέφτουν καὶ τὸ κοινότατον αὐτὸ θέαμα τοῦ ἑκαμὲ μίαν
τρομακτικὴν ἐντύπωσιν. Ἐφαντάσθη ὅτι κάθε φυλλαράκι δένδρου
ἦτο καὶ ἓνας νεκρὸς πού ἐστριφογύριζεν εἰς τὸν ἀέρα, θιαζόμενος νὰ
ἐνταφιασθῇ. Φαντάζεσθε λοιπὸν ποῖον μακάθριον χορὸν εἶδεν ἐμπρὸς
του. Ἐκάθησεν ἀμέσως καὶ ἔγραψε τὸ περίφημον ποίημά του. Καὶ
ἐπειδὴ, ὅσον περισσότερον ἀνόητον εἶνε ἓνα ποίημα, τόσοον περισσο-
τέρους θαυμαστάς συναντᾷ ἐμπρὸς του, τὸ «Πέσιμο τῶν Φύλλων»

ἐδ' αὖθ' ἄσθη ἀπὸ ἑκατομῦρια ἀναγνωστών, μετεφράσθη εἰς ὅλας τὰς
γλώσσας καὶ ἐδημιούργησε τὴν συμβατικὴν αὐτὴν μελαγχολίαν,
πού ἐξακολουθεῖ νὰ μᾶς μαστίζει.

— Τὸ πέσιμο λοιπὸν τῶν φθινοπωρινῶν φύλλων δὲν σᾶς φαίνεται,
κύριε, ἀρκετὰ μελαγχολικὴ εἰκὼν;

— Καθόλου μελαγχολικὴ! Τὰ δένδρα ἀλλάζουν τὰ φύλλα των, ὅ-
πως ἓνας λύκος ἀλλάζει τὸ μαλλί του, μιὰ κόττα τὰ φτερά της καὶ
οὕτω καθεξῆς. Ποῖος ἐσκέφθη νὰ μελαγχολήσῃ ποτὲ γιὰ τὸ μαλλί
τοῦ λύκου, τὰ φτερά τῆς κόττας καὶ τὸ ποικαίμιο τῆς κατσαρίδας;
ποῦ φυλλορροεῖ, καὶ αὕτη, εἰς μίαν ὀρισμένην ἐποχὴν τοῦ ἔτους;
Καὶ ὅμως ἂν εὐρίσκετο ἓνας ποιητὴς νὰ πῇ: «ἡ κατσαρίδα θὰ ξα-
ναγεννηθῇ καὶ γὰρ θὰ πεθάνω», οἱ ἄνθρωποι εἶνε τόσο ἀνόητοι,
ὥστε θὰ ἐμελαγχολοῦσαν ἄλλην μίαν φορὰν τὸν χρόνον.

— Καὶ ὅμως, κύριε, δὲν εἶνε μόνον τὰ φύλλα πού πέφτουν τὸ φθι-
νόπωρον. Εἶναι καὶ οἱ φθισικοί, τοὺς ὁποίους ὁ κακὸς ἄνεμος ἀπο-
σπᾷ ἀπὸ τὸ δένδρον τῆς ζωῆς.

— Τὸ γνωρίζω! Μᾶς τὸ εἶπε καὶ αὐτὸ ὁ Μιλθουᾶ καὶ μᾶς τὸ ἐπα-
νέλαβαν ὅλοι οἱ ρομαντικοὶ ποιηταί. Ἀλλὰ οἱ φθισικοί, φίλε μου,
δὲν πεθαίνουν μόνον τὸ φθινόπωρον. Πεθαίνουν καὶ τὴν ἀνοιξιν. Καὶ
ἂν μεταβοῦν ἐγκαίρως εἰς τὸ σανατόριον, δὲν πεθαίνουν καὶ καθό-
λου. Ὅχι μόνον λοιπὸν τὸ φθινόπωρον δὲν ἔχει καθόλου τὰς δολο-
φόνους διαθέσεις, πού τοῦ ἀποδίδουν οἱ ποιηταί, διὰ νὰ ἐπιτύχουν
μίαν ὥραιαν εἰκόνα, ἀλλὰ, κατὰ τὴν γνώμην μου τοῦλάχιστον, εἶνε ἡ
ὕγιενότερα ἐποχὴ τοῦ ἔτους, διὰ δὲ τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἀγνοοῦμεν
ἐντελῶς τὴν ἀνοιξιν, καὶ ἡ ὥραιότερα.

— Ἔτσι νομίζετε;

— Πῶς νὰ μὴν τὸ νομίζω; Ἀλλὰ ἀρχίζομεν νὰ δροσιζώμεθα, φίλε
μου! Ὑστερα ἀπὸ τὸν φούρνον, ὅπου ψηθήκαμε κατὰ τοὺς λα-
μπροὺς αὐτοὺς μῆνας τοῦ καλοκαιριοῦ, σᾶς φαίνονται μικρὰ εὐερ-
γασία αἱ παραδεισιακαὶ αὐταὶ πνοαὶ τοῦ φθινοπώρου; Πρέπει νὰ
εἴσθε ἓνας ποιητὴς, ἓνας ψεύτης δηλαδὴ καὶ ἓνας ἀπατεῶν, διὰ νὰ
φαντασθῇτε ὅτι τὸ ζωογόνον αὐτὸ ἀεράκι εἶνε τὰ παγωμένα δάκτυ-
λα τοῦ θανάτου πού σᾶς ἀγγίζουν. Ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν ἐγνώρισα
τονωτικώτερον, ὑγιενώτερον, ἐνθαρρυνικώτερον διὰ τὴν ζωὴν ἑλι-
ξίριον ἀπὸ τὰς συκοφαντημένας αὐτὰς φθινοπωρινὰς πνοὰς. Ἀρ-
χίζω νὰ ζῶ, ἀρχίζω νὰ κοιμοῦμαι, ἀρχίζω νὰ τρώγω καὶ ἀρχίζω
νὰ ξαναβρίσκω θελκτικὰς τὰς γυναῖκας.

— Καὶ ὁ οὐρανὸς με τὰ σύννεφα, πού πλανῶνται ἐπάνω του ὡς
θλιβεροὶ ταξειδιῶται;

— Δὲν εἶδα εὐθυμότερους ταξειδιώτας ἀπ' αὐτούς! Ἐδωσαν ζω-
ὴν καὶ κίνησιν εἰς τὸ νεκρὸν στερῶμα, τὸ ὁποῖον ἐπυράκτωνεν ὁ
ἥλιος. Ὁ οὐρανὸς ἔγινε ἓνα θέατρον ποικιλιῶν. Ποῖος σᾶς εἶπε
λοιπὸν ὅτι ἓνα θέατρον ποικιλιῶν ἔχει καμμίαν σχέσιν μετὰ τὴν τρα-
γωδίαν; Μόνον ἓνας ποιητὴς μπορεῖ νὰ ἐκστομίσῃ τόσοον μεγάλην
ἀνοήσιαν.

— Ὡστε δὲν μελαγχολεῖτε ποτὲ σᾶς ἐσεῖς;

— Μελαγχολῶ. Ποῖος σᾶς εἶπε τὸ ἐναντίον; Ἀλλὰ μελαγχολῶ τὴν
ἀνοιξιν, χωρὶς τὴν ἄδειαν τῶν ποιητῶν, ἐννοεῖται, οἱ ὁποῖοι, ἐπειδὴ
ἀνοίγουν τὰ ρόδα εἰς τοὺς κήπους καὶ οἱ ἀνεμῶνες εἰς τοὺς ἀγρούς,

Ξινοοὺν νὰ κάμουν ν' ἀνοίξη διὰ τῆς βίας καὶ τὸ ἀνθρώπινον ἄνθος ἐπάνω εἰς τὸ πεζοδρόμιον τῆς ὁδοῦ Σταδίου.

—Δὲν ἀνοίγει λοιπόν;

—Πῶς ν' ἀνοίξη, φίλε μου, πῶς ν' ἀνοίξη; Ἡ ζωὴ δὲν εἶνε αἰώνιον περιθώλι. Καὶ αὐτὸ εἶνε ἡ μεγάλη μελαγχολία. Καὶ γι' αὐτὸ τὴν ἐποχὴν ποὺ ἀνοίγουν τὰ ρόδα, οἱ ἄνθρωποι ποὺ πολὺ ἐπιθυμοῦν νὰ τοὺς μοιάσουν καὶ δὲν τοὺς βολεῖ, φυτεύουν μίαν μικρὰν νικελίνην σφαῖραν εἰς τὸν κρόταφόν τους ἢ τὴν καρδίαν τους. Ἐνῶ τὸ φθινόπωρον... Διὰ τὴν νὰ μελαγχολήσῃ κανεὶς τὸ φθινόπωρον;

Καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὁ μεθυσμένος ἀπὸ τὸ φθινοπωρινὸν ἀεράκι, ἄρχισε νὰ σφυρίζῃ, μὲ τὸν εὐθυμότερον τρόπον, ἓνα ἄθλιον τραγουδάκι ἑλληνικῆς ὀπερέττας. Δίπλα μας ἓνα ζευγαράκι ἐρωτευμένων δὲν γνωρίζω ἂν εἶχε τὸν θάνατον εἰς τὴν καρδίαν. Ὁρισμένως ὅμως τὰ καλὰ παιδιὰ εἶχαν τὸ μέλι εἰς τὰ χεῖλη. Καὶ τὸ ἐπιπλίζαν ἀμοιβαίως, ὑπὸ τὴν βροχὴν τῶν νεκρῶν φύλλων.

Π. ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΠΗΓΕ ΓΙΑ ΜΑΛΛΙ...

Τὸ Ὑπουργεῖο Στρατιωτικῶν τῆς Ἀγγλίας ἀνακάλυψε μιά μέρα πῶς ἓνας ὑπαξιωματικὸς ποὺ εἶχε ἀγωνισθῇ καθ' ὅλο τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον ὡς λοχίας ἐπρεπε νὰ εἶχε ὀνομασθῇ λοχαγὸς ἀπὸ τὸ 1945. Κατόπιν αὐτοῦ ἀπεφασίσθη νὰ τοῦ δοθῇ ὁ βαθμὸς ποὺ τοῦ ἀνῆκε μὲ ἰσχύ ἀναδρομικῇ, ἀπὸ τὸ 1945. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐδιάβασε τὸ ἔγγραφο τοῦ ὑπουργείου καὶ παρατήρησε ὅτι ἀντὶ 1945 ἔγραφε 1045. Καὶ ὑπολογίζοντας τοὺς μισθοὺς σύμφωνα μὲ τὴν χρονολογία τοῦ ἐγγράφου, ἔστειλε στὸ Ὑπουργεῖο μιά ἐπιστολὴ ζητώντας 47.997 λίρες στερλίνες, καθυστερούμενα. Σὲ δυὸ μέρες πῆρε τὴν ἀπάντησι: Ἡ ἀπαίτησίς σας ἐκρίθη δικαιολογημένη. Σὰς πιστώνομε ὡς ἐκ τούτου μὲ 47.997 στερλίνες. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας ὅμως συνάγεται ὅτι εἴστε ὁ τελευταῖος ἐπιζῶν ἐκ τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ "Αστυγῆ (1066), κατὰ τὴν ὁποίαν 24.000 ἵπποι, ἀξίας ἕκαστος 2 λιρῶν στερλινῶν, ἀπωλέσθησαν λόγῳ ἀμελείας. Συμφώνως πρὸς τὸν νόμον ἡ εὐθύνη τῆς ἀπωλείας αὐτῆς σὰς βαρύνει. Σὰς δηλώνομεν ὡς ἐκ τούτου ὅτι συμψηφίζομένων τῶν δύο ποσῶν, ὀφείλετε εἰς τὸ Δημόσιον 3 λίρας στερλίνες, τὰς ὁποίας δεόν νὰ καταβάλετε τὸ συντομώτερον!

Tatler.

Ἡ ζωὴ καὶ τὸ κήρυγμα ἑνὸς μεγάλου ἡγέτη

ΒΟΥΔΔΑΣ:

Ο ΠΕΦΩΤΙΣΜΕΝΟΣ

Τοῦ

MAX EASTMAN

Ὁ Βουδδισμὸς εἶχε περισσότερους ὁπαδοὺς ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἄλλη θρησκεία στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου. Σήμερα οἱ ὁπαδοὶ του εἶναι 300—400 ἑκατομμύρια. Καὶ ἡ μορφή τοῦ Βούδδα εἶναι τόσο γνωστὴ σ' ὅλο τὸν κόσμον ὅσο ὁποιοδήποτε ἔργο τέχνης. Ἀλλὰ πόσοι ξένοι πρὸς τὸν Βουδδισμό ἐξέρουν ποίος ἦταν ὁ Βούδδας ἢ ποιὲς ἦταν οἱ γινώμες του γιὰ τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς;

Οἱ καλλιτέχνες εἰκονίζουν τὸν Βούδδα ἀρκετὰ παχῶς. Μᾶς φαίνεται πολὺ καλοθρεμμένος καὶ ἰκανοποιημένος γιὰ "Ἅγιος ἄνθρωπος. Ἐμεῖς νομίζομε πῶς οἱ Ἅγιοι ἀγωνιοῦν στὴν ἀναζήτησι τοῦ ἐσωτερικοῦ φωτός. Τὸ ἴδιο ἔκαναν καὶ οἱ φίλοι τοῦ Βούδδα καὶ ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπηύθυνε τὸ κήρυγμά του. Ἡ ἰδέα τοῦ «φωτισμοῦ» διὰ τῆς δοκιμασίας κυριαρχοῦσε στὴν Ἰνδία καὶ

που 500 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν Χριστό, τότε ποὺ ζοῦσε ὁ Βούδδας.

Πολλοὶ νέοι, ἀπελπισμένοι καὶ ἀπογοητευμένοι ἀπὸ τὴν κακία τοῦ κόσμου, ἀποχαιρετοῦσαν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τίς οἰκογενεῖς τοὺς καὶ ἔφευγαν. Ζοῦσαν στὰ δάση μὲ μοναδική

τους περιουσία ἓνα ξύλινο πιάτο γιὰ νὰ θάβουν τὸ λιγοστὸ φαγητὸ ποὺ ζητιάνευαν, πότε-πότε. Πιστεύαν πῶς ὁ συνεχὴς αὐτοβασανισμὸς θὰ τοὺς ὡδήγοῦσε σὲ μιά στιγμὴ ἐκστάσεως καὶ αὐτὴ θὰ φώτιζε ξαφνικὰ τὸ μυστικὸ τοῦ σύμπαντος.

Ἡ πρώτη ἐπαναστατικὴ πράξι τοῦ Βούδδα—ἢ μάλλον τοῦ Γκοτάμα, γιὰ τὸ ὄνομα «Βούδδας» εἶναι τίτλος ποὺ σημαίνει «ὁ φωτισμένος»—ἦταν ὅτι δοκίμασε αὐτὴ τὴν ἀντίληψιν καὶ συμπέρανε ὅτι ἦταν ἀνόητη. Ἡ παράδοσι μᾶς λέει πῶς ὁ Βούδδας ἦταν πρίγκηπος σὲ ἓνα μικρὸ βα-

σίλειο, 29 ἐτῶν, παντρεμένος καὶ πατέρας ἑνὸς μικροῦ ἀγοριοῦ. Μιά νύχτα, τὰ μεσάνυχτα, ἔφυγε χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ κανένα. Ἦταν μιὰ στιγμὴ ἀγωνίας. Στάθηκε λίγο πάνω ἀπὸ τὴ γυναῖκα του καὶ τὸ παιδί του ποὺ κοιμόνταν καὶ ὕστερα ἔφυγε. Ἡ θέλησί του ἦταν σιδερένια. Ἀπὸ πρίγκηπας τοῦ κόσμου ἔγινε πρίγκηπας τοῦ ἀσκητισμοῦ καὶ ἡ φήμη του ἀπλώθηκε «σὰν τὸν ἦχο μιᾶς μεγάλης καμπάνας κρεμασμένης ἀπὸ τὸν οὐρανόν».

Εἶχε πέντε συντρόφους, μὰ αὐτοὶ εἶχαν τόσο ἐπηρεαστῇ ἀπὸ τὰ ἀνώτερα χαρίσματά του, ὥστε δὲν ἔκαναν τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ κάθωνται καὶ νὰ τὸν βλέπουν. Μιὰ μέρα, ὕστερα ἀπὸ ἕξι χρόνια αὐστηρῆς πειθαρχίας, ἀφοῦ εἶχε μείνει σὰν σκελετός, ἔπαθε δυστυχίαν καὶ ἔπεσε ἐτοιμοθάνατος. Ὅταν συνήλθε εἶχε καταλήξει στὸ συμπέρασμα πὼς γιὰ νὰ κατακτήσῃ κανεὶς τὰ μυστικά τοῦ σύμπαντος θὰ ἔπρεπε νὰ υἱοθετήσῃ μιὰ «μέση ὁδὸ» ἀνάμεσα στὴν «ἄρνησι τοῦ ἐγώ» ποὺ ὑπαγορεύει ὁ ἀσκητισμὸς καὶ τὶς σωματικές ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς.

Γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη καὶ γιὰ τὶς θρησκευτικές πεποιθήσεις τῶν Ἰνδῶν αὐτὸ ἦταν μιὰ ἐπανάστασι. Οἱ 5 σύντροφοι τοῦ Γκοτάμα τὸν κατέκριναν ὡς ἀποστάτη καὶ ἔτσι ἀναγκάστηκε νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀπόλυτης σοφίας μόνος του.

Αὐτὴ ἡ «μέση ὁδὸς» τοῦ Γκοτάμα ἦταν ἡρωϊκὴ, ἀν τὴν κρίνωμε μὲ τὰ ἠθικά καὶ διαιτητικά κριτήρια τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ ἀγνεία του ἦταν ἀπόλυτη. Ἐτρωγε ἕνα μόνον κανονικὸ γεῦμα τὸ μεσημέρι ἀπὸ ρύζι καὶ ὕστερα τίποτε ἄλλο στερεόν, ἐκτὸς ἀπὸ λίγη σούπα τὸ βράδυ. Ὡστόσο μ' αὐτὰ κατάρθωνε ὄχι μόνον τὴν

ὕγιάν του νὰ κρατᾷ σὲ πλήρη ἀκμὴ, ἀλλὰ καὶ τὴν διανοητικὴν του ἀντοχὴ. Λένε γιὰ τὸν Σωκράτη πὼς στεκόταν κάποτε σὲ μιὰ πόρτα ὀλόκληρη νύχτα σκεπτόμενος. Τὸ ἴδιο κατόρθωμα λένε πὼς πέτυχε καὶ ὁ Γκοτάμα, μόνον ποὺ ἐκεῖνος εἶχε τὴν πρόνοιαν νὰ καθήσῃ.

Ὁ Γκοτάμα συνήθιζε νὰ κάθεται κάτω ἀπὸ ἕνα δέντρο ποὺ ἄργότερα τὸ ὠνόμασαν Δέντρο τῆς Γνώσεως. Τὸ δέντρο αὐτὸ ξαναφυτρώνει, αἰῶνες τώρα, ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοὺς σπόρους. Ὁ Γκοτάμα εἶχε ἀποφασίσει νὰ μὴ σηκωθῇ ὥσπου νὰ δεχθῇ τὴν «φῶτισιν». Τὶς πρῶνές ὥρες ἔπεσε σὲ ἔκστασι· καὶ τότε, μέσα σ' ἕνα ἄσθεστο φῶς, διέκρινε τὴν ἀλληλουχίαν αἰτίων καὶ ἀποτελεσμάτων ποὺ ρυθμίζουν τὴν δυστυχίαν ποὺ λέμε ζωὴ. Καί, μὲ τὴν ἴδια καθαρότητα, εἶδε τὸν δρόμο τῆς σωτηρίας ποὺ ὀδηγεῖ πρὸς τὴν μακαριότητα.

Οἱ μυστικές αὐτὲς ἐξάρσεις εἶναι κατὰ κανόνα ἀπόλυτα πεστικές γι' αὐτοὺς ποὺ τὶς δοκιμάζουν. Ὁ Γκοτάμα δὲν δίστασε νὰ διακηρύξῃ πὼς ἦταν ὄχι μόνον «Βούδδας», δηλαδή «φωτισμένος», ἀλλὰ καὶ «Tathagata», δηλαδή «Τέλειος». Ἀμέσως τότε ξεκίνησε νὰ ὀρῇ τοὺς πέντε συντρόφους ποὺ τὸν εἶχαν ἀπαρνηθῇ καὶ ποὺ βρίσκονταν πεντασμένον σ' ἕνα δάσος γεμάτο ἐλάφια στὸ Μπεναρές. Ὅταν τὸν εἶδαν νὰ ἔρχεται εἶπαν μεταξύ τους:

«Νὰ μὴν δεῖξωμε κανένα σεβασμὸ σ' αὐτὸν τὸν ἀρνητὴ ποὺ παρασύρθηκε ἀπὸ τὸν ἐγωκεντρισμὸ του.»

Ἀλλὰ ὅταν πλησίασε ὁ φωτισμένος Γκοτάμα ἔτρεξαν νὰ τὸν προϋπαντήσουν φωνάζοντάς τον «ἀδελφό».

Καὶ ἐκεῖνος, μὲ τὴ λάμψιν ἀ-

σφαλῶς τοῦ θριάμβου στὰ μάτια, τοὺς ἀπάντησε:

«ὦ ἐσεῖς μοναχοί, μὴν φωνάζετε πιά ἀδελφὸ τὸν «Τέλειο». Ὁ «Τέλειος» εἶναι ὁ μόνος καὶ ἀληθινὸς «Βούδδας».

Στὸ κήρυγμα ποὺ τοὺς ἔκανε ἴσως τὸ συντομότερο ποὺ ἔγινε ποτὲ—τοὺς μίλησε γιὰ ἕνα καινούργιο τρόπο ζωῆς.

Τὸ κήρυγμα αὐτὸ τοῦ Βούδδα ἦταν ἀπαισιόδοξο. Ἀρχίζε με τὴν προϋπόθεσιν πὼς ἡ ζωὴ ὅπως τὴν ζοῦμε εἶναι μιὰ δοκιμασία.

Ἡ ἀνακάλυψις του κάτω ἀπὸ τὸ «Δέντρο τῆς Γνώσεως» ἦταν πὼς αἰτία τοῦ ἀνθρώπινου πόνου εἶναι ἡ ἄγνοια. Ὅλοι μας ζητοῦμε νὰ ἱκανοποιήσωμε αὐτὸ ποὺ λέμε «Ἐγώ». Μὰ δὲν ὑπάρχει «ἐγώ». Εἰμαστε ἀπλῶς μεταβατικοὶ σχηματισμοὶ ποὺ ἀποκρυσταλλώνονται μέσα ἀπὸ τὴ γενικὴ ροὴ τῶν γεγονότων καὶ τῶν πραγμάτων. Πρέπει νὰ ἐξαλείψωμε τὴν ἀπάτη τοῦ «Ἐγώ» καὶ τὴν ἄγνοια καὶ τὶς ἐπιθυμίες ποὺ συνεπάγεται. Ἐπιθυμία γιὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν παθῶν, ἐπιθυμία γιὰ μιὰ μέλλουσα ζωὴ, ἐπιθυμία γιὰ ἐπιτυχίαν σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ. Πρέπει οἱ ἄνθρωποι μὲ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ πνευμάτος μας ἀπὸ τὶς προλήψεις, μὲ τὴν αὐστηρὴν πειθαρχίαν ἐπὶ τῶν ἐπιθυμιῶν μας καὶ μὲ τὴν ἀγάπην, νὰ γίνωμε ἕνα μὲ τὸν κόσμον καὶ νὰ ἀποτελέσωμε ἕνα ταπεινὸ του τμήμα. Σ' αὐτὸ βρίσκεται ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ἀπόλυτη εὐτυχία.

Αὐτὴ ἡ ψυχικὴ κατάστασι εἰκονίζεται στὰ εἰδῶλα τοῦ Βούδδα: ὑπέροχη, ἀλλὰ ὄχι ὑπερφυσικὴ γαλήνη. Ὅχι γαλήνη ποὺ ξεπερνᾷ τὴν νόησιν μας, γαλήνη ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν νόησιν.

Ὁ Βούδδας προσπαθοῦσε τώρα μὲ ὅλη του τὴ δύναμιν νὰ ὀρῇ ἕνα τρόπο γιὰ νὰ περάσουν οἱ θνητοὶ ἀπὸ τὴν δυστυχίαν τῆς ζω-

ῆς τους στὴν κατάστασιν μιᾶς θεϊκῆς ἡρεμίας. Ὁ ὀκταπλὸς δρόμος τῆς σωτηρίας ποὺ κήρυξε ὁ Βούδδας δὲν ἔχει τίποτε ἀπὸ τὴν ἀπλή, ἀνεπιτήδευτη εὐγλωττία τῶν Μακαρισμῶν, ἀσφαλῶς ὅμως θὰ μπορούσαμε νὰ τοῦ δώσωμε τὸν τίτλον: «Περὶ εὐδαιμονίας καὶ πὼς ἐπιτυγχάνεται αὐτή», γιὰτὶ αὐτὸ ἦταν τὸ θέμα ὅλων του τῶν κηρυγμάτων.

Μακάριοι ἐκεῖνοι ποὺ γνωρίζουν καὶ ὅσων ἡ γνώσις εἶναι ἐλεύθερη ἀπὸ παραλογισμοὺς καὶ προλήψεις.

Μακάριοι ἐκεῖνοι ποὺ λένε τὴν γνώμην τους μὲ καλωσύνη, ἐλεύθερα καὶ εἰλικρινά.

Μακάριοι ἐκεῖνοι ποὺ συμπεριφέρονται ἡρεμα, τίμια καὶ καθάρα.

Μακάριοι ἐκεῖνοι ποὺ κερδίζουν τὴ ζωὴν τους χωρὶς νὰ βλάπτουν ἢ νὰ ἐκθέτουν σὲ κίνδυνον ἄλλα ὄντα.

Μακάριοι οἱ ἡρεμοί, αὐτοὶ ποὺ ἔχουν διώξει τὴν κακὴ θέλησιν, τὴν ὑπερηφάνειαν, τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ ἔχουν θέλει στὴ θέσιν τους τὴν ἀγάπην, τὸν οἶκτον καὶ τὴν συμπάθειαν.

Μακάριοι ἐσεῖς ποὺ καταβάλλετε τὴν μεγαλύτερην σας προσπάθειαν γιὰ τὴν παιδείαν καὶ τὸν ἑλεγχον τοῦ ἑαυτοῦ σας.

Μακάριοι καὶ τρισμακάριοι ἐσεῖς ποὺ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν ἐλευθερώνετε ἀπὸ τοὺς περιορισμοὺς τοῦ «ἐγώ».

Μακάριοι τέλος ὅσοι ἐνθουσιάζονται μὲ τὴν θέασιν ἐκεῖνου ποὺ εἶναι πραγματικὰ ἀληθινὸν σχετικὰ μὲ τοῦτον τὸν κόσμον καὶ μὲ τὴ ζωὴν μας μέσα σ' αὐτόν.

Παρ' ὅλο ποὺ ὁ Βούδδας δὲν μίλησε γιὰ τὸν Θεόν, ὥστόσο πῶς

στευε σὲ μιὰ ἡθική τάξι πού μόνο μιὰ δίκαιη καὶ παντοδύναμη θεότητα θὰ μπορούσε νὰ ἐπιβάλλῃ. Πίστευε πὼς κάθε καλὴ πράξι συνεπάγεται μιὰ ἀνταμοιβή καὶ κάθε κακὴ πράξι μιὰ τιμωρία. Ἀσχετα μὲ τὸ τί κάνεις μὲ τὸ πνεῦμα ἢ τὸ σῶμα σου, δὲν μπορείς νὰ ξεφύγῃς ἀπὸ τὸν ἡθικὸ νόμο.

Ἀντικαθιστώντας τὶς τελετὲς καὶ τὶς θυσίες, πού τὶς ἀποδοκίμαζε, μὲ μιὰ ἐκστατική θεώρησι τῆς πραγματικότητας, ὁ Βούδδας ἔκαμε μερικὰ θήματα πρὸς τὴν κατεύθυνσι τῆς ἀτομικῆς προσευχῆς. Ἡ ἔκστασί του δὲν εἶναι προσευχή, ἀλλὰ εἶναι κάτι γιὰ τὸ ὁποῖο συχνὰ γίνεται μιὰ προσευχή: ἔγκαρτέρησι.

Μιὰ ἄλλη αἰτία τῆς ἐπιτυχίας τῆς θρησκείας τοῦ Βούδδα εἶναι ἡ μεγάλη τῆς ἀνεκτικότης. Δὲν ὑπάρχει Βουδδιστικὸ δόγμα καὶ —ὅσο ξέρομε τοῦλάχιστον— κανένας ὁπαδὸς τοῦ Βούδδα δὲν κατεδίωξε ποτὲ ἕνα αἰρετικό. Πραγματικὰ τὸ πιὸ καταπληκτικὸ πρᾶγμα πού θρίσκομε στὸν Βούδδα —ὅταν τὸν κρίνωμε μέσα ἀπὸ τόσους αἰῶνες γεμάτους ἀπὸ τοὺς πολέμους καὶ τὰ μίση τῶν φανατικῶν— εἶναι ἡ ἡρεμὴ ἐκκλησί του πρὸς τὴν λογικὴ καὶ τὴν πείρα κάθε ἀνθρώπου. Σύμφωνα μὲ τὶς ἀντιλήψεις τοῦ Βούδδα, ὅχι μόνο πρέπει νὰ ἐπιτύχωμε τὴ σωτηρίαν μας, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐμβαθύνωμε στὴν πίστι μας.

«Μὴν πιστεύετε κάτι, ἔλεγε, ἐπειδὴ τὸ ἔγραψε κάποιος παλῆς σοφός. Μὴν πιστεύετε κάτι στὴν ριγμένο στὸ κύρος τῶν δασκάλων ἢ τῶν ἱερέων. Ἐκεῖνο πού συμφωνεῖ μὲ τὴν δική σας πείρα, καὶ ἐκεῖνο πού ὑστερεῖ ἀπὸ ἐξαντλητικὴ ἔρευνα θὰ δῇτε ὅτι συμ-

φωνεῖ μὲ τὴ λογικὴ σας καὶ συντελεῖ στὴν εὐτυχία σας καθὼς καὶ στὴν εὐτυχία ὅλων τῶν ἄλλων ὄντων, αὐτὸ νὰ δέχεστε σὰν ἀλήθεια καὶ νὰ ζῆτε σύμφωνα μ' αὐτό.

Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ἡ μακαριότης τῶν ἱερῶν εἰδῶλων τοῦ Βούδδα μπαίνει στὸ σχῆμα τοῦ σύγχρονου, «Δυτικοῦ» πολιτισμοῦ.

Ὁ Βούδδας εἶχε νὰ πῇ πράγματα πού κανένας ἄνθρωπος, ἄνδρας ἢ γυναίκα δὲν μπορούν νὰ τὰ ἀγνοήσουν σήμερα ὕστερα ἀπὸ 2.500 χρόνια ἀγωνιώδους ἐρεῦνης γύρω ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς γνώσεως.

Μεγαλύτερο ἴσως ἀπὸ τὴν σοφία του ἦταν τὸ παράδειγμά του, ἕνα παράδειγμα ζωῆς σὰν τοῦ Χριστοῦ. Ἐπὶ 45 χρόνια —ἀπὸ τὰ 35 τοῦ ὡς τὰ 80 πού πέθανε— ὁ κολοσσὸς αὐτὸς τῆς θελήσεως καὶ τοῦ πνεύματος ἐπλανᾶτο στὴν κοιλάδα τοῦ Γάγγη. Σηκώνονταν τὴν αὐγὴ καὶ περπατοῦσε 15—20 μίλλια κάθε μέρα, διδάσκοντας ὅλους —χωρὶς ἀμοιβή καὶ χωρὶς διάκρισι τάξεως καὶ κάστας— τὸν δρόμο πρὸς τὴν εὐτυχία πού εἶχε αὐτὸς βρῇ. Δὲν ἦταν ταραχοποιὸς καὶ γι' αὐτὸ δὲν τοῦ ἔκαναν κακὸ ποτὲ οὔτε οἱ ἱερεῖς, μὲ τοὺς ὁποίους θρίσκοταν σὲ ἀντίθεσι, οὔτε κανένας ἡγεμόνας.

Ἀπέκτησε τόση φήμη καὶ ἀγαπήθηκε τόσο, ὥστε πλήθη λαοῦ ἔθγαιναν νὰ τὸν προϋπαντήσουν ὅταν πλησίαζε σὲ μιὰ πόλι καὶ ἔστρωναν μὲ λουλούδια τὸ δρόμο του. Δὲν ἔχει σημασία τί ἀκριβῶς πίστευε γιὰ τὸ σύμπαν. Ὁ πραγματικὸς σκοπὸς του ὑπῆρξε νὰ ὀρίσῃ μὲ ἀκρίβεια καὶ νὰ διδάξῃ ἕναν ὡγενῆ καὶ εὐτυχισμένο τρόπο ζωῆς καὶ θανάτου στὸν κόσμο αὐτό.

ΣΥΣΤΟΛΗΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ

Τοῦ

HAROLD NICOLSON

Ενας νέος ἄνθρωπος κάτω ἀπὸ τὰ 30 ἀσφαλῶς δὲν καλοῦσθηνεται ἂν δείχνῃ ἔλλειψι συστολῆς. Ἡ μεγάλη αὐτοπεποίθησι στοὺς νέους φανερώνει κάποια ἔλλειψι εὐαισθησίας. Ὁ νέος —ἢ ἡ νέα— πού δὲν εἶναι κάπως συνεσταλμένος στὰ 22 θὰ γίνῃ βαρετὸς στὰ 42.

Ἀς ἀναθρέψουμε καλύτερα τὴ νέα γενεὰ ἔτσι ὥστε νὰ νοιώθῃ συστολὴ καὶ ἄς μὴν εἶναι τῆς μόδας: ἄς λένε οἱ νέοι μας σπασμωδικές καὶ ἀσυνάρτητες κουβέντες, ἄς κρύβουν τὰ πόδια τους θέντες, ἄς νοιώθουν πὼς τὰ χέρια τους ἀνήκουν σὲ κάποιον ἄλλον, πὼς εἶναι κάτι ξένο πού εὐχαρίστως θὰ τὸ ἄφηναν μὲ ἀνακούφισι πάνω σ' ἕνα τραπέζι.

Γιατὶ ἡ συστολὴ εἶναι τὸ προστατευτικὸ κάλυμμα πίσω ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἡ προσωπικότητά μας μπορεῖ νὰ ἀναπτυχθῇ φυσικά. Χωρὶς αὐτὸ τὸ κάλυμμα ὁ χαρακτήρας μπορεῖ νὰ περιορισθῇ στὰ πλαίσια τῆς τυποποιήσεως ἢ τῆς μιμήσεως. Πίσω ἀπὸ τὴν τρυφερὴ βελούδινη ἀσπίδα τῆς αἰδημοσύνης ἀναπτύσσεται τὸ αἶθος τῆς ἰδιοσυγκρασίας στὴν πληρότητα του. Καὶ μέσα σ' αὐτὴν τὴν ἀσπίδα μπορεῖ νὰ ἀνθίσῃ ὁλοκληρωμένο. Ἀς δώσωμε λοιπὸν στοὺς συνεσταλμένους νὰ καταλάβουν καλὰ πὼς ἡ ιδιότητά

τους αὐτὴ δὲν εἶναι μειονέκτημα, ἀλλὰ προνόμιο. Κι' ἄς προσέξουν ἀκόμη πόσο ἀφόρητοι εἶναι οἱ ἄνθρωποι πού στεροῦνται αἰδημοσύνης.

Κοντὰ στὸ σπίτι τῆς γιαγιάς μου, στὴν Ἰρλανδία, ζοῦσε ἕνα ἀγοράκι πού τὸ λέγανε Ἐβε-ρραντ. Ἐγὼ ἤμουν τότε 14 ἐτῶν καὶ ἐκεῖνος 12. Μοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ τὸν χωνέψω. Ἡ γιαγιά μου ὅταν εἶχε καλεσμένες τὶς φίλες τῆς γιὰ τσαὶ μὲ ἔβαζε νὰ προσφέρω μπισκότα ἀπὸ μιὰ μπομονιέρα μὲ σκέπασμα. Ἐπρεπε νὰ πλησιάσω τὴ μιὰ κυρία, νὰ ξεσκεπάσω μὲ τὸ ἀριστερὸ χέρι τὴ μπομονιέρα, νὰ προσφέρω τὰ μπισκότα μὲ τὸ δεξι, ὕστερα νὰ σκεπάζω τὴ μπομονιέρα καὶ νὰ προχωρῶ στὴν ἐπόμενη κυρία. Ἐκεῖ πάλι νὰ ξεσκεπάσω τὴ μπομονιέρα μὲ τὸ ἀριστερὸ χέρι κλπ. κλπ. Ἡ διαδικασία μοῦ ἦταν ἀφόρητη. Μοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ κάνω αὐτὴ τὴ δουλειὰ σωστὰ καὶ μὲ κάποια χάρη. Πάντα ἔκανα τὸ ἀνάποδο. Ὅταν πλησίαζα τὴν κυρία σκέπαζα τὴ μπομονιέρα καὶ ὅταν ἀπομακρυνόμουν τὴν ξεσκεπάζα. Καὶ συνεχῶς εἶχα τὸ αἶσθημα ὅτι μοῦ εἶχαν λυθῇ τὰ κορδόνια τῶν παπουτσιῶν μου ἢ ὅτι μοῦ κρεμοῦσαν οἱ κάλτσες μου. Μιὰ φορὰ ἄφρασα τὸ σκέπασμα πάνω σ' ἕνα τραπέζακι ἐλπίζοντας πὼς δὲν θὰ

τὸ παρατηροῦσε κανεῖς. Μὰ ἡ γιαιγιά μου τὸ εἶδε καὶ με κα-
τασάδιασε. Μοῦ εἶπε ἀκόμη πὼς ὁ
"Εβεραρντ δὲν ἦταν τόσο ἀδέ-
ξιος καὶ πὼς τὴν ἄλλη φορὰ θὰ
ἔβαζε τὸν "Εβεραρντ νὰ προσ-
φέρῃ τὰ μπισκότα. Καὶ πράγματι,
ἐνῶ ὁ "Εβεραρντ πρόσφερε με
ἐξαιρετικὴ δεξιότητι νὰ μι-
σκοτά, ἡ γιαιγιά μου τὸ ἐρριχνε
ἀγριεμένες ματιές καὶ μοῦ ἔκα-
νε νόημα νὰ πάρω μαθήματα.

Καὶ ὅμως εἶμαι σίγουρος ὅτι
μπροστὰ στὸ ἐπιτηδευμένο πιθη-
κάκι πού ἦταν ὁ "Εβεραρντ, ἐγὼ
ἤμουν πιὸ συμπαθητικὸ παιδάκι.
Διηγῆθκα αὐτὴ τὴν ἱστορία γιὰ
νὰ δείξω στοὺς ἀναγνώστες μου
πὺ εἶναι ντροπαλοὶ καὶ ἀδέξιοι,
ὅτι οἱ συμβουλές πὺ τοὺς δίνω
βγαίνουν ἀπὸ τὴν καρδιά μου.

Δὲν νομίζω ὥστόσο ὅτι ἡ συ-
στολή μπορεῖ νὰ ἐξουδετερωθῇ ἢ
νὰ περιοριστῇ με ἡθικὸς ἀφορι-
σμούς. Πολλές φορές π.χ. ὅταν
ἦταν νὰ συναντήσω μεγάλα πρό-
σωπα καὶ ἡ συστολή μου ὀρθω-
νόταν μπροστὰ μου σὰν ἕνα τέ-
ρας πὺ με κοροῖδε, ἔλεγα
στὸν ἑαυτό μου πὼς οἱ ἄνθρωποι
πὺ θὰ γνῶριζα ἦταν ἐξίσου κα-
λοφτιαγμένοι, καλοὶ, δυνατοί,
πλούσιοι καὶ σπουδαῖοι ὅσο καὶ
ἐγὼ. Τὸ σύστημα αὐτὸ δὲν ἦταν
καλὸ. Ἐμπαῖνα στὸ δωμάτιο με
ἀδικαιολόγητη εὐθυμία, φερόμουν
καμμιὰ φορὰ με ἀγνεία στὴν οἰ-
κοδόποινα, ἔδειχνα ἀνάρμοστη
οἰκειότητα με κάποιον περίφημο
συγγραφέα πὺ μᾶς εἶχε κάνει
κάποτε μιὰ διάλεξι στὸ Πανεπι-
στήμιο, καὶ καθόμουν με ὑπερ-
βολικὴ ἀφέλεια σὲ μιὰ πολυθρό-
να. Ἡ πολυθρόνα ἀπὸ τὸ θάρος
τῆς ἀφέλειάς μου γλυστροῦσε λί-
γο πιὸ πέρα καὶ ἔσπρωχνε κά-
ποιο τραπέζακι πάνω στὸ ὁποῖο
ἦταν ἕνα θάζο με λουλούδια, μιὰ
φωτογραφία, ἕνα μπιμπλό, ἕνα
τασάκι τοῦ τσιγάρου καὶ ἄλλα

μικροπράγματα. Ἡ ζημιὰ θὰ ἦ-
ταν ἡ μερικὴ ἢ ὀλική. Μὰ καὶ ἂν
τὴν προλάβαινα ἔχανα ἀμέσως
τὴν ψευδο-αὐτοπεποίθησί μου.

Καὶ τὸ ἀντίθετο σύστημα, νὰ
φέρεται κανεῖς σὰν ταπεινὸ σκου-
λήκι, ὅπως ἀκριβῶς αἰσθάνεται,
εἶναι ἐξίσου μοιραῖο. «Νὰ θυμᾶ-
σαι, ἔλεγα στὸν ἑαυτό μου χτυ-
πώντας τὸ κουδούνι κάποιου σπι-
τιοῦ, πὼς εἶσαι ἕνα ταπεινὸ σκου-
λήκι. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ σὲ κά-
λεσαν γιὰ χατήρι τῆς θείας σου.
Δὲν ἔχουν καμμιὰ ἰδιαίτερη διά-
θεσι νὰ σὲ δοῦν ἢ νὰ σοῦ κουβε-
τιάσουν. Θὰ χαιρετήσης τὴν οἰ-
κοδόποινα καὶ θὰ τραθηχτῇς σὲ
μιὰ γωνιά ἀπαρτήρητος. "Αν
σοῦ μιλήσουν θὰ ἀπαντήσης με
εὐγένεια καὶ μετριοφροσύνη. "Αν
δὲν σοῦ μιλήσουν δὲν θὰ βγάλῃς
ἄχνα.» Μὰ καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι
ἀποτελεσματικὸ. "Οχι. Ἡ συστο-
λή πρέπει νὰ κατανικηθῇ με πιὸ
ἐπιστημονικὴς μεθόδους.

Πρῶτα ἀπ' ὅλα πρέπει νὰ δια-
γνώσετε τὸν τύπο τῆς συστολῆς
σας. Ὑπάρχουν δύο κυρίως κα-
τηγορίες τῆς ἀρρώστειας αὐτῆς:
ἡ σωματικὴ καὶ ἡ πνευματικὴ.
Στὴν πρώτη κατηγορία ἀνήκουν
οἱ ἄνθρωποι πὺ νοιώθουν συ-
στολή γιὰ τὰ μέλη τοῦ σώματός
τους. Τὰ χέρια τους καὶ τὰ πόδια
τους κάνουν ἀπότομες, αὐτομα-
τικὲς κινήσεις πὺ προκαλοῦν ἀ-
μηχανία καὶ ζημιές. Στὴν κατη-
γορία τῆς πνευματικῆς συστολῆς
ἀνήκουν ἐκεῖνοι πὺ νοιώθουν συ-
στολή γιὰ ὅσα λένε ἢ γιὰ ὅσα
βλέπουν. Αὐτοὶ εἶναι πὺ ἀξίζουν
πιὸ πολὺ τὸν οἶκτο μας. Γιατί ἐ-
νῶ ὁ τύπος τῆς σωματικῆς συστο-
λῆς μπορεῖ, ὅταν προσέξῃ καὶ
συγκεντρωθῇ, νὰ ἐλέγῃ τὴν νευ-
ρικότητά του καὶ νὰ ἀποφύγῃ τὴς
δυσάρεστες συνέπειες, ὁ ἄλλος,
πὺ ὑποφέρει ἀπὸ τὴν πνευματι-
κὴ συστολή, δὲν νοιώθει καλὰ
παρὰ μόνο ὅταν πάρῃ τὸ δρόμο

γιὰ τὸ σπιτάκι του. Καὶ μ' αὐτὸν
τὸν τύπο θὰ ἀσχοληθῶ.

Ὁ πρῶτος κανόνας εἶναι νὰ ξε-
καθαρίσῃ κανεῖς στοὺς γονεῖς
τοῦ ἀπὸ πρὶν ὅτι στὴ συγκέντρω-
σι πὺ θὰ πᾶνε θὰ μείνῃ στὸ πε-
ριθώριο. Δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέ-
ψῃ στὴ μητέρα του νὰ τοῦ κἀνῇ
νοήματα ἀγάπης καὶ ἐνθαρρύν-
σεως. Δὲν πρέπει νὰ ἀφήσῃ τὸν
πατέρα νὰ ἐμπιστευθῇ στὴν οἰκο-
δόποινα ὅτι εἶναι ἡ πρώτη φορὰ
πὺ ὁ γιός του φορεῖ σμόκιν ἢ ἡ
κόρη του μακρὺ φόρεμα, οὔτε
νὰ ρίχνῃ πατρικὰ βλέμματα ἢ νὰ
παρακολουθῇ ἂν τὸ παιδί του
διασκεδάξῃ ἢ ὄχι. Ὅποιαδήποτε
πατρικὴ ἐπέμβασι πρέπει νὰ ἀ-
παγορευθῇ ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ὁ
συνεσταλμένος πρέπει νὰ μείνῃ
μόνος με τὴ συστολή του, σὰν νὰ
ἦταν κάποιο πολῦτιμο μυστικόν.

Ὁ δεύτερος κανόνας εἶναι νὰ
πείσῃ ὁ συνεσταλμένος ἀπὸ τὴν
ἀρχὴ τὸν ἑαυτό του πὼς δὲν ἐ-
πιθυμεῖ νὰ διακριθῇ κοινωνικὰ ἢ
πνευματικὰ. Οὔτε πρέπει νὰ προσ-
παθῇ κανεῖς νὰ φαίνεται μεγαλύ-
τερος ἀπὸ ὅ,τι εἶναι. "Αν σὰς
κυριεύσῃ μιὰ τέτοια φιλοδοξία
θὰ παρασυρθῇ νὰ πῇτε κουβέν-
τες πὺ δὲν θὰ εἶναι δικές σας
καὶ γιὰ τὴς ὁποῖες θὰ ντραπῇτε
μόλις τὴς ξεστομίσετε. "Αν πᾶτε
στὸ σπῖτι ἑνὸς γείτονα καὶ θρῆτε
τὴ γυναῖκα του νὰ κάθεται στὴ
θεράντα σὲ μιὰ ἀναπαυτικὴ πο-
λυθρόνα, ἂν εἴστε συνετὸς θὰ πῇ-
τε ἀπλῶς: «Πὼς εἴστε, κυρία
Σμιθ!» "Αν ὅμως εἴστε ἀπερίσκε-
πτος μπορεῖ νὰ πῇτε: «Σὰς πα-
ρακαλῶ μὴ σηκώνεστε!». "Υστε-
ρα θὰ δῆτε πὼς ἡ κ. Σμιθ δὲν
εἶχε τὴν παραμικρὴ πρόθεσι νὰ
σηκωθῇ γιὰ τὸ χατήρι σας καὶ
ἢ σκέψῃ αὐτὴ θὰ σὰς πληγώσῃ.
Μὴ χρησιμοποιεῖτε λοιπὸν ἐκφρά-
σεις καὶ φερσίματα τῶν μεγα-
λυτέρων σας καὶ πάνω ἀπ' ὅλα
μὴν χῶνετε τὴ μύτη σας στὴς κου-

βέντες τῶν ἄλλων. Μπορεῖ ἢ «"Α-
νοιξι» νὰ εἶναι πίνακας τοῦ Μπο-
τισέλλι, ἀλλὰ ἀφήστε τοὺς ἄλ-
λους νὰ τὸν ἀποδίδουν σὲ ἄλλον
ζωγράφο ἀπὸ λάθος καὶ μὴν ἐπι-
χειρήσετε νὰ τοὺς διορθώσετε.
Τὸ μόνο πὺ σὰς ἐπιτρέπεται εἶ-
ναι ἕνα μικρὸ σούφρωμα τῶν χει-
λιῶν. Ἡ μόνη δικαίωσι τῆς συστο-
λῆς εἶναι νὰ ἐκδηλώνεται πρὸς
ὅλους τοὺς ἄνθρώπους, πάντα τὸ
ἴδιο. Πρέπει νὰ ἀποφεύγετε νὰ
εἴστε εὐγενὴς στοὺς ἐπισκόπους
καὶ αὐθάδης στὴς γκουβερνάντες.
"Αν εἴστε πάντα συνεσταλμένος
οἱ ἄνθρωποι θὰ νομίσουν πὼς εἴ-
στε μετριόφρων. Καὶ αὐτὸ —ἐπει-
δὴ θὰ κολακεύῃ τὴν ἐκτίμησι πὺ
ἔχουν στὸν ἑαυτό τους— θὰ σὰς
βοηθῇ νὰ γίνετε ἀγαπητός. Καὶ
μόνο ὅταν ἀποκτήσετε δημοτικό-
τητα θὰ ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ
γίνετε ἐνδιαφέρων, εὐφυὴς ἢ καὶ
ἐντυπωσιακός. Εἶναι μεγάλο λά-
θος νὰ προσπαθήσετε νὰ προκα-
λέσετε τὸν θαυμασμό τῶν ἄλλων
προτοῦ καθησυχάσετε τὸν φθόνο
τους. Οἱ μεγάλοι μόνο ὅταν στὴν
ἀρχὴ ἀγνοοῦσαν τοὺς νέους τοὺς
συμπαθοῦν στὸ τέλος. Θὰ πρέπει
λοιπὸν νὰ σὰς παρηγορῇ ἡ ἰδέα
πὼς εἶναι πολὺ χρήσιμο νὰ σὰς
θεωροῦν ἀσήμαντο στὴν ἀρχή.

Ὑπάρχουν καὶ μερικὲς ἄλλες
πιὸ πρακτικὲς μικροσυμβουλές
πὺ θὰ ἤθελα νὰ δώσω στὸν νεα-
ρὸ συνεσταλμένο. Εἶναι βασικὸ
π.χ. νὰ ξεκαθαρίσῃ καλὰ στὸ
μυαλό του ποῖα λόγια θὰ ἀπευθύ-
νῃ στὴν οἰκοδόποινα πὺ τὸν ἔ-
χει προσκαλέσει. "Αν δὲν ἔχῃ
προετοιμάσει τὰ λόγια του, μπο-
ρεῖ νὰ τοῦ ἐξφύγῃ καμμιὰ ἀνοη-
σία καὶ νὰ θασσανιστῇ ἀδίκως.

"Υστερα εἶναι ἡ ὑπόθεσι τῶν
ἀποχαιρετισμῶν. Ἐγὼ κατάφερα
νὰ ἔχω ἑτοιμοὺς μερικοὺς τύπους
ἀποχαιρετισμοῦ πὺ τοὺς χρησι-
μοποιοῦσα ἀνάλογα με τὴν περί-
στασι. Ἐκεῖ ὅμως πὺ τὰ ἔκανα

θάλασσα ήταν στους αποχαιρετισμούς των απροσδοκίων συναντήσεων. Συναντούσα, ως πούμε, έναν παλιό μου δάσκαλο στο δρόμο. Κουβεντιάζαμε για λίγα λεπτά και ύστερα μ' έπιανε ο πανικός. Πώς να φύγω; Δεν μπορεί κανείς να γυρίση ξαφνικά την πλάτη του και να φύγη. Πρέπει να δώση ένα τέλος, με τρόπο. Για να ξεφύγη αρχίζει και απομακρύνεται λέγοντας: «Μην ξεχάσετε να μου τηλεφωνήσετε» και φεύγει προς τα πίσω φωνάζοντας: «Το τηλέφωνό μου είναι 54689». Και έτσι, αφού μεγαλώση την απόστασι ανάμεσα σ' αυτόν και στον παλιό του δάσκαλο μπορεί να γυρίση και να φύγη.

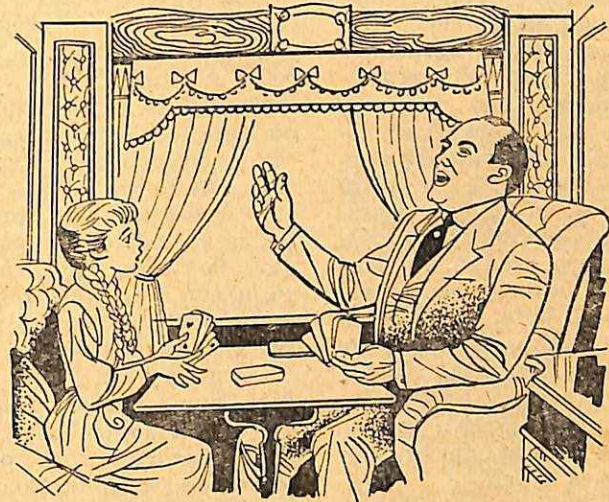
Το ανέφερα αυτό γιατί είναι ένα παράδειγμα της μεθόδου που με γιάτρεψε από την αρρώστεια και μου έδωσε κάποια αυτοπεποίθησι. Σήμερα με πιάνει συστολή μόνον όταν βρεθώ μπροστά σε κάτι απροσδόκητο. Τότε —γιατί να τ' αρνηθώ;— τα χάνω έντελως. Κοκκινίζω ακόμη, μπερδεύω τα λόγια μου και ο λαιμός μου στεγνώνει. Όσοσο στη ζωή συμβαίνει συνήθως το προσδοκώμενο και για το προσδοκώμενο είμαι τώρα θαυμάσια προετοιμασμένος. Είναι ζήτημα επιμελείας και πείρας. Είναι ακόμη ζήτημα προνοίας. Πρέπει κανείς να είναι έτοιμος για όλα τα ένδεχόμενα. Πρέπει, ως πούμε, να έχω

υπ' όψι του ότι μπορεί ή οικοδόσποινα να τον ρωτήσει τί κάνει ο παππούς του. Η μόνη ειλικρινής απάντησι είναι ότι ο παππούς έχει πεθάνει. Θα ακολουθήση μια στενόχωρη σιωπή και πρέπει να έχω κανείς έτοιμη μια κουβέντα, ένα γνωμικό, για να γεμίση αυτή την παύσι. «Αν ένα τέτοιο περιστατικό σάς θρή προετοιμαστο θα τὰ χάσετε. «Αν όμως είστε εξοπλισμένος, τότε μπορεί να παίξετε την κατάστασι στα δάχτυλα. Μόνο που για να φθάσετε σ' αυτό το σημείο θα έχετε φθάσει και στην ώριμη ηλικία. Και μου φαίνεται πως θα προτιμούσα να είμαι ντροπαλός σε σημείο που να ανταλλάσσω χειραφίες με τους υπηρέτες παρά να έχω φθάσει στην ώριμη ηλικία.

Υπάρχουν ακόμη και εκείνοι που είναι ντροπαλοί σε όλη τους τη ζωή. Οι άνθρωποι αυτοί υποφέρουν και για τη συστολή τους και γιατί δεν είναι πιά πολύ νέοι. Η αρρώστεια αυτή βρίσκει καμιά φορά γνωστούς και διακεκριμένους συγγραφείς. Ο Όλιβερ Γκόλντσμιθ και ο Τσάρλς Λάμπ ήταν ντροπαλοί. Ο Ε. Μ. Φόστερ και η Βιρτζίνια Γούλφ είναι ντροπαλοί μέχρι του σημείου να φαίνονται άγενείς. Είδα τον Λύττον Στράτσευ να κρύβεται γεμάτος αγωνία πίσω από μια πόρτα και τον Χιού Ουώλπολ να χάνη τα λόγια του...

Ο αγών κατά του αλκοολισμού επέτυχε απόλυτα σε μια πόλι του Φάρ Ούεστ, την εποχή των πρώτων εγκαταστάσεων, χάρι σ' ένα ιεροκήρυκα: —Το Ούίσκι, φώναζε ο όμιλητής, είναι έχθρος, και θα σάς πω γιατί: «Όταν πιήτε, τσακώνεστε με τους γειτόνους σας. Καί, επειδή ήπιατε, πυροβολείτε τους γειτόνους σας. Όμως, καθώς ήπιατε, δεν μπορείτε να σημάδεψετε, και σάς το σκάνει!...

Tatler

ΕΤΣΙ ΓΝΩΡΙΣΑ ΤΟΝ ΚΑΡΟΥΖΟ

Της

E. B. RODENWALD

Ημουν μόλις 10 ετών όταν έκανα το πρώτο ταξίδι μόνη μου, από την Βοστώνη στην Νέα Υόρκη. Αυτό έγινε το 1915 περίπου. Είχα πάει να δω την Άννα, μια εξαδέλφη μου από τον πατέρα μου, και καθώς με έβαζε στο μεσημεριανό τραίνο μου είπε: «Ο πατέρας σου θα σε περιμένει στον σταθμό. Μόλις βρεθής στο βαγόνι, θα είσαι απόλυτα ασφαλής. Διάβασε αυτό το βιβλίο και πρόσεξε να μην μιλάς σε ξένους».

Το κάθισμά μου ήταν το τελευταίο του βαγονιού, ακριβώς απέναντι σ' ένα ιδιαίτερο διαμέρισμα. Η πόρτα ήταν ανοιχτή και έβριξα μια ματιά μέσα.

«Κύττα, Άννα!» φώναξα «Έ-

να μικρό δωμάτιο! Πόσο θα ήθελα να το έχω!»

—Σιγώτερα τη φωνή σου, με συμβούλευσε. Τα ιδιαίτερα διαμερίσματα είναι για μεγάλες οικογένειες. Οι άνθρωποι δεν ταξιδεύουν σε ιδιαίτερα διαμερίσματα εκτός εάν είναι εκκεντρικοί.

Σύμφωνα με την πείρα μου οι Κουάκεροι δεν είχαν δισοληψίες με την εκκεντρικότητα. Και καθώς το τραίνο έφυγε και γλύτωσα από το βλέμμα της εξαδέλφης, όλο και ξανάφερνα την γοητευτική, απαγορευμένη λέξι στο νοῦ μου. Τρελλαινόμουν για εκκεντρικότητα. Να χάσης μια ολόκληρη ημέρα, να αγοράσης κάτι άχρηστο, να σε φιλήσουν χωρίς λόγο! Υπήρχαν άνθρω-

ποι πού ζούσαν ἔτσι, ὅχι ὁμως στή δική μας οἰκογένεια.

Καθὼς τὸ τραῖνο σταμάτησε στὸ Μπάκ Μπαϊή κύτταξα ἔξω τὸ πλῆθος πού περίμενε. Ἐντύπωσι μού ἔκανε ἕνας κύκλος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν στριμωγμένων γύρω ἀπὸ ἕναν παχὺ κύριο. Οἱ γυναῖκες ἦταν νόστιμες, μὲ κάτι φανταχτερὰ καπέλλα καὶ ἄσπρα γάντια, καὶ λουλούδια στὰ μανσόν τους. Οἱ περισσότεροι ἄνδρες εἶχαν γυαλιστερὰ μουστάκια. Ὁ παχὺς κύριος φοροῦσε ἕνα παλτὸ —ἀσφαλῶς πολὺ ἐκκεντρικὸ!— εἶχε ἕνα γούνινο γιακὰ! Κανένα ἀπὸ τὰ παλὰ τοῦ πατέρα μου δὲν εἶχε ποτὲ γούνινο γιακὰ.

Ὅλοι φιλοῦσαν τὸν παχὺ κύριο καὶ τὸν χτυποῦσαν στήν πλάτη καὶ τὸν ἀγκάλιαζαν. Ὅλοι τους ἦταν γελαστοὶ καὶ χαρούμενοι. Καθὼς τοὺς κυτοῦσα, πήρα εἶδησι ὅτι μιά πομπὴ ἀπὸ βαλίτζες κουβαλιόταν στὸ ἰδιώτερο διαμέρισμα. Γιὰ καμμιὰ μεγάλη οἰκογένεια, σκέφθηκα. Ὁ παχὺς κύριος πήδηξε εὐκίνητα στὸ σκαλὶ τοῦ τραίνου. Μιά γυναίκα ξεκαρφίτσωσε τὶς βιολέττες ἀπὸ τὸ μανσόν της καὶ τοῦ τὶς πέταξε καθὼς τὸ τραῖνο ξεκινούσε.

Κύτταξα στὸ μικρὸ δωμάτιο γιὰ νὰ δῶ τὴν μεγάλη οἰκογένεια, ἀλλὰ κανένας ἐκτὸς ἀπὸ τὸν παχὺ κύριο δὲν μπήκε μέσα. Τότε ὁ ἀχθοφόρος ἦρθε πρὸς τὸ μέρος μου. Ἡ ἐξαδέλφη μου τοῦ εἶχε δώσει ἕνα φιλοδώρημα γιὰ νὰ μὲ προσέχη, κι' ἔτσι σταμάτησε στὸ κάθισμά μου.

—Ξέρεις ποιὸς εἶναι αὐτὸς ἐκεῖ μικρὴ μου; μὲ ρώτησε δείχνοντας τὴν κλειστὴ πόρτα.

—Ὁχι. Ποιός;

—Ὁ κύριος Καροῦζο, ὁ τραγουδιστὴς τῆς ὄπερας. Τὸν ἀκουσες ποτὲ σου;

—ὦ ναί! εἶπα κυττώντας μὲ ἔκστασι τὴν κλειστὴ πόρτα. Εἶχαμε κάτι πλάκες πού τραγουδοῦσε ὁ Καροῦζο καὶ μού ἐπέτρεπαν νὰ τὶς θάζω καμμιὰ φορὰ ὅταν ἔβρεχε τὰ ἀπογεύματα. Ὅταν ἀκουγόταν ἡ φωνὴ του συνέντριβε τὰ πάντα.

Ὁ ἀχθοφόρος εἶχε ἐξαφανισθῇ καὶ οἱ ταξιδιώτες δὲν μὲ πρόσεχαν. Γρήγορα, πρὶν προφθάσῃ νὰ μιλήσῃ ἢ φρόνησι, γλύστρησα ἀπὸ τὸ κάθισμά μου καὶ χτύπησα τὴν κλειστὴ πόρτα.

—Ἐμπρός! ὄρυχθηκα μιά φοβερὴ φωνή. Μπήκα μέσα καὶ ἔκλεισα τὴν πόρτα ἡσυχα. Ὁ Καροῦζο ἔφτιαχνε κάτι τραπουλόχαρτα σὲ ἕνα τραπεζάκι ἐμπρὸς του. Ἦμουν ξαφνιασμένη. Στὸ σπίτι μας μόνον ἡ μαγεῖρισσα ἔπαιζε χαρτιά.

—Πῶς; ἕνα μικρὸ κορίτσι!... Ὁ Καροῦζο μού ἔρριξε μιά γρήγορη ματιὰ καὶ συνέχισε τὰ χαρτιά του.

—Θέλεις αὐτόγραφο μου;

—Ὁχι θέλω νὰ σὰς δῶ!

Ὁ Καροῦζο χτύπησε τὰ χαρτιά στὸ τραπέζι.

—Δὲν θέλεις αὐτόγραφο μου; φώναξε.

—Τί εἶναι αὐτόγραφο; ρώτησα.

—Τὸ ὄνομά μου γραμμένο σὲ ἕνα χαρτί.

—Καὶ τί κάνεις μ' αὐτό;

Ὁ Καροῦζο ἔμπηξε τὰ γέλια καὶ τὸ διαμέρισμα τραντάχθηκε δλόκληρο.

—Πῶς θὲς νὰ ξέρω;

Τέντωσε τὰ χέρια του καὶ στριφογύρισε τὰ μάτια του. Ὅλα ἐπάνω του γελοῦσαν:

—Τὸ δείχνεις, τὸ πουλᾷς, τὸ καίς! Κάτσε, κάτσε, μού εἶπε. Ἐχομε πέντε ὄρες γιὰ χάσιμο. Θὰ παίξωμε χαρτιά.

Κάθισα στὴν καρέκλα, ἀπέναντί του.

—Δὲν ξέρω νὰ παίζω χαρτιά, ὠμολόγησα.

—Οὔτε χαρτιά, οὔτε αὐτόγραφο! Τότε τί κάνεις;

—Πηγαίνω σχολεῖο.

—Φυσικά. Ὅλη ἡ ζωὴ δὲν εἶναι νὰ πηγαίνῃς στὸ σχολεῖο. Πηγαίνει στὴν ὄπερα, μήπως;

—Θεέ μου! ὅχι!

—Ἔτσι; γιατί αὐτὸ τὸ «Θεέ μου»;

—Στὸ σπίτι μας τὰ παιδιὰ δὲν πηγαίνουν στὴν ὄπερα.

—Καὶ τί σοὶ σπίτι εἶναι αὐτό; ρώτησε.

—Ὁ πατέρας μου εἶναι Κουάκερος.

—Τί εἶναι;

—Κουάκερος, ἕνας «Φίλος».

—Τὸ νὰ εἶσαι «Φίλος», εἶναι βέβαια θαυμάσιο. Ἀπαγορεύεται ὁμως οἱ «Φίλοι» νὰ πηγαίνουν στὴν ὄπερα, ἢ νὰ παίζουν χαρτιά;

—Ναί. Εἶναι πολὺ αὐστηροί. Ἐννοῶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ διασκεδάσουν καὶ πολὺ. Ἡ μαγεῖρισσά μας παίζει χαρτιά, αὐτὴ ὁμως εἶναι καθολικὴ.

—Κι' ἐγὼ ἐπίσης. Καὶ ὁ Καροῦζο ἄρχισε νὰ ἀραδιάζῃ τὰ χαρτιά, τὸ ἕνα πάνω στὸ ἄλλο. —Θέλεις νὰ σὲ μάθω, μικρὴ πουριτανή;

—ὦ ναί! εἶπα γεμάτη χαρὰ κυττώντας τὸ πρόσωπο πού πάνω του ἦταν ζωγραφισμένη ἡ ἐκκεντρικότητά. Μού ἔκανε νόημα καὶ μού γελοῦσε.

—Λοιπόν! Μού ἔδωσε μερικά χαρτιά. Αὐτὰ εἶναι γιὰ σένα, εἶπε. Τώρα κύττα τί θὰ κάνω.

Μετά ἀπὸ μισὴ ὥρα παίξαμε χαρτιά. Κάθε τόσο ὁ Καροῦζο μὲ ρωτοῦσε κάτι γιὰ τὸ πῶς ἦταν ἡ ζωὴ στὰ σπίτια τῶν Κουάκερων. Τοῦ εἶπα γιὰ τὶς σιωπηλὲς συγκεντρώσεις καὶ πῶς ἡ ὄπερα ἦταν μόνο γιὰ τοὺς μεγάλους, πῶς τὰ παιδιὰ ὑποτίθε-

ται ὅτι καλλιεργοῦν τὸ πνεῦμα τους καὶ πηγαίνουν γιὰ ὕπνο χωρίς. Κούνησε τὸ κεφάλι του σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο καὶ ἄρχισε νὰ μιλήῃ γιὰ τὸν ἑαυτὸ του. Τὸ κεφάλι μου ἦταν γεμάτο ἀπὸ νέες λέξεις: Αἶντα, Ριγκολέττο, Νεάπολις, Κάρμεν, Παλιάτσοι...

—Μὲ ἀκουσες ποτὲ νὰ τραγουδᾷ; μὲ ρώτησε, θάζοντας ἕνα μαῦρο ἐννιάρι πάνω σ' ἕνα κόκκινο δεκάρι.

—Μόνο στήν

—Καὶ τί σοὺ τραγοῦδησα;

—Φτερό στὸν ἄνεμο.

—Θέλεις νὰ σοὺ τὸ ξανατραγουδήσω; ρώτησε.

—Σὰς παρακαλῶ!

Ἐβαλε τὸ δύο καὶ τρία πικά πάνω στὸν ἄσσο καὶ ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ. Ἡ φωνὴ του ἦταν δυνατή. Ἦταν σὰν νὰ ἔπεφτε στὸ πρόσωπό μου ἕνας καταρράκτης. Μόλις καὶ μετὰ βίας ἀνάσαινα. Τὸ μικρὸ διαμέρισμα τοῦ τραίνου σειόταν ἀπὸ τὸν ἦχο, καὶ ὁ ἦχος ἔφτιαχνε χρῶμα καὶ τὸ χρῶμα δημιουργοῦσε φῶς καὶ μέσα στὸ φῶς πηγαينوέρχονταν πελώριες σιλουέτες. Μὲ κρατοῦσε κάτι πού δὲν τὸ εἶχα γνωρίσει ποτὲ πρὶν. Ξαφνικά σταμάτησε:

—Ὁχι τὸν ἄσσο. Ὁγάλε τὸν ἄσσο. Ἐνα παχὺ χέρι ἔσπρωξε τὰ χαρτιά μου. Τὰ κύτταξα σὰν χάχ.

—Ἐξάσασα, εἶπα.

Ὁ Καροῦζο φάνηκε εὐχαριστημένος.

—Σὲ ἔκανα νὰ ξεχάσης, εἶπε. Θὰ σὲ κάνω νὰ ξεχάσης καὶ πάλι.

Σ' ὅλο τὸ ταξίδι τραγουδοῦσε καὶ ἔπαιζε χαρτιά καὶ παρακολουθοῦσε πῶς ἔπαιζα ἐγώ.

Μιά τὸ τραγοῦδι του ἔσβυνε ἄτονο καὶ μιά ἀνέβαινε τόσο πού νόμιζα πῶς ἡ πόρτα θὰ τιναχθῇ ν' ἀνοίξῃ μονάχη της. Ἦμουν

πολύ μικρή και άπειρη για να ξέρω τί άκουα. Τό μόνο πού ήξερα ήταν ότι με την φωνή του έφτιαχνε καταπληκτικές, περίεργες εικόνες. "Άνδρες καυχιόντουσαν, πάλευαν, γελοῦσαν κι' έκλαιγαν. Σημαίες έκυμάτιζαν στον ήλιο, έρωτευμένοι έσμιγαν στο σεληνόφως, και έγώ άποτελοῦσα μέρος αὐτοῦ τοῦ συνόλου.

Είχε σκοτεινιάσει όταν πλησίαζαμε στην Νέα Υόρκη. Ο Καροῦζο σταμάτησε τό τραγούδι και κύτταξε από τό παράθυρο.

—Διάβολε, φώναξε και μάζεψε τά χαρτιά. Κακά λόγια, ξ; Γέλασε και χτύπησε τό κουδούνι να ξρθη ο άχθοφόρος:

—Φέρε τό καπέλλο και τό παλτό της μικρής. Ποιός θά σέ περιμένη; με ρώτησε.

—Ο πατέρας μου.

—Ο Κουάκερος; Ο Καροῦζο γέλασε. Θά τοῦ κάνωμε μιά έκπληξη, τοῦ κυρίου Κουάκερου.

Με βοήθησε να βάλω τό παλτό μου και με κούμπωσε εύγενικά. Στριφογύρισε τό καφέ καπέλλο μου στα χέρια του, με την άποδοκιμασία στο πρόσωπό του.

—Τόσο άσχημο, μουμούρισε. Σάν τό ποντίκι, πρόσθεσε λυπημένα, θάζοντάς το στο κεφάλι μου.

—Είναι κακό γούστο να είσαι κομψός; είπα μαζεμένα.

—Χά!, ο Καροῦζο γέλασε περιφρονητικά

"Όταν βγήκαμε από τό τραῖνο στον Κεντρικό Σταθμό, ο Καροῦζο στάθηκε χαμογελώντας—τό καπέλλο στο χέρι, κομψός, έκκεντρικός—για να τόν φωτογραφίσουν. Μετά με πήρε από τό χέρι και κατεβήκαμε τά σκαλιά. Καθώς προχωρούσαμε, ή λάμψη μιάς δόξας μάς τύλιγε. Είδα τόν πατέρα μου να στέκεται λίγο πιό μπροστά από τούς άλλους

άνθρώπους πού περίμεναν στο τραῖνο. Κύτταξε τόν Καροῦζο άδιάφορα στην άρχή, ύστερα έπίμονα και φώναξε:

—Ελίζαμπεθ!

"Εσφίξα τό χέρι τοῦ Καροῦζο.

—Ο πατέρας μου, είπα στριμωγμένη μεταξύ δύο γιγάντων. Ο Καροῦζο γύρισε—μιά έκκεντρική στροφή—με τό καπέλλο και τό γούνινο γιακά... Έκείνο τό παλτό! Ο κόσμος άκίνητος κυττώσε.

—Α, κύριε Κουάκερε! Η φωνή του ήταν τόσο μεγάλη πού γέμισε τόν σταθμό, και όμως δέν ήταν δυνατή. Σοῦ φέρνω πίσω τη μικρή πουριτανή σου. Πέρασαμε τό άπόγευμά μας στην όπερα. "Όταν θά παίξει χαρτιά με την μαγειρίσσα, μην την τιμωρείτε. Έγώ την έμαθα να παίζει. Και σās παρακαλώ, αγοράστε της ένα καπέλλο με λουλούδια.

Προτού προλάβη ο πατέρας μου να άπαντήσει, ο Καροῦζο είχε φύγει. Κύτταξα νευρικά, περιμένοντας να δω τό πρόσωπο τοῦ πατέρα μου κόκκινο από θυμό. Μά εκείνος γελοῦσε:

—Καταπληκτικός τύπος! είπε καθώς πηγαίναμε στο ταξί.

—Σκέφθηκα πώς θά θυμώνατε, είπα, παραξενεμένη.

—Για τί πράγμα;

—Νά... πού μίλησα σε ένα ξένο πού έπαιξα χαρτιά. Και ύστερα, ο κύριος Καροῦζο είναι... έκκεντρικός! Είχε ένα διαμέρισμα μόνο για τόν έαυτό του, και ή εξαδέλφη μου είπε ότι αὐτό είναι έκκεντρικό!

—Η εξαδέλφη σου, είπε ο καταπληκτικός πατέρας μου, φιλώντας με χωρίς καμμία αίτία, φιλώντας με και άνοίγοντας τίς πόρτες σε κάθε εύχάριστη περίπτωση, ή εξαδέλφη σου είναι μιά στενοκέφαλη γεροντοκόρη!

Τό γεφύρωμα ενός
τριακονταετοῦς χάσματος

Ο ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΞΑΝΑΒΡΙΣΚΕΙ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ

πρός την εβδομάδα των τεσσάρων ημερών!

Τού

RATMON CARTIER

Ενα μεγάλο γεγονός πρόκειται να συμβη στις αρχές τοῦ Δεκεμβρίου στη Νέα Υόρκη. Η Αμερικανική Συνομοσπονδία Έργασίας θά συνέλθη στο Ξενοδοχείο Στάτλερ και ή "Ενώσις Βιομηχανικών Όργανώσεων στο Μανχάτταν Σέντερ. Μόλις αρχίσουν οι εργασίες των δύο Συνελεύσεων οι συνέδροι θά απευθύνουν να συγκεντρωθούν στο άκομφο και πληκτικό κτίριο με τά κόκκινα κεραμίδια τό παραφορτωμένο πολεμιστρες και πυργίσκους, τό λεγόμενο "Αρμουρ, τό όπλοστάσιο αὐτό τοῦ 71ου Συντάγματος Πεζικοῦ στη γωνιά της 33ης δόου και της Πάρκ "Αβενιου. Σ' αὐτή τη Βασιλλίη, πάνω στον λόφο πού ύπηρεξε στην άρχή τοῦ αιώνα, ή κορυφή τοῦ καπιταλισμοῦ, θά πανηγυρισθῇ ή άποκατάστασις της ενότητος τοῦ αμερικανικοῦ συνδικαλισμοῦ με την συγχώνευσι των δύο παρατάξεων στις όποιες είχε διχασθῇ.

"Ετσι θά συμπηχθῇ ή μεγαλύτερη εργατική συνομοσπονδία

τοῦ Έλεύθερου Κόσμου, με 15 εκατομμύρια εργάτες—μέλη.

Τό σχίσμα χρονολογείται από τό 1935. Η μεγάλη κρίσις είχε συνθλίψει τόν συνδικαλισμό όπως και τόσα άλλα πράγματα και σ' αὐτήν άκόμη την Αμερική όπου όλοι οι οικονομικοί οργανισμοί έχουν τόσο γερή συνοχή. Η Αμερικανική Συνομοσπονδία Έργασίας με άρχηγό ένα γέρο με ριγέ παντελόνι, τόν Ουίλλιαμ Γκρήν, ήθελε να διατηρηθῇ σαν άφρόκρεμα τοῦ κόσμου της εργασίας και περιελάμβανε κυρίως «τεχνίτες», ξυλουργούς, υδραυλικούς, τυπογράφους, άνθρακωρύχους, ειδικευμένα δηλαδή εργατικά χέρια, σπάνια, πού άκόμη και ή φοβερή άνεργία δέν μπόρεσε να θίξη. Παραμελοῦσε όμως τις πραγματικές εργατικές μάζες, τά πλήθη τοῦ Νητρώιτ, τοῦ Γκάρντ ή τοῦ Πίσιμπουργκ, τό βιομηχανικό πεζικό τό καταδικασμένο στην αὐτόματη κίνησι μπροστά στο άδιάκοπο τράνταγμα των άλυσίδων της παραγωγῆς.

«Τὸ μυστικὸ τῆς Ἀμερικανικῆς εὐημερίας κρύβεται στὴν ἀδιάκοπη κοινωνικὴ μεταβολὴ ποὺ ἐμποδίζει κάθε θύειν ἐπαναστατικὴ ἐξέλιξη, ἐνῶ ἐξασφαλίζει τὴ συμμετοχὴ τῶν μεγάλων μαζῶν στὰ ἀγαθὰ τῆς διαρκῶς αὐξανόμενης παραγωγῆς. Ἡ αὐξήσει τῶν ἐργατικῶν ἀποδογῶν, σὲ τελικὴ ἀνάλυση, ὠφελεῖ τὸν ἐργοδότη, γιατί τοῦ ἐξασφαλίζει τὴν κατανάλωσι τῶν προϊόντων του. Ἡ μηχανοποίησι καὶ ὁ αὐτοματισμός εἶναι ὑπὲρ τοῦ ἐργαζομένου γιατί ἐξασφαλίζουν ἀνεώτερον καὶ λιγώτερον ἐργασία, ἐνῶ ἡ παραγωγή διαρκῶς αὐξάνει. Καὶ μαζὶ μ' αὐτὴν καὶ ἡ εὐημερία.»

«Ὅταν ὁ Τζὼν Λιούις τοῦ ἔκανε τὴν σχετικὴ παρατήρησι στὴν Συνέλευσι τοῦ Ἀτλάντικ Σίτυ, ὁ Γκρήν ἀπάντησε μὲ περιφρόνησι καὶ μὲ ἀπειλές. Μιὰν ἐβδομάδα ἀργότερα ὁ Λιούις, αὐτὸς ὁ Σαμπῶν τῆς ἐργασίας, παρέσυρε ἑπτὰ ἄλλους ἡγέτες τῆς Α.Σ.Ε. (Ἀμερικανικῆς Συνομοσπονδίας Ἐργασίας) καὶ ἵδρυσε τὴν «Ἐνωσι Βιομηχανικῶν Ὁργανώσεων μὲ σκοπὸ «τὴν ἐνθάρρυνσι καὶ προώθησι τῆς ὁργανώσεως τῶν ἐργαζομένων στὶς θαιρεῖες βιομηχανίες». Ἡ ἀπάντησις τῆς Α.Σ.Ε. ἦταν ἡ ἀποβολὴ τῶν διαφωνούντων. Τὰ 20 χρόνια τοῦ διχασμοῦ χαρακτηρίζονται ἀπὸ συγκεχυμένους σκληροὺς καὶ πολλὰς φορὲς αἱματηροὺς ἀνταγωνισμούς. Ὁ πρωτεργάτης τοῦ σχίσματος, ὁ Λιούις, ὁ τύραννος τῶν ἀνθρακωρύχων, ἐγκατέλειπε τὴν Ε.Β.Ο. (Ἐνωσι Βιομηχανικῶν Ὁργανώσεων) ποὺ εἶχε ἱδρύσει, ξαναπήκε στὴν Α.Σ.Ε., ἀλλὰ γιὰ νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ καὶ πάλι καὶ νὰ μείνῃ σὲ μιὰ λαμπρὴ ἀπομόνωσι ἐπικεφαλῆς τῶν 600 χιλιάδων συνδικαλιστῶν του, ποὺ πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς τὸν ἀγαποῦν ὅπως ὁ σκλάβος τὰ δεσμά του. Τὸ ἀντίθετο τοῦ Λιούις εἶναι ὁ Δαυτὶδ

Ντουμπίνσκυ, ποὺ γεννήθηκε στὸ γκέττο τοῦ Μπρέστ Λιτόφσκ καὶ ἐξωρίστηκε στὴ Σιθηνία σὲ ἡλικία δεκάξι ἐτῶν. Ἐγκατέλειψε καὶ αὐτὸς τὴν Ε.Β.Ο., ἀλλὰ γιὰ νὰ διατηρήσῃ πιστὴ τὴ στρατιὰ του τῶν ἐργατριῶν ραπτικῆς τῆς Νέας Ὑόρκης στὴν παλιὰ ὀργάνωσι. Οἱ ἀντιθέσεις τῶν ἡγετῶν καὶ ἓνας θύειος ἀνταγωνισμός γιὰ τὴν κατάκτησι νέων ὁπαδῶν μετέβαλαν τὴν ὅλη συνδικαλιστικὴ πολιτικὴ σὲ μιὰ φουτουριστικὴ ταϊνία μὲ διαρκῶς ἀλλοιωμένους εἰκόνες, ποὺ ὅμως διακρίνονται ἀρκετὰ καλὰ.

Ἡ Ε.Β.Ο. ἀποτελέστηκε κυρίως ἀπὸ ἐργάτες αὐτοκινήτων, χάλυθος, καουτσούκ, ραπτικῆς ἀνδρῶν, ὑφαντουργίας κλπ. Πολὺ πιὸ σύνθετη ἢ Α.Σ.Ε. συνέκέντρωσε περισσότερα ἀπὸ 600 ἐπαγγέλματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων τοὺς ἡθοποιοὺς, τοὺς μουσικοὺς, τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς, τοὺς μηχανικοὺς κλπ. Ἡ ἀρχικὴ διαφορά ἐπομένως ἔμεινε. Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἡ θαιρετὴ βιομηχανία μᾶλλον, ἀπὸ τὸ ἄλλο ἡ μεσαία καὶ οἱ συντεχνίες τῶν ἀστῶν ἐργαζομένων. Ἀπ' αὐτὴ τὴν πλευρὰ ἄλλωστε εἶναι καὶ ὁ ἀριθμητικὸς ὄγκος. Ἡ Ε.Β.Ο., παρὰ τὰ συνδικάτα μαμουθ καὶ τὶς ὑπεράνθρωπες προσπάθειες, δὲν κατάφερε ποτε νὰ ἀποκτήσῃ 5 ἑκατομμύρια ὁπαδοὺς. Ἡ Α.Σ.Ε. κατάρθωσε, ἀντίθετα, χωρὶς ὑπερβολὴ νὰ συγκεντρώσῃ τὸ διπλάσιο ἀριθμὸ.

Οἱ συνομιλίες γιὰ τὴν συνδιαλλαγὴ ἀρχίζαν ἡδὴ τὴν ἐπομένῃ τοῦ σχίσματος. Δὲν ὑπῆρχε ὅμως καμμιά πιθανότης νὰ καταλήξουν κάπου ἐφ' ὅσον ἀντιμέτωποι ἦσαν ὁ μικρὸς μπάμπας Γκρήν καὶ ὁ ἀσπονδος φίλος του Φίλιπ Μόρεϋ ποὺ ἀνέλαβε τὴν ἡγεσίαν τῆς Ε.Β.Ο. μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσι τοῦ Τζὼν Λιούις. Τὸ 1952, μέσῃ σὲ μιὰ ἐβδομάδα, οἱ δύο ἀντίπα-

λοι μετέφεραν τὸ στίβο τῆς διαμάχης τῶν στὸν ἄλλο κόσμον. Τὸν Μάρεϋ διαδέχτηκε ὁ Οὐῶλτερ Ρῶυτερ. Ὁ διάδοχος τοῦ Γκρήν, ὁ Τζῶρτζ Μήνι, δὲν εἶχε τὴν δημοτικότητα τοῦ ἀντιπάλου του. Δὲν ὑπάρχει καμμιά ἀμφιβολία ὅμως πῶς ὁ δυναμικὸς αὐτὸς ἐπαγγελματίας τοῦ συνδικαλισμοῦ ὑπῆρξε ἡ δύναμις καὶ ἡ θέλησις ποὺ ἔκαναν πραγματικότητα τὴν συγχώνευσιν, τὸ ἐφετεῖν ὁ γεφύρωμα τοῦ χάσματος. Ἐκτοτε ἡ φήμη του, ἡ δύναμις του καὶ ὁ ρόλος του στὴν ἀμερικανικὴ ζωὴ αὐξάνουν ἀνάλογα μὲ τὴ σημασία τῆς μνημειώδους αὐτῆς ἐπιτυχίας.

Ὁ Μήνι, παρὰ τὰ ἐξήντα τοῦ χρόνια, εἶναι ὁ κλασσικὸς τύπος μιᾶς νέας ἐποχῆς τῆς Ἀμερικῆς. Εἶναι γεννημένος στὸ Μπροῦκλιν. Μὲ τὴν Ἰρλανδικὴν του καταγωγὴ, τοὺς οἰκογενειακοὺς του δεσμοὺς μὲ τοὺς δημοκράτες, τὸ ψηλὸ τοῦ ἀνάστημα (1,80 μ.) καὶ τὶς 75 ὀκάδες του εἶχε ὅλα τὰ προσόντα γιὰ νὰ γίνῃ ἀστυνομικός. Προτίμησε ὅμως νὰ μείνῃ πιστὸς στὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατέρα του, ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ εὐνοούμενα τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου τῆς Ἀμερικῆς. Κι' ἔτσι ἔμεινε ὕδραυλικός. Ἀντίθετα ἀπὸ τὸν Μήνι, ποὺ ἡ ζωὴ καὶ ἡ σταδιοδρομία του στάθηκαν μᾶλλον ὁμαλές, ἄλλοι ἡγέτες καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ρῶυτερ 13 χρόνια νεώτερος ἀπὸ τὸν Μήνι, θυμοῦνται νὰ τοὺς παρακολουθοῦν μυστικοὶ πράκτορες καὶ δὲν λησμονοῦν τὶς ἀπολύσεις καὶ τὰ ἐξυλοκοπήματα ὅταν δοκίμασαν νὰ ὁργανώσουν τοὺς ἐργάτες.

☆

Ἐνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ συνδικαλισμοῦ στὴν Ἀμερικὴ εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ἀποτελεῖ ἐκεῖ μιὰ καρριέρα. Ὅκτὼ φορὲς στὶς δέκα ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐκλέγεται γραμματεὺς σ' ἓνα συνδι-

κάτο δὲν ξαναγυρίζει πιά ποτὲ στὰ ἐργαλεῖα του.

Ἡ ἐργατικὴ γραφειοκρατία αὐξάνει ἀπὸ βαθμίδα σὲ βαθμίδα ὅπως ἡ κρατικὴ γραφειοκρατία, ἀλλὰ ἐξασφαλίζει στοὺς ἐκλεκτοὺς ὑλικὲς ἀπολαυεὶς πολὺ πιὸ σημαντικές. Ὁ Μήνι ὑπῆρξε πάντα ἓνας ἐπαγγελματίας συνδικαλιστῆς μὲ μισθὸ σημαντικὰ ἀνώτερο ἀπὸ ἐκείνον τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ἢ τῆς Παιδείας. Ἡ σημερινὴ ἀμοιβή του —35 χιλιάδες δολλάρια τὸ χρόνο— εἶναι κατώτερη ἀπὸ τὴν ἀντίστοιχη ἀμοιβὴ τῶν μεγιστάνων τῆς ἐργασίας (Τζὼν Λιούις—75 χιλιάδες δολλάρια), τοῦ ἐπιτρέπει μ' ὅλα ταῦτα νὰ ἔχῃ ἓνα σπίτι μ' ἑπτὰ δωμάτια σὲ κάποια κομψὴ συνοικία τῆς Οὐάσιγκτων καὶ νὰ ἱκανοποιῇ τὰ κάπως ἐπικουρεῖα γούστα γιὰ τὰ κάποια διακρίνεται ὁ Πρόεδρος τῆς Α.Σ.Ε. ὅσον ἀφορὰ τὸ φαῖ καὶ τὸ πιτό. Τίποτε ἀπολύτως τὸ προλεταριακὸ δὲν ὑπάρχει σὲ μιὰ τέτοια μορφή.

Φαίνεται νὰ ἔρχεται ἡ ἐποχὴ ποὺ τίποτε δὲν θὰ ξεχωρίζῃ τὸν διευθυντὴ μιᾶς βιομηχανίας ἀπὸ τὸν πρόεδρο ἐνὸς ἐργατικοῦ συνδικάτου. Ὁ πρῶτος πρέπει ν' ἀφοσιώνεται ὁλοένα καὶ περισσότερο στὶς σχέσεις κεφαλαίου καὶ ἐργασίας, ἐνῶ ὁ δεύτερος, διαχειριζόμενος τεράστια ποσὰ καὶ διευθύνοντας συμφέροντα ὑλικά αὐξούσης σημασίας, ἀποκτὰ ὁλοένα καὶ περισσότερο τὰ ἀπαιτούμενα γιὰ ἓνα προϊστάμενο προσόντα. Ἐξωτερικῶς τίποτε δὲν ξεχωρίζει τὸν ἓνα ἀπὸ τὸν ἄλλο, ἄλλωστε καὶ τὰ ρούχα ποὺ φοροῦν προσέρχονται συχνὰ ἀπὸ τὰ ἴδια ραφεῖα. Γρῶνῃ τὴν ἴδια τροφή, μιλοῦν τὰ ἴδια ἀγγλικά καὶ ἀφ' ὅτου ἡ συνδικαλιστικὴ γραφειοκρατία προσελκύει τοὺς νεαροὺς διπλωματούχους ἔχουν τὴν τάσι νὰ φοιτοῦν καὶ στὰ ἴδια παν.

επιστήμια. Δεν ανήκουν στις ίδιες λέσχες, πολύ σύντομα όμως θα γίνη κι' αυτό.

Ο συνδικαλισμός δεν είναι δωρεάν για όλο τον κόσμο. Οι συνδρομές που αποτελούν την θάσι της οικονομικής του δυναμικότητας είναι σημαντικές. Έτσι οι εργάτες αυτοκινήτων πληρώνουν τουλάχιστον 95 δραχμές τόν μήνα, οι εργάτες χάλυθος τουλάχιστον 110 και οι ανθρακωρύχοι 150 δραχμές. Μερικές συντεχνίες ζητούν πολύ περισσότερα. Η Ένωσις Τεχνιτών Ραδιοφωνίας από 400 μέχρι 550 δρχ. Οι πιλότοι Αεροπλάνων μπορεί να απαιτήσουν μέχρι 25 δολάρια, δηλαδή 750 δραχμές. Ένα χαράτσι πιδ αυθαίρετο ακόμη είναι το δικαίωμα εισδοχής στους κόλπους του συνδικάτου. Κυμαίνεται κατά τους επισήμους πίνακες από 1 μέχρι 200 δολάρια, όλος ο κόσμος όμως ξέρει ότι καθορίζεται συχνά αυθαίρετα. Σε μερικά κλειστά επαγγέλματα ζητούμε μέχρι χίλια δολάρια ως δικαίωμα εργασίας. Είναι και αυτό ένα μέσον που μεταχειρίζονται τα συνδικάτα για να μειώσουν την προσφορά της εργασίας.

Το συνολικό ποσόν στο οποίο ανέρχεται ο συνδικαλιστικός φόρος είναι αντάξιος της Αμερικής. Το υπολογίζουν σε 433 εκατομμύρια δολάρια, σε 14 δηλαδή δισεκατομμύρια νέες δραχμές.

☆

Η έξουσία «των αφεντικών της εργασίας» είναι σημαντική στις διαπραγματεύσεις και σχεδόν τρομακτική στις διαμάχες. Λέγεται ότι δέκα άνθρωποι μπορούν να παραλύσουν ολόκληρη την αμερικανική οικονομία. Τα πληρώματα των ρυμουλκών του λιμένος Νέας Υόρκης ελέγχουν αψφηνή την κίνησι ολόκληρης της μητροπόλεως. Άρκει να γκρινιά-

σουν λιγάκι για να πέσουν στα πόδια τους οι αρχές του κράτους.

Η συνδικαλιστική έξουσία είναι δαπανηρή, αλλά και θεική. Οι Ένώσεις, οι Όμοσπονδίες και οι Συνομοσπονδίες Ένώσεων είναι κατ' αρχήν δημοκρατικοί οργανισμοί μέσα στους οποίους όλα τα λειτουργήματα πρέπει να αναλαμβάνονται κατόπιν έκλογων. Οι δυναμικοί όμως εργατικοί ιθύνοντες δεν έχουν τις προλήψεις και τους ένδοιασμούς του αστικού φιλελευθερισμού. Έτσι μερικοί εκλέγονται Ισοβίως. Όλοι διαθέτουν εκλογικές μηχανές που στην ανάγκη με την απάτη και την τρομοκρατία εξασφαλίζουν την συνέχισι των εντολών τους. Η συνδικαλιστική έξουσία είναι λοιπόν μία από τις σταθερότερες που μπορεί να βάλει ο νοός του ανθρώπου. Ποτέ τα δνόματα δεν αλλάζουν. Ο Γκρήν πέθανε σε ηλικία 82 έτων πρόεδρος της Α.Σ.Ε. και αν ο Τζών Λιούις πρόκειται να υπερβή αυτή την ηλικία θα πεθάνη ακόμη μεγαλύτερος επί κεφαλής της Ε.Α.Ε. Τόν δικτάτορα των λιμενεργατών της άκτης του Ειρηνικού Χάρρυ Μπρίττις που είναι κομμουνιστής και ξένος είναι τόσο δύσκολο να τον μαυρίσουν όσο και να τον απελάσουν. Οι παχυλές συνδικαλιστικές καταστάσεις θα έπρεπε να προκαλούν θεελλώδεις ανταγωνισμούς. Μ' όλα ταύτα είναι τόσο σεβαστές όσο και τα άθθαεία.

Κάποτε κάποτε ανάμεσα στις μάζες ακούονται υπόκωφοι ψιθυρισμοί. Το συνδικάτο απέχει πολύ από το να είναι υποχρεωτικό, την στιγμή που υπάρχουν πάνω από 60 εκατομμύρια μισθωτών και λιγώτεροι από 20 εκατομμύρια έγγεγραμμένων στα συνδικάτα. Δεν υπάρχει όμως αμφισβόλια πώς ο άτομιστής σκάφτει το λάκ-

κο του στις πραγματικά ώργανωμένες συντεχνίες. Αναφέρονται περιπτώσεις που έργατες αποκλεισθηκαν από το έπαγγελμά τους και παρεπέμφθησαν σε άλλη θινά στρατοδικεία απλώς και μόνον γιατί είχαν πη πώς ο τάδε συνδικαλιστικός παράγων είναι τύραννος.

Στις περισσότερες άπεργίες το δικαίωμα εκείνων που θέλουν να εργασθούν είναι χίμαιρα γιατί θα χρειαζόταν ψυχή λέοντος για να διασχίση κανείς τη γραμμή των σκοπών. Υπό κανονικές συνθήκες ή άφοσίωσης στο συνδικάτο και ή ύπακοή στους άρχηγούς του διατηρούνται με μία σειρά μέσων από τα όποια το καλύτερο άποδεικνύεται ή οικονομική πίεσις που προέρχεται από τις κοινωνικές παροχές που αναλαμβάνουν οι ένώσεις. Αίφνης το συνδικάτο του κ. Ντουμπόνσκυ με 460 χιλιάδες μέλη που εκπροσωπούν τα 94% του προσωπικού της ραπτικής γυναικών εξασφαλίζει στα μέλη του την πλήρη ίατρική περίθαλψι, δύο έβδομάδες άργίας με άποδοχές 35 ή 45 δολάρια τόν μήνα και έν περιπτώσει θανάτου την καταβολή στην οίκογένεια ένός ποσού 1000 δολαρίων (30 χιλιάδων νέων δραχμών), όλα δε αυτά ως συμπλήρωμα των προερχομένων από το Κράτος πλεονεκτημάτων. Είναι έτσι άδύνατο να επαναστατήση κανείς έναντίον μιας τέτοιας εϋλογίας ακόμη και όταν αυτή κάλογι κατάχρησι των έξουσιών της.

«ΜΑΣ ΜΙΛΟΥΝ ΓΙΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙ.
ΠΟΛΥ ΑΡΓΑΙ ΤΗΝ ΕΧΟΜΕ ΚΑΝΕΙ!»

Η συμφωνία του Πίττσμπουργκ είναι μία ήττα για τόν Ουώλτερ Ρώτερ. Πνεύμα περίπλοκο, κακοθγαλμένος από τόν άρχικό μαρξισμό του και τις ιδεολογικές του όμίχλες, επινόησε συστή-

ματα νέα και τρανταχτά όπως ό έγγυημένος έτήσιος μισθός, άλλ' οι συμβάσεις του με τόν Φόρντ και την Τζένεραλ Μότορς δεν πρόσθεσαν στους φακέλλους πληρωμών των ανθρώπων του περισσότερα από 5 ή 6 σέντς κατά ώρα εργασίας. Ο Μακντόναλντ αντίθετα άκολουθήσε την παλιά άμερικανική τακτική που άποβλέπει στο να εισπράττη περισσότερο δυνατό συγκεκριμένο χρέμα. Έξι πόδια ύψος, ξανθός και λαμπερός, με παπιγιόν, πάντα του κουτιού, δ παλμός αυτός εργάτης χάλυθος μοιάζει με νεαρό διευθυντή Τραπεζής, άπόφοιτο κανενός μεγάλου Πανεπιστημίου. Η έπιτυχία του —μία από τις μεγαλύτερες άύξήσεις μισθού της εργατίας— τόν κάνει διεκδικητή της θέσεως του πρώτου ύποδιευθυντού του Τζώρτζ Μήνι στόν συνενωθέντα εκ νέου Αμερικανικό συνδικαλισμό.

Η Αμερική θρίσκει σήμερα στο κατακόρυφο της εϋδαιμονίας. Η παλινδρόμησης του 1953-54 δεν ήταν, όπως τόν έλεγαν άλλωστε και οι αίσιόδοξοι, παρά ή άναπροσαρμογή ένός στιβαρού οικονομικού οργανισμού και όχι όπως την ανήγγειλαν οι Έρεμίες, ό πρώτος έκτροχιασμός πρds να καταστρεπτική κατακύλιση. Ποτέ τα οικονομικά θαρόμετρα δεν ήταν ψηλότερα, ή παραγωγή μεγαλύτερη και ή κυκλοφορία των άγαθών ταχύτερη. Η Τζένεραλ Έλέκτρικ ανήγγειλε πώς έδινε την ύπογραφή της σάν έκφρασι της έμπιστοσύνης της για το μέλλον ένός σχεδίου επεκτάσεως μισού έκατομμυρίου δολαρίων και ή Τζένεραλ Μότορς την μιμήθηκε διπλασιάζοντας το ποσόν. Χρειάσθηκε μία φοβερή και άπίθανη φθινοπωρινή θύελλα για να μην γίνη το 1955 ή καλύτερη

χρονιά της 'Αμερικής. Μερικοί αριθμοί είναι άπιστευτοι. Το 1955 οι οικοδομήσεις νέων εκκλησιών θα αντιπροσωπεύουν 425 εκατομμύρια δολάρια. 'Η 'Αμερική ξέρει ότι χρωστά πολλά στο Θεό.

'Η κοινωνική και ήθικη πλευρά της περίφημης αυτής εθνικής περιπέτειας είναι η ανακατανομή του πλούτου. Το πιο πολύκροτο βιβλίο της χρονιάς είναι μία φυλλάδα 1150 σελίδων της 'Οργανώσεως Φόρντ που παρουσιάζει, σε θαρειές κολώνες από αριθμούς, το οικονομικό και ανθρώπινο τοπίο των 'Ηνωμένων Πολιτειών στις αρχές του δευτέρου ήμισους του είκοστου αιώνα. 'Η 'Αμερική που πολλά καθυστερημένα μυαλά την φαντάζονται ακόμη σαν ένα φέουδο χρήματος, είναι ήδη τώρα για την Ιστορία ή μεγαλύτερη ισοπεδώτρια κοινωνικών συνθηκών που υπήρξε ποτέ από γενέσεως των κοινωνιών. Δίπλα της ό κομμουνισμός φαίνεται σαν σύστημα τόσο άδελξιο και τόσο παιδαριώδες, ώστε να είναι προσβλητικό για την νοημοσύνη μας το γεγονός ότι διατηρεί τόσοσους οπαδούς. Οι 'Αμερικανοί λένουν το ξέη: «Μας μιλούν για άπαναστασι. Είναι πολύ άργά. Βρίσκειται πίσω μας. Την έκάμαμε» και σ' αυτό έχουν δίκηο.

Το κλειδί της 'Αμερικής είναι ένας μικρός αριθμός. Κάθε χρόνο έδω και ένα αιώνα τώρα, η παραγωγικότης του ανθρώπου αυξάνει κατά 2 έως 2½%. 'Ο 'Αμερικανός το 1955 διαθέτει μιάν αγοραστική δύναμι άνωτερη κατά 50% εκείνης του 'Αμερικανού το 1929, μολονότι εργαζεται κατά 15% λιγώτερο. 'Ο 'Αμερικανός το 1850 ήταν πολύ πτωχότερος από τον Εύρωπαίο σύγχρονό του και όσο ανεξάντλητες κι' αν ήταν οι άνεκεμετάλλευτες πλουτοπαραγω-

γικές πηγές της ήπείρου του, δεν ήταν —και δεν είναι ακόμη και σήμερα— αίσθητά άνωτερες του συνόλου των πηγών της Εύρώπης και των υπερποντίων προεκτάσεών της. Αυτό που είναι σήμερα ή 'Αμερική, το όφειλει σε μία οικονομική πολιτική δυναμισμού και αισιοδοξίας. 'Η τεχνική πρόοδος είναι τόσο μεγάλη, που καταργεί κάθε χρόνο ένα μίλι του μύριου άπασχολήσεις, ή οικονομική όμως ανάπτυξη είναι τόσο ζωηρή που υπάρχει σήμερα αντί ανεργίας ζήτησι εργατικών χειριών. Οι άνοησίες περι διαφθοράς του εργαζομένου από την μηχανή έχουν διαψευσθή πέρα για πέρα σε βαθμό που ο αριθμός των άνειδικεύτων εργατών έπεσε από 5.300.000 σε 4.500.000, ενώ αντίστοιχος ο αριθμός των ειδικευμένων ανέθηκε από 3 σε 7 εκατομμύρια. Στο ίδιο χρονικό διάστημα από το 1929 μέχρι το 1953, ή έθνική παραγωγή τριπλασιαζόταν σε αξία.

'Ο πλουτισμός ενός έθνους είναι μία κοινωνική μεταρρύθμιση, άναμφιβόλως ή σημαντικώτερη όλων. 'Αποτελεί δεδομένο της πείρας, ότι όσο πλουσιώτερο είναι ένα έθνος, τόσο λιγώτερες άνισότητες του βιοτικού επιπέδου παρουσιάζει, άνεξάρτητα από κάθε διαφορά πολιτικού ή κοινωνικού καθεστώτος. Οι 'Ινδίες του Νεχρού, ή πιο έξαθλιωμένη χώρα του Κόσμου, είναι μία κοινωνική άβυσσος μεταξύ των πρώην ρατζά ή της μεγάλης βιομηχανικής μπουρζουαζίας και των κινουμένων σκελετών της Καλκούτας. 'Η Ρωσία είναι πολύ πτωχότερη από την 'Αγγλία και γι' αυτό υπάρχει πολύ μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ του ήμι-σκλάβου ενός κολλεκτιβιστικού άγροκτήματος και του κ. Μολότωφ όπως τον είδαν στο Σάν Φραντσίσκο από

έκείνη του αγρότη του 'Υορκσάιρ και του πλουσιώτερου ανθρώπου της 'Αγγλίας. 'Ο πλουτισμός της 'Αμερικής έπρεπε να δημιουργήσει αυτόματως μία τάσι προς μία κοινωνική έξίσωσι. 'Η έξυπνάδα των ίθυσουσών τάξεων συνίσταται στο ότι δεν αντίτιθενται σ' αυτό και ή χρησιμότης του συνδικαλισμού ήταν το ότι την προώθησε.

Συνέπεια αυτών είναι ή οικονομική δημοκρατία που άποτελεί την 'Αμερική το 1955.

☆

'Όταν ρωτούν τον Τζώρτζ Μήνι τί περισσότερο μπορεί να επιθυμήσει ο συνδικαλισμός, αρχίζει με γέλια. 'Υστερα εξεστομίζει την παλιά, την μονολεκτική άπάντησι: «Μόρ» (περισσότερα). Τα 15 σέντς της ώριαίας αυξήσεως που κερδήθηκαν από τον Μάκ Ντόναλντ και ή έγγύησι του μισθού που κατακτήθηκε από τον Ράουτερ θεωρούνται σαν ένας άπλος σταθμός. Οι προϊστάμενοι συμμερίζονται αυτή την αντίληψη της άπεριόριστης έλαστικότητος του μισθού αντί να επανέρχονται άκατάπαυστα προς την ξεπερασμένη ιδέα του ζωτικού μισθού. Αυτοί που άνησυχούν, αυτοί που διαμαρτύρονται —συχνά με γερά επιχειρήματα— είναι οι άνθρωποι των μικρών «μπύζνες» που δεν έχουν τά άποθεματικά —ή δύναστητες προσάρμογής των μεγάλων. Παρασύρονται όμως στην κίνησι και, τελικά, δεν χάνονται. 'Από την μία πλευρά οι ανθρώπινες άνάγκες είναι πάντοτε έπεκτάσιμες. 'Από την άλλη ή παραγωγικότης διαρκώς αυξάνει. 'Ετσι συνάγεται πως ή άνταμοιβή της εργασίας πρέπει να είναι όλο και μεγαλύτερη χωρίς να είναι επιθυμητός ή δυνατός ο καθορισμός μίας γραμμής που να παραμένει άπέραστη.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΕΙΣ ΤΗΣ
Η ΑΜΕΡΙΚΗ ΔΑΠΑΝΑ 30.000.000.000
ΔΟΛΛΑΡΙΑ ΤΟ ΧΡΟΝΟ

Στο Μπρόντγουαϊ, στο Ντουμπίνσκυ, υπάρχουν πίνακες που δείχνουν την πρόοδο που πραγματοποιήθηκε σ' αυτό το κεφάλαιο από της έποχής που ιδρύθηκε το συνδικάτο γυναικείας ραπτικής. 'Ο πρώτος περιορισμός το 1907 μετά από μία άπεργία στην Βοστώνη και στην Νέα 'Υόρκη ήταν σε 55 ώρες την έβδομάδα, έπειτα το 1916, σε 49 ώρες. 'Η νίκη το 1918 χάρισε εργασία 44 ώρων στην «άμερικανική έβδομάδα» επιτρέποντας ένα γουήκ —έντ δύο ήμερών και το Νιού Ντηλ του Ρούζβελτ περιώρισε σε 40 ώρες την διάρκεια της έβδομαδιαίας εργασίας. 'Εκτοτε περιώριστηκε πάλι σε 35 ώρες, σε πέντε ήμέρες την έβδομάδα από 7 ώρες την ήμέρα αντί 6 ήμέρες από 10 ώρες κάθε μέρα που ήταν το κανονικό ώράριο εργασίας πριν πενήντα χρόνια.

'Αντικειμενικός σκοπός είναι τώρα ή έβδομάδα των τεσσάρων ήμερών. Στις αρχές του χρόνου όταν ρωτήθηκαν σχετικώς όλοι οι επιχειρηματίες, κηρύχθηκαν εναντίον της. Οι συνδικαλισται όμως παρατηρούν ότι και στο παρελθόν είχαν έκφραση εναντίον όλων των κοινωνικών μεταρρυθμίσεων μέχρι της στιγμής που, αφού τις αποδέχονταν με κρύα καρδιά, άνεκάλυπταν τα όφέλη που οι ίδιοι αποκόμιζαν απ' αυτές. Μία τρίτη ήμέρα άργίας θα άναπτύξη την κατανάλωσι, τον κινητήρα αυτόν της πελώριας μηχανής όπως την άνέπτυξαν οι εργατικές άργίες που θεωρούνται άπαραίτητες μετά από τέτοιο πόλεμο ακόμη και γελοιοποίησι που τους έγινε στην 'Αμερική όπως και στη Γαλλία. Προτού περάσουν 25 χρόνια, οι λιγώ-

τερο διαστικοί από τους συνδικαλιστικούς ήγέτες προβλέπουν πώς ο 'Αμερικανός εργάτης θα εργάζεται 30 ώρες την εβδομάδα, μοιρασμένες σε τέσσερις ή-μέρες και μέσα σ' αυτές τις διακοπές και τις εορτές - άργιες θα υπάρχουν τουλάχιστον πέντε εβδομάδες ανάψυχής το χρόνο.

«Ανάπαυσις». 'Η λέξις είναι νέα για την μάζα των ανθρώπων. Αιώνες συνέχεια δεν γνώρισαν την ανάπαυσι. Δεν σταματούσαν τη δουλειά τους παρά μονάχα για το περιορισμένο χρονικό διάστημα που απαιτείται για την απολύτως αναγκαία ανανέωσι των δυνάμεών τους. 'Ο άριστοκράτης ήταν το σπάνιο άτομο για το οποίο ή αναψυχή, δηλαδή ο ξεχωρισμός της ζωής, είχε περισσότερη θέσι και σημασία από την εργασία. 'Η τεχνική επαναστάσις οδηγεί το πρώην προλεταριάτο σε μία άπροσδόκητη κατάσταση.

Ήδη ή 'Αμερική καταναλί-σκει για την διασκέδασί της το κολοσσιαίο ποσό των 30.500.000 δολλαρίων. Μονάχα στην άλυσ-σίδα των λιμνών που δημιουργή-θηκαν από τα έργα της Τηλεορά-σεως πλέον 25 χιλιάδες πλοία διασκεδάσεως και ο αριθμός τους σε όλόκληρη τη χώρα ά-νέρχεται σε 4 εκατομμύρια. Το εμπόριο των εξαρτημάτων της α-λυσίδας αντιπροσωπεύει το έντελως άπίστευτο ποσόν των 400 εκατομ-μυρίων δολλαρίων και ή δραστη-ριότης των έρασιτεχνών φωτο-

γράφων δημιουργεί μιιά κίνησ-χρήματος άκόμη μεγαλύτερη.

Υπολογίζεται ότι ένας άνθρω-πος στους δύο εργάζεται τώρα όχι για την ικανοποίησι των ζω-τικων αναγκων των ομοίων του αλλά για να τους τέρπη. Περιττό να λεχθί πώς ή ίδια ή εργατική τάξις είναι ένας σπουδαίος πε-λάτης της μεγάλης αυτής παν-δαισίας των απολαύσεων, συμπε-ριλαμβανομένου του γκόλφ και των ομαδικων ταξιδιων στο έξω-τερικό. 'Η 'Αμερική γελοιοποίη-σε τις μαρξιστικές ή ήμιμαρξι-στικές άνοιξις. Γι' αυτό τον λόγο δεν μπορεί να υπάρξη στις 'Ηνωμένες Πολιτείες θα-θεία ταξική πάλη. Οί ήγέτες των συνδικάτων λογομαχοούν έντονα με τους εργοδότες άλ-λά δεν τους χωρίζει άπ' αυ-τους καμμιιά διαφορά αρχής-σχετικής με τον σκοπό και τη-όργάνωσι της κοινωνίας.

«Πιστεύω, είπε ο Τζώρτζ Μή-νι προϊστάμενος ύπ' αριθμόν 1 της εργασίας, στο 'Αμερικανικό σύστημα κέρδους· πιστεύω στον ελεύθερο ανταγωνισμό. Δεν ζη-τώ ούτε καν τη συμμετοχή των εργατων στην διεύθυνσι των έ-πιχειρήσεων όπως νόμισαν κα-λό να το πράξουν στην Γερμανία για λόγους πολιτικούς. Θέλω μο-νάχα ή άνεσις, οι προοπτικές και ή ελευθερία που ή 'Αμερι-κή έδωσε ήδη στους 'Αμερικα-νους να αυξηθούν άκόμη περισ-σότερο.»

Οί περισσότεροι άνθρωποι χάνουν τον καιρό τους και τις δυνάμεις τους αναμασσώντας τα προβλήματά τους αντί να προσπαθούν να τα λύσουν.

A. M.

Ο Παύλος Παλαιολόγος είναι ένας από τους λίγους συγ-γραφείς μας που συνεχίζει με σύνεσι και προσήλωσι στο είδος τη μεγάλη παράδοσι του 'Αττικού χρονογραφήματος. Έχει ευδόκιμα ασχοληθί και με άλλες μορφές του λόγου, ιδιαί-τερα με το θέατρο. Έχει όμως που διαχέτευσε άκέραιη την ευαισθησία του, την καλλιέργειά του και το χιούμορ του, είναι το χρονογράφημα. 'Η «Έκλογή», στην 'Ανθολογία του Νεοελληνικού ευθυμογραφήματος, παρουσιάζει σήμερα δύο από τα πιο αντιπροσωπευτικά ευθυμα χρονογραφήματα του Παλαιολόγου από την σειρά «Ομιλίες με τον Μπούλη», με ένα υποθετικό παιδάκι στο οποίο ο συγγραφέας με σατιρική διάθεσι αναλύει τα προβλήματα της ζωής και του ανθρώπου!

ΠΑΤΛΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

I

Κρίνετε ίνα μὴ κριθῆτε

Δέ μας φτάνουν οί εκθέσεις στο μάθημα των Νεοελληνι-κων, έχουμε εκθέσεις και στα Θρησκευτικά.

—'Αλλά θάσανα, μουρμουρί-ζει ο Μπούλης, καθώς μπαίνει πρώινός στο γραφείο μου.

Και μου χώνει στα μάτια το τετράδιό του: «Μὴ κρίνετε ίνα μὴ κριθῆτε».

—Τί γράφει πάλι κανείς;

Προτιμά τον πλάγιο τρόπο για να υποβάλει το αίτημά του. Ποτέ, ξεσφανα, δέ θα πεί: «Μου κάνετε σās παρακαλῶ αὐτή την έκθεση;» Το λέει από σπόντα:

«Τί γράφει πάλι κανείς σήμερα;» 'Η όταν το θέμα του είναι εξαι-ρετικά δυσάρεστο ανακατώνει και το διάβολο: «Τί διάβολο γρά-φει πάλι κανείς;» 'Ετσι, με τη δή-λωση αὐτή της απροθυμίας, που

είναι ή έμμεση διατύπωση της παρακλήσεώς του, έχει την έντύ-πωση ότι προσπίπτει αξιοπρεπέ-στερα το υπερτροφικό του φιλό-τιμο.

—Μά καλά, Μπούλη, του λέω, ο καθηγητής των Θρησκευτικων που ζητά από σās να μὴ κρίνετε, δέν πρόκειται μήπως να κρίνει ο ίδιος τις εκθέσεις σας;

—Κρίνει και κόβει πολλούς.

—Γι' αὐτό και σεις με τη σειρά σας τον κρίνετε.

—'Α ναί. Και δέν τον χωνεύου-με.

—'Ολοι κρίνουμε και κρινόμα-στε, παιδί μου. 'Ο πατέρας σου και ή μητέρα σου κρίνουν ο ένας τον άλλο πριν παντρευθύνε. 'Ε-κτός αν προηγήθηκε ο έρωτας, που τυφλός καθώς είναι δέν έχει τα μέσα να κρίνει. 'Αλλά έδω

δὲ μιλοῦμε γιὰ ἀναπήρους. Ὁσοὶ ἔχουν τὰ μάτια τους, βλέπουν καὶ κρίνουν. Κρίνουν οἱ γονεῖς τὰ παιδιά, τὰ παιδιά τοὺς γονεῖς τους. Κρίνει ὁ δάσκαλος τὸ μαθητή, ὁ μαθητὴς τὸ δάσκαλο. Ὁ κύριος τὸν ὑπηρέτη, ὁ ὑπηρέτης τὸν κύριο. Οἱ πολῖτες τοὺς πολιτευομένους, οἱ πολιτευόμενοι τοὺς πολῖτες. Ἀκόμα καὶ τὰ ζῶα κρίνουν τὰ ἄλλα ζῶα καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀνάλογα μὲ τὴν κρίσι τοὺς ρυθμίζουν τίς μεταξὺ μας σχέσεις. Ἀφοῦ ὑπάρχει καὶ ἐπάγγελμα πού λέγεται κριτική. Τὸ πῶς ἔξυπνο ἀπ' ὅλα. Μιά συντεχνία ἀνθρώπων πού τῶχουν δουλειὰ νὰ κρίνουν τοὺς ἄλλους. Τὸ σύνθημά τους εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελίου: Κρίνετε ἵνα μὴ κριθῆτε.

Στὸ Μπούλη ὅμως δὲν ἀρέσουν οἱ παρεκβάσεις. Μοῦ θυμίζει τὴν ἐκθεση. Μὴ κρίνετε...

Ἀλλὰ μήπως δὲν κρίνεται νὰ κριθῇ κι' αὐτή; Σὲ θάνουν νὰ γράψεις τὸ «μὴ κρίνετε», γιὰ νὰ σὲ κρίνουν ἀπ' αὐτό. Δὲν ὑπάρχει ἀνθρώπος πού δὲν κρίνει, καὶ πράξη πού δὲν κρίνεται. Κρίνουμε πρόσωπα καὶ πράγματα. Ἀπὸ τὴ στιγμή πού σὲ ρωτοῦν «τί

σοῖ ἀνθρώπος εἶναι αὐτός;» κι' ἐσὺ ἀπαντᾷς «καλὸς» ἢ «κακός», κάνεις τὴν κρίση σου. Ἡ μέρα πού θὰ σταματήσει ὁ ἀνθρώπος νὰ κρίνει τὸν ἀνθρώπο θὰ εἶναι ἡ μέρα τοῦ τέλους τῆς ἱστορίας τῶν ἀνθρώπων. Ὁχι ὅμως καὶ τὸ τέλος τῆς κρίσεως. Γιατί τότε θ' ἀρχίσει ὁ Ὑπέρτατος Κριτὴς κρίναι ζῶντας καὶ νεκρούς.

—Εἶναι πράγματα πού γράφονται αὐτά; παραπονιέται μὲ δειλίσ ὁ Μπούλης.

—Ὁχι βέβαια. Εἶναι ἀλήθειες. Καὶ σοῦ εἶπα πολλές φορές ὅτι οἱ ἀλήθειες δὲν εἶναι γιὰ νὰ γράφονται. Ἄν τις γράψεις θὰ σὲ κόψει ὁ καθηγητὴς σου. Γι' αὐτὸ, οἱ φρόνιμοι ἀνθρώποι καὶ τὰ φρόνιμα παιδιά ἀποφεύγουν ὅσο μποροῦν τίς ἀλήθειες καὶ εἶτε μαθητὲς εἶναι, εἶτε ἔξω ἀπ' τὸ σχολεῖο βρίσκονται, ἀντὶ νὰ πηγαίνουν κόντρα σ' αὐτοὺς πού τοὺς θαυματολογοῦν βαδίζουν πάνω στὴ σιγουριά τῆς πεπατημένης, κάνουν μ' ἐπιμέλεια τὴ ρουτίνα τους, καλλιγραφοῦν τὴ νοικοκυρεμένη καὶ νομιμόφρονα ἐκθεσοῦλα τους παίρνουν ἕνα ταπεινὸ «καλὸς» καὶ τὴν περνοῦν κι' αὐτοὶ καλὰ κι' ἐμεῖς καλύτερα...

II

Ἀποκρηάτικο

Ὁ Μέγας Ναπολέων μοῦ ἔκανε πρωϊνιάτικα τὴν τιμὴ τῆς ἐπισκέψεώς του. Τὸν δέχτηκα μὲ ὅλες τίς ὀφειλόμενες σὲ αὐτοκράτορα ἐκδηλώσεις, κι' ἄς ἦταν μασκάρας. Μόνο πού τὸ σκυλάκι μου τοῦ δημιούργησε ἕνα μικρὸ Βατερλώ: καθὼς τὸν εἶδε μὲ τὰ χρυσὰ καὶ τίς μογιές, τὸν τάρ-

ξε στὸ γαύγισμα καὶ ἀνάγκασε τὴ Μεγαλειότητά του ν' ἀποσυρθῇ στὸ μπάνιο, γιὰ νὰ προστατευθεῖ ἀπὸ τὴν ὀργή τοῦ ζῶου. Ἔσπευσα ν' ἀπομονώσω τὸ ἀσεβὲς κατοικίδιον καὶ νὰ καθησυχάσω τὸν ὑψηλὸ μου ξένο.

Ἀδύνατο, φυσικά, νὰ τὸν ἀναγνώρισω. Μιά φορὰ τὴν παθαίνει

κανεῖς. Ὅπως τὴν ἔπαθα ὅταν τὸν ἀνεγνώρισα πέρσι. Ἦταν δὲ ναύαρχος τότε. Πρεσβύτερος κατὰ ἕνα ἔτος καὶ συγχρόνως αὐτοκράτωρ, ἴσως νὰ συγκρατοῦσε φέτος τὰ δάκρυά του, ἀλλὰ θὰ δοκίμαζε πάλι μεγάλη ἀπογοήτευση ἂν ἐπανελάμβανα τὴν περσινὴ ἀπερίσκεψιά. Δὲν τὸν ἀνεγνώρισα παρὰ μόνο ὅταν ὁ ἴδιος ἀπεφάσισε νὰ θγάλει τὴ μάσκα.

—Ὁ Μπούλης! Γιὰ φαντάσου ὁ Μπούλης! Καὶ τέτοια ἐπιτυχία... Ἄν δὲν ἤξερα ὅτι εἶχε πεθάνει ὁ Ναπολέων... Μήπως κατὰ τύχη θυμᾶσαι πού πέθανε ὁ Ναπολέων, Μπούλης;

—Στὴν Καρχηδόνα, ἀπαντᾷ ἀδίστακτα ὁ ἐπισκέπτης.

—Ἡ ἱστορία, μὲ τὴν ὁποία συνήθως διαφωνεῖς, προτιμᾷ ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα τὴν Ἀγία Ἑλένη; δὲν εἶναι ὅμως αὐτὸς ὁ λόγος νὰ χαλάσουμε τὸ ἀποκρηάτικο κέφι μας.

Ὁ Μπούλης ἔκανε νὰ ξαναφορέσει τὴ μάσκα του. Λίγο ἄργα. Δὲν πρόλαβε νὰ ἐπιτύχει τὸν ἀντικειμενικὸ του σκοπὸ: νὰ σβήσει τὸ ἐρύθημα πού τοῦ ἄναψε τὸ ἱστορικὸ ἀτύχημά του.

Ἀλλάξαμε ἀμέσως θέμα. Φάγαμε σῦκα καὶ καρύδια, στὰ ὁποῖα ὁ Κορσικανὸς ἔχει μεγάλη ἀδυναμία, καὶ ὁ Μπούλης, πού, πονηρὸς καθὼς εἶναι, συνδυάζει τὸ τερπνὸ μὲ τὸ ὠφέλιμο, ἔβγαλε ἀπὸ τὴν αὐτοκρατορικὴ χλαμύδα τὸ σημεῖωμα μὲ τὸν τίτλο τῆς νέας ἐκθέσεως πού τοῦ ἔδωσαν στὸ σχολεῖο: «Τὸ ἔθιμο τῆς ἀποκρηᾶς».

—Γιατί μασκαρεύονται οἱ ἀνθρώποι; εἶναι ἡ ἀπορία τοῦ φίλου μου.

—Μὰ νομίζω γιὰ νὰ εἶναι λιγώτερο μασκαράδες. Θέλω νὰ πῶ περισσότερο εἰλικρινεῖς. Αἰσθάνεται τόσο κανεῖς τὴν ἀνάγκη τῆς εἰλικρινείας... Πάρε παράδειγμα

τὸν ἑαυτὸ σου. Πέρσι ἔγινες ναύαρχος, φέτος Ναπολέων. Γιατί δὲν ἔγινες διοικητὴς Τραπεζῆς, δημόσιος ὑπάλληλος, τεχνίτης, ἔμπορος; Γιατί δὲν εἶναι αὐτὰ τὰ ἐπαγγέλματα πού σὲ τραβοῦν. Οἱ ναύαρχοι καὶ οἱ στρατηγοὶ σὲ θαμπώνουν. Σ' αὐτοὺς στρέφονται τὰ ὄνειρά σου. Μικροὶ καὶ μεγάλοι ὅμως τίποτα δὲν ντρεπῶμαστε περισσότερο ἀπ' τὰ ὄνειρά μας. Χρειάζεται κάποια μάσκα γιὰ νὰ ἐκμυστηρευθοῦμε. Μασκαρεύτηκες γιὰ νὰ μᾶς τὰ πεις καὶ σύ. Καὶ μαζί μ' αὐτὸ χάρηκες τὸ ὄνειρό σου.

Ἀλλὰ μασκαρωνόμαστε καὶ γι' ἄλλους λόγους. Γιατί, μόνο κάτω ἀπὸ τὴ μάσκα ζοῦμε χωρὶς προσποίηση. Εἶναι σὰ νὰ γράφουμε ἀνώνυμες ἐπιστολές. Ποτὲ ὁ ἀνθρώπος δὲν εἶναι τόσο εἰλικρινὴς παρὰ ὅταν στέλνει ἀνώνυμα. Ποιὸν ἔχει νὰ φοβηθῇ; Ἀνοίγει ἐλεύθερα τὴν καρδιά καὶ τὴ σκέψη του. Πόσο ἀνετα κυκλοφοροῦσα στὰ νιάτα μου ὅταν φοροῦσα τὴ μάσκα... Ξέγνοιαστος στίς κινήσεις καὶ στὴ συμπεριφορά μου. Ἀλλὰ πρόσεξε τί περιέργοι πού εἶναι οἱ ἀνθρώποι. Ἀντὶ νὰ τιμήσουμε ὅσους ἀποφασίζουν, ἔστω καὶ μιὰ φορὰ τὸ χρόνο, νὰ γίνουν εἰλικρινεῖς καὶ αὐθόρμητοι, τοὺς προγκάρουμε. Ὡς καὶ οἱ σκύλοι τοὺς γαυγίζουν.

Ἡ φιλοσοφία ὅμως δὲν εἶναι ἡ συμπάθεια τοῦ Μπούλη. Τὴν ἀρχαιότητα θέλει αὐτὸς ἀρχὴ καὶ τέλος τῶν ὁμιλιῶν μας. Ἰσως ἐπειδὴ αὐτὸ εἶναι ἡ ἀξίωση τῆς ἔδρας. Γιὰ τοὺς προγόνους ρωτᾷ:

—Μασκαρώνονται οἱ πρόγονοι;

—Βεβαίως. Ἀκόμα καὶ οἱ Θεοὶ τους. Ἄν ἤσουν πῶς δυνατός στὴ μυθολογία θὰ ἤξερες ὅτι ὁ Δίας...

—Μασκαρᾷς κι' αὐτός;

—Ἐχεις κάτι βίαιες ἐκφράσεις, Μπούλης... Δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι

μασκαράς ο αρχηγός των Θεών. Άπλως κοσμικός. Πολλές γνωριμίες με κυρίες της γης μας. Με την Αίγινα, με την Καλλιστό, με την Εύρώπη, με τη Λήδα. Και έπειδή, όπως καταλαβαίνεις, του ήταν κάπως δύσκολο να κυκλοφορεί με τη στολή του Θεού ανάμεσα στους ανθρώπους, κατέφευγε στη μάσκα. Και τότε τον βλέπουμε άετό, τότε άρκούδα, τότε ταύρο, τότε κύκνο... Άκόμη και σε χρυσή θροχή μεταμφιεστήκε κάποτε για να επισκεφθεί τη Δανάη, που την είχαν κλεισμένη σε υπόγειο φυλακή.

—Όλο για γυναίκες λέτε. Δεν είχε και κανένα φίλο στη γη;

—Μπούλη, σου έκανα και άλλ-

λοτε την παρατήρηση. Φεύγεις από το ένα θέμα στο άλλο. Μιλούμε για μάσκες και όχι για κυρίες.

Το κόλπο των μεγάλων. Όταν μας ζορίζουν τα παιδιά, βρίσκουμε μια άφορμή και γλυστρώμε. Τά τρώει όμως αυτά ο Μπούλης;

—Είμαι στο θέμα, επιμένει.

—Είσαι αυθάδης, παρεκτρέπομαι.

—Είμαι Ναπολέων, με πεισμώνει.

Και γίνεται καπνός. Άπό το πεζοδρόμιο, όπου θρέθηκε, σχηματίζει χωνί με τις παλάμες και φωνάζει με είρωνεία:

—Και του χρόνου!

Παλιόπαιδα! Και του χρόνου..

ΟΙ ΑΙΩΝΙΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ...

Οι γυναίκες, όπως τα κύματα της θάλασσας, ενώ είναι όλες ίδιες, δεν μοιάζουν ή μια με την άλλη.

Γεωργία Σάνδη

☆

Το μόνο πλάσμα που δεν μπορεί κανείς να συκοφαντήσει είναι η γυναίκα. Έχει όλες τις κακίες.

Βολταίρος

☆

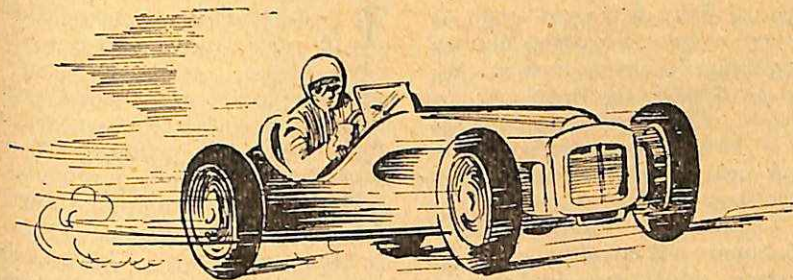
Προτιμώ να ρωτήσω έναν άνδρα πότε θα πεθάνει παρά μια γυναίκα πό-τε γεννήθηκε.

Άλφρε ντε Μυσσέ

☆

Οι γυναίκες μοιάζουν με τους κορυδαλλούς. Ότι λάμπει τις θαμπώνει. Ροσεμπρίν

Ο άσος της ταχύτητας της Άγγλίας μας χαρίζει την πείρα του

Δουλειά μου είναι η ΤΑΧΥΤΗΣ

Του

STIRLING MOSS

Το παιδικό μου πάθος δεν ήταν το αυτοκίνητο, αλλά η Ιππασία, το κολύμπι και η κωπηλασία. Αρχισα νωρίς, σε ηλικία έξη ετών. Μπαίνοντας στον κόσμο των αθλητικών επιδείξεων κέρδισα πολλά έλματα μερικά κύπελλα και χρήματα και από τα άλλα έμαθα τι βασική σημασία έχει η ισορροπία, ο συντονισμός σκέψης και κινήσεως, οι γρήγορες αντιδράσεις, και κυρίως η νευρική κυριαρχία που σε πολλά αγωνίσματα είναι το θεμελιώδες στοιχείο.

Σε ηλικία ένδεκα ετών αισθάνθηκα την πρώτη άνειπωτη χαρά του οδηγού που έχει δικό του αυτοκίνητο. Ο πατέρας μου αγόρασε για 15 στερλίνες ένα Ωστιν, μοντέλο του 1929. Άπό τότε το όνειρό μου ήταν η ταχύτης. Ξήλωσα λοιπόν όλόκληρο το άμάξι μου του Ωστιν και δεν άφισα παρά τις ρόδες, τη μηχανή και το πλαίσιο με το κάθισμα του

οδηγού για να το ελαφρύνω. Έτσι, με το σαραβαλιασμένο αυτό αυτοκίνητο έπηρα τα πρώτα μαθήματα και έμαθα να κάνω τις στροφές χωρίς να χάνω τα πολύτιμα δέκατα του δευτερολέπτου, που τόσο μεγάλο ρόλο παίζουν σε άγώνες ταχύτητας αυτοκινήτων.

Άπό τότε πέρασαν χρόνια και στο διάστημα αυτό έχω οδηγήσει κάθε είδους τροχοφόρο από Βέσπα έως τα Μαζεράτι και τα Μερσεντές. Γνώρισα θριάμβους και άληθινά δάκρυα. Άστειά και τραγωδίες. Άτυχήματά και σπασμένα κόκκαλα και στιγμές άπογνώσεως με συντριμμένες έλπίδες. Όλα αυτά υπάρχουν πάντοτε στις αυτοκινητοδρομίες και στη ζωή του αυτοκινητιστού που μετέχει σ' αυτές.

Για το 1955 οι πιο έκνευριστικές μέχρι τρέλλας στιγμές ήταν στις κούρσες του Μπουένος Άιρες που ώδηγούσα για πρώτη

φορά τη Μερσεντές μου και ήθελα όπωσδήποτε να κερδίσω την κούρσα. Ο ήλιος έκαιγε άπίστευτα, αλλά άκόμη πιο άπίστευτη ήταν ή άτυχία μου. Ωδηγούσα επί μιά περίπου ώρα και έρχόμουν δεύτερος μετά τον Μαουουέλ Φάτζιο, με Μερσεντές και αυτόν. Είχα καθυστέρησι περίπου 12-15 δευτερόλεπτα, όταν για μιά στιγμή κατάλαβα ότι ή άντλία μου είχε «μπουκώσει».

Παραμέρισα από τó στίβο, ιδρωμένος και κατάκοπος, και ξάπλωσα χάμω για να ξεκουραστώ λίγο. Τότε συνέβη κάτι που μοιάζει με ταινία των αδελφών Μάρξ. Μερικοί άνθρωποι με άσπρες ποδιές με πλησιάζουν και παρά την αντίστασί μου με σηκώνουν από τὰ χέρια και τὰ πόδια. Σέ δευτερόλεπτα μέσα βρέθηκα σ' ένα αυτοκίνητο των Πρώτων Βοηθειών που διέσχισε με ιλιγγιώδη ταχύτητα τούς δρόμους του Μπουένος Άϊρες με τη σειρά του στη διαπασών. Ένόμισαν ότι είχα πάθει ήλιασι. Κάθε φορά που άνασκηκνόμουν για να διαμαρτυρηθώ, με ξάπλωναν στο κρεβάτι. Τό δυστύχημα ήταν ότι δέν μιλούσα με την ίδια γλώσσα. Με κάποιον τρόπο τελικά, με νοήματα και φωνές, τούς έδωσα να καταλάβουν ότι δέν είχα τίποτα και για όνομα του Θεού έπρεπε να με όδηγήσουν όχι στο νοσοκομείο, αλλά πίσω στις κούρσες, πράγμα που έκαναν ζητώντας μου χίλιες φορές συγγνώμη.

Φυσικά, ύστερα από την περιπέτεια αυτή ή θέσις μου στις κούρσες είχε έπιδεινωθή σε άπελπιστικό σημείο. Πήρα όμως μιά άλλη Μερσεντές από τον Κάρολ Κίγκ, βρέθηκα πάλι στο δρόμο μου μεταξύ των πρώτων και τερμάτιστα τέταρτος. Πριν από έπτά χρόνια είχα πάρει μέ-

ρος στην πρώτη έπίσημη κούρσα των «500».

ΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ «ΚΟΥΡΣΑΣ»

Τί πράγμα όμως είναι αυτό τó αυτοκίνητο κούρσας; Με λίγα λόγια μπορεί να εξηγηθή αυτό άν κανείς άρχισή από τούς κανόνες που έχει καθιερώσει ή όργανισμός που ρυθμίζει και έποπτεύει τις αυτοκινήτοδρομίες, ή Φ.Ι.Α. (Φεντερασιόν Ίντερνατιονάλ Ότομομπίλ).

Υπάρχει πρώτα - πρώτα μιά διαφορά μεταξύ αυτοκινήτου κούρσας και αυτοκινήτου κούρσας - σπόρ. Τό αυτοκίνητο κούρσας είτε στοιχίζει 10.000 δρχ. είτε 10.000.000 δρχ. (όταν κατασκευάζεται σε εργοστάσιο) ελάχιστα μοιάζει με τó κοινό αυτοκίνητο. Δέν έχει φτερά, δέν έχει σιγαστήρα, δέν έχει φώτα και μίζα. Έχει δύο καθρέπτες και πρέπει να έχη πυροσβεστήρα και ένα χώρισμα μεταξύ της μηχανής και του οδηγού, από άκαυστο ύλικό. Κατά κανόνα έχει μιά θέσι άνοικτη για τόν οδηγό στη μέση. Μπορεί να κινηθή με κάθε είδους καύσιμα, βενζίνη, οινόπνευμα, νιτρομεθάνιο ή άκόμη και σκωτσέζικο ούισκυ. Με λίγα λόγια, τó είδος αυτό του αυτοκινήτου άντιπροσωπεύει την τελευταία λέξη της τεχνικής στην ταχύτερη διαδρομή μεταξύ δύο δεδομένων σημείων.

Η ΚΟΥΡΣΑ «ΣΠΟΡ»

Αντίθετα πρós τó αυτοκίνητο κούρσας, ή κούρσα «σπόρ» πρέπει σύμφωνα με τούς διεθνείς κανονισμούς να χρησιμοποιή για καύσιμη ύλη άποκλειστικά την βενζίνη. Πρέπει να έχη φτερά που να είναι μόνιμα συνδεδεμένα με τó πλαίσιο του αυτοκινήτου, να

έχη γρανάζι «όπισθεν» και δύο θέσεις. Τά αυτοκίνητα του είδους αυτό ή κατασκευάζονται σε μικρό αριθμό και δέν προορίζονται για τούς συνηθισμένους δρόμους και παίρνουν συνήθως μέρος στους άγώνες ως αυτοκίνητα του εργοστασίου που τὰ κατασκευάζει. Οι κανονισμοί έπιμένουν επίσης στην άνάγκη τὰ αυτοκίνητα αυτά να είναι έφωδιασμένα με φανάρια. Τό αυτοκίνητο του είδους αυτού μπορεί να είναι άνοικτό ή κλειστό και δέν χρειάζεται να έχη έπιμελημένο τó έσωτερικό του. Μπορεί άκόμη να μη έχη φτερά, ώστε να μπορή ό οδηγός του να βλέπη την κατάσταση των ελαστικών.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΚΟΥΡΣΑΣ

Στά αυτοκίνητα κούρσας έχουν καθιερωθή ώρισμένοι διεθνείς κανόνες. Σύμφωνα με αυτούς τó αυτοκίνητα διαίρούνται σε κατηγορίες ή κλάσεις. Ο κυριώτερος κανών είναι ότι άπαγορεύεται σε αυτοκίνητα της μιάς κατηγορίας να μετέχουν σε άγώνες αυτοκινήτων άλλης. Είναι φανερό ότι δέν θα παρουσίαζε κανένα ενδιαφέρον μιά αυτοκινήτοδρομία με συμμετοχή από τή μιά μεριά του τελευταίου τύπου Μερσεντές και από την άλλη των Κοόπερ ή Κήφτ.

Για την κατάταξι ενός αυτοκινήτου σε κατηγορία ακολουθείται ένας άπλουστάτος κανών. Μετρείται ή έσωτερική επιφάνεια των κυλίνδρων της μηχανής. Μετάσι τó κριτήριο αυτό και σύμφωνα με ώρισμένες παραλλαγές που κάθε λίγα χρόνια αλλάζουν, δημιουργούνται οι τέσσερις κλάσεις αυτοκινήτοδρομιών.

Η πρώτη κατηγορία σ' αυτήν μετέχουν τὰ αυτοκίνητα των Μεγάλων Έπάθλων, δηλαδή

είναι κούρσες διεθνείς που γίνονται κάθε χρόνο σε διάφορα μέρη της Εύρώπης και της Νοτίου Αμερικής. Η άπόστασις της διαδρομής είναι γύρω από τὰ 300 μίλια (480 χιλιόμετρα) και τὰ αυτοκίνητα πρέπει να έχουν επιφάνεια κυλίνδρων 750 τετρ. έκατοστά.

Η δεύτερη κατηγορία. Τείνει να καταργηθή από τó 1953 και από τότε δέν έχει γίνει κούρσα της κατηγορίας αυτής. Κυρίως ήταν γέννημα των πρώτων μεταπολεμικών χρόνων και συμμετείχαν αυτοκίνητα που ή κίνησίς τους δέν έκόστιζε πολύ.

Η τρίτη κατηγορία. Μετέχουν αυτοκίνητα με επιφάνεια κυλίνδρων 500 τετραγ. έκατοστά (τεσσάρων ή πέντε ίππων). Η μηχανή τους είναι όση περίπου και ή μηχανή μιάς καλύτερης μοτοσυκλέτας ή, άν προτιμάτε άλλο μέτρο συγκρίσεως, ίσοδυναμεί με τó εν τρίτον των μηχανών των συνηθισμένων ευρωπαϊκών επιβατικών αυτοκινήτων. Είναι τὰ μικρά άδελφάκια των αυτοκινήτων των Μεγάλων Έπάθλων.

Η έλεύθερη κατηγορία. Όπως τó λέει και ό τίτλος, πρόκειται για κούρσες στις όποιες ελεύθερα συμμετέχει κάθε είδους αυτοκίνητο κούρσας. Συνήθως μετέχουν τὰ παλαιά μοντέλλα των αυτοκινήτων Μεγάλων Έπάθλων.

ΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ ΚΟΥΡΣΑΣ ΤΟΥ 1955

Τά σημερινά αυτοκίνητα κούρσας των Μεγάλων Έπάθλων διαφέρουν τόσο πολύ μεταξύ τους, όσο και τὰ άλογα ενός Ντέρμπυ. Ένα βασικό τους χαρακτηριστικό θέβαια είναι ή τα-

χύτης, αλλά αυτό δεν πρέπει να μᾶς ξεγελάει, ώστε να φανταζόμαστε κάτι το άπιθανο. Τὰ περισσότερα βραβεῖα μέχρι σήμερα τὰ κέρδισαν αυτοκίνητα μὲ ἀνώτατη ταχύτητα 160—190 μίλια τὴν ὥρα, ἐνῶ υπάρχουν αυτοκίνητα σπόρ πού υπερβαίνουν τὴν ταχύτητα αὐτή. Ἐκεῖνο πού πρέπει νὰ ἔχη κανεὶς ὑπ' ὄψιν του εἶναι ὅτι ἡ ταχύτης καὶ μόνη δὲν ἀποτελεῖ τὸ πᾶν στοὺς ἀγῶνες Μεγάλων Ἐπάθλων. Τὸ νὰ σχεδιάσει κανεὶς, νὰ κατασκευάσει καὶ νὰ οδηγήσει μιὰ μηχανὴ πού ἀπλῶς θὰ τρέχει γρήγορα, δὲν εἶναι τόσο δύσκολο. Ἄν δοθοῦν οἱ ἀπαιτούμενες διαστάσεις καὶ τὸ μηχανικὸ μεγαθήριο τροφοδοτηθῇ μὲ τὴν καλύτερη βενζίνη, τὸ πρόβλημα τῆς ταχύτητος λύνεται. Τὸ νὰ κατασκευάσει κανεὶς ὅμως μιὰ μηχανὴ πού νὰ συνδυάζει δύναμι καὶ ἰσορροπία, ἐλαφρότητα καὶ σταθερότητα, γρήγορη ἐπιτάχυνσι καὶ ὀμαλὸ ἔλεγχο, ὥστε τὸ κατασκευάσμα νὰ εἶναι ἕνα ἰδεῶδες μίγμα ταχύτητος καὶ ἀσφαλείας, αὐτὸ δὲν εἶναι καὶ τόσο εὐκόλο. Ἀκριβῶς αὐτὸς ὁ τέλειος συνδυασμὸς ταχύτητος καὶ ἐντέλειας ἀποτελεῖ τὴν ἐπιδίωξι καὶ τὸ ὄνειρο τῶν σημερινῶν κατασκευαστῶν αυτοκινήτων κούρσας τῆς κατηγορίας Μεγάλων Ἐπάθλων. Καὶ ὅσο πλησιάζουν οἱ κατασκευασταὶ πρὸς τὸ ἰδεῶδες τους, τόσο τὸ ἔργο τοῦ οδηγοῦ μιᾶς τέτοιας εὐαίσθητης καὶ ταχύτατης μηχανῆς γίνεται δυσκολώτερο καὶ περισσότερο ἀπὸ τί νομίζετε; Ἀπὸ τὴν συνηθισμένη ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου νὰ κᾶθε τ σ ι ἄ ν ε τ α. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ πῇ κανεὶς ὅτι ἡ θέσις ἑνὸς αυτοκινήτου κούρσας, τὸ κάθισμα δηλαδὴ, πρέπει νὰ εἶναι κομμένο καὶ ραμμένο στὰ

μέτρα τοῦ οδηγοῦ. Πρέπει ἡ γωνία τοῦ καθίσματος νὰ εἶναι ἀπόλυτα σύμφωνη μὲ τὴν προτίμησι τοῦ συγκεκριμένου οδηγοῦ, τὰ πόδια πρέπει νὰ γλιστροῦν χωρὶς δυσκολία ἀπὸ τὸ ἕνα πεντάλ στὸ ἄλλο καὶ κυρίως χωρὶς νὰ μὲνι τὸ πόδι ποτὲ στὸ κενό. Πρέπει μὲ τὴ φτέρνα νὰ πατάτε τὴν ἐπιτάχυνσι καὶ μὲ τὸ μπροστινὸ μέρος τοῦ πέλματος τὸ ποδόφρενο. Ὑστερα τὸ τιμόνι. Στὰ αυτοκίνητα αὐτὰ τὸ τιμόνι εἶναι σχεδὸν κάθετο, ἀλλὰ πρέπει νὰ μορφήτῃ νὰ βλέπετε ἔμπροσς χωρὶς νὰ σκύβετε ἀπὸ τὰ πλάγια. Ὁ μοχλὸς τῶν ταχυτήτων πρέπει νὰ εἶναι σὲ τέτοια θέσι, ὥστε μόλις χαμηλώσετε τὸ χέρι σας ἀπὸ τὸ τιμόνι νὰ πέφτῃ ἀμέσως στὸ μοχλὸ, γιατί δὲν ὑπάρχει χρονικὸ περιθώριο νὰ ψαχουλεύετε γιὰ νὰ βρῆτε τὸ μοχλὸ. Πρέπει ἀκόμη νὰ διαβάξετε μὲ εὐκολία τὶς ἐνδείξεις τῶν διαφορῶν ὀργάνων. Μὲ μιὰ ματιὰ νὰ βλέπετε τὴν πίεσι τοῦ λαδιοῦ καὶ τὴν θερμοκρασία. Δὲν ὑπάρχουν οὔτε δείκτης βενζίνης, οὔτε ταχύμετρο. Ἐκεῖνο πού χρειάζεται εἶναι τὸ στροφόμετρο, ὥστε ὁ ὀδηγὸς νὰ ξέρῃ στὴν ἐπόμενη στροφὴ πού θὰ περάσει, σὲ πόσες στροφές θὰ πρέπει νὰ κανονίσῃ τὴν μηχανή του. Ὅταν τρέχῃς ὅσο πιὸ γρήγορα μπορεῖς, δὲν σοῦ χρειάζεται νὰ ξέρῃς μὲ πόσα μίλια τὴν ὥρα τρέχεις. Ποτὲ μου δὲν ἀισθάνθηκα τὴν «εὐαίσθησι» τῶν αυτοκινήτων αὐτῶν τόσο ὅσο στὴν τελευταία μου κούρσα μὲ τὸ Μερσεντές, στὶς ἀρχές τοῦ 1955. Μέσα σὲ 60 δευτερόλεπτα ἀντελήφθην ὅτι ὠδηγοῦσα κάτι τὸ τελείως διαφορετικὸ ἀπὸ ὅ,τι εἶχα γνωρίσει ὡς τότε: Μιὰ μηχανὴ ἀπαλὴ μὲ πέντε ταχύτητες καὶ τιμόνι εὐαίσθητο σὰν τὸν ἀφρό.

Η ΚΟΥΡΣΑ ΣΠΟΡ

Γιὰ νὰ εἴμαστε ἐλίκρινεῖς, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμε ὅτι πρόκειται περισσότερο γιὰ αυτοκίνητα κούρσας καὶ λιγώτερο γιὰ αυτοκίνητα σπόρ. Τὰ ἐργοστάσια τὰ φτιάχνουν σὲ πολὺ περιωρισμένο ἀριθμὸ ἢ μᾶλλον σὰν πρότυπα. Πρόκειται κυρίως γιὰ τὴν προσπάθεια πού καταβάλλει κάθε προοδευτικὴ βιομηχανία αυτοκινήτων καὶ γιὰ τὴν ἐλπίδα πού στηρίζει νὰ κερδίσει τὴν παγκόσμια φήμη μὲ τὰ μοντέλα αὐτὰ, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ διαθέτῃ τὰ αυτοκίνητα σπόρ τοῦ ἐργοστασίου της. Στὶς κούρσες τοῦ Λε Μὰν καὶ τῶν Χιλίων Μιλλίων τὰ Τζάγκουαρ καὶ τὰ Φερρὰρὶ ἀναπτύσσουν ταχύτητες 160 μιλίων τὴν ὥρα καὶ γενικὰ οἱ ταχύτητες φθάνουν περίπου τὶς ταχύτητες τῶν Μεγάλων Ἐπάθλων. Σήμερα μάλιστα τὰ νέα αυτοκίνητα κούρσας σπόρ τῆς Μερσεντές εἶναι ταχύτερα ἀπὸ τὰ αυτοκίνητα κούρσας τῶν Μεγάλων Ἐπάθλων.

ΤΟ ΚΥΡΙΩΤΕΡΟ ΣΤΙΣ ΚΟΥΡΣΕΣ: ΟΙ ΣΤΡΟΦΕΣ

Ἀς ποῦμε πῶς δανείζεσθε μιὰ «Μαζεράτι» γιὰ μιὰ ὥρα. Ἐπαναλαμβάνω, ἄς ποῦμε, γιατί ἂν φαντασθῆτε ὅτι ὑπάρχει ὁδηγὸς πού θὰ σᾶς ἐμπιστευόταν τὸ αυτοκίνητό του ὅπουδήποτε ἄλλοῦ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ χαρτί, κανεὶς μεγάλο λάθος. Δὲν πρόκειται γιὰ ἀγένεια. Ἄν κατορθώσετε καὶ καθήσετε μέσα σὲ ἕνα αυτοκίνητο κούρσας Μεγάλου Ἐπάθλου, τί νομίζετε ὅτι θὰ συμβῇ; Θὰ πέσουν ἐπάνω σας οἱ ἀπογορευσεῖς θροχή. Γυρίζετε τὸν διακόπη, διαλέγετε ταχύτητα καὶ τρῶτε μιὰ γερὴ σπρωξιά. Ἡ μηχανὴ κάνει μερικὸς κρότους καὶ τὸ αυτοκίνητο σταματάει. Καὶ ἂν ὅμως εἴσατε

τυχερὸς καὶ γλυτώσετε ἀπ' αὐτό, ἡ μηχανὴ πάλι θ' ἀρχίσῃ νὰ παίρνῃ στροφές: βάζετε ταχύτητα καὶ πατάτε ἐλαφρότατα τὸ γκάξι. Ἡ ἐλπίδα σας ὅτι θὰ ἀρχίσετε νὰ τρέχετε στὸ στίβο μεταβάλλεται σὲ μούρη ἀπογοήτευσι, γιατί τὸ αυτοκίνητο δὲν κουνιέται ἀπὸ τὴ θέσι του, ἐνῶ οἱ ρόδες γυρίζουν σὰν τρελλές καὶ τὰ λάστιχα σας ἔχουν ἀνάψει. Ἴσως ὅμως καὶ νὰ προχωρήσετε πρὸς τὰ ἐμπρός, ἀλλὰ θὰ χάνετε διαρκῶς καὶ σὲ λίγο τὸ αυτοκίνητό σας θὰ ἀρχίσῃ νὰ φτερνίζεται καὶ τελικὰ θὰ σταματήσει. Ἀς συνεχίσωμε ὅμως τὸ παραμῦθι καὶ ἄς ὑποθέσωμε ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ ξεπεράσαμε. Τρέχετε λοιπὸν καὶ πλησιάζετε τὴν πρώτη στροφή. Ἀρχίζετε τὸ φρενάρισμα, ἀλλὰ πολὺ νωρὶς, γιατί δὲν ἔχετε ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ αυτοκίνητα αὐτὰ ἔχουν ἑκατὸ φερόρες πιὸ δυνατὰ φρένα ἀπὸ ὅ,τι φανταστήκατε ποτὲ σας. Καὶ ἂν ὅμως γίνῃτε τὸ θαῦμα καὶ τὸ ἀποφύγατε καὶ αὐτό, πλησιάζετε σὲ μιὰ ἀπότομη στροφή, ἴσως ὀρθὴ γωνία καὶ ἀντὶ νὰ τὴν ξεπεράσετε καὶ νὰ ἀνοίξῃ μπροστὰς σας ἡ εὐθεία, γυρίζετε σὰν σβούρα. Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ συνεχίσῃ ἔτσι ἐπ' ἀπειρον, ἀλλὰ καλύτερα νὰ σταματήσωμε. Νὰ σταματήσωμε γιατί κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ οδηγήσῃ ἕνα αυτοκίνητο κούρσας τῶν Μεγάλων Ἐπάθλων χωρὶς νὰ ἔχη πείρα. Ἡ ἐπιτάχυνσις εἶναι ἀπίστευτα ἐλαφρά: σὲ μιὰ διαδρομὴ τοῦ πεντάλ 4 ἑκατοστῶν, φθάνει κανεὶς ἀπὸ τὸ μηδὲν στὴν ἀνωτάτη ταχύτητα. Γι' αὐτό, ὅπως εἴπαμε καὶ στὴν ἀρχή, δὲν εἶναι μόνον ἡ ταχύτης. Πρέπει νὰ συνδυάζεται μὲ ὅσο τὸ δυνατόν μικρότερη φθορὰ τῶν ἐλαστικῶν καὶ τῶν φρένων, μὲ ἀκρίβεια στὶς στροφές. Ταχύτης, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τσακίζεται ἡ μηχανή. Καὶ

ή τέχνη αυτή δεν είναι και τόσο εύκολη, αν σκεφθῇ κανείς ότι σ' όλόκληρο τὸν κόσμο δεν υπάρχουν πολλοὶ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς 25 ὁδηγοὺς πού παίρνουν μέρος στοὺς Μεγάλους Ἀγῶνες τῶν Μεγάλων Ἐπάθλων κάθε χρόνο.

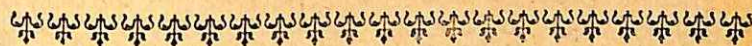
Τὸ κυριώτερο στὸ ὁδήγημα κούρσας εἶναι ἡ στροφή. Ἐνα δέκατο τοῦ δευτερολέπτου ἂν κερδίση κανεὶς στὴ στροφή, ἀρκεῖ γιὰ νὰ κερδίση τὸν ἀγῶνα. Καὶ ὁ τρόπος ὁ ὁποῖος κυρίως χρησιμοποιεῖται γιὰ τὶς στροφές εἶναι ὁ συνδυασμὸς φρένων καὶ τιμονιοῦ, ὥστε ἐνῶ ἡ φυγόκεντρος θὰ σπρώχνῃ τὸ αὐτοκίνητο πρὸς τὰ ἔξω, ὁ ὁδηγὸς θὰ κατ'ορθῶνῃ μὲ ἀπόλυτο συγχρονισμό νὰ φέρνῃ καὶ τὶς τέσσερις ρόδες πρὸς τὴν αὐτὴ κατεύθυνση, τὴν κατεύθυνση τοῦ στίβου μετὰ τὴν στροφή.

Τὸ δυστύχημα εἶναι ὅτι δὲν ὑπάρχει συνταγὴ γιὰ τὴν στροφή. Κάθε στροφή στὴν κούρσα ἐξαρτᾶται ἀπὸ χίλιους δυὸ παράγοντες, ὥστε ποτὲ νὰ μὴν εἶναι ἡ ἴδια. Θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας, ὑγρασία, μιά σταγόνα λάδι ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ περάσῃ ἐπάνω ἢ ρόδα, ἀρκεῖ γιὰ νὰ μεταβάλλῃ ριζικὰ τὸν τρόπο ποὺ θὰ «πάρῃ» ὁ ὁδηγὸς τὴ στροφή. Εἶναι ἐπίσης τελειῶς διαφορετικοὶ οἱ χειρισμοὶ γιὰ στροφή μὲ 70 ἢ 90 ἢ 100 μίλλια. Διαφορετικὴ ἡ πρώτη καὶ διαφορετικὴ ἡ δεύτερη στροφή, γιατί ἐν τῷ μεταξύ ἡ φθορὰ τῶν ἐλαστικῶν ἔχει προχωρήσει. Πάντως ἀποτελεῖ κανὼνα ὅτι ποτὲ δὲν πρέπει νὰ παίρνῃ κανεὶς στροφές χωρὶς γκάξι, γιατί καὶ τὸ αὐτοκίνητο χάνει τὴν ἰσορροπία του καὶ δημιουργεῖται ἄσκοπη ἀπώλεια ἱπποδυνάμειας. Ὁ καλὸς ὁδηγὸς διακρίνεται ὅχι ἀπὸ τὸ πόσο πῶς κοντὰ στὴν στροφή χρησιμοποιεῖ

τὰ φρένα του, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ πόσο γρήγορα ἐπαναφέρει τὶς στροφές τοῦ κινητήρος κατὰ τὴν ἐξοδὴ του στὴν εὐθεία.

Στὴν κούρσα, ὅμως, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἱκανότητες τοῦ ὁδηγοῦ καὶ τῆς μηχανῆς του, μεγάλο ρόλο παίζει καὶ ἡ τακτικὴ. Ἡ τακτικὴ καθορίζεται ἀπὸ πρὶν ὕστερα ἀπὸ σοβαρὴ καὶ ἐμπεριστατωμένη μελέτη. Ἐκεῖνο στὸ ὁποῖο πρέπει ν' ἀποβλέπῃ κανεὶς εἶναι νὰ κουράσῃ τὸν ἀντίπαλο, τὸν ἴδιον ἢ τὸ αὐτοκίνητό του ἢ καὶ τὰ δύο μαζί. Μιά γνωστὴ καὶ δύσκολη βέβαια μέθοδος γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ εἶναι ἡ παρακολούθησις: Τὸ νὰ διαλέξῃς τὸν πῶς ἐπικίνδυνον ἀντίπαλο καὶ νὰ τὸν ἀκολουθῇς σὲ ὅσο τὸ δυνατόν μικρότερη ἀπόστασις. Τὸ κενὸ πού σχηματίζει στὴν ἀτμόσφαιρα τὸ αὐτοκίνητο πού προηγεῖται τὸ ἐπωφελεῖσαι ἐσὺ πού ἀκολουθεῖς καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ δὲν κουράξεις τὴν μηχανή σου καὶ δὲν ξεθεύεις θενζίνη. Βέβαια, εἶναι ἐπικίνδυνον, ἂν σκεφθῇ κανεὶς ὅτι μὲ ταχύτητα 160 μιλίων τὴν ὥρα δὲν χρειάζεται οὐσιαστικῶς παρὰ ἓνα ἐλάχιστο κλάσμα τοῦ δευτερολέπτου γιὰ νὰ καλύψῃ τὴν ἀπόστασις πού τὸν χωρίζει ἀπὸ τὸν προηγούμενον.

Μιά ἄλλη μέθοδος εἶναι νὰ ὑποχρεώῃς τὸν ἀντίπαλο νὰ χρησιμοποιῇ συχνὰ τὰ φρένα του. Τὰ φρένα ἀνάδουν καὶ πρὶν περάσῃ πολλὴ ὥρα ἡ κακὴ τους κατάσταση ἀρχίζει νὰ διακρίνεται ἀπὸ τὸν τρόπο πού ὁδηγεῖ ὁ ἀντίπαλος. Πάντως, κάθε μέθοδος γιὰ τὴν καταπὸνῃσι τοῦ ἀντιπάλου ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τὴν πείρα τοῦ ὁδηγοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν πείρα τοῦ ἀντιπάλου. Ποτὲ ἓνας καλὸς ὁδηγὸς δὲν χρησιμοποιεῖ ἐπικίνδυνον τακτικὴν σὲ ἀρχαίριον, γιατί δὲν κινδυνεύει ὁ ἀρχαίριος μόνο.

Κακὴ πίστις

Διήγημα

Γης

ALGEAN MELSTIR

Ὁ Ἀρθουρ Ρόλτον πέρασε ποτάμια καὶ παρατόπια, τὸν Ἰλλινόι, τὸν Μισισσιππὶ, τὸν Ὁχάιο, τὸν Μισσουρή, γιὰ νὰ ἀποζημιωθῇ γιὰ τὸ χαμένο δεξί του χέρι. Βέβαια ἓνα χαμένο χέρι ἀποζημιώνεται συνήθως μ' ἓνα ἄλλο καινούργιο χέρι. Ἀλλὰ ὁ Ρόλτον, κάνοντας τὸν λογαριασμὸ τοῦ κεφαλαίου μὲ τοὺς τόκους ἐξὶ ἐτῶν καὶ μὲ τὴν ψυχικὴ ὁδύνη, ἔφθασε στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀποζημίωσις μποροῦσε νὰ εἶναι ἴση μὲ μιὰν ἀνθρώπινη ζωὴ. Πάντα του ἦταν ἓνας τίμιος ἄνθρωπος, κι' εἶχε πάντα κάνει τίμια μοιρασιά μὲ τοὺς συντρόφους του. Κι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ αἶσθημα τῆς τιμιότητος τὸν εἶχε κάνει νὰ ἀγανακτήσῃ μὲ τὸν Ντύρουαρ καὶ τὴν κακὴν του πίστι.

Ἐνῶ τὰ συλλογιζόταν αὐτὰ ὁ Ρόλτον, ἄναψε ἀδέξια ἓνα τσιγάρο μὲ τ' ἀριστερὸ του χέρι — ὅτι ἔκανε μὲ δαύτο, ἀδέξια τὸ ἔκανε — καὶ χαμογέλασε στὴ σκέψις ὅτι, ἐπαγγελματικῶς ἄς ποῦμε, ἡ σφαῖρα τοῦ Ντύρουαρ τὸν εἶχε ὠφελήσει μᾶλλον, παρὰ θλά-

ψει. Εἶχε ἐγκαταλείψει τὶς κλοπές, τὶς διαρρήξεις καὶ εἶχε ἐπιδόθῃ στὶς ἀπάτες, ἐμπνέοντας, ἀνάπηρος, καθὼς ἦταν, ἐμπιστοσύνη μὲ τὰ γυαλιά του, τὴν κοιλίτσα του καὶ τὴν φαλάκρα του.

Ὁ Ρόλτον δὲν εἶχε ξαναπατήσῃ στὸ χωριὸ αὐτό. Βγήκε ἀπὸ τὸν σταθμὸ τὴν ὥρα πού θράδευαζε καὶ προχώρησε στὸ σκονισμένον δρόμο μὲ τὴν κρυφὴ ἐλπίδα πὼς ἡ νύχτα θὰ ἦταν σκοτεινὴ. Περνώντας μπρὸς ἀπὸ τὴν Τράπεζα πρόσεξε τοὺς ἐμπόρους πού πήγαιναν νὰ καταθέσουν τὶς εἰσπράξεις τῆς ἐβδομάδας καὶ συλλογιζόταν τὸν Ντύρουαρ πού ξεῖ ὁλόκληρα χρόνια — γεωργὸς τώρα — τοῦ εἶχε γλυτώσει. Ἐξὶ χρόνια γιὰ νὰ θρῇ τὰ ἴχνη του! Ὁ Ρόλτον γύρισε δεξιὰ ἀριστερὰ τὸ χωριὸ καὶ ἦταν εὐχαριστημένος νὰ χαζεύῃ, ὅταν διὰ μιᾶς ἔχασε τὴν ψυχραιμία του σὰν θυμήθηκε τὸ σκοπὸ του... Δὲν εἶχε ποτὲ ξανασκοτώσει ἄνθρωπο. Πέρασε τὸ χέρι του στὰ πυκνὰ μαλλιά του καὶ ἡσύχασε σιγὰ — σιγὰ στὴ σκέψι πὼς στὸ κάτω — κάτω

Ἡ Algean Melstir εἶναι σήμερον 20 χρόνων. Ἀρχισε νὰ γράφῃ ὅταν ἦταν 6. Τὸ πρῶτον ἔργον, ὅπως λέει ἡ ἴδια, ἦταν μιὰ αἰμοχαρὴς ἐποποιΐα, πάνω στὶς «περιπέτειες ἐνὸς ὀμιλοῦντος σκύλου, αἰχμαλωτισθέντος ἀπὸ τοὺς Κανινδάλους».

δεν έρχόταν, παρά για να πάρη το δίκηρο του πίσω. Καί την ίδια στιγμή αισθάνθηκε το γυνό μαχαίρι που φορούσε κατάστη-θαι στο ισχνό κορμί του κι' άνα-τρίχιασε.

Ή νύχτα είχε πέσει τώρα σκο-τεινή, αλλά ή ώρα δεν είχε έρθει ακόμη. Ήταν Τετάρτη, 11 Σε-πτεμβρίου 8.52' το θράδυ, που ή κακή πίστις του Ντύρουαρ, ξε-χρόνια πριν, είχε άποκορυφωθή. Την ίδια ώρα και στιγμή, σήμε-ρα Τετάρτη, θ' άπαιτούσε την πληρωμή του. Ο Ρόλτον άφησε το μεγάλο δρόμο, έκοψε από τά χωράφια, πέρασε ένα ξερό μικρό ποτάμι κι' έφθασε στον προορι-σμό του στις 8.40'. Το άγρόκτη-μα ήταν σιωπηλό. Μπήκε στον σταύλο και τσίνισε τις άγελάδες να νευριάσουν, και εκείνες άρχι-σαν να μουγγρίζουν, κι' ο Ρόλ-τον περίμενε να έρθη ο Ντύρου-αρ να δη τί τρέχει. Καί νάτος! "Άνοιξε ή πόρτα και μπήκε. Ο Ρόλτον δεν πήρε το μαχαίρι του. Ή ώρα δεν είχε ακόμη έρθη, κι' έπειτα ήταν σωστό να ξέρη ο Ντύρουαρ πώς έπρεπε να πλη-ρώση.

—Μας ξέχασες τούς παληούς σου φίλους, του φώναξε ο Ρόλ-τον.

Ο Ντύρουαρ τά έχασε κι' έ-κανε να μιλήση, αλλά ή φωνή δεν έβγαίνει...

—Δεν έρχομαι να σου ζητήσω χρήματα. Έκανα τη σούμα και το δάνειο έχει γίνει ένα.

—Ποιό δάνειο;

—Ο λογαριασμός είναι έτοι-μος και να ή πληρωμή.

Καί ο Ρόλτον έβγαλε το μα-χαίρι.

—Μά...

—Άφησέ με να τελειώσω. Μοῦ χρωστάς 7.298 δολάρια, τούς τόκους ξει έτών, τὰ νοσήλεια, ένα δεξι χέρι, τούς τόκους αυ-

τουνοῦ τοῦ χεριοῦ, δὲν εἶναι; καί μιά ἀτέλειωτη ψυχική δδύνη. Μὲ τὸ θάνατό σου, ξεφλάμε!

Ο Ντύρουαρ κατάλαθε, γύρι-σε την πλάτη και τόβαλε στά πόδια. Άλλά ήταν πολὺ ἀργά... Ο Ρόλτον έτρεξε τὰ εἴκοσι μέ-τρα που τὸν χώριζαν ἀπὸ τὸ πτω-μα κι' έσκυψε μὲ τὴν σκέφι να ψάξη να βρῇ τὸ πορτοφόλι. Ά-μέσως ὅμως ἀπομάκρυνε τὴ σκέ-φι αὐτή. Ήταν τίμιος ἄνθρωπος και τὸ χρέος εἶχε πληρωθῇ. Πριν να μπη στο σταθμό, διώρθωσε τὴ γραβάτα του, σκούπισε τὴ λά-σπη ἀπὸ τὰ παπούτσια του, κι' έ-πειτα, στο τραῖνο, έπιασε κουθέν-τα μὲ τούς συνταξιδιώτες του και τούς συγχάρηκε γιὰ τὸν τόπο τους. Τὸν ρώτησαν γιατί εἶχε έρθει.

—Ήρθα να εἰσπράξω ένα πα-ληό χρέος. Ὑπάρχουν ακόμη τί-μιοι ἄνθρωποι που πληρώνουν... Έγὼ κερνώ!

☆

Και τώρα που διαβάσατε τὸ διήγημα, διαβάσετε και τὸ πά-ρα κάτω:

... Ή «κακή πίστις» εἶναι ή ἀ-πέναντι τοῦ ἀναγνώστου και σκο-πὸς τοῦ ἀναγνώσματος εἶναι ν' ἀποδείξει ὡς που μπορεί να φθά-ση, χάρις στὴν ἀνεκτικότητα του, ή ἀπροσεξία ἂν ὄχι ή ἀναίδεια τοῦ συγγραφέως.

Ο Ρόλτον εἶναι και «μὲ κοιλι-τσα» και «κάτισχνος». Έχει «φα-λάκρα» και «πυκνά μαλλιά». Ο δρόμος εἶναι σκονισμένος και εκείνος καθαρίζει τὰ παπού-τσια του ἀπὸ τὴν λάσπη. Φθάνει σ' ένα τόπο που δὲν γνωρίζει και γυρίζει ἐκεῖ σὺν τὸν ἥξερε ἀπὸ παιδί, κόβοντας ἀπὸ τὰ χω-ράφια και περνώντας ξεροπότα-μα μέσα στὴν κατασκότεινη νύ-χτα! Μέρα Τετάρτη και θράδυ σ' ένα χωριό, βλέπει τούς ἐμ-πόρους να καταθέτουν τὴν εἰσ-

πράξεις τῆς ἑβδομάδας στὴν Τράπεζα! Μέσα στὴ νύχτα μὲ τὸ «ἀδέξιο» ἀριστερό του χέρι μπορεί να πετάξη μαχαίρι και να σκοτώση ἄνθρωπο που βρίσκεται εἴκοσι μέτρα μακριά. Καί τέ-λος, έπειτα ἀπὸ ἑξὶ χρόνια ή ίδια

ἡμερομηνία* συμπίπτει τὴν ίδια μέρα!

Άλλά εἴμαστε συνηθισμένοι να διαβάζουμε χωρὶς να προσέ-χουμε... Ίσως γιατί τὰ γραφόμε-να δὲν ἀξίζουν συνήθως και πολὺ...

Τί ἀκριβῶς ἐννοεῖτε ὅταν λέτε

Γιὰ κάθε μιὰ ἀπὸ τὴς παρακάτω λέξεις διαλέξτε ἀνάμεσα στοὺς 3 ὁ-ρισμοὺς ἐκεῖνον που νομίζετε ὅτι ἀ-ποδίδει τὴν ἀκριβή σημασία τῆς.

1) ΑΔΙΑΛΛΑΚΤΟΣ. Α: Ἀ-μετάβλητος. Β: Παλαιός. Γ: Ἀσυμβίβαστος.

2) ΕΡΜΗΤΙΚΟΣ. Α: Ἀπό-κρυφος. Β: Ὀρμητικός. Γ: Ἐρ-μηνευτικός.

3) ΕΧΕΓΓΥΟ. Α: Ἐμβρυο. Β: Ἐγγύησι. Γ: Εἶδος φορο-λογίας.

4) ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΑ. Α: Ἱε-ρά ἀνάγλυφα. Β: Εἶδος γραφῆς. Γ: Ἱερὰ παραστάσεις.

5) ΚΑΛΟΠΡΟΑΙΡΕΤΟΣ. Α: Καλόψυχος. Β: Φιλάνθρωπος. Γ: Εὐεργέτης.

6) ΚΛΑΚΑ. Α: Εἶδος καπέ-λου. Β: Ἐξώστης. Γ: Χειρο-κροτήματα.

7) ΠΑΝΔΑΙΣΙΑ. Α: Ἀναδά-σσοι. Β: Ξεφάντωμα. Γ: Λαϊκή συγκέντρωση.

8) ΠΕΝΙΧΡΟΣ. Α: Φτωχι-κός. Β: Πολύχρωμος. Γ: Πει-νασμένος.

9) ΠΡΟΠΗΛΑΚΙΣΜΟΣ. Α: Γρονθοκόπημα. Β: Καταδίωξι. Γ: Ἐξόδρισι.

10) ΡΑΔΙΟΥΡΓΟΣ. Α: Κα-κούργος. Β: Συκοφάντης. Γ: Ραδιοτεχνίτης.

11) ΣΙΒΥΛΛΙΚΟΣ. Α: Αἰ-νιγματικός. Β: Χορὸς τῆς Σε-βίλλης. Γ: Ἱερός.

12) ΣΦΥΖΩ. Α: Πιέζω. Β: Ξεζουμίζω. Γ: Χτυπῶ δυνατά.

13) ΣΟΥΜΠΡΕΤΤΑ. Α: Ὑ-πηρέτρια θεάτρου. Β: Ἡθοποι-ός. Γ: Πρωταγωνίστρια.

14) ΧΑΜΑΙΤΥΠΕΙΟ. Α: Πα-λαίστρα. Β: Κακόφημος οἶκος. Γ: Βυρσοδεψεῖο.

(* Ἀπαντήσεις στὴ σελίδα 127)

Ἐξήντα χρόνια ἀττικοῦ ἄλατος

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Τοῦ

N. ΜΑΤΣΑ

Εξήντα περίπου χρόνια ζωῆς καλύπτει ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις. Ἐξήντα χρόνια ζωῆς μετὰ ἀπὸ γεγονότα, ἀπὸ κοινωνικὰς μεταρρυθμίσεις, ἀπὸ πολέμους... Εἶναι κατὰ κάποιον τρόπο μιὰ ἀνεπίσημη ἱστορία τῶν κυριωτέρων γεγονότων αὐτῆς τῆς περιόδου· μιὰ ἱστορία ὅμως γραμμένη μετὰ τὸν γοητευτικώτερο τρόπο: μετὰ μουσικὴν, χαριτωμένους καὶ συχνὰ πολὺ ἔξυπνους στίχους καὶ μετὰ ἀφθονήν σάτιρα.

Ἄς μεταφερθοῦμε νοερά σὲ μιὰ ἐποχὴ ὀρθιστικὰ καὶ ἀνεπίστροπτα χαμένη πού διατηρεῖ ὁ μὴς ἀκόμη στὴ μνήμη τῶν παλιότερων «κάποιο ἄθρο ἄρωμα, ἄρωμα λεβάντας καὶ ἀναμνήσεων», ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος. Ἄς σταθοῦμε στὰ 1894. Εἶναι κάπως δύσκολο νὰ προσαρμολοθῶμε στὸ κλίμα αὐτῆς τῆς ἐποχῆς... δὲν ἔχουν περάσει ἀπὸ τότε πολλὰ χρόνια. — Τί τὰ θέλετε ὅμως; Οἱ καιροὶ προχωροῦν. Κι' οἱ νέοι καιροὶ στάθηκαν πολὺ σκληροί, πολὺ ἀδυσώπητοι γιὰ τοὺς παλιούς. Γοητεύθηκαν ἀπὸ τὶς κατακτήσεις τῶν καινούργιων ἀνθρώπων καὶ προσπέρασαν μετὰ ἀδιαφορίαν ὅτι ἀνῆκε στὸ παρελθόν, ἔστω καὶ ἂν αὐτὸ εἶχε μιὰ δική του ποιῆσι καὶ μιὰ δική του ὁμορφιά...

Ἄς μὴν παρασυρόμαστε ὅμως ἀπὸ «τὴν ἀκαταμάχητη γοητεία

τῆς νοσταλγίας» τοῦ Παύλου Νιρβάνα... Ἄς σταθοῦμε λοιπὸν στὰ 1894 καί... χωρὶς σχόλια ἂς δοῦμε τὸ «σημαντικὸν ἱστορικὸν γεγονὸς τοῦ ἔτους, τὴν ἀναβίθασιν δηλαδὴ τῆς πρώτης καὶ ὠραιότητος ἑλληνικῆς ἐπιθεωρήσεως, τοῦ «Λίγο ἀπ' ὅλα», τοῦ ταλαντοῦχου καὶ εὐφρεστάτου συγγραφέως Μ. Λάμπρου», καθὼς ἔγραψαν οἱ θεατρικὲς εἰδήσεις τῆς ἐποχῆς.

Ἡ πρώτη λοιπὸν ἑλληνικὴ ἐπιθεώρησις ἦταν τὸ «Λίγο ἀπ' ὅλα». Τί σημαίνει ὅμως ἐπιθεώρη-

Ἡ Μαρίνα Κοτοπούλη ὡς ψωμάς σ' ἓνα ἐπιτυχημένο σκίτσο τῆς ἐποχῆς («Παναθηναία τοῦ 1916»).

Ἐνας ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες τῆς ἑλληνικῆς Ἐπιθεωρήσεως, ὁ πολυγραφώτατος Πολύβιος Δημητράκοπουλος (σκίτσο τοῦ Γάλλου ζωγράφου Παρσὸλ).

σ; Ἡ λέξις εἶναι πιστὴ μετάφρασις τῆς ἀντίστοιχης γαλλικῆς «ρεβὺ» πού χαλοῦσε κόσμον ἐκείνη τὴν ἐποχὴ στὸ Παρίσι. Τότε τὸ θεατρικὸ αὐτὸ εἶδος ἦταν στίς μεγάλες τοῦ δόξης καὶ τὰ διάφορα τραγουδάκια τῶν γαλλικῶν «ρεβὺ» ἀφοῦ κατακτοῦσαν τὸ Παρίσι, ἔκαναν τὸ γύρο τοῦ κόσμου καὶ ἔφταναν καὶ στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ... ἐκτελεσθοῦν — μετὰ τὴν διπλὴ σημασίαν τῆς λέξεως — ἀπὸ τὶς δεσποινίδες στίς κοσμικὰς θεγγέρες πού γίνονταν στὰ ἀθηναϊκά σαλόνια.

Τὰ τραγουδάκια αὐτὰ καὶ τὰ διάφορα σόλο τῶν παρωχημένης ἐποχῆς ἀοιδῶν πού ἐμφανίζονταν στὰ γαλλικὰ θεάτρα εἶχαν

τὶς περισσότερες φορὲς μερικὰ «ἄκρως τολμηρὰ ὑπονοούμενα» καὶ γι' αὐτὸ πολλοὶ σοβαροὶ Ἀθηναῖοι τὰ κατεδίκασαν χωρὶς δεύτερη συζήτησι, μερικοὶ μάλιστα ἀρθρογραφοῦσαν καὶ στίς ἐφημερίδες «ἐναντίον τῶν ἀκαταλλήλων ἐξ Ἑσπερίας ἀσμάτων, ἅτινα ἄδουν γαλλιστὶ κυρία καὶ δεσποινίδες εἰς τὰς κοσμικὰς ἐσπερίδας!»

Ἀκόμη καὶ ὁ Ἀγγελος Βλάχος σ' ἓνα ἀρθρο τοῦ πού τὸ ἀναφέρει ὁ ἱστορικὸς τοῦ θεάτρου μας Γιάννης Σιδέρης στὴν πολὺτιμη «Ἱστορία τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Θεάτρου» σημειώνει ἐκτὸς ἄλλων γιὰ τὶς ἐπιθεωρήσεις:

«Δὲν θεωρῶ ἀξία μνήμης τὰ ἀποφώλια ἐκεῖνα προϊόντα ἅτινα κατακλύζουσι σήμερον τὸ θέατρον τῆς Ἑσπερίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Revues.»

Τὰ... προϊόντα αὐτὰ ἐμελλε πολὺ σύντομα νὰ κατακλύσουν καὶ τὴν Ἑλλάδα. Ὁχι θέβαια μετὰ τὴν μορφήν τῆς γαλλικῆς ρεβὺ, ἀλλὰ ὡς καθαρὰ ἑλληνικὲς ἐπιθεωρήσεις μετὰ ἐγγύριον πνεῦμα καὶ πολὺ ἔξυπνη, συχνὰ, σάτιρα.

Ἡ πρώτη ἑλληνικὴ ἐπιθεώρησις πού ἀνέθηκε ἦταν, ὅπως εἶπαμε, τὸ «Λίγο ἀπ' ὅλα». Βέβαια διάφοροι ξένοι θίασοι, ἀπ' αὐτοὺς πού ἐπισκέπτονταν τακτικώτατα τὴν Ἀθήνα, εἶχαν παρουσιάσει μερικές «ρεβὺ» κι' ἀπὸ αὐτὰς ἡ πιὸ γνωστὴ ἦταν ἡ «Γκράν Βιά», πού ἀνέβασε στὸ «Θέατρο Κωμωδιῶν» μετὰ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχίαν ἓνας ἰταλικὸς θίασος στίς 12 Ἀπριλίου 1894. Ἀλλὰ τὸ «Λίγο ἀπ' ὅλα» εἶναι ἡ ἐπίσημη ἀφετηρία τῆς ἑλληνικῆς ἐπιθεωρήσεως καὶ ἡ ἡμερομηνία τοῦ ἀνεβάσματος τοῦ —30 Αὐγούστου 1894— μένει ἱστορικὴ γιὰ τὸ θεατρὸ μας.

Ἡ πρεμιέρα δόθηκε μετὰ ἐξαιρετικὴ ἐπισημότητα στὸ θεατράκι

«Παράδεισος» και την παρακολούθησαν οι γνωστότεροι Ἀθηναίοι της εποχής, ἀρκετοὶ ἐπίσημοι καὶ πολλοὶ ξένοι. Ἡ «Ἐφημερίς» τῆς ἐπομένης ἔγραφε ὅτι «τὸ θέαμα ἐπροκάλεσεν εὐχάριστον ἐντύπωσιν εἰς τὸ κοινὸν καὶ ἰδίως εἰς τὰς κυρίας, αἱ ὁποῖαι παρηκολούθησαν μετὰ μεγίστου ἐνδιαφέροντος τὸ νέον θεατρικὸν εἶδος δροσιζόμεναι μὲ τὰ ριπίδια των».

Ἀπὸ τὰ τραγούδια τοῦ «Λίγο ἀπ' ὅλα» δυὸ ἔμεναν στὸ ἤχητικὸ στερέωμα γιὰ πολλὰ χρόνια,

Α' ΠΑΙΣ

Ἡ κυρά μας ἡ δασκάλα
εἶναι ἄγρια καὶ κακιά,
εἶπε στὰ παιδάκια τ' ἄλλα
πὼς δὲν εἶμαι παστρικά.

Β' ΠΑΙΣ

Μένα μου εἶπεν ἡ ἀντίκα
μιὰ καρφίτσα νὰ τῆς δοῶ
κι' ἐπειδὴ δὲν τῆς τῆ δοῖκα
δὲ μου ἔβαλε βαθμό.

ΟΛΑΙ ΕΝ ΧΩΡΩ

Εἶν' αὐτά, εἶν' αὐτά
τὰ παράπονά μας τὰ φριχτά.
Ἀκουστα, ἀκουστα
καὶ τιμώρησέ τηνε φρικτά.

Ἡ ἐπιτυχία πού ἐσημείωσε αὐτὸ τὸ νούμερο στὴν πρεμιέρα καὶ τὶς ἄλλες βραδυὲς πού παιζόταν τὸ «Λίγο ἀπ' ὅλα», εἶναι κάτι τὸ ἀπερίγραπτο. Τὰ παιδάκια πού τὸ ἐρμήνευαν ἀποθεώονταν ἀπὸ τὸ κοινὸ καὶ ἰδιαίτερα τὸ κοριτσάκι πού ἔπαιζε τὸ ρόλο τοῦ «πρώτου παιδός», κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς ἐπιθεωρήσεως. Ἦταν μιὰ πολὺ νέα καλλιτέχνης. Ἦταν μιὰ πολὺ νέα καλλιτέχνης. Ἦταν μιὰ πολὺ νέα καλλιτέχνης καὶ μ' ἔντονα χαρακτηριστικὰ καὶ μὲ ὥραία καὶ σταθερὴ—παρὰ τὴν ἡλικία τῆς—φωνή. Τ' ὀνομά της; Μαρίκα Κοτοπούλη!

Ἡ αἰσθηματικὴ ρομάντζα τοῦ «Λίγο ἀπ' ὅλα» πού χάλασε κόμο στὴν ἐποχὴ τῆς κ' ἔξακολουθοῦσε νὰ τραγουδιέται τὶς τρεῖς

ἔπειτα ἀπὸ τὴν πρώτη τους παρουσίασι: Τὸ σατιρικὸ τραγουδάκι «Ἡ κυρά μας, ἡ δασκάλα» καὶ ἡ αἰσθηματικὴ ρομάντζα «Στὸ Ζάππειον σὲ πρωτόειδα».

Τὸ πρῶτο εἶναι ἀπὸ τὴν ἐπιτυχέστερη σκηνὴ τῆς ἐπιθεωρήσεως τὸ νούμερο τοῦ Παρθεναγωγείου: Σ' αὐτὸ ἓνα τοσοῦτο ἀπὸ κοριτσάκια μὲ μαῦρες ποδιὲς καὶ κοτσιδάκια μὲ μεγάλους φλόγκους, κατὰ τὴ συνήθειά τῆς ἐποχῆς, ἐκφράζουν στὸν κύριο ἀστυνόμο τὰ μεγάλα παράπονά τους γιὰ τὴν σκληρὴ συμπεριφορὰ τῆς δασκάλας τους:

πρῶτες δεκαετηρίδες τοῦ αἰῶνα
μας, ἦταν ἓνα πολὺ ἀπλό, ἀτε-
λὲς ἴσως τραγουδάκι, πού ἀπη-
χοῦσε ὅμως βαθύτατα στὶς αἰ-
σθηματικὲς καρδιὲς τῶν δεσποινίδων:

Στὸ Ζάππειον σὲ πρωτόειδα
καὶ ἔπειτα στὴν πλατεία
καὶ εἰς τὴν δειροστοιχία
σοῦ εἶπον σ' ἀγαπᾶ.
Διατὶ νὰ λησμονήσης
τὸν τόσον ἐρωτὰ μου
πού μέσα εἰς τὴν καρδιά μου
ἀνθεῖ ἀπὸ καιρὸ;

Τραγουδήθηκε φαίνεται τόσο πολὺ αὐτὴ ἡ ρομάντζα, ὥστε χιουμορίστας χρονογράφος πού ἀπηύδησε νὰ τὴν ἀκούη, ἔγραφε χαρακτηριστικὰ: «Ἐκεῖνος μὲν τὴν πρωτοεῖδε εἰς τὸ Ζάπ-

πειον καὶ εἰς τὴν δειροστοιχίαν τῆς ἐξωμολογήθη ὅτι τὴν ἀγαπᾷ. ἔμεις ὅμως εἰς τί τοῦ ἐφταιξαμεν καὶ ταλανίζει τὰ ὦτά μας;»

☆

Τὸ «Λίγο ἀπ' ὅλα», λοιπόν, ἐκαθιέρωσε τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπιθεωρήσει καὶ τὸ καινούριο εἶδος ἀγαπήθηκε πολὺ ἀπὸ τὸ κοινὸ πού ἔβλεπε σ' αὐτὸ νὰ σατιρίζονται μὲ χιούμορ οἱ πολιτικοὶ του, οἱ κοινωνικὲς του συνήθειες καὶ κάθε «κακῶς κείμενον», ὅπως ἔγραψε χαρακτηριστικὰ ὁ Πολύβιος Δημητρακόπουλος.

Οἱ γνωστότεροι συγγραφεῖς μας ἔγραψαν ἐπιθεωρήσεις κι' οἱ ἐκλεκτότεροι ἡθοποιοὶ τὶς ἔπαιξαν, μ' ἐπικεφαλῆς τὴ Μαρίκα.

Οἱ παλῆτεροι θὰ θυμούνται ἀσφαλῶς τὸν περίφημο ρόλο τῆς Μελοπομένης Κολυβά πού ἐπαρουσίαζε, μὲ γυαλιὰ ἡλίου στὰ μάτια καὶ μιὰ σπασμένη ζυγαριὰ στὸ χέρι, τὴν τυφλὴ δικαιοσύνη:

Μὲ τὴ ζυγαριὰ σπασμένη
καὶ τὰ λόγια ἐλλιπῆ,
πὼς νὰ κάνω τὴ δουλειά μου,
πὼς νὰ κάνω προκοπή;

Ἡ σκηνὴ αὐτὴ ἦταν μιὰ ἀπὸ τὶς ἐπιτυχέστερες τῶν πρώτων «Παναθηναίων» πού ἀνέβηκαν τὸ 1907 στὸ παλιὸ θέατρο τῆς Ὁμονοίας στὸ ὁποῖο ἔπαιζε τότε ὁ θίασος ἐνὸς ἐξαιρετοῦ κωμικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς, τοῦ Κωνσταντίνου Σαγιώρ.

Τὰ «Παναθηναία» ὅμως, ὅπως καὶ ὁ «Κινηματογράφος» —ὁ πρῶτος ἀνέβηκε τὸ 1908— ἀπετέλεσαν ὁλόκληρες σειρὲς ἐπιθεωρήσεων πού κάθε μιὰ τὴν ἑξῆς ἦταν καὶ μιὰ καινούργια ἐπιτυχία γιὰ τὸ θέατρο πού τὴν ἀνέβαζε...

Τὸ ἐπιτυχέστερο νούμερο τοῦ πρώτου «Κινηματογράφου» ἦταν μιὰ παρωδία πάνω στὶς μελωδίες τῆς «Κάρμεν» τοῦ Μπιζέ πού σα-

τίριζε ἓνα πραγματικὸ γεγονός:

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ δύο ἀτυχεῖς Ἀθηναῖοι εἶχαν παρασυρθεῖ ἀπὸ μιὰ σπεῖρα Ἰσπανῶν ἀπατεώων καὶ πουλώντας ὅτι εἶχαν καὶ δὲν εἶχαν ἀνεχώρησαν γιὰ τὴν Ἰσπανία γιὰ ν' ἀνακαλύψουν ἓνα... χαμένο θησαυρὸ. Φυσικὰ θησαυρὸς δὲν ὑπῆρχε καὶ τὸ μόνο πού τοὺς παρέδωσε ἡ σπεῖρα ἦταν μιὰ θαλίτσα πού εἶχε σπασμένα γυαλιὰ, παλιὲς πετσέτες καὶ διάφορα σχισμένα ρούχα καθὼς κι' ἄλλα ἀχρηστὰ ἀντικείμενα!

Τὸ πάθημα λοιπὸν τῶν ἀγαθῶν Ἀθηναίων... συγκίνησε τὸν συγγραφέα τῆς ἐπιθεωρήσεως «Κινηματογράφος» τοῦ 1908» κι' ἔγραψε, ἓνα νούμερο στὸ ὁποῖο ἐμφανίζονταν μὲ μοναδικὴ ἐπιτυχία ὁ Παπαϊωάννου κι' ὁ Χαλκιάπουλος, κωμικὰ ντυμένοι· κι' ἀφοῦ ἐξηγοῦσαν τὸν σκοπὸ τοῦ ταξιδιοῦ τους στὴν Ἰσπανία, τραγουδοῦσαν στὸ ρυθμὸ τοῦ «Τορεαντόρ» ἀπὸ τὴν Κάρμεν:

Τορεαντόρ τὴν λάβαμε
Ἰσπανικῶς ἐφέτος
καὶ στὸ θαλίτσος βοήχαμε
τρεῖς... ἀπλῆτος πετσοῦτος!

Ἄλλη σκηνὴ πού ἄφησε ἐποχὴ ἀπὸ τὴν ἰδίαν ἐπιθεωρήσει, τὸν «Κινηματογράφου» τοῦ 1908» δηλαδή, ἦταν τὸ περίφημο νούμερο τῶν «Φίφτου τοῦ» πού ἔμεινε θρυλικὸ στὴν ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιθεωρήσεως.

«Φίφτου τοῦ» ἦταν ἓνας ὄμιλος ἀπὸ πενηνταδύο, ἀκριβῶς πενήντα δύο ψευδοαριστοκράτες πού ἐνόμιζαν ὅτι κατὰγονταν ἀπὸ βασιλικὲς γενεὲς κι' ὅτι εἶχαν αἷμα... γαλάζιο. Ἰδρυσαν λοιπὸν ἓνα σύλλογο κι' ἀπεφάσισαν νὰ μὴν πλησιάζουν τὸν ἄλλο... μπανάλ κόσμος, ἀλλὰ νὰ διασκεδάζουν μόνοι των! Ὅπου ἐμφανίζονταν ἐξαντρίκ ντυμένοι, ἐπρο-

καλοῦσαν ζωηρές ἐκδηλώσεις κι οἱ εὐθυμογράφοι τῆς ἐποχῆς ἀπ' τὶς στήλες τῶν περιοδικῶν καὶ τῶν ἐφημερίδων δὲν τοὺς ἀφηνον στιγμή σὲ ἡσυχία. "Ενα τέτοιο θέμα δὲν μπορούσε φυσικά νὰ μὴν τὸ σατιρίση καὶ ἡ ἐπιθεώρησι. "Ετσι ὁ Δημητρακόπουλος πα-

ρουσίασε στὴ σκηνὴ ὅλο τὸ θίασο μ' ἐπὶ κεφαλῆς τὴν ἑξοχὴ Ροζαλία Νίκα στὸ περίφημο φινάλε τοῦ «Κινηματογράφου τοῦ 1908».

Τὸ τραγουδάκι τῶν «Φίφτου τοῦ» ποὺ ἔμεινε ὡς τὶς μέρες μας, ἄρχιζε ἔτσι:

Πῶ πῶ πῶ τί προστυχιά καὶ τί κακό,
πάμε, πάμε στὴν Κιζή καὶ στὴν Κοζό,
μ' αὐτοκίνητα καὶ τραίνα,
σὲ σαλόνια μυρωμένα
νὰ περνάμε μεταξὺ μας κι' ἀντρε - νοῦ.
Πῶ πῶ πῶ τί μυρουδιά μπουζουναζί
πῶς μπορεῖ μὲ τοὺς μπανάλ κανεῖς νὰ ζῇ,
πάμε, πάμε, πάμε μόνοι,
ποὺ εἴμαστε κομήτων γόνοι
κι' αἵματος ἀπὸ λαμπίζον κυανοῦ!

Κι' ἀκολουθοῦσε τὸ ρεφραῖν, τονισμένο στὴ δημοφιλέστατη ἐκείνη τὴν ἐποχὴ μουσικὴ τῆς «Γκεῖσσας», ποὺ τὸ τραγουδοῦσαν ἐν χορῶ ὅλα τὰ μέλη τοῦ θιάσου:

"Οχι δὲ θὰ καταντήσουν
γχορεῖ ἐνὸς λεφτοῦ
οἱ φίφτου τοῦ
καὶ στὰ Φαλέο, στὴν Κηφισὶ θὰ
(ζήσουν!)

Μιά ἀπ' τὶς μεγαλύτερες ὁμως ἐπιθεωρησιακές σκηνές ποὺ πα-

ρουσιάστηκε ποτὲ καὶ ποὺ στὴν ἐποχὴ τῆς προκάλεσε θύελλα συζητήσεων ἦταν τὸ περίφημο σόλο τῆς Μαρίκας «Ἡ νέα γυναίκα» ἀπὸ τὴ δευτέρη σειρὰ τῶν «Παναθηναίων» ποὺ ἀνέβηκαν στὰ 1908. Ἡ γυναίκα ἦταν ὡς τότε, σύμφωνα μὲ τὸ εἶδωλο τῶν ρωμαντικῶν, ἓνα πλάσμα ἄθρο, εὐγενικό, καὶ πρὸ πάντων... ἀσθενικό, ὅπως ἤθελε τὶς φίλες τοῦ ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος, ποὺ ἔγραφε:

Τὴν θέλω ἀσθενῆ ἐγὼ τὴν φίλην μου ταχεῖαν.
Δεττὴν τὴν θέλω καὶ λευκὴν μὲ νεκρικὴν σινδόνην.
Μὲ εἰκοσι φθινόπωρα, μὲ ἀνοιξὶν χαμμῖαν,
μὲ ἰσχνὸ τὸ σῶμα, ἄνεμον, σχεδὸν δλίγην κόνιν.

Ξαφνικά, λοιπόν, ὁ Δημητρακόπουλος ἐπαρουσίαζε στὴ σκηνὴ ἓνα νέο πρότυπο γυναίκας: Ἦταν ἓνα σύνθημα γιὰ μιὰ πραγματικὴ κοινωνικὴ ἐπανάστασι!... Ἡ Μαρίκα ποὺ ἐνσάρκωνε αὐτὸν τόν... «θηλυκὸ δαίμονα», κατὰ χρονογράφων τῆς ἐποχῆς, ἐμφα-

I

Κάτω τὰ βέλλα
καὶ τὰ καπέλλα
καὶ τὰ φτερά καὶ οἱ νουρὶς καὶ τὰ μωρά.
Δὲ θέλω φοῦδτες

χορσέδες, σουστες
καὶ δὲν πετῶ σὲ χορδελλίτσες τὸν παρᾶ.
Ἐγὼ εἶμαι ἡ νέα γυναίκα
ποὺ θὰ καπνίζω
καὶ θὰ ψηφίζω.
Κάθε μιὰ μας ἀξίζει γιὰ δέκα
δὲ δίνω γι' ἀντρες οὐτ' ἓναν πιρά.

II

Δὲ θέλω τώρα
φιλία καὶ δῶρα
δὲν εἶμαι πιά παλιοῦ καιροῦ νοικοκυρά.
Μὲ ὑποσχέσεις,
ρουσφέτια, θέσεις
καὶ ψηφὸ θάχω καὶ τιμὲς καὶ τὸν παρᾶ.

Ἡ ἐπιτυχία αὐτῆς τῆς σκηνῆς εἶναι κάτι ποὺ δὲν περιγράφεται. Γιὰ πολλὰς μέρες ἔπειτα οἱ ἐφημερίδες ἐσχολίαζαν αὐτὸ τὸ ἔξαλλο... μεταρρυθμιστικὸ σύνθημα, ἐνῶ οἱ φεμινίστριες ἔκαναν τὸ τραγουδάκι τῆς Μαρίκας ἐπίσημο ὕμνο τους!...

Ἡ ἐπιθεώρησι ὁμως δὲν στάθηκε μόνο ἓνα ἐλαφρὸ μέσο ψυχα-

γωγίας τοῦ εὐρύτερου Κοινοῦ, ἀλλὰ καὶ συχνὰ μιὰ γνήσια πατριωτικὴ φωνὴ ποὺ ἐμψύχωνε τὸ λαὸ στὶς κρίσιμες στιγμὲς τοῦ "Εθνους.

Στοὺς πολέμους τοῦ 1912-13 ἡ συμβολὴ τῆς ἐστάθηκε πολὺτιμη. Οἱ παλαιότεροι θὰ θυμοῦνται τὸ περίφημο «Θούριο» ἀπ' τὰ «Παναθηναία τοῦ 1913» ποὺ ἄρχιζε μ' αὐτὲς τὶς στροφές:

Τί εἶν' ἡ βροντὴ ποὺ ἀκούστηκε κοντὰ στὴν Ἐλασσόνα;
Ἐνας ἀητὸς ἐπέταξε μὲ μιὰ χρυσὴ κορῶνα
καὶ πάει στὴν Ἐλασσόνα
μὲ τὴ χρυσὴ κορῶνα.
Τὸ Σαραντάπορο ἀστράψε,
τὰ Γενισὰ καίχαν
καὶ πρῶτα τὰ εὐχωνάκια μας
στὴ Σαλονίκη μῆχαν

Κι' ἀργότερα, στὶς κρίσιμες στιγμὲς τοῦ 1921 ὅταν ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς ἐπολεμοῦσε στὴ Μικρὰ Ἀσία, ἡ ἐπιθεώρησι ἐστάθηκε πάλι πολὺ κοντὰ στὸ ἀγωνιζόμενο ἔθνος. Ἱστορικὸ μένει τὸ σόλο ποὺ ἐκτελοῦσε ἡ Ἀθηνᾶ Βατίστα στὰ «Παναθηναία τοῦ 1921» καὶ πυρπολοῦσε τὴν ψυχὴ τοῦ Κοινοῦ:

Πάρτε ὅλοι τὰ ντουφέκια
σὰν φωτιὲς κι' ἀστροπελέκια
καὶ τραβάτε ἀντρεωμένοι,
ἡ Ἑλλάδα σὰς προσμένει
Μέσ' τὴ σκλαβωμένη χώρα
κανονιὲς βροντᾶνε τώρα,
κι' ὁ στρατὸς μας πολεμᾷ
μὲ τὸ βασιλεῖα στὸ πλάι.
Τὸν ἴδιο χρόνο, σὲ μιὰ ἄλλῃ ἐπιθεωρησιακῇ ἐπιτυχίᾳ, στὴ

«Μαντάμ Μαρή», ὑπῆρχαν πολλὲς σκηνές ποὺ ἐνθουσίαζαν τὸ Κοινὸ γιὰ τὴν ἐθνικὴ τους ἑξαρσι ὅπως ἄλλωστε καὶ στὸν τελευταῖο πόλεμο τοῦ 40 ὅπου ὅλα τὰ θέατρά μας ἀνέβασαν ἐπιθεωρήσεις ποὺ παρακολουθοῦν τὸν ἱερὸ ἀγῶνα τοῦ ἔθνους.

Κι' ὕστερα, στὴ σκληρὴ περίοδο τῆς Κατοχῆς, ἡ ἐπιθεώρησι μὲ τὰ τολμηρὰ ἐθνικά ὑπονοούμενα, ἐστάθηκε πολὺ κοντὰ στὸ σκλαβωμένο λαὸ σκορπιζόντας του τὴν ἐλπίδα γιὰ τὴν ἐλευθερίαν ποὺ δὲ θ' ἀργοῦσε νὰ ἔρθῃ...

Εἶναι συγκινητικὸ ν' ἀναπολῇ κανεῖς τοὺς τρόπους ποὺ οἱ συγγραφεῖς κι' οἱ ἡθοποιοὶ ἔβρισκαν

για να εξαπολύουν από τη σκηνή τα εθνικά συνθήματα... Υπήρχε μάλιστα μια δλόκληρη συνηματική διάλεκτος με την οποία γινόταν ή μυστική συνεννόηση. Τα Άγγλικά αεροπλάνα λεγόταν «μεγάλα πουλιά», οι έχθροι «μαύρα σύννεφα», ή έλευθερία «λαμπρός ήλιος» κ.λ.π.

Όταν ο ήθοποιός στη σκηνή έλεγε «θα φύγουν τα μαύρα σύννεφα κι' ο ήλιος θ' ανατείλει», το κοινό ξεσπούσε σε θυελλώδη χειροκροτήματα. Μάταια προσπαθούσαν οι κατακτηταί να καταλάβουν τί κρυβόταν κάτω από την απλή αυτή φράση κι' απ' τις άλλες τις παρόμοιες που συγκινοούσαν τόσο τους θεατάς... Μάταια ή λογοκρισία γινόταν κάθε μέρα και αυστηρότερη. Πάντα ή Έλληνική Έπιθεώρησι έβρισκε τον τρόπο να σκορπίση την έλπίδα και τη χαρά της μεγάλης προσδοκίας στο σκλαβωμένο Έθνος. Δέν σταθμίζεται εύκολα ή μεγάλη κοινωνική κι' εθνική συμβολή της. Μπορεί «να είσηληθεν έξ Έσπερίας», αλλά γρήγορα έγκλιματίσθηκε εις τα «καθ' ήμās» κι' έγινε ή γνησιώτερη εκ-

φρασι του Άττικού άλατος, συνεχίζοντας έτσι μια μεγάλη παράδοση σάτιρας που έχει τις ρίζες της στον Άριστοφάνη.

Χαρακτηριστικό είναι ίσως το ανέκδοτο που διηγούνται για τον Πολύβιο Δημητρακόπουλο. Ένας νέος έπιθεωρησιογράφος του έστειλε να διαβάση μερικά νούμερά του με την παράκλησι να του πη τη γνώμη του. Ο πολυγραφώτατος Δημητρακόπουλος, που τόσα του όφειλει ή Έλληνική Έπιθεώρησι άντι άλλης άπαντήσεως έστειλε έπειτα από λίγες μέρες στον έπίδοξο έπιθεωρησιογράφο τα χειρόγρατά του μ' ένα μεγάλο πακέτο... άλάτι. Και σ' ένα χαρτάκι σημείωσε: «Ό,τι χρειάζεστε!»

Μ' αυτό το θρυλικό «Άττικό άλας» προσπάθησαν να έμπλουτίσουν οι συγγραφείς μας τις έπιθεωρήσεις τους στα 60 χρόνια που το θεατρικό αυτό είδος κυριαρχεί στην Έλληνική σκηνή κι' έχει την άποκλειστική ευνοια του μεγάλου Κοινού. Το κατόρθωσαν πάντα; Αυτό είναι μια άλλη ιστορία, όπως θα έλεγε κι' ο Κίππλιγκ!

Και σάς ρωτάω, λέει ο όμιλητής τελειώνοντας το λόγο του κατά του αλκοολισμού, τίνος είναι το καλύτερο σπίτι μέσα στο χωριό; Του ταβερνιάρη! Ποιός έχει το καλύτερο άλογο; Ο ταβερνιάρης! Ποιανού ή γυναίκα φοράει το καλύτερο φόρεμα; Του ταβερνιάρη! Και ποιός πληρώνει για όλα αυτά; Οι φτωχοί και οι κακόμοιραίσι που πίνουν το κρασί του! Μετά την όμιλία, ένα νεαρό ζευγάρι προχωρεί προς τον πειστικώτατο όμιλητή και του σφίγγει με ειλικρίνεια το χέρι.

—Θέλωμε να σάς εύχαριστήσωμε, λέει ο νεαρός, γιατί μάς βοηθήσατε να πάρωμε μία σπουδαία απόφασι.

—Μπράβο! Μπράβο! λέει ο όμιλητής. Κόβετε το κρασί;

—Όχι, απαντάει ή γυναίκα. Άνοίγωμε ταβέρνα!

Constellation

Ένα ελληνικό διήγημα

ΕΝΑΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΡΑΓΟΥΔΑ

Της

Λ. ΜΠΙΤΑ

Αύτη τη στιγμή ή σγουρομάλα θάλασσα κατάπτε τη χαρτινή κούκλα ενός μικρού κοριτσιού. Την είχε μπερδεμένη στα λιγνά δαχτυλάκια του κ' έπαιζε μαζί της, καθώς ή μπενζίνα έσκιζε το νερό. Ένα κυριατάκι που τένωσε το κεφαλάκι του ένα λαιμό πιό άψηλά, ένα τσάκισμα της παλαβής μπενζίνας πιό πεισματικό, κι' όλη εκείνη ή άπέραντη έκταση καταδέχτηκε ν' άρπάξη, τί: ένα τοσοδούλικο πραγματάκι απ' τα μπρατσάκια ενός μικρού παιδιού.

Το κοριτσάκι κύτταξε μια τ' άδειανά χέρια του, μια εκείνη την κακίστρα τη θάλασσα κι' άρχισε να κλαίη και να χτυπή τα ποδαράκια του στον άέρα και να κυλιέται στα βρώμικα σανίδια της μπενζίνας. Πριν λίγη ώρα, ή μπενζίνα που έκανε το δρομολόγιο Αίγινα—Πειραιά κούρνιαζε ήσυχα στο λιμάνι. Μια στιγμή πήδησε στην κοιλιά της ο καπετάνιος, κάτι έπιασε, κάτι διάταξε, κ' εκείνη μονομιās άρχισε να τρεκλίζει, ν' άγκομαχάη, να ταραχτεί.

Ένα πλήθος άνθρωποι που τσουρουφλίζονταν στον ήλιο ώρμησαν στην ξύλινη σκάλα και σπρώχνονταν και θλαστήμαγαν, ν' άπαγκιάση ο καθένας το γρηγορότερο. Έπεφταν στους πάγκους, γίμισε ή πλώρη, ή πρόμνα, άλλοι καθάλισαν τα πλευρά της μπενζίνας, μασούλαγαν κουλούρια, ά-

νέμιζαν πολύχρωμες μαντήλες, βολεύονταν.

Την τελευταία στιγμή —κόντευε πιά να σηκώσουν την ξύλινη σανίδα που ένωνε τη μπενζίνα με το μπουράγιο— ένας χωροφύλακας, δυό-τρία μέτρα μακριά, έμπηξε μια φωνή:

—Έεεεε που πάτε ρέ! Σταθείτε να περάση το παλληκάρι.

Ένας ανθρωπάκος, δυό σπιθαμές κόκκαλα γεμμένα, χαμηλόβλεπούσης, ρουφηγμένος, με σιδερένιους κρίκους στα χέρια, ήταν το παλληκάρι. Τοδωσε μια στην πλάτη, περάσανε μάνι-μάνι τη σκάλα. Το βρακι του χωροφύλακα ταιτωμένο από κρέατα, το βρακι του κατάδικου άδειο, σερνόμενο, σκαλωμένο στις γωνίες από τα τρύπια ξυλοπάπουτσα.

Το ανθρώπινο κοπάδι σκίστηκε στα δυό. Μάζεψε με διάση τα ρούχα, στριμώχτηκε. Έτρεξε ο μούτσος, πέταξε πιό κει κάτι τσουβάλια, κάτι τενεκέδες λαδωμένους, τον άπθωσαν στη θέσι τους.

Γρήγορα—γρήγορα οι πλάινοι μάζεψαν τα πράγματά τους, έκοψαν τη μπουκιά τους στη μέση, τ' άστεϊα τους και δρόμο απ' εκεί. Ένα κενό σχηματίστηκε. Ο χωροφύλακας καθόταν θλοσυρός και σκληρός κέρβερος πλάι του. Έπειτα μούδιασε, βαρέθηκε, άνακλαδίστηκε, τοδριξε μιάν άγρια ματιά και τράβηξε κατά την πλώρη.

Ξαφνικά σηκώθηκε άέρας, ή

μπενζίνα ἄρχισε νὰ καμώνεται τὴν τρελλή, μιά νὰ πηδάη, μιά νὰ γέρνη, μιά νὰ κρύβεται στὰ φαρδιά κύματα.

Οἱ ταξιδιώτες κουλουριάστηκαν στὴ θέσι τους, σταμάτησαν τ' ἄστεϊα τους.

Τὸ κοριτσάκι ἦταν τὸ μόνο ποὺ στεκόταν ὀρθοῖο στὴ μπενζίνα. Στὴν ἀρχὴ-ἀρχὴ κρατώντας σφιχτὰ στὴν ἀγκαλιά του τὴ χάρτινη κούκλα του καθόταν ἀμίλητο καὶ ἀκίνητο πλάϊ σὲ μιά μαυροντυμένη γρηούλα. Ἦταν ἡ γιαγιά του. Εἶχε πάει νὰ δῇ τὸ γιοῦ της ποὺ δούλευε χτιστὴς στὴν Αἴγινα. Εἶχε πάρει μαζί της, κατὰ πῶς τῆς τῶξε ζητήσῃ, τὴ μικρή. Τὸν θρῆκαν νεκρό, γκρεμισμένο ἀπὸ τὸ γιαπὶ ποὺ δούλευε μιά ὥρα πρὶν φτάσουν. Ἀκόμη ἡ πληγὴ ποὺ τοῦ εἶχε ραῖσει τὸ κόυτελο στὰ δύο ἦταν ζεστή, τὰ κατσαρὰ μαλλιά κοκκαλωμένα ἀπὸ τὸ αἷμα ποὺ τώρα εἶχε πῆξει σὲ σκόνη γύρω τους. Οἱ κουκουλὲς τῶν ματιῶν του ξεγδαρμένες, τὰ ταινιορὰ ξεριζωμένα, σκόρπια στὰ φτενὰ μάγουλα. Ἔπρεπε μπρούμυτα στὸ κορμὶ τοῦ γιοῦ της καὶ χαϊδεύει τὴν πληγὴ του.

Κάποιος ἀπὸ τὸ γιαπὶ, φίλος, τὴν ξεγάντζωσε ἀπὸ τὸ νεκρό. Ξεροκατάπιε, γύρισε τὸ κεφάλι ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, εἶπε:

—Μάνα σοῦ λέω σταμάτα. Ὁχι γιὰ σένα μάνα, μὰ γιὰ τοῦτο τὸ παιδί.

Κι' ἔδειξε τὸ μικρὸ κοριτσάκι. Στεκόταν τὸ καῦμενούλι παράμερα καὶ κύτταξε καὶ δὲν καταλάβαινε, καὶ πότε ἔκλαιγε, πότε φοβόταν, πότε φώναζε. Τὸ πῆρε ἀπὸ τὸ χεράκι, τὸ πῆγε στὸ ἀπέναντι φιλικατζίδικο, τοῦ ἀγόρασε τὴ χάρτινη κούκλα καὶ κείνο εὐχαριστήθηκε πολὺ καὶ γέλασε καὶ ἐξέχασε, καὶ τὴν κρατοῦσε σφιχτὰ μὴν τῆς τὴν πάρουν.

Τώρα, μὲ τὸν ἄερα ποὺ σηκώθηκε, ἦταν τὸ μόνο πραγματάκι

στὴν μπενζίνα ποὺ ἔκανε χάξι καὶ ἔλεγε στὴν κούκλα τοῦ κόσμου τὰ ὁμορφα λογάκια. Παράτησε τὴ γιαγιά στὸ μοιρολόϊ της, ἔφερε βόλτα ὅλους τοὺς ταξιδιώτες. Στὴν ἀρχὴ τοῦ μίλησαν, τοῦδωσαν καὶ μιά καραμέλα. Ἔπειτα τὸ θαρῆθηκαν καὶ γύρισαν στὸ φόβο τους καὶ στὰ κύματα. Ἐκεῖνο στενοχωρημένο τράβηξε γιὰ τὴν ἄλλη μεριά. Εἶδε τὸν ἀνθρωπάκο μαζεμένο στὴ γωνιά. Ἦ πολλή, ἡ ἀβάσταχτη πίκρα σὰν νὰ τοῦ ἔκανε ντροπὴ ποὺ ζοῦσε. Καθόταν λυγισμένος στὰ δύο, τὰ χέρια δεμένα, τὰ πόδια μαζεμένα, ἕνα τόσο δὰ πραγματάκι κι' αὐτὸς, στὴν κόχη τῆς μπενζίνας.

Τὸ μικρὸ κοριτσάκι πῆγε κοντά του. Τὸν εἶδε ἔτσι, δὲν καταλάβαινε τίποτα. Εἶχε τὴν ὁμορφὴ ἐκείνη ἡλικία ποὺ τὰ μάτια καὶ ὁ νοῦς ἔχουν ἕνα θάμπος, κυττοῦν χωρὶς νὰ βλέπουν, δὲν ξέρουν οὔτε τοὺς θυθοῦς, οὔτε τίς ἐπιφάνειες. Καθόταν κι' ἔπαιζε διπλά του, καὶ κάπου - κάπου τοῦ πατοῦσε καὶ τὸ πόδι, καὶ ἀκόμα ἀκουμποῦσε τὸ φουστάνι τῆς κούκλας στὰ λιγνὰ μεριά του. Ἐκεῖνος στὴν ἀρχὴ δὲν καταλάβαινε ἦταν θυσιζόμενος στὴ θάλασσα τῆς ζωῆς του. Ἔπειτα σήκωσε τὰ μάτια, τὸ κύτταξε, μιά σκοτεινὴ θολούρα τοῦ κούρσπε τὸ νοῦ του. Κουλουριάστηκε στὴ γωνιά περισσότερο, θαρρεῖς κι' ἔχασε τίς διαστάσεις του, γίνεκε μιά εὐθεία γραμμὴ, κι' οὔτε ποὺ κουνιόταν καθόλου, μὴ τύχει καὶ τσαλακώσει τὸ φουστάνι ποὺ ἴσωνε μὲ τὸ σὴν προσοχὴ τὸ κοριτσάκι.

Μὰ σὲ μιά στιγμή, ἐκεῖ ποὺ εἶχε καλμαίρει ὁ ἀγέρας, κι' ὅλοι ἐξέθάρρυναν καὶ βγῆκαν ἀπὸ τίς φωλιές τους, ἕνα κυματάκι πρὸς ἀνωπάρχου καὶ ζηλιάρικο τέντωσε τὸ κεφαλάκι του πρὸς ἀνωπάρχου, κατὰπτε τὸ χάρτινο παιχνάκι.

Τώρα ἡ κούκλα παίξει μὲ τὰ ψαράκια καὶ τὸ κοριτσάκι στὸ πλευρό του κλαίει ἀπαρηγόρητα. Τὸ κλάμα τοῦ παιδιοῦ τὸν συνέφερε. Μπερδεύτηκε μ' ἕνα ἄλλο κλάμα, μακρυνὸ κι' ἀγαπημένο. Σὲ λίγο δὲν ἔφερε ποῖο ἦταν τὸ ἀληθινὸ, ποῖο ἔφερνε ἡ μνήμη. Ἦ ψυχὴ τοῦ σπάρανε, ἤθελε νὰ διώξῃ τὸ παράπονο καὶ τὴν πίκρα ἀπὸ τὰ παιδιάστικα ματάκια. Κατέβασε τὴ ματιὰ του στὰ χέρια. Ἦταν δεμένα. Ἦταν δεμένος ὅλος. Τίποτε δὲν μπορούσε νὰ κάνῃ. Οὔτε ἕνα χάδι, οὔτε μιά θουτιά στὸν ἄσπρο ἰδρῶ τῆς θάλασσας, νὰ δείρῃ τὸ κύμα ποὺ ὀρφάνεψε ἕνα κοριτσάκι ἀπὸ τὸν κόσμου του. Τότε ἡ σφαγμένη ψυχὴ σκαρφάλασε ὥς τὸ μάτι καὶ κούρνιασε ἐκεῖ καὶ γίνεκε μεσημεριάτικη καλοκαιρινὴ ἀχτίδα. Τὸ στήθος του ξέντωσε σὰν σφεντόνα καὶ τὰ σφιγμένα χεῖλη ἀνεβοκατέβηκαν:

—Ἀννούλα κοριτσάκι μου, ἔλα κοντά μου καλὴ μου, ἔλα κοντά μου, καρδούλα μου.

Μὰ τὸ κοριτσάκι κύτταξε τὰ χέρια του καὶ ὅσο τὰ ἔβλεπε ἔτσι ἄδειαν κι' ἔρημα, τόσο κι' ἔκλαιγε περισσότερο.

—Ἀννούλα κοριτσάκι μου, μὴν κλαῖς καὶ σπαράξεις τὴ ζωούλα τοῦ πατερούλη. Ἔλα καὶ πάρε ἔμένα γιὰ κούκλα, ἂν θέλῃς. Φτάνει νὰ μὴ σὲ βλέπω νὰ κλαῖς, ζωούλα μου.

Ἐκεῖ τριγύρω οἱ ἄλλοι χαχάνιζαν καὶ ἀδιαφοροῦσαν.

—Κοριτσάκι γλυκὸ μου, τί νὰ σοῦ κάμω ἐγὼ γιὰ νὰ πάψῃς νὰ κλαῖς, χαϊδεμένο μου;

Τὴν ἴδια στιγμή οἱ ἄλλοι ἀνθρώποι ἦταν λεύτεροι. Αὐτὸς ἦταν ἕνας θανατοποινίτης ποὺ τὸν πῆγαιναν νὰ τὸν στήσουν στὸν τοῖχο, αὔριο, μεθαὔριο, τὸ γλυκοχάραμα. Μὰ αὐτὸ, τώρα τουλάχιστον, δὲν ἔχει καμμία σημασία. Σημασία ἔχει

νὰ στεγνώσουν τὰ ματάκια τοῦ κοριτοῦ, ποῦχασε χτὲς τὸν πατερούλη του καὶ σήμερα τὴν κούκλα του, καὶ ποὺ δὲν θὰ ἔχουν πιὰ κανέναν νὰ τὰ νοιάζεται. Μονάχα τὴν ξεκουρισμένη καρδούλα τῆς γιαγιάς ποὺ σιγοκλαίει καὶ ποὺ εἶναι πεθαμένη, πρὶν πεθάνῃ ἀκόμα. Σὲ λίγο θὰ πάρῃ τὴ μικρὴ ἀπὸ τὸ χέρι, καὶ θὰ γυρίσουν στὸ ὕγρὸ καὶ ἀνήλιο ὑπόγειό τους. Θὰ κλειδωθοῦν μέσα, ἀταίριαστη παρέα, καὶ ἡ γιαγιά θ' ἀνοίξῃ τὸ μπόγο μὲ τὰ λερωμένα ρούχα τοῦ γιοῦ της καὶ πλέκοντας τα στὴν ἀγκαλιά της, θὰ τὰ φιλῇ, θὰ τὰ νανουρίζῃ καὶ θὰ κλαίῃ. Πρὸ πέρα τὸ κοριτσάκι, μὲ τὰ ποδαράκια του σὰν δυὸ σουβλὰ, μὲ τὴν ἄδεια κοιτίτσα, θὰ κυττάξῃ τὰ χέρια του καὶ θὰ ἀποζητᾷ τὴ χάρτινη κούκλα του. Τὰ μερονύχτια γιὰ τὴ χαροσφαγμένη γιαγιά θ' ἀκολουθοῦσαν τὸν ἄλλο, παρόμοια κλαμμένα καὶ θλιβερά, καὶ τὸ μικρὸ κοριτσάκι θὰ φέγγιζε ἀνάμεσα στὰ κεράκια καὶ στὰ κόλλυθα. Λίγο ἀκόμα καὶ αὐτὲς οἱ σκέψεις θὰ σκαρφάλωναν σὰν πέτρες στὸν καταπίωνα τοῦ κατὰδικου. Νὰ μπορούσε νὰκανε κάτι νὰ ξεχάσῃ, νὰ μερέψῃ...

Ξάφνου ὅλοι θουθάθηκαν καὶ τέντωσαν τ' αὐτιά τους ν' ἀκούσουν. Κάποιος τραγοῦδαγε στὴν μπενζίνα ποὺ τώρα χαϊδεύει ἀπαλὰ τὸ μάγουλο τῆς θάλασσας. Κάποιος τραγοῦδαγε ὁμορφα καὶ ζεστὰ ἕνα νανούρισμα καὶ ἡ θάλασσα γιόμισε ἀπὸ ὅλες τίς ἀγκαλιές τῶν μονάδων καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου.

Φύσ' ἀγέρι ἀπαλὸ, τὸ παιδί κοίμησέ (μου)
ἵπνο δόστου ἐλαφροῦ, ἀγεράκι καλὸ.
Πλάσμα ἀγνὸ, τρυφερό, νάνι νάνι (γλυκὰ)
νάνι, νάνι μικρὸ, κάμε νάνι μικρὸ.
Ἦταν μιά φωνὴ κρουστή κι' ἀντρίκεια, δίχως κανένα τρέμο-
λο ἢ ράγισμα. Ὁ μηχανικὸς ἦ

ό μούτσος θά τραγούδαγαν. 'Εκείνα τὰ πυρωμένα καὶ νειὰ κορμιά πού σεργιάνιζαν τὴν μπενζίνα καὶ πασπάτευαν τὰ μηχανήματα. Κάτι ξένες γύρισαν τὴ φάτσα κατὰ τὴ φωνή. 'Απὸ τὴν ἀπέναντι κόωη ἔβγαλινε. Τώρα ἦταν σκοτεινὰ καὶ δὲν φαινόταν τίποτα, παρὰ ἓνα κοριτσάκι πού καθόταν ἀμίλητο ἀπέναντι καὶ κύτταζε μὲ τὸ κεφάλι ἀνασηκωμένο τὸν ἄνθρωπο πού τραγουδοῦσε. Τὸ φεγγάρι ἴσα - ἴσα ποῦσπαζε στὴν πλάτη καὶ σὺν λιγνὸ σβέρο του. 'Ακουμποῦσε τὰ χέρια σταυρωμένα πάνω στὰ γόνατα καὶ ἔπαψε νὰ κλαίη, καὶ κύτταζε καὶ ἄκουε σὰν νάκανε τὴν προσευχὴ του.

Καληνύχτα μικρό, ἀγγελούδι λευκό.
.....

Στὰ τελευταῖα λόγια ὁ τραγουδιστὴς σάλειψε τὰ αἶδερὰ ποῦ σφιγγαν τὰ χέρια του καὶ πρεσάριζαν πάνω σὸ σχῆμα τους καὶ θγῆκε μιὰ παράξενη μουσικὴ ὑπόκρουση. 'Ο χωροφύλακας, μὲ τὴν κἀνὴ τοῦ τουφεκιοῦ πού κρεμόταν στὸν ὧμο του, τοῦδωσε μιὰ στὴ μούρη γιὰ τὴν ἀσέβεια ποῦδειχνε στὴς χειροπέδες. Μὰ ἐκεῖνος δαγκώθηκε, κύτταξε τὸ κοριτσάκι πού χαμογέλαγε κι' ἔπαιζε τὰ χεράκια του καὶ συνέχισε. Οἱ χειροπέδες ὅλο καὶ σούθλαγαν τὸ κρέας του, μὰ ἐκεῖνος τὶς ἔπαιζε καὶ τὶς κουνούσε, γιὰτὶ ὁ ἦχος τους ἄρεσε τόσο πολὺ σὸ μικρὸ κοριτσάκι καὶ πῆγαινε τόσο ὁμορφα σὸ μήνυμα ποῦστελνε ἕνα πατέρα στοὺς χαμένο παιδί του.

Καληνύχτα ξανά, ἕννον ἦσυχο κάνε
.....

Τὸ κοριτσάκι λησιμόνησε τὸν καὶ ὁμό του. Σηκώθηκε γελαστό καὶ πλησίασε τὸν ἄνθρωπο πού τραγουδοῦσε. 'Ακούμπησε τὰ χερά-

κια του σὸ παιχνίδι ποῦθγαζε αὐτὸν τὸν παράξενο ἦχο, τὸ πασπάτεψε κι' εἶπε:

—Θέλω νὰ μοῦ δώσης καὶ μένα αὐτὸ τὸ παιχνίδι, νὰ τὸ θάλω στὰ χέρια μου, νὰ κάνω ἔτσι.

'Η καρδιά τοῦ κατὰδικου πατέρα ἔδωσε μιὰ καὶ σκούνηξε τὸ σακκάκι, κάτι θόλωσε τὰ μάτια του, τὰ σῆκωσε καὶ θλόγησε τὸ μικρὸ κοριτσάκι.

—Μ' αὐτὰ τὰ παιχνίδια δὲν παίζουν τὰ μικρὰ παιδάκια, εἶπε.

Τὸ κοριτσάκι τὸν κύτταξε. 'Απὸ τὰ μάτια ὡς τὰ γόνατα. "Ετσι θάνα. Αὐτὸς πού ἔπαιζε μαζί τους εἶναι μεγάλος. Τὸν πῆστεψε καὶ τράβηξε τὰ χεράκια του.

—Κάθισε στὰ γόνατά μου, γλυκεῖά μου 'Αννούλα, θὰ σηκώσω ἐγὼ τὰ χέρια μου πάνω ἀπὸ τὸ κεφαλάκι σου, κι' ἐσύ θ' ἀκουμπήσης τὸ κορμάκι σου ἐδῶ, σὲ κάτι πού πονεῖ καὶ κλαίει. Ναι, κοριτσάκι μου, 'Αννούλα μου.

'Η μικρούλα τὸν κύτταξε μὲ ἀπορία.

—Δὲν μὲ λένε 'Αννούλα, εἶπε.

Κάπου μακριὰ, πίσω ἀπὸ τὸ πάρκο, δυὸ μεγάλα παιδιαστικά μάτια, λαβωμένα ἀπὸ κακὴ ἀρρώστεια. ὅλο σθῆνουν. Καὶ μὴνυμά τους ἔχει νὰ πάρη καιρό.

Κυττάζει τὸ κοριτσάκι μὲ τὴ θολὴ ματιά του. "Ετσι ἦταν καὶ ἡ 'Αννούλα του. Τὸ κουκουλῶνει σφιχτὰ - σφιχτὰ μὲ τὸ κορμί του, καὶ ἀφήνοντας λεύτερα τὸ κλάμα καὶ τὸ βογγητό του, ψιθυρίζει:

—'Οχι, 'Αννούλα σὲ λένε, 'Αννούλα λένε ὅλα τὰ παιδάκια τοῦ κόσμου, 'Αννούλα λένε ὅλα τὰ ὁμορφα πράγματα, 'Αννούλα λένε τὴ ζωὴ μου.

('Απὸ τὴν συλλογὴ «Βήματα στὴ Γῆ»)

Ποιὸς δὰ βρῆ ἰὰ ωερισσόλερα;

"Ὅπως βλέπετε παρακάτω, πρέπει νὰ συμπληρωθοῦν οἱ ἀστερίσκοι ἀπὸ τὶς ἑξὶ λέξεις μὲ γράμματα, ἔτσι ὥστε νὰ σχηματισθοῦν ἑξὶ ἄρτιες λέξεις.

Οἱ πιθανότερες εἶναι σὲ κάθε σχεδὸν λέξι πολλές. 'Εκεῖνο πού ἐπιδιώκει ἡ ἀσκηση αὐτὴ, πού εἶναι συνάμα μιὰ διδακτικὴ διασκέδασις καὶ γιὰ πολλὰ άτομα, εἶναι ὁ σχηματισμὸς λέξεων πού δίνουν ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερους βαθμούς.

Βάσι γιὰ τὴ βαθμολογία θὰ χρησιμοποιήσετε τὸ ἀλφάβητό μας, ὅπως τὸ βλέπετε παρακάτω. Σὲ κάθε γράμμα ἀντιστοιχοῦν τόσοι βαθμοί, ὅσοι σημειώνονται ἀπὸ κάτω.

Βαθμολογούνται φυσικὰ μόνο τὰ γράμματα πού λείπουν ἀπὸ τὶς λέξεις. 'Επιτρέπεται ὅμως μόνο ἡ χρησιμοποίησις ἀρτίων λέξεων, οὐσιαστικῶν, κυρίων ὀνομάτων, γεωγραφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ὄρων καὶ κ.λ.π. Πασίγνωστες λέξεις ξενικῶν ὄρων ἐπιτρέπονται ἐπίσης.

Μετοχές, ρήματα, ἐπιρρήματα, ἄντωνυμίες, πληθυντικοί, γενικές, δοτικὲς κ.λ.π. δὲν ἐπιτρέπονται.

'Εὰν τώρα, βρῆτε γιὰ σύνολο παραπάνω ἀπὸ 220 βαθμούς, θὰ ἔχετε ἐπιτύχει μιὰ πολὺ καλὴ βαθμολογία.

Στὴ σελίδα τῶν λύσεων μας θὰ βρῆτε ἓνα παράδειγμα, μὲ μιὰ ἐπίσης ἀξιόλογη βαθμολογία τὴν ὁποία... εὐχόμεθα νὰ ἔχετε ὑπερβῆ.

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ

1 7 6 5 2 10 8 10 7 2 6 4

Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

8 9 4 3 9 3 5 8 8 9 10 10

Βαθμολογία:

1)	*	*	*	Ο	*	Ο	*	Ο	Σ	=	
2)	Α	*	*	Ο	*	*	Ρ	Ο	*	=	
3)	Α	*	Α	*	*	Α	*	*	Σ	=	
4)	*	Α	Τ	*	*	*	*	Ο	Ν	=	
5)	Μ	*	*	*	*	Α	*	Ο	Σ	=	
6)	Α	*	Ο	*	*	*	*	Μ	Α	=	

Σύνολον βαθμολογίας

Ι. Χ.

(Λύσις στὴ σελίδα 127)

Πάμπλο Καζάλς

Ένας δημιουργικός ερμής

Οι έγγραφες του Φεστιβάλ του Πάμπλο Καζάλς του 1951 παρουσίαζαν στους αγοραστές μια έκπληξη. Προσφερόταν δωρεάν ένας συμπληρωματικός δίσκος που από τη μια μεριά είχε ένα σόλο βιολοντσέλλο από τον Καζάλς και από την άλλη χαραγμένα με τον γραφικό χαρακτήρα του μουσικού τα παρακάτω λόγια: «Η βαθιά πηγή κάθε δραστηριότητας ή κάθε σημαντικής προσπάθειας πρέπει να είναι ή ήθικη δύναμη και ή καλωσύνη». Τα λόγια αυτά ζωγραφίζουν τον άνθρωπο που γι' αυτόν ο δόκτωρ Σθάϊτσερ είπε ότι: «είναι μεγαλόπνευστος μουσικός, γιατί είναι και βαθύς άνθρωπος», και ο Κορτό ότι: «αποτελεί το τελειότερο πνευματικό παράδειγμα της γενιάς του».

Από το 1947 δεν δέχεται πια καμιά πρόταση για να παίξει στον κόσμο, όπως τότε που του πρόσφεραν δώδεκα εκατομμύρια φράγκα για να δώσει μερικές συναυλίες στην Ιαπωνία ή να παίξει σάν σολίστ, με την ορχήστρα της Φιλαδέλφειας στο Παρίσι. Κι' όμως ενδιαφέρεται τόσο πολύ για την παγκόσμια μουσική κίνηση. Οργανώνει τα Φεστιβάλ που γίνονται κάθε Ιούνιο στο Πράντε—μια μικρή πόλη της γαλλικής

πλευράς των Πυρηναίων—μια έκδηλωσι που συγκεντρώνει απ' όλα τα μέρη του κόσμου όσους θέλουν ν' ακούσουν τον δάσκαλο, να τον τιμήσουν κι' ακόμα να μείνουν δεκαπέντε μέρες κάτω από την πνευματική του ακτινοβολία.

Στην πρώτη ματιά ο Καζάλς μοιάζει πιο πολύ με έμπορο, παρά με καλλιτέχνη. Είναι χοντρός, με στρογγυλά γυαλιά, όλοτελα φαλακρός και στίς μεγάλες ζέστες κρατάει μια κόκκινη όμπρέλλα. Άλλα αν τον κυττάξει κανείς προσεκτικά στο πρόσωπο, θα διακρίνει την διπλή ανταύγεια της ευαισθησίας του και της άδμαστης ενεργητικότητάς του.

Γεννήθηκε πριν από 78 χρόνια σε μια μικρή καταλανική πόλη, στο Βεντρέλ. Ο πατέρας του ήταν οργανίστας της ένορίας. Πέντε χρόνων τον πήραν για δεύτερο σοπράνο στη χορωδία της εκκλησίας, έπτά χρόνων άρχισε να συνθέτη και έννέα χρόνων παίζει σόλο βιολί σε μια συναυλία του χωριού του. Όταν έγινε δέκα χρόνων ο πατέρας του του έκανε ένα βιολοντσέλλο από μια νεροκολοκύθα.

Ο πατέρας Καζάλς ήταν μουσικός, αλλά καθόλου φιλόδοξος. Ο νεαρός Πάμπλο το ίδιο. «Αν

και γεννήθηκε παιδί-θαύμα και από μικρός έζησε μέσα στη μουσική, ωστόσο ποτέ δε σκέφθηκε ότι μπορούσε να γίνει μεγάλος καλλιτέχνης. Ίσως και ν' αποφάσιζε να γίνει επιπλοποιός, όπως ήθελε και ο πατέρας του, που δεν πίστευε ότι με τη μουσική θα μπορούσε να ζήσει ο γιός του άνετα.

Άλλα η μητέρα του, βλέποντας πόσο καταπληκτικά προικισμένο ήταν το παιδί της για τη μουσική, μάζεψε όλες οικονομίες είχε και τον έφερε στη Βαρκελώνη για να σπουδάσει. «Αν και δώδεκα χρόνων, ο Πάμπλο κατάφερε να τον πάρουν για πιανίστα σ' ένα λαϊκό καφενείο και γρήγορα κατάφερε τον ιδιοκτήτη να τον αφήνει μια φορά την εβδομάδα να εκτελή ένα πρόγραμμα με κλασική μουσική. Οι συναυλίες του έκαναν αίσθησι στους μουσικούς κύκλους της πόλεως. Η φήμη του μεγάλωσε ακόμη πιο πολύ όταν επιδόθηκε στο βιολοντσέλλο. Από την αρχή των σπουδών του επινόησε μια καινούργια τεχνική του βιολοντσέλλου, που έμελλε αργότερα να διαδοθή σ' όλο τον κόσμο. Σέ ηλικία 17 χρόνων έπαιξε εμπρός στη βασιλομήτορα της Ισπανίας Μαρία Χρηστίνη που, συνεπαρμένη, όχι μόνον από τη μουσική του έρμηνείας, αλλά και από την ελκυστικότητα που καθρεφτιζόταν στα μάτια του, του έχορήγησε υποτροφία για να εξακολουθήσει τις σπουδές του και τον έκανε σύντροφο του μελλοντικού βασιλιά, Αλφόνσου 13ου.

Όσες φορές θέλησε ο Καζάλς να εκφράσει την ευγνωμοσύνη του για τη βασιλική αυτή προστασία, φρόντισε πάντα να δείξει ότι ή επαφή του με τους ισχυρούς του κόσμου δεν έπηρέασε καθόλου τις πεποιθήσεις του και τη διαγωγή του. Είναι άγνός δημοκράτης

και φίλος της ελευθερίας. Την αγάπη του για τη μουσική μόνον ή αγάπη του για την ελευθερία μπορεί να την συναγωνιστή. «Σύμβολο της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και ταυτόχρονα ασύγκριτος έρμηνευτής», «Ένα πλάσμα που μάς ξαναδίνει την πίστι μας στον άνθρωπο», έτσι τον αποκαλούν όσοι τον γνωρίζουν. Κι' όταν ζήτησαν από τον Τόμας Μάν, λίγο πριν πεθάνη, τη γνώμη του για τον Καζάλς, είπε: «Δεν έχω γνώμη μόνο βαθειά λατρεία και σεβασμό ανάμικτο με χαρά, έχω απέναντι στον άνθρωπο αυτό που ή ζωντανή του τέχνη αρνιέται αυστηρά να συνθηκολογήσει με το κακό, με την ήθικη άθλιότητα.»

Έπειτα από τρία χρόνια σπουδής στη Μαδρίτη, ο Πάμπλο φεύγει με τη μητέρα του για τις Βρυξέλλες. Παρουσιάζεται στον καθηγητή του βιολοντσέλλου Jacobs που τον ρωτάει τί θέλει να παίξει και ο Καζάλς του απαντάει: «Ό,τι μου ζητήσετε». Ο καθηγητής κατάπληκτος και λίγο ειρωνικά, λέει: «Όστε πρόκειται για εξαιρετικό μουσικό φαινόμενο!» και του ζήτησε ένα πολύ δύσκολο κομμάτι, την «Ανάμνησι από το Σπάρτα». Ο νεαρός όμως το έπαιξε με τόσο μπρίο, που όλοι έμειναν άφωνοι. Ο Jacobs δέχτηκε να τον πάρη στην τάξη του και του δήλωσε ότι θα έπαιρνε το πρώτο βραβείο εκείνη τη χρονιά. Άλλα στον Καζάλς δεν άρεσε αυτή ή προκαταβολική υπόσχεσι, γιατί έρχόταν σε αντίθεσι με τον χαρακτήρα του, και δε δέχτηκε την προσφορά του καθηγητού. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να χάσει την υποτροφία του από την Ισπανική Αυλή.

Μετά από τις Βρυξέλλες ο Πάμπλο και η μητέρα του πήγαν στο Παρίσι χωρίς να ξέρουν γαλλικά, χωρίς χρήματα και χωρίς

φίλους. Ὁ πατέρας ἔστειλε τὶς μικρές του οικονομίες, ἡ μητέρα του ἔπαιρνε δουλειὰ στὸ σπίτι καὶ ξενοχτοῦσε ράβδοντας.

Ὁ Πάμπλο θρῆκε θεοὶ δευτέρου βιολοντσέλλου στὶς Folies-Matigny μὲ μικρὸ μισθό. Ἡ δουλειὰ ὅμως, τὰ μαθήματα ποὺ ἔπαιρνε, ἡ μεγάλη ἀπόστασις ποὺ χώριζε τὸ σπίτι τους ἀπὸ τὸ κέντρο καθὼς καὶ ἡ ἔλλειψις καλοῦ φαγητοῦ ἔκαναν τὴ ζωὴ τους πολὺ δύσκολη. Ὁ Πάμπλο ἀρρώστησε καὶ χρειάστηκε νὰ γυρίσουν πίσω στὴ Βαρκελώνη.

Ἐκεῖ ὅμως ἡ τύχη τοὺς βοήθησε καὶ πάλι. Ὁ γέρος καθηγητὴς τοῦ Πάμπλο ἔφευγε γιὰ τὴν Ἀργεντινὴ καὶ ὁ δεκαοχτάχρονος Πάμπλο πῆρε ὅλους τοὺς μαθητὰς του. Μόλις 21 χρόνων ἦταν διάσημος σ' ὅλη τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὴν Πορτογαλίαν. Μετὰ δυὸ χρόνια ξαναγυρίζει μὲ τὴ μητέρα του καὶ τὰ ἀδελφία του στὸ Παρίσι μὲ ἕνα συστατικὸ γράμμα γιὰ τὸν Charles Lamoureux, ποὺ ἐτοίμαζε τότε μιὰ σειρά συναυλιῶν.

Ὁ μεγάλος μουσικὸς ὑποδέχτηκε ἄκεφος τὸν νεαρὸ ποὺ τὸν ἐνόχλησε τὴν ὥρα τῆς δουλειᾶς του. Ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πρώτη νότα ποὺ ἄκουσε, ἀνακάθησε στὴν πολυθρόνα του. Ἦταν σχεδὸν ἀνάπηρος καὶ σηκωνόταν δύσκολα. Ὡστόσο στὸ τέλος τῆς ἀκροάσεως θρέθηκε ὄρθιος ἐμπρὸς στὸν Καζάλς: «Θὰ παίξετε στὸ πρῶτο μου κοντσέρτο» τοῦ εἶπε.

Ἡ πρώτη ἐμφάνισις τοῦ Καζάλς στὸ Παρίσι μὲ τὴν ὀρχήστρα Lamoureux ἦταν σπουδαῖο γεγονός. Μιὰ ζωὴ ταξιδιῶν σ' ὅλον τὸν κόσμον ἄρχισε γι' αὐτόν, τὸ ἀνέβασμα στὴν κορυφὴ τῆς μουσικῆς δόξας τοῦ πρώτου βιολοντσέλλιστα τοῦ κόσμου. Σὲ ἡλικία 25 χρόνων ἦταν διάσημος τόσο στὴν Εὐρώπην, ὅσο καὶ στὴν Ἀμερικὴ καί, κατὰ τὴ γνώμη τοῦ Εὐγενίου Ὁρμαντου, ὁ με-

γαλύτερος μουσικὸς τῆς ἐποχῆς μας.

Ἡ Γαλλία εἶναι ἡ δεύτερη πατρίδα του καὶ ὑπερφηανεύεται ποὺ τὸν φιλοξένησε στὴν ἀρχὴ ἄσχημο στὸ Παρίσι καὶ σήμερὰ διάσημο στὸ Πράντε. Ἀπὸ νέος εἶχε σχηματίσει μὲ τὸν Κορτό καὶ τὸν Τυμπὼ τὸ περίφημο τρίο ποὺ τοὺς ἔκανε διάσημους σ' ὅλο τὸν κόσμον.

Τὴν ἐποχὴ ποὺ μεγάλωνε ἡ φήμη του σὰν βιολοντσέλλιστ, ἀφιέρωσε ἕνα μέρος ἀπὸ τὰ κέρδη του —περισσότερο ἀπὸ 600.000 δολλάρια— γιὰ νὰ ἰδρῇ μιὰ «λαϊκὴ ὀρχήστρα» στὴ Βαρκελώνη, κάτι καινούργιο γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Γιὰ νὰ κἀνὴ τὴ μουσικὴ του προσιτὴ σὲ ὅλους ἴδρυσεν μιὰ «Μουσικὴ Ἑνωσις Ἑργατῶν», μὲ ἐτήσια χορήγησις 400 περίπου φράγκα καὶ ἔδωσε γιὰ τὰ μέλη αὐτῆς τῆς Ἑνώσεως συναυλίες μὲ πολὺ χαμηλὲς τιμές.

Ὁ Καζάλς προτιμᾷ σήμερὰ τὸν ρόλο τοῦ διευθυντοῦ ὀρχήστρας ἀπὸ τὸν πιὸ φανταχτερὸ ρόλο τοῦ βιρτουόζου καὶ ὅταν διευθύνῃ, προτιμᾷ τὶς δοκιμὲς ἀπὸ τὴν τελικὴ ἐπίδειξι. Ἐκεῖνο ποὺ τοῦ ἀρέσει πιὸ πολὺ εἶναι νὰ κἀνὴ μουσικὴ καὶ νὰ διδάσκῃ μουσικὴ.

Κάποτε σὲ μιὰ ὀρειβασίᾳ κινδύνεψε νὰ σκοτωθῇ ἀπὸ τὸ κατρακύλισμα ἑνὸς θράχου. Μόλις πρόφτασε νὰ παραμερίσῃ, ἀλλὰ ὁ δείκτης τοῦ ἀριστεροῦ του χειριοῦ πληγώθηκε καὶ φάνηκε στὴν ἀρχὴ ὅτι θὰ ἀχρηστευόταν. «Δόξα σοι ὁ Θεός! εἶπε μισοσοβαρά, μισοαστεῖα. Δὲν θὰ παίζω πιά βιολοντσέλλο!» Ἐπὶ φανέρωσε τὴν κρυφὴ του ἐπιθυμίαν ν' ἀφοσιωθῇ στὴ μουσικὴ μιὰς καλᾶ ὀργανωμένης ὀρχήστρας. Οἱ μουσικοὶ του τὸν σέβονται, ὅπως οἱ πιστοὶ σέβονται ἕναν ἀγαπημένον πάστορα. Ἦταν ἀκόμη πολὺ νέος, ὅταν ἔ-

λεγαν γι' αὐτὸν στὴ Βαρκελώνη: «Τὸ καφενεῖο τὸ μεταβάλλει σὲ αἰθουσα συναυλίας καὶ τὴν αἰθουσα συναυλίας σὲ ναό!»

Ἀντιμετωπίζοντας τὶς διάφορες προσβολὲς ποὺ δέχτηκε ἡ ἐλευθερίαν στὴν Εὐρώπην, ὁ Καζάλς πῆρε θεοὶ ἀλύγιστη, ὅσο κι' ἂν αὐτὸ τοῦ κόστους, μὲ τὸ μέρος τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν δικαιομάτων τοῦ ἀνθρώπου.

«Τὸ μόνο μου ὄπλο εἶναι τὸ βιολοντσέλλο μου, λέει. Δὲν εἶναι πολὺ καταστρεπτικὸ, ἀλλὰ καὶ τέτοιο ποὺ εἶναι χρησιμεύει στὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας.»

Ὅταν ὁ Χίτλερ πῆρε τὴν ἐξουσίαν καὶ ἄρχισε νὰ καταδιώκῃ τοὺς Ἑβραίους καὶ τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα, ἀρνήθηκε κάθε πρότασις ποὺ τοῦ ἔγινε ἀπὸ τὴ Γερμανία. Τὸ ἴδιο ἔκαμε κι' ὅταν ὁ Μουσσολίνι υἱοθέτησε τὴ χιτλερική πολιτικὴ τοῦ ἀντισημιτισμοῦ. Κι' ὅταν ὁ Φράνκος πῆρε τὴν ἐξουσίαν στὴν Ἰσπανίαν, ἄφησε τὴν πατρίδα του καὶ γιὰ καταφύγιον διάλεξε τὸ Πράντε. Ὁ διάσημος αὐτὸς μουσικὸς, ἐνδοξος σ' ὅλο τὸν κόσμον, ζῇ ἐκεῖ, τώρα καὶ 16 χρόνια, σὰν ἕνας ἄγιος τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων. Ἡ ἀπομόνωσίς του ὅμως αὐτὴ εἶναι γεμάτη δραστηριότητα. Ἐχει μαθητὰς ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, ἀλληλογραφεῖ μὲ μουσικοὺς καὶ συνθέτας, δέχεται πολλὰ ἐπισκέψεις, διαβάζει, ἀκούει καὶ σχολιάζει μὲ τοὺς μαθητὰς του καινούργιους δίσκους καὶ ραδιοφωνικὰς ἐκπομπὰς, συνθέτει καὶ μελετᾷ κάθε μέραν πιάνο καὶ βιολοντσέλλο.

Μιλᾷ ἀργὰ καὶ ἡρεμα χωρὶς νὰ ὑψώνῃ ποτὲ τὴ φωνή του, μ' ὅλο ποὺ εἶναι Ἰσπανός. Ἀκούει προσεκτικὰ καὶ σκέπτεται πολὺ πρὶν πῇ τὴ γνώμη του. Εἶναι ἀπλὸς καὶ φυσικὸς στὸν ὑπέρτατο

βαθμὸ καὶ γι' αὐτὸ νοιώθει τὴν ἴδια σιγουρίαν ὅταν παίξῃ ἐμπρὸς σὲ ἐστεμμένους καὶ ὅταν μιλήσῃ μὲ τοὺς χωριάτους γείτονές του. Ἀγαπάει πολὺ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς πηγαίνουν καὶ τὸν βρίσκουν ἐλεύθερα καὶ ἀπροειδοποίητα γιὰ νὰ ζητήσουν τὴ συμβουλὴν του γιὰ προβλήματα τῆς καθημερινῆς τους ζωῆς.

Εἶναι πάντα πρόθυμος νὰ δοθῇ ἀλογάριαστα σ' ὅσους τὸν ἔχουν πραγματικὰ ἀνάγκην, ἀλλὰ δὲν τυφλώνεται ἀπὸ τὴν καλωσύνην του, καὶ εἶναι δύσκολο, ὅπως λένε οἱ μαθητὲς του, νὰ τὸν γελάσῃ κανεὶς. Δὲν παραδέχεται καλωσύνη χωρὶς αὐτοκυριαρχία. Ἐδούλεψε τὴ Σουίτσα τοῦ Μπαχ γιὰ βιολοντσέλλο —ποὺ κανένας πρὶν ἀπ' αὐτὸν δὲν τόλμησε νὰ παίξῃ— δώδεκα ὀλόκληρα χρόνια, πρὶν ἀποφασίσῃ νὰ τὴν παίξῃ ἐμπρὸς στὸ κοινόν. Κάθε μεγάλο μουσικὸ ἔργο τὸ θῆλει μὲ ἐνθουσιασμό ὅτι θρῆκε μιὰ καινούργια *doigté* γιὰ ἕνα κομμάτι ποὺ μπορεῖ νὰ τὸ παίξῃ ἐδῶ καὶ πενήντα χρόνια.

«Νὰ εἶστε διαχυτικοί, συνιστᾷ, νὰ εἶστε γεμάτοι φαντασία. Ἡ μουσικὴ νὰ τρέχῃ καὶ νὰ χύνεται ἐλεύθερα σὰν τὰ λόγια σας. Ἀλλὰ νὰ θυμᾶστε ὅτι ἐλευθερία δὲν σημαίνει ἀσυνδοσία. Αὐτὴ ἡ πλάνη εἶναι πολὺ τῆς μόδας σήμερὰ. Ἐφαρμόζετε ταυτόχρονα τὸν αὐθορμητισμὸν καὶ τὴν αὐτοκυριαρχίαν. Νὰ τί πρέπει νὰ μάθετε!»

Αὐθορμητισμός γιὰ τὸν Καζάλς εἶναι ἡ ἐλεύθερη ἔκφρασις τῶν πρὸς λεπτῶν συγκινήσεών μας. «Ἐκεῖνο ποὺ ἔχει σημασίαν στὴ ζωὴ, λέει, εἶναι νὰ μὴ φοβόμαστε νὰ φανοῦμε ἀνθρώπινον. Ἄν κάτι τι εἶναι τόσο ὡραῖο ποὺ νὰ

θέλετε νά κλάψετε, μὴν ντραπή-
τε νά κλάψετε!»

Ὁ ἄλλοτε πρόεδρος τῆς Γαλ-
λικῆς δημοκρατίας, Βενσάν Ὁ-
ριόλ, εἶπε κάποτε: «Τὸ καλοκαί-
ρι θὰ πάω στὸ Πράντε νά χειρο-

κροτήσω τὸν Πάμπλο Καζάλς καὶ
στὸ πρόσωπό του νά χαιρετήσω
μαζὶ μὲ ὄλους τοὺς θαυμαστάς
του, τὴν Τέχνη καὶ τὸν Ἄνθρωπο
σ' ὅλη τὴν πληρότητα τοῦ μεγα-
λείου των.»

ΖΩΗ ΦΡΑΝΤΖΗ

Κάποτε ὁ Κάλμαν πῆγε στὴν πατρικὴ του πόλι, Σήφολκ. Ἡ ὀρχήστρα
τῶν πυροσβεστῶν τὸν ὑπεδέχθη στὸν σταθμό, παίζοντας μία ἐπιλογή
ἀπὸ τὴν «Κοντέσσα Μαρίτσα».

Ἡ ἐκτέλεσις δὲν ἦταν καὶ σπουδαία, ὅμως ὁ συνθέτης, πολὺ συγκινημέ-
νος, ἐξεδήλωσε τὸν ἐνθουσιασμό του μὲ λόγια ἐπαινετικά.

—᾽Ω! εἶπε ὁ διευθυντὴς τῆς μικρῆς ὀρχήστρας, μὲ χαρὰ μας τὸ κάναμε αὐ-
τό, παρ' ὅλο ποὺ δὲν ἦταν καὶ τόσο εὐκόλο. Ξέρετε: τὸ νὰ συνθέσης, αὐτὸ
τὸ κάνει ὁ καθένας. Τὸ νὰ παίξης ὅμως, αὐτὸς εἶναι ὁ μπελάς.

Constellation

Πολὺ στενοχωρημένη, ἡ νέα κοπέλλα γυρνᾷ στὸ σπίτι της:

—Ὁ γιατρὸς μοῦ ἀπαγόρευσε νὰ τραγουδῶ!

—Ἐ λοιπόν, λέει ὁ πατέρας, πῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ γελασθῇ! Κι' ἐγὼ ποὺ
δὲν εἶχα καμμιά ἐμπιστοσύνη σ' αὐτὸν τὸν γιατρό!

Tatler

Ὅταν ὁ Φρανσουὰ Περιὲ ἀναγκάστηκε νὰ ἀδυνατίσῃ γιὰ νὰ κρατήσῃ ἕ-
να ρόλο πολὺ νέου ἐπῆγαινε συχνὰ στὸ χαμάμ γιὰ ἀτμόλουτρα καὶ
μασάζ. Τὴν τετάρτη ἡμέρα, ὁ μασέρ, ἀφοῦ τελείωσε τὸ μασάζ, τοῦ ἔδωσε
δύο - τρία θορυβώδη κτυπήματα στὸ πλέον παχουλὸ μέρος τοῦ σώματός
του. Ὁ Περιὲ, λίγο ἐκπληκτος, γύρισε ζωηρὰ καὶ ρώτησε:

—Καὶ αὐτό, θὰ μὲ κάνῃ νὰ ἀδυνατίσω;

—Ὁχι, ἀπάντησε ὁ μασέρ· ἀλλὰ τὸ κουδοῦνι μας δὲν κτυπᾷ καὶ αὐτὸ ἦ-
ταν τὸ σῆμα γιὰ νὰ εἰδοποιήσω τὸν συνάδελφό μου ὅτι μπορεῖ νὰ φέρῃ
τὸν ἐπόμενο.

Pourquoi Pas?

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΕΧΑΣΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ

ΤΟΥ
Α. ΜΠΛΑΚΠΟΥΛ

ΤΟ ΝΕΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ 1Η> "ΕΚΛΟΓΗΣ",

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΕΧΑΣΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ

Α. ΜΠΛΑΚΠΟΥΛΑ

1ον

Ο ΒΙΚΤΩΡ ΤΖΩΝΣ

Καθισμένος σ' ένα μεγάλο ντινάνι του χώλ, στο ξενοδοχείο «Σαβόυ» του Λονδίνου, ο Βίκτωρ Τζώνς έκλαιγε τη μοίρα του. Ή κατ'αστας ήταν πραγματικά σοβαρή. Είχε χάσει την πρώτη μάχη που έδινε με τον φοβερό και ανίκητο αυτόν αντίπαλο που λέγεται Ζωή!

Παρ' όλο που ο Τζώνς έρχόταν από τη Φιλαδέλφεια, δεν είχε στους τρόπους του τίποτα το αμερικανικό, ούτε και ο τόνος της όμιλίας του έμοιαζε ξενικός. Γεννήθηκε στην Αυστραλία και πρωτοβγήκε στη ζωή σαν τραπεζιτικός υπάλληλος στη Μελβούρνη. Όταν αποφάσισε να κάνει δική του δουλειά, χρεωκόπησε! Από τότε πιά έγινε παιχνιδάκι της τύχης του. Ή τελευταία όμως άποτυχία του ήταν ή καταστρεπτικότερη. Τα πράγματα έγιναν ως εξής:

Στη Φιλαδέλφεια ο Βίκτωρ συναντήθηκε με κάποιον μισοεβραίο επιχειρηματία, τον 'Ααρών Στρίγκερ, και μαζί καταστρώσανε ένα μεγαλοφυές σχέδιο. Θα προμήθευαν στην 'Αγγλική Κυβέρνηση σιδηροδρομικό ύλικό: Σιδηροδρόμους, σφηνές και τραβέρσες. Πήραν μέρος σε μία δημοπρασία που προκηρύχθηκε και έπειδή ή δουλειά τραβούσε σε μάκρος, ο Τζώνς μπήκε στο πρώτο βασπόρι που έφευγε για το Λονδίνο, με έξοδα βέβαια του Στρίγκερ, για να πετύχη τη σύντομη κατακύρωση της δουλειάς. Αν έπαιρναν την παραγα-

γελία, ή «Εταιρία Στρίγκερ» (όπως την ώνόμαζε με φανταχτερό τίτλο ο Τζώνς) δεν θα κοπίαζε να βρή ούτε μία σφήνα. Θα μεταβιβάσανε την παραγγελία στην Λώρενσον της Φιλαδέλφειας και αυτοί θα παίρνανε την προμήθεια! Την τελευταία όμως στιγμή ή δουλειά κατακυρώθηκε στην εταιρία Χάρτμαν του Πίτσμπουργκ και ή εταιρία Στρίγκερ παραμερίστηκε. Βέβαια όλη ή δουλειά ήταν μία τεράστια μπλόφα, αλλά σ' αυτήν ακριβώς την μπλόφα είχε στηρίξει ο Τζώνς όλο τή μέλλον του. Δεν ήταν δηλαδή πιά μία συνηθισμένη άποτυχία, αλλά μία ολοκληρωτική καταστροφή. Από την περιπέτεια αυτή έβγαινε έντελώς κατεστραμμένος.

Τού έμεναν όλα όλα δέκα λίρες και χρωστούσε το λογαριασμό του ξενοδοχείου. Λογάριαζε ότι ή υπόθεση θα τελείωνε σε μία έβδομάδα και σε περίπτωση άποτυχίας, θα έπαιρνε ένα εισιτήριο τρίτης θέσεως και θα γύριζε στη Φιλαδέλφεια. Φαίνεται όμως ότι οι δημόσιες υπηρεσίες της 'Αγγλίας είχαν αναμνηστήσει έναντιόν του γιατί ή αναμνηστή κράτησε τρείς εβδομάδες.

Την παραμονή είχε τηλεγραφήσει στον Στρίγκερ: «'Αποστείλατε χρήματα», αλλά ο συνεταίρος του απάντησε: «Περιμένω έκβασιν υποθέσεως» και για έπιταγή ούτε λέξι. Όλη ή τσιγγουνιά του Στρίγκερ ήταν μέσα σ' αυτό το τηλεγράφημα.

Ο Τζώνς τὰ σκεπτόταν όλ' αυτά κυττάζοντας άφηρημένα τους πελάτες του «Σαβόυ», 'Αμερικανούς και περισσότερο 'Αγγλους, που μπαίνονόβαιναν στο χώλ.

Ο Βίκτωρ Τζώνς ήταν μόλις είκοσιτεσσάρων ετών, αλλά φαινόταν τριάντα. Άδύνατος, σοβαρός με κοκκαλιάρικο πρόσωπο, θα τον έπαιρνε κανείς για νεαρό πάστορα ή καλλιτέχνη ή πειναλέο! Καί έπειδή τὰ δύο πρώτα δεν συμβιβάζονταν με την πένθιμη όμη του, χωρίς δυσκολία κατέληγε κανείς στο τρίτο συμπέρασμα.

Παρήγγειλε ένα ούϊσκι για να τον βοηθήση να μελετήσει καλύτερα την άπελπιστική του θέση, αλλά ή στιγμή που πλησίαζε το ποτήρι στα χίλη του, πρόσεξε ξαφνικά ένα καλοντυμένο άτομο. Ήταν ένας άνθρωπος τής ηλικίας του και με τή ίδια άνάστημα. Προχωρούσε από τή χώλ προς τή μπάρ του ξενοδοχείου.

Τό πρόσωπο του άγνωστου εκείνου τού ήταν τόσο γνώριμο, ώστε έκανε μία αυθόρμητη κίνησι να βγά-

λη τή καπέλλο του και να τόν χαίρει. Ο άγνωστος έμοιαζε να δοκιμάζει την ίδια έκπληξι, αλλά κοιτούσάθηκε, όπως και ο Τζώνς. Ή σκηνή δεν βάστηξε ούτε ένα δευτερόλεπτο. Ο Τζώνς τόν είδε να χάνεται πίσω από τις γλάστρες που στόλιζαν την είσοδο του ξενοδοχείου και θυβίστηκε πάλι στους στοχασμούς του. Τώρα τόν βασάνιζε μία έπίμονη σκέψι. Πού είχε ξαναδ ή άγνωστο αυτόν; Σηκώθηκε και θυμάτιζε νευρικά στο χώλ. Τό ούϊσκι τού είχε κάνει καλό. Σκέφθηκε ότι ένα τσέρρι δεν θα τόν έβλαπτε και τράβηξε κατ' ευθείαν προς τή μπάρ.

Όταν κάθισε μπροστά στο μπάρ και γύρισε τή πρόσωπό του, βρέθηκε άπέναντι από τόν άνθρωπο που τόσο καλά γνώριζε τή πρόσωπό του, αλλά δεν μπορούσε να θυμηθή τή όνομά του. Στο τέλος δεν κρατήθηκε.

— Συγγνώμη, τού είπε Είμαι βέβαιος πώς κάπου σάς έχω συναντήσει, αλλά μού είναι άδύνατο να θυμηθώ που και πώς.

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ

Ο άγνωστος μάζεψε τὰ ρέστα από τή νόμισμα που είχε δώσει για να πληρώση τή ποτό του και χαμογέλασε.

—Ναί, τού είπε, με έχετε δη κάπου... κάποτε. Με συναντούσατε συχνά μάλιστα... Δεν ξέρετε λοιπόν πού; Σοβαρά τή λέτε;

—Σας διαβεβαίω είλικρινά. άπάντησε ο Τζώνς. Είσαθε 'Αμερικάνος;

—Όχι 'Αγγλος! Πολύ περίεργο, πολύ περίεργο! Όστε δεν με αναγνωρίζετε; 'Ας κουβεντιάσωμε λιγάκι τότε! 'Ισως με τή πέρασμα τής όρας με θυμηθήτε.

Κάθισαν σ' ένα τραπεζάκι. αλλά ο Τζώνς πρόσεξε ότι ο μπάρμαν και τή γκαρσόνι τούς κιττούσαν έπιμονα και τούς δυο και γελοούσαν. Ο Βίκτωρ Τζώνς αισθάνθηκε να βράζει μέσα του. Παρ' όλα αυτά δεν έδειξε τίποτε. Μιλούσε όμως πολύ για τες περιπέτειές του... 'Α-

νέφερε ότι έπρεπε θυμά της 'Αγγλικής Κυβερνήσεως που έδειξε ότι ήταν άνικανη να διακρίνη τή άτσάλι από τόν τενεκέ και ότι ή εταιρία Στρίγκερ ήταν καταδικασμένη να χρεωκοπήσει.

Όταν ο Τζώνς τελείωσε τή κομπολόι των βασάνων του, ο άγνωστος τόν πήρε από τή μπράτσα και ανέβηκαν μαζί στο χώλ.

—Ελάτε μαζί μου! τού είπε. Έχω να σας πω κάτι. 'Ανέβηκαν μαζί τή σκάλα και ο Βίκτωρ ένοιωθε ένα παράξενο συναίσθημα που τού σκότιζε τή μυαλό. Δεν ήταν συνηθισμένος στο πιότο και τή λίγο που ήπιε τόν ζάλισε. Λησμονήσε τὰ πάντα. Καί τόν Στρίγκερ και τήν βρετανική κυβέρνησι και τὰ συμβόλαια και τούς λογαριασμούς του ξενοδοχείου και τή ταξίδι στα έγκατα τού άμπαριού για τήν 'Αμερική... Τό στήθος του είχε πλημυρίσει από ένα διαβόλεμένο κέφι

καί οί ἐλπίδες καί τὸ θάρρος του εἶχαν ξαναγεννηθῇ.
Κάθισαν σὲ δυὸ ἀναπαυτικὲς πολυθρόνες καὶ ὁ ἄγνωστος σκύβοντας πρὸς τ' αὐτὶ τοῦ Τζῶνς ψιθύρισε:

—Νὰ τί ἔχω νὰ σὰς πῶ. Σὰς εἶδα ἐδῶ καὶ λίγες ἡμέρες καὶ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ σὰς ἀνεγνώρισα. Γιατὶ σὰς ἤξερα... Δὲν μπορούσα ὅμως νὰ κατατοπισθῶ ἀμέσως... Ἔνας καθρέφτης τοῦ ξενοδοχείου μου ἔδωσε τὸ κλειδί τοῦ μυστηρίου. Σὰς γνῶριζα γιατί εἴσατε τὸ καθρέφτισμα τῆς μορφῆς μου!

Ἄ Τζῶνς ἔμεινε κατάπληκτος. Δὲν καταλάβαινε τίποτε καὶ γι' αὐτὸ ρώτησε τὸν ἄγνωστο συνομιλητὴ του τί ἐννοοῦσε μὲ τὴ φράσι τοῦ αὐτοῦ.

—Δὲν θὰ κοπιάσετε πολὺ νὰ καταλάβετε ἂν κυττάξετε μέσα σ' αὐτὸ τὸν καθρέφτη. Κυττάξτε!

Ἄ Τζῶνς κύτταξε. Ὁ καθρέφτης τοῦ ἔστειλε πίσω τὴν εἰκόνα τοῦ

ἀγνώστου. Ὁ ἄγνωστος ἦταν ὁ ἴδιος ὁ ἑαυτός του! Καὶ ὁ ἑαυτός του ὁ ἴδιος ὁ ἄγνωστος! Οἱ δυὸ αὐτοὶ ἄνθρωποι δηλαδὴ ἦσαν ἴδιοι καὶ ἀπαράλλαχτοι. Πάνομοιότυποι. Ὁ ἕνας σωσίας τοῦ ἀλλοῦ.

—Ποῦ νὰ πάρῃ ὁ διάβολος! φώναξε ὁ Τζῶνς. Αὐτὸ εἶναι καταπληκτικό!

—Δὲν εἶναι ἀληθινὰ πρωτοφανές; Τόση ὁμοιότης; Δὲν ξέρω ἂν ἐγὼ πρέπη νὰ ζητήσω συγγνώμην ἀπὸ σὰς γιὰ τὴν ὁμοιότητα αὐτὴν ἢ ἐσεῖς ἀπὸ μένα. Μὲ ρωτήσατε πρὶν ἀπὸ λίγο πῶς με λένε; Τὸ ὄνομά μου εἶναι Ρόσεστερ.

Ἡ σύμπτωσης αὐτὴ στὴν ἀρχὴ φάνηκε ἀρκετὰ ἀστεία στὸν Τζῶνς, ἴσως γιατί δὲν ἤξερε τὰ ἐπακόλουθα.

—Πρέπει νὰ γιορτάσουμε τὸ εὐτυχὲς γεγονός! εἶπε. Φώναξε τὸ γκαρσόνι τοῦ μπάρ καὶ τοῦ ἔδωσε ὁδηγίες γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἐννοοῦσε νὰ πανηγυρίσουν τὴ συνάντησι ἐκείνη.

ΤΟ ΓΕΥΜΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΑ ΤΟΥ

Ο πανηγυρισμὸς ἄρχισε, ὅπως τὸν εἶχε ὀρίσει ὁ Τζῶνς στὸ γκαρσόνι, μὲ τὸ ἀνοιγμα μιᾶς μπουκάλας παλιὸ κρασί. Ὁ ἄγνωστος ἦταν πολὺ περισσότερο συγκαταληκτικὸς καὶ κυρίως ὁ Τζῶνς ἦταν ἐκεῖνος ποῦ ἔπινε διαρκῶς κρασί γιὰ νὰ «γιορτάσουν».

Παρ' ὅλο ποῦ ὁ Ρόσεστερ δὲν ἔπινε, ἐν τούτοις δὲν ἤθελε νὰ ὑστερήσῃ ἀπέναντι στὸ φίλο του.

Πότε-πότε ὅμως, ὅπως ἕνα καράβι χωρὶς τιμονιέρη, ποῦ ξελασκάρεται καὶ χάνει τὴν πορεία του, ἔπεφε σὲ κάτι ἀφηρημάδες ποῦ ἕνας προσεκτικὸς παρατηρητὴς θὰ τὶς χαρακτήριζε πνευματικὲς διαλείψεις.

Ἄ Τζῶνς ὅμως στὴν κατάστασι ποῦ βρισκόταν δὲν καταλάβαινε τίποτε. Μιλοῦσε γιὰ ὅλα, ἀλλὰ διαρκῶς ξαναγύριζε στὴν ἴδια ἐρώτησι.

—Πῶς εἶπατε πῶς σὰς λένε; Ρόσεστερ; Μὰ εἶναι καταπληκτικό!

Ὅταν τελείωσε τὸ μπουκάλι, βγήκε μὲ τὸ φίλο ποῦ ἔξω καὶ χωρὶς

νὰ τὸ ξέρη καὶ ὁ ἴδιος πῶς, βρέθηκε καθισμένος στὸ σεπάρὲ κάποιου γαλλικοῦ ρεστωράν στὴ συνοικία τοῦ Σόχο.

Ἀργότερα μερικὰ ἐπεισόδια ἀπὸ τὸ γεῦμα ἐκεῖνο τοῦ ξανάρχονταν στὴ μνήμη. Θυμόταν π.χ. ὅτι τοὺς σέρβιραν κοτόπουλο, σαλάτα, ὀμελέτα καὶ ρούμι. Ὅτι τὸ κοτόπουλο τοὺς ἔκανε νὰ ξελιγωθοῦν στὰ γέλοια, ἴσως γιατί τοὺς ἔκαψε τὴ γλώσσα, ὅτι ὁ Ρόσεστερ ἔκανε μερικὰ ἀστεία ποῦ κατέληξαν στὸ σπῆσιμο τῶν πιάτων. Ἀκόμη καὶ κάτι ἄλλο. Θυμόταν ἕνα θαυμάσιο μέρος ποῦ ἴσως νὰ ἦταν ἡ Λέστερ Στρήτ καὶ ἕνα ἄλλο ἐπίσης θαυμάσιο μέρος ποῦ χωρὶς ἄλλο ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ Λέστερ Σκουαίρ. Ὑστερα ἕναν καυγᾶ μὲ ἕναν ξένο, χωρὶς ὅμως ὁ Τζῶνς νὰ θυμάται τὴν ἀφορμὴ τοῦ καυγᾶ, ἔπειτα ἕνα ταξὶ μέσα στὸ ὁποῖο βρέθηκε καὶ τὸν Ρόσε-

στερ στὸ πεζοδρόμιο νὰ δίνη ὁδηγίες στὸν σωφὲρ γιὰ τὴ διεύθυνσι τοῦ σπιτιοῦ ὅπου θὰ τὸν μετέφερε. Ἐπίσης ἕνα μεγάλο χῶλ γεμάτο ἡ-

λεκτρικὰ φῶτα, σκαλιὰ ποῦ τὰ ἀνέβαινε μὲ δυσκολία καὶ ἀνθρώπους ποῦ τὸν βαστοῦσαν.

Ὑστερα τίποτε ἄλλο!

ΤΟ ΞΥΠΝΗΜΑ

Ὁ Τζῶνς ξύπνησε πολὺ κακόκεφος καὶ ἀναρωτιόταν τί ὥρα νὰ ἦταν. Ὅλο τὸ δωμάτιο ἦταν βυθισμένο στὸ σκοτάδι, ἀλλὰ τὸ μυαλό του δούλευε καλὰ. Θυμόταν τὰ χθεσινοβραδυνὰ καὶ ἡ ψυχὴ του γέμιζε ντροπὴ καὶ τῦψεις γιὰ τὶς περὶπέτειες ποῦ εἶχε παρασυρθεῖ μὲ τὸ φίλο του. Καὶ τί σούσουρο θὰ εἶχε γίνει στὸ «Σαβού» ὅταν τὸν ἀνέβαζαν στὶς σκάλες, στὸ χάλι ποῦ βρισκόταν. Κυρίως ὅμως τί εἶχαν γίνει τὰ λεπτά του, τὰ λίγα ἐκεῖνα λεπτά ποῦ εἶχε καὶ ποῦ ἀποτελοῦσαν τὴ μοναδική του ἐλπίδα. Σίγουρα θὰ τὰ εἶχε ξοδέψει ὅλα στὸ γλέντι.

Σιγὰ-σιγὰ θυμόταν ὅλα τὰ περιστατικὰ τῆς χθεσινῆς βραδιάς καὶ δὲν τολμοῦσε νὰ σηκωθῇ. Σκεπτόταν πῶς θὰ τὰ βόλευε στὸ Λονδίνο ὅπου δὲν ἤξερε κανένα καὶ πῶς θὰ πλήρωνε τὸ ξενοδοχεῖο. Ἡ ἀνάμνησις ὅμως τοῦ Ρόσεστερ τὸν κινήσκει διαρκῶς. Ποιὸς ξέρει τί θὰ ἔκανε ἀκόμη ἐκεῖνος ὅταν τὸν ἄφησε. Στὴν κατάστασι ποῦ βρισκόταν ὁ ἄγνωστος σύντροφος τῆς περασμένης νύχτας, ἦταν ἱκανὸς γιὰ ὅλα.

Ξαφνικὰ ὁ Τζῶνς ἀνατρίχισε. Ἀκουσε ἕνα ρολοῖ πολὺ κοντὰ στὸ κρεβάτι του νὰ χτυπᾷ ἐννεά! Κρύως ἰδρὼς περιέλουσε τὸ μέτωπο του. Δὲν βρισκόταν λοιπὸν στὸ «Σαβού»; Στὸ δωμάτιό του στὸ «Σαβού» δὲν ὑπῆρχε ρολοῖ!

Ἐνῶ ἀντηχοῦσε καὶ ὁ ἑνατός χτύπος τοῦ ρολογιοῦ, ὁ Τζῶνς ἀκουσε μιὰ φωνὴ ποῦ τοῦ φάνηκε πῶς ἐρχόταν ἀπὸ τὸν διάδρομο. Ἡ φωνὴ αὐτὴ ἔλεγε:

«Τοῦ πήραν ὅλα του τὰ λεπτά καὶ τὸν ἔστειλαν ἐδῶ μὲ τὰ ρούχα ἐνὸς ξένου ἀνθρώπου»!

Ὅποτε λοιπὸν τὸν ἔπαιρναν γιὰ τὸν Ρόσεστερ!...

Κατόπιν ἀκούστηκε ὁ θόρυβος μιᾶς πόρτας ποῦ ἀνοίγε.

Πνιγμένα βήματα στὸ χαλὶ τῆς κάμαράς του καὶ ὁ κρότος ποῦ κάνουν οἱ ξύλινοι χαλκάδες ὅταν ἀνοίγουν οἱ βαρεῖες κουρτίνες. Τὸ φῶς τῆς ἡμέρας χύθηκε σ' ἕνα δωμάτιο ποῦ ὁ Τζῶνς δὲν εἶχε ξαναδῇ ποτὲ ἄλλοτε. Ἐνα δωμάτιο ἐπιπλωμένο σὲ στυλ Τζαίμς Ιου, λίγο αὐστηρό, ἀλλὰ ποῦ καὶ τὰ μικρότερα ἐπιπλάκια του ἦταν καλοβαλμένα, μὲ πολὺ γούστο. Αὐτὸς ποῦ ἀνοίξε τις κουρτίνες θὰ ἦταν κατὰ πάσαν πιθανότητα ὁ ἀρχικαμαριέρης τοῦ ἀγνώστου μεγάρου ὅπου τόσο μυστηριωδῶς βρισκόταν, χωρὶς νὰ ξέρη πῶς καὶ γιατί.

Φοροῦσε μαῦρο κοστούμι. Τὸ παράστημά του, τὸ ὕψος του, οἱ σωματικές του διαστάσεις, ὅλοι τέλος πάντων οἱ τρόποι του, τοῦ ἔδιναν σοβαρότητα ἀρχιεπισκόπου...

Μολταυτὰ, ἡ θεὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ γέμιζε τὴν ψυχὴ τοῦ Τζῶνς μ' ἕνα ἀνεξήγητο φόβο. Μὲ τὰ μάτια μισόκλειστα, ψευτοροχαλίζοντας σὰν κοιμισμένος, παρακολουθοῦσε ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ματόκλαδά του καὶ τὴν παρὰμικρότερη κίνησι τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ. Τὸν εἶδε, μὲ σφιγμένα τὰ χεῖλη, ν' ἀνοίγῃ τὰ στόγια καὶ τοῦ ἄλλου παραθύρου. Ἐπειτα διέσχισε μὲ μεγαλοπρέπεια τὸ δωμάτιο καὶ βγήκε. Ὁ Τζῶνς τὸν ἀκούγε ὕστερα νὰ κουβεντιάξῃ μὲ χαμηλὴ φωνὴ μὲ κάποιο ἀόρατο πρόσωπο.

Δὲν θὰ πῆγε πολὺ μακριὰ, γιατί γύρισε σχεδὸν ἀμέσως φορτωμένος μ' ἕνα δίσκο καὶ ἕνα πολυτελέστατο σερβίτσι τοῦ τσαγιού.

Ἄφησε τὸ δίσκο στὸ κομοδίνο, ἀπομακρύνθηκε καὶ ἡ πόρτα ἐκλείσε πάλι πίσω του.

Ὁ Τζῶνς ἀνασκήθηκε τότε καὶ ἔρριξε μιὰ ματιὰ γύρω του. Ἡ πρῶ-

τη του σκέψι ήταν γιὰ τὰ ρούχα του. Πού νὰ ἦταν τὰ ρούχα του ἄραγε;

Εἶχαν ἐξαφανισθῇ. 'Ο Τζῶνς εἶχε τὴ συνήθεια νὰ κρεμάη τὸ παντελόνι του στὴν ἄκρῃ τοῦ κρεβάτιου καὶ τὰ ὑπόλοιπα ρούχα του ἐπάνω σὲ μιὰ καρέκλα. Δὲν ἔδλεπε ὅμως οὔτε παντελόνι, οὔτε σακκάκι. "Ο-λα εἶχαν κάνει φτερά...

"Εκανε τότε μιὰν ἄλλῃ ἀνακάλυψι. Εἶχε κοιμηθῇ μὲ κάτι θαυμάσιες μεταξωτὲς πυτζάμες πού στὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἄλλαζαν ἀποχρώσεις.

"Ἦταν ὀλοφάνερο. Βρισκόταν στὸ σπίτι τοῦ Ρόσεστερ.

'Ο ἴδιος ὁ Ρόσεστερ τὸν εἶχε στείλει στὸ σπίτι του. Ἐκεῖνος ὁ τελετουργικὸς τύπος πού ἔμοιαζε μὲ ἀρχιεπίσκοπο θὰ ἦταν ἀσφαλῶς ὁ καμαριέρης τοῦ ἀγνωστοῦ φίλου του, σκεπτόταν, καὶ χωρὶς νὰ προχωρῇ περισσότερο στὸ μυστήριον αὐτό, εὑρίσκε ὅτι ὁ φίλος του Ρόσεστερ εἶχε γίνει ξαφνικὰ ὁ καλὸς του ἄγγελος.

'Ο Τζῶνς παίρνοντας λιγάκι θάρρος ἐτοιμαζόταν νὰ βάλῃ στὸ φλυτζάνι του λίγο ἀπὸ τὸ τσάι πού ἄχνιζε, ὅταν τὰ λόγια πού ἄκουσε μπερδεμένα πρὶν ἀπὸ λίγα λεπτὰ ξανάρθαν στὴ μνήμη του.

«Τοῦ ἐπῆραν ὅλα του τὰ χρήματα καὶ τὸν ἔστειλαν ἐδῶ μὲ τὰ ρούχα ἐνὸς ἄλλου».

Μὲ τὰ ρούχα ἐνὸς ἄλλου; Τί ἐσήμαινε αὐτό;

"Ἐχυσε τὸ τσάι πού ἄχνιζε μέσα στὸ φλυτζάνι. Δὲν ἄγγιξε ὅμως ὁ Τζῶνς τίποτα ἀπὸ τὸ πλούσιον αὐτὸ πρῶνόν, γιὰ τὸ μυαλό του, διαρκῶς ἀπασχολημένο, ἐπαναλάμβανε «Τί ἀπέγιναν τὰ χρήματά του; ποιὸν ἔστειλαν μὲ τὰ ρούχα ἐνὸς ἄλλου;»

Τὰ λόγια αὐτὰ ἄραγε ἦταν γι' αὐτὸν ἢ γιὰ τὸν Ρόσεστερ; "Αν ὁ Ρόσεστερ εἶχε ληστευθῇ θὰ εὑρίσκε ἄραγε αὐτὸς τὸν μπελά του;

"Ἡ στενοχώρια πού τοῦ προξενούσαν τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ τὸν ἔκανε νὰ πεταχθῇ ἔξω ἀπὸ τὸ κρεβάτι του. Πλησίασε ἕνα ἀπὸ τὰ παράθυρα καὶ κύτταξε ἔξω ἀνήσυχος. "Αφισε πάλι τὸ παράθυρο πού ἔλλεπε σ' ἕνα θαυμάσιον πάρκο καὶ

ἄρχισε νὰ περπατᾷ ἀπάνω κάτω στὸ δωμάτιο. Τελικὰ, ἄνοιξε τὴν πόρτα ἀπὸ τὴν ὁποία εἶχε ἐμφανισθῇ ὁ καμαριέρης.

Εἶδε ἕνα μακρὺ διάδρομο στρωμένο μὲ παχύτατο χαλί, σιωπηλὸ σὰν ἐκκλησίαν, μὲ πυκνὲς κορινθίνες συγκρατημένες στὴ μέση ἀπὸ χρυσοῦς μεταξωτὲς κορδέλλες καὶ βαρεῖς ἀσημένιους γάντζους πού τοὺς ὑπολόγιζε ὅτι στοίχιζαν τοὐλάχιστον χίλια δολλάρια ὁ καθένας. 'Ο Τζῶνς νόμιζε ὅτι ζοῦσε καμμιὰ ἀπὸ τὶς χίλιες καὶ μιὰ νύχτες πού εἶχε διαβάσει ὅταν ἦταν μικρὸ παιδί.

Καὶ ἡ ἐπιθυμία του νὰ ξαναβρῇ τὰ ρούχα του γινόταν ἀκόμη πιὸ ἐπιτακτικὴ μέσα του.

Ξανάγυρισε στὸ δωμάτιο. "Ενοιώθε νὰ τὸν κυριεύῃ μεγάλος θυμὸς, ἢ καλύτερα ἡ νευρικότης ἐνὸς ἀνθρώπου πού καταλαβαίνει τὸν ἑαυτὸ του αἰχμάλωτο σὲ μιὰ ἀμφίβολῃ κατάστασι.

Κοντὰ στὴν θερμάστρα διέκρινε ἕνα ἠλεκτρικὸ κουμπὶ καὶ τὸ πίεσε δυὸ φορές, δυνατώτερα ἀπ' ὅσο ἔπρεπε. "Υστερα ἄνοιξε τὴ δευτέρη πόρτα τοῦ δωματίου του. "Ἦδηγούσε στὸ μπάνιο, φτιαγμένο σὲ στυλ Γιομπτίας. Σύνεργα μαυικιοῦρ, ξυράφια, ψαλίδια, σφουγγάρια, μεγάλες καὶ χοντρές πετσέτες, πούδρες, κρέμες, μποτιλιάκια μὲ χρωματιστὰ ὑγρά κλπ.

Καθὼς κυττούσε ἕνα ἀπὸ τὰ ἐργαλεῖα αὐτά, ὁ Τζῶνς ἄκουσε ξαφνικὰ θόρυβο στὸ δωμάτιο. Σταμάτησε ἀπότομα σὰν γάτα στὸ φαί της. Σκέφθηκε ὅτι θὰ ἦταν ὁ ὑπρέτης πού εἶχε καλέσει πρὶν. Γιὰ μιὰ στιγμή τοῦ ἤρθε νὰ τὰ ἐξομολογήθῃ ὅλα γιὰ νὰ τελειώσῃ μιὰ καὶ καλὴ μὲ ὅλη αὐτὴ τὴν ἱστορίαν. "Αλλὰ τὸ κουράγιον τοῦ ἔμοιαζε μὲ τὸ κουράγιον ἐνὸς ἀνθρώπου πού φτάνει ὡς τὸν προθάλαμον τοῦ ὀδοντογιατροῦ καὶ κατόπιν σηκώνεται καὶ φεύγει.

Ξαφνικὰ στὴν αἴθουσα τοῦ μπάνιου ἐμφανίστηκε ἕνας νέος γλωμὸς μὲ γοργοκίνητα μάτια. Φοροῦσε γιλέκο μὲ μανίκια καὶ κρατοῦσε στὸ ἄριστερό του μπράτσο, διπλωμένον, ἕνα πουκάμισο, ἕνα γιλέκο καὶ μεταξωτὰ ἐσώρουχα, ἐτοιμὸς ν' ἀφί-

ση στὸ πάτωμα ἕνα ζευγάρι παπούτσια. Μιὰ θαυμάσια ρόμπα πού εἶχε φέρεῖ πρὶν ὁ καμαριέρης ἦταν ἀπλωμένη στὸ κρεβάτι.

Τὴ στιγμή πού ὁ Τζῶνς ἄνοιγε τὸ στόμα του γιὰ νὰ μιλήσῃ ἢ θέλῃς τοῦ τὸν ἐγκατέλειπε Δὲν τοῦ ἔμεινε παρά ὅση χρειάζοταν γιὰ νὰ πῇ στὸν ὑπρέτη.

—Θὰ μπορούσατε... Θὰ μπορούσα νὰ εἶχα τὰ ρούχα μου;

—Θὰ τὴ ζητήσω, κύριε κόμη!

Κύριε Κόμη; Αὐτὸς ὁ ὑπρέτης τὸν κοροϊδεύε. "Ἦταν ἔτοιμος νὰ θυμώσῃ, ἀλλὰ σκέφθηκε ἀμέσως ὅτι ὁ φίλος του Ρόσεστερ ἤθελε νὰ τοῦ παίξῃ κανένα ἀστεῖο παιγνίδι.

"Ἐ λοιπὸν καὶ αὐτὸς θὰ ἀπαντοῦσε ὅσο μπορούσε καλῶτερα. Θὰ ἔδειχνε στὸν Ρόσεστερ πὼς οἱ φάρσες ξεσποῦν κάποτε στὴ ράχη τοῦ φαρσέρ.

Καὶ ὁ Τζῶνς φέρθηκε σὰν πραγματικὸς κόμης. Μπήκε θαρρετὰ στὸ μπάνιο καὶ μὲ τὴ ζεστασιά τοῦ νεροῦ ἄρχισε νὰ βλέπῃ τὰ πράγματα καθαρώτερα.

"Αν ὅλα αὐτὰ ἦταν μιὰ φάρσα πού σοφίστηκε ὁ Ρόσεστερ —ὅπως ἦταν καὶ πιθανώτερον— τί θὰ μπορούσε νὰ κρύβῃ; Μιὰ φάρσα δὲν ἔχει καμμιὰ σημασίαν ὅταν δὲν ἔχει κάποιο σκοπὸ, κάποιο νόημα.

Μήπως ὁ Ρόσεστερ εἶχε καμμιὰ ὀπισθοβουλία; "Ἡ μήπως ἡ καταπληκτικὴ ὁμοιότητά τους τοῦ ἔφερε στὸ μυαλὸ τὴν ἰδέαν ν' ἀστειευσθῇ;

"Ἐξ ἄλλου ἡ γενικὴ ἐντύπωσις πού εἶχε γιὰ τὸν Ρόσεστερ ἦταν ὅτι ὁ κόμης δὲν πολυσκοτιζόταν γιὰ τὴν ἀτομικὴ του ἀξιοπρέπεια. Τὶς τελευταῖες ὥρες τῆς χθεσινῆς τους περιπετείας, φαινόταν ἔτοιμος γιὰ κάθε εἶδους τρέλλα.

"Αν ὅμως ὅλα αὐτὰ ἦταν κάποιο ἀστεῖο τοῦ κυρίου τους, οἱ ὑπρέτες φαίνονταν νὰ μὴν ἔχουν ἰδέαν.

"Ἐμεναν μὲ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ὁ Τζῶνς ἦταν ὁ Ρόσεστερ, ὁ Ρόσεστερ μεθυμένος καὶ γδυμένος ἀπὸ τὰ λεπτά του καὶ ἀπὸ τὰ ἴδια του τὰ ρούχα ἀκόμη.

"Ὅταν ὁ Ρόσεστερ θὰ γύριζε λιγάκι ἀργότερα, κατὰ τὸ μεσημέρι θὰ παίζοταν μιὰ ἀρκετὰ κωμικὴ σκηνή.

"Ὅλα θὰ ἐπαιρναν τὴν ἐξήγησί τους μὲ θαυμάσιον τρόπο. Μολαταῦ-

τα ὅμως μιὰ ἀνησυχία δὲν ἄφηνε τὸν Τζῶνς ν' ἀπολαύσῃ τὰ ἀγαθὰ τῆς μεταμορφώσεώς του. "Αν οἱ ὑπρέτες μάντευαν τὴν φάρσα πρὶν νὰ γυρίσῃ ὁ κύριός τους; "Ἡ θέσις του δὲν θὰ ἦταν καθόλου εὐχάριστη. Χρειάζοταν λοιπὸν μεγάλη φρόνησι καὶ κυρίως νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ μέγαρον τὸ γρηγορώτερον.

Βγήκε ἀπὸ τὸ μπάνιο, τυλίχτηκε μὲ τὸ μεγάλο μπουρνούζι καὶ ἄνοιξε τὴν πόρταν τῆς κρεβατοκάμαρας. 'Ο ὑπρέτης ἔβαζε τὰ κουμπιά στὰ μανίκια τοῦ ποκαμίσου του.

—Πῆγαίνα νὰ μοῦ φέρῃς ἕνα βουρτσάκι τῶν δοντιῶν, γρήγορα! εἶπα σχεδὸν ἀπότομα.

—Μάλιστα μυλόρδε!

"Αφήνοντας τὸ ποκάμισο στὸ κρεβάτι, ὁ ὑπρέτης βγήκε ἀπὸ τὸ δωμάτιο χωρὶς βία, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ στιγμή. Βγαίνοντας ἐκλείσε ἐλαφρὰ τὴν πόρταν πίσω του.

"Ο Τζῶνς κατὰλαβε τότε τὶς συνήθειες τοῦ σπιτιοῦ.

"Αν τοῦ ἔλεγα νὰ μοῦ φέρῃ καὶ ἕνα ἐλέφαντα, θαρρῶ πὼς ἐτούτος ἐδῶ θὰ ἔκανε ὅτι καὶ τώρα. "Υπῆρχε ἄραγε φαρμακεῖο στὸ μέγαρον, ἀναλογιζόταν ὁ Τζῶνς.

"Ο ὑπρέτης πάντως γύρισε ἀμέσως μ' ἕνα βουρτσάκι τῶν δοντιῶν, μέσα σ' ἕνα ἀσημένιον δίσκο.

Γιὰ ἕναν ἄνθρωπο πού ἔμαθε νὰ ντύνεται μόνος του δὲν ὑπάρχει ἐνοχλητικώτερον πρᾶγμα ἀπὸ τὸ νὰ βλέπῃ ἕναν ἄλλο νὰ τοῦ κρατᾷ ἔτοιμο τὸ παντελόνι. Νομίζεις ξαφνικὰ πὼς εἶσαι γέρος καὶ ἀνίκανος νὰ κουμαντάρῃς τὸν ἑαυτὸ σου.

Τὸ συναίσθημα αὐτὸ εἶχε καὶ ὁ Τζῶνς.

"Ὅλα τὰ ἐσώρουχά του ἦταν μεταξωτά. "Ακόμη καὶ οἱ κάλτσες. 'Ο ὑπρέτης γονάτισε ἀμέσως γιὰ νὰ τοῦ φορέσῃ τὰ παπούτσια...

Τὸν δόηθηκε ὕστερα νὰ φορέσῃ ἕνα φανελάκι ρόζ, ἀσσορτί μὲ τὰ ἄλλα ἐσώρουχα, ὕστερα ἕνα μαλακὸ κολλάρο, μεταξωτὴ γραβάτα, μαῦρο γιλέκο μὲ ἄσπρη μεταξωτὴ μπουντούρα, ξεδιπλωσὴ ἔπειτα ἕνα ἄσπρον μαντήλι περκάλινο μὲ ἕνα μονόγραμμα κεντημένο στὴν ἄκρῃ καὶ τὸ ἔδωσε στὸν Τζῶνς. Κατόπιν, πάντα σοβαρὸς καὶ σιωπηλὸς ἄ-

νοιξε ένα ξύλινο κουτί, έβγαλε ένα ρολόι με άλυσίδα και το ακούμπησε επάνω στο τραπέζι. "Όλες οι κινήσεις του φαινόταν αυθόρμητες. "Υστερα, ο υπηρέτης σάν να τον είχαν κρυμμένο κάτω από το ποκάμισό του, υποκλήθηκε και βγήκε από το δωμάτιο.

Ο Τζώνς κύτταξε το ρολόι. Δεν ήταν πιό χοντρό από ένα μεγάλο όσημνιο νόμισμα και η άλυσίδα του λεπτή σαν κλωστή. Ήταν ρολόι για επίσημα ρούχα. Από το γεγονός αυτό ο Τζώνς έβγαλε συμπεράσμα ότι το άλλο ρολόι που φορούσε ο Ρόσεστερ δεν είχε επιτραφή.

Ο Τζώνς ήθελε άμέσως να πληροφορηθεί τι απέγινε το παλιό του ρολόι, ή άλυσίδα του και τα λίγα γράμματα που είχε στις τσέπες του. Φώναξε πάλι τον υπηρέτη.

—Όταν γύρισα χθές το βράδυ, υπήρχε τίποτε στις τσέπες μου; ρώτησε.

—Όχι μιλώρδε, οί τσέπες σας ήταν άδειες. Τά πήραν όλα.

—Ούτε ρολόι, ούτε άλυσίδα;

—Όχι, μιλώρδε.

—Πού είναι τα ρούχα που φορούσα. Τά φυλάξατε;

—Μάλιστα μιλώρδε.

—Φέρτα μου εδώ.

Ο μηχανικός υπηρέτης εξαφανίστηκε. Γύρισε άμέσως μ' ένα δέμα ρούχα στο χέρι.

—Ο κ. Τσέρτς μου είπε να τα φυλάξω προσεκτικά γιατί ίσως ο κ. κόμης να ήθελε να κάνει άγωγή... Είναι παλιά ρούχα σέ πολύ κακή κατάσταση.

Ο Τζώνς τὰ εξήτασε. Ήταν τὰ ρούχα που φορούσε χθές.

—Δεν είναι και σέ τόσο κακή κατάσταση...είπε με κάποια νοσταλγία.

Η στάσις του υπηρέτη έβεβαίωσε ότι οί υπηρέτες δεν ήξεραν τὸ παραμικρό. Για μιά στιγμή του ήρθε νὰ φωνάξη:

—Δεν είμαι πιό λόρδος από σένα! Είμαι ο Τζώνς, ο Βίκτωρ Τζώνς από τὴ Φιλαδέλφεια. Δώστε μου τὰ ρούχα μου και πάρτε τὰ δικά σας. Φυλάξτε τὸ μυστικό αυτό και έτσι θὰ είμαστε πάτσι!

Οί λέξεις ὁμως «άγωγή» και «άστυνομία» τὸν συγκράτησαν. Γιατί δεν μπορούσε νὰ τὸ ἀρνηθῇ. Ήταν ένας άπατεώνας. "Ενας άπατεώνας, αρκετὰ μὲν άθῶος, αλλά πάντως άπατεώνας... Και ύστερα, γιατί νὰ μιλήσῃ; Σέ λίγα λεπτά θὰ ήταν πάλι έλευθερος στο δρόμο. "Ετσι αντί νὰ πῇ. «Είμαι ο Βίκτωρ Τζώνς από τὴ Φιλαδέλφεια» εἶπε: «Σηκώστε τὰ άπ' εδώ!» Και ὅταν έμεινε μόνος άρχισε πάλι νὰ σκέπτεται:

Ο Ρόσεστερ είχε ψάξει τις τσέπες του. Για νὰ κλέψῃ; "Οχι. Αλλά τότε; Μήπως για νὰ εξαφανιστῇ κάθε ύποψία σχετικά με τὴν ταυτότητα του; "Όλα ακόμα του φαινόταν αρκετὰ σκοτεινά...

Αλλά ο Τζώνς κατέληξε ότι ήταν καλύτερα νὰ μὴ σκέπτεται τίποτε και νὰ κύτταξε πῶς θὰ ξέμπλεκε τὸ γρηγορώτερο από τὴν περιπέτεια ὅπου είχε μπλέξει.

Πέρασε από τὸς μεγάλους διαδρόμους και τὰ άτέλειωτα χῶλ ὅπου κρεμασμένοι από τὸς τοίχους οί μεγάλοι πρόγονοι του σπιτιού του τὸν κυτοῦσαν και κατέβηκε σ' ἑνὴς εἰσόδου άποφασισμένος ν' άρπάξῃ τὸ πρώτο καπέλλο και νὰ πάῃ στο «Σαβόυ», νὰ φορέσῃ βιαστικά ένα άλλο κουστούμι και νὰ ψάξῃ νὰ βρῇ τὸν Ρόσεστερ. Καθὼς ὁμως περνούσε από ένα πλατὺ διάδρομο, ὁ υπηρέτης που στεκόταν σέ μιά πόρτα εξαφανίστηκε κυριολεκτικά κάνοντας τόπο στον κύριό του νὰ περάσῃ. Ο Τζώνς δεν μπορούσε ν' ἀντισταθῇ στὴν ὑποχρεωτικότητα του γίγαντα αὐτοῦ καιτὴν καὶ μὴκε χωρίς νὰ τὸ καταλάβῃ σέ μιά κομψή τραπεζαρία. Ἐκεῖ μιά κυρία, σαραντάρα περίπου, με άδύνατο πρόσωπο και μακρὰ μύτη, με ὕφος άριστοκρατικό, έπαιρνε τὸ τσάι της καθισμένη μπροστὰ σ' ένα τραπέζι ὅπου ήταν θρονιασμένη μιά πελώρια άσημνία τσαγιέρα.

Η κυρία διάβαξε ένα γράμμα. Μόλις ὁμως τὸν εἶδε, σηκώθηκε άπότομα, μάζεψε ὅσα χαρτιά ήταν σκορπισμένα πάνω στο τραπέζι και βγήκε από τὸ δωμάτιο σάν νὰ ήθελε νὰ ἀποφύγῃ μιά δυσάρεστη συνάντησι. Ο Τζώνς ταραχώθηκε. Νόμιζε για μιά στιγμή πῶς ὅλα

είχαν ἀποκαλυφθῇ και ὅτι από στιγμή σέ στιγμή θὰ έρχόταν ἡ άστυνομία. "Όμως τὸ θυμωμένο βλέμμα που τὸν είχε ρίξει δεν ήταν γι' αὐτόν, αλλά για τόν... Ρόσεστερ. Και καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, αἰτία τοῦ βλεμματός αὐτοῦ θὰ ήταν ἡ χθεσινὴ βραδυά. Η χθεσινὴ, ίσως ὁμως και άλλες πολλές.

Έρριξε μιά ματιά στο τραπέζι και εἶδε ένα φάκελλο. Ἐπάνω είχε τὴν ἐξῆς διεύθυνσι:

Λαίδη Βενέτσια Μπέρντμπρουκ
10 α, Κάρλτον Χάους. Λονδίνο.

Ήταν γραμμένη με γυναικεῖο χέρι. Ήξερε λοιπόν που βρισκόταν. Ήξερε ὅτι θὰ έτρωγε στὴ μικρὴ τραπεζαρία του μεγάρου τῆς ὁδοῦ Κάρλτον 10α.

Η λαίδη Βενέτσια Μπέρντμπρουκ ήταν ἡ γυναίκα του ἡ τολάχιστον ἡ γυναίκα τὸν ὁσία του;

Για μιά στιγμή ἡ σκέψι αὐτὴ τὸν τρόμαξε τόσο πολὺ, που δεν πρόσέξε ὅτι ένας υπηρέτης στεκόταν κιόλας δίπλα του και τὸν ρωτοῦσε ἂν προτιμοῦσε σαλάμι ἢ αὐγά βραστά, ἐνῶ κάποιος άλλος, που παρουσιάστηκε σάν νὰ ξεφύτρωσε από τὰ πάτωμα, πηγαίνοντο μπροστὰ σέ μιά ἐταξέρα γεμάτη κρύα φαγητά, περιμένοντας, φαίνεται, ὁδηγίες. Οί υπηρέτες στο σπίτι αὐτὸ φαινόταν τόσοι πολλοί σάν τις μυῖνες τὸν Αὐγουστο!

—Αὐγά βραστά! εἶπε ὁ Τζώνς.
—Ο μιλώρδος θὰ πάρῃ τσάι ἢ καφέ;

—Καφέ!

Εἶχε κόψει ένα μικρὸ ψωμάκι και προσπαθοῦσε μηχανικά ν' ἀπλώσῃ τὸ βούτυρο ὅταν ξαφνικά, με τὴν πρώτη μπουκιά, άνοιξε ἡ πόρτα και ὁ πρωῒνος υπηρέτης, ἐκεῖνος που εἶχε τὸ ὕφος άρχιεπισκόπου, ζύγωσε στο τραπέζι.

Ο κ. Τσέρτς —ὁ Τζώνς έμαθε άργότερα ὅτι αὐτὸ ήταν τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιβλητικοῦ αὐτοῦ προσώπου— κρατοῦσε στο δεξί του χέρι ένα δίσκο γεμάτο γράμματα, ἐνῶ στὸ ἄριστο του έσφιγγε ένα πάκο ἡμερίδες: Τὸς «Τάιμς», τὸ «Νταίηλυ Τέλεγραφ», τὸ «Μόρινγκ Πόστ», τὸ «Νταίηλυ Μαίηλ», τὸ «Νταίηλυ Ξεπρέσς», τὸ «Νταίηλυ Κρόνικλ»

και τὸ «Νταίηλυ Νιους». Τοποθέτησε ὅλες αὐτὲς τὶς ἡμερίδες δίπλα στον Τζώνς, σ' ένα μικρὸ τραπέζακι που χρησίμευε γι' αὐτὴ τὴ δουλειά, και τὸ δίσκο με τὰ γράμματα στο τραπέζι άριστερά.

Υστερα ἀπομακρύνθηκε χωρίς νὰ παράλειψῃ νὰ κάνῃ, χαμηλόφωνα, μερικές παρατηρήσεις στον υπηρέτη που μπροστὰ στὴν ἐταξέρα με τὰ κρύα φαγητά θὰ εἶχε φαίνεται κάνει καμμιὰ παράδοσι στις λεπτομέρειες τοῦ άγνωστου κανονισμοῦ.

Ο Τζώνς έρριξε μιά ματιά στο πρώτο γράμμα. Ο φάκελλος ἔγραφε: «Πρὸς τὸν κ. κόμητα Ρόσεστερ 10α Κάρλτον Χάους — Λονδίνο».

Ήξερε ἐπιτέλους τὸ ὄνομα και τὸν τίτλο τοῦ φαρσέρ που τὸν εἶχε ρίξει στὴν περιπέτεια αὐτὴ. Ήταν φανερό ὅτι ὁ Ρόσεστερ τὸν εἶχε στείλει ἐδῶ στὴ θέσι του!

Παρ' ὅλο που ὁ Τζώνς ήταν βέβαιος για τὴ φάρσα τοῦ φίλου του, ἐνοιῶθε ἐν τούτοις ζωηρὴ ἀνησυχία. Γιατί δεν γύρισε άκόμη; Μήπως τοῦ συνέβη τίποτε; Και ἂν τὸν ἀνακάλυπταν; Ἀσφαλῶς θὰ τὸν συνελάμβαναν...

Ο Τζώνς δεν άγγιξε καν τὰ γράμματα. Ἐφαγε βιαστικά με μοναδικὴ σκέψι νὰ τὸ σκάσῃ. Τὰ γράμματα ὁμως δεν μπορούσε νὰ τ' άφίσῃ ἔτσι ἀπείραχτα χωρίς νὰ κινήσῃ ὑποψίες. Τὰ πήρε ὅλα και κρατώντας τα στο χέρι βγήκε από τὴν τραπεζαρία ἐνῶ ένας υπηρέτης ξεγλιστροῦσε μπρὸς του για νὰ τοῦ κρατήσῃ ἀνοιχτὴ τὴν πόρτα.

Τὸ μόνο που τὸν ἀπασχολοῦσε ήταν νὰ βρῇ ένα σίγουρο μέρος νὰ κρύψῃ τὰ γράμματα και ὕστερα νὰ πάρῃ ένα καπέλλο και νὰ φύγῃ τὸ γρηγορώτερο. Τράβηξε πρὸς τὴν πόρτα που ήταν ἀπέναντι από τὴν τραπεζαρία και τὴν άνοιξε διάπλατα. Βρέθηκε μέσα σέ μιά μεγάλη βιβλιοθήκη και γραφεῖο μαζί, πλούσια και άνετα ἐπιπλωμένη.

Ο Τζώνς έβαλε τὰ γράμματα στο γραφεῖο, πήρε από τὸ κουτί που ήταν ἀνοιχτὸ στο τραπέζι ένα πούρο «Κοράνα» ἐλπίζοντας νὰ διώξῃ ἔτσι τὴν ἀνησυχία και τὴ μελαγχολία του.

Είχε διασχίσει πάλι το δωμάτιο για να χτυπήσει το κουδούνι, είχε βάλει μάλιστα το δάχτυλό του πάνω, έτοιμος, όταν ο θόρυβος ενός αυτοκινήτου τον σταμάτησε. Στάθηκε ακίνητος και άκουγε.

Δεν άργησε όμως πολύ ν' ανοίξει η πόρτα της βιβλιοθήκης και η κυρία που ήταν πριν από λίγο στην τραπεζαρία, παρουσιάστηκε ντυμένη για έξω. Το καπέλλο της, σκεπτόταν ο Τζώνας, θα έπρεπε να έχει διάμετρο ένα μέτρο τουλάχιστον! Πώς μπορούσε να το υποφέρει...

—Γυρίζω στο σπίτι της μαμάς! Είπε η κυρία. Νόμιζα ότι έπρεπε να σε ειδοποιήσω ότι δεν θα ξαναγυρίσω πια εδώ!

Ο Τζώνας έβηξε.

Η κυρία ασφαλώς θα περίμενε κάτι άλλο. Μπήκε μέσα στο γραφείο τολμηρά και έκλεισε την πόρτα πίσω της. Ορθια, στη μέση του χαλιού, άρχισε να λέει:

—“Αν εξακολουθής να είσαι ακόμη ανίκανος να κρίνεις ο ίδιος τη διαγωγή σου, του είπα, και να σκεφθής ότι θα σκέπτονται οι άλλοι για λογαριασμό σου, αναρρωτιέμαι ποιος επιτέλους θα σου ανοίξει τα μάτια. Δεν μιλάω για το χθεσινό σκάνδαλο που ο Θεός ξέρει αν θα βγής σε καλό! Μιλώ όμως για την καθημερινή διαγωγή σου και για τη δυστυχισμένη την κόμησά σου που έχει αρκετά αδύνατο χαρακτήρα για να σε αγαπάει ακόμη. Μιλώ για την περιουσία που σπαταλάς, για τις σχέσεις σου με άτομα που δεν τολμώ να ονομάσω, για τις προσβολές που έξ αιτίας σου δέχονται άνθρωποι αξιοπρεπείς. Και τώρα, για να συμπληρωθεί το κακό, άρχισες και το πιστό.

Πήρε άναπνοη κι' εξακολούθησε:

—Πρόσεξε “Αρθουρ. Πρόσεξε! Σε ειδοποιώ. Το λογικό σου δεν θ' ανθέξει σε τόσες παραλυσίες. Ξέρεις

την κακή φλέβα που υπάρχει στην οικογένειά μας. Αρχίζει ήδη να φανερώνεται στις πράξεις σου. “Αν εξακολουθήσεις, αντί να τελειώσης τις ημέρες σου στο Φτωχοκομείο θα καταλήξεις σε κανένα φρενοκομείο. Από τώρα σε φωνάζουν ο τρελλο-Ρόσεστερ! Είναι μια προειδοποίησι. Φυλάξου!

“Υψωνε ολόενα τη φωνή της.

—Θα κοκκινίza πια αν με φώναζαν αδελφή σου! Παρ' όλη την αηδία μου θέλησα να έρθω εδώ για να υπερασπίσω την τιμή της οικογένειάς μας, για να σε σώσω. Βλέπω ότι είναι περιττό. Φεύγω.

Και γύρισε προς την πόρτα.

Καθώς μιλούσε, ο Τζώνας είχε ενημερωθεί σ' όλη την ιστορία. Αυτός ο Ρόσεστερ ασφαλώς δεν ήταν ικανός για τίποτε. Δεν υπήρχε φόβος να γυρίσει στον ίδιο δρόμο.

—“Ακουσε, είπα. Δεν είμαι αυτός που νομίζεις...

—“Αρκεί! του είπα εκείνη. Και την ίδια στιγμή άνοιξε την πόρτα και έφυγε από το δωμάτιο, κτυπώντας την δυνατά πίσω της.

—Που να τον πάρη ο διάβολος! Είπε ο Τζώνας σκεπτόμενος τον Ρόσεστερ.

“Ένα ρολόι, πάνω από τη μεγάλη θερμάστρα, σήμανε έντεκα και τέταρτο. Το αυτοκίνητο είχε ήδη απομακρυνθεί. Ο Τζώνας βρέθηκε στο διάδρομο όπου ένας λακές, πιό περίεργος από τους άλλους, έκαβε βόλτες.

—Το καπέλλο μου! είπα ο Τζώνας.

Ο υπηρέτης πέταξε κυριολεκτικά και παρουσιάστηκε άμέσως με ένα μεταξωτό ήμιψηλο και ένα μπαστούνι με μύλο κοραλλένιο και ένα ζευγάρι κίτρινα γάντια.

Ο Τζώνας πήρε το μπαστούνι και τα γάντια, άνοιξε την πόρτα και φορώντας το καπέλλο του βγήκε από το μέγαρο.

Εύτυχώς το καπέλλο του έρχοταν!

Η ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ

Εξω ο ήλιος έκαιγε. Ο Τζώνας άνέπνευσε βαθειά πολλές φορές, με ικανοποίησι. Νόμιζε ότι το είχε σκά-

σει από ένα κλουβί γεμάτο πτηνούς με ανθρώπινη μορφή που άκουγαν σαν σκλάβοι μόνο και μό-

νο γιατί νόμιζαν ότι ήταν ο Ρόσεστερ, αλλά αν μάντευαν την αλήθεια, θα τον έκομματίζαν.

Για την ώρα εύτυχώς ήταν μακριά. Μόλις θα ξαναδρισκόταν στο «Σαβόυ» θα έπαιρνε πάλι το πετοί του Τζώνας. “Ηδη σκεπτόταν να άρchiση αυτός την επίθεσι. “Αν κανένας δικηγόρος δεν ήθελε ν' αναλάβει την υπόθεσί του κατά του λόρδου Ρόσεστερ, θα τραβούσε και' ευθείαν στην αστυνομία. Δεν θα δίσταζε καθόλου. Ο λόρδος Ρόσεστερ τον είχε μεθύσει, του είχε πάρει τα γραμμάτια του και το ρολόι του.

Για να συνέλθη καλύτερα, πρότιμησε να περάση από το πάρκο του “Αγίου Ιακώβου, πριν φθάση στο «Σαβόυ».

“Η λέξι «Αρκεί» που του πέταξε κατ'αμυντρα η κυρία εκείνη όταν δοκίμασε να δικαιολογηθεί, του έλεγε για τον Ρόσεστερ όσα δεν θα κατόρθωνε να μάθι με έρευνες χρόνων. “Ηταν ολοφάνερο ότι ο πατριόκιος αυτός της “Αγγλίας είχε ανάγκη να του χτυπήσει κάποιος το κεφάλι ώσπου να τον κάνει να γυρέψη συγγνώμη και χάρι.

Καθώς διέσχιζε το πάρκο με το άριστερό του χέρι στην τσέπη, τα δάχτυλά του έπιασαν ένα νόμισμα. “Ηταν μιά πέννα! Αυτό του θύμιζε την απελπιστική του οικονομική κατάσταση.

“Αφίνοντας και τον Ρόσεστερ και τα άστεια του για μία στιγμή σκέφτηκε πώς θα τα έδωχε πέρα. “Η λέξι «τραγική» μόλις μπορούσε να χαρακτηρίση τη θέση του.

Με τις σκέψεις αυτές ο Τζώνας έφθασε στα ανάκτορα του Μπάκιγχαμ, έκανε μεταβολή, συνέχισε άναποδα τη διαδρομή που ακολούθησε και βγαίνοντας από το πάρκο πήρε κατεύθυνσι προς το σταυροδρόμι που η λεωφόρος Νορθούμπερλαντ βγαίνει στην πλατεία Τραφάλγαρ.

“Ηταν σχεδόν μεσημέρι. Οι πρώτες απογευματινές εφημερίδες άρχισαν να κυκλοφορούν. Ένας μικρός κρατούσε ένα μεγάλο μάστο και ο Τζώνας τον πρόσεξε. “Η αλήθεια είναι ότι πρόσεξε κυρίως μιά

μεγάλη κίτρινη άφφισ που την είχε ο μικρός σαν ποδιά! “Εγραφε με μεγάλα γράμματα:

«Αυτοκτονία ενός “Αμερικανού στο Λονδίνο.»

Ο Τζώνας θυμήθηκε την δεκάρα του και αγόρασε την εφημερίδα. “Η αυτοκτονία του “Αμερικανού δεν τον ενδιέφερε καθόλου, αλλά είχε την ελπίδα ότι στην εφημερίδα θα εύοισκε ίσως κάποια νύξι σχετικά με τη χρεοκοπία του περιπέτειας του νεαρού λόρδου.

Στην πρώτη σελίδα όμως της εφημερίδας ο Τζώνας είδε το όνομά του με μεγάλα γράμματα. Ποτέ άλλοτε δεν το είχε δη τυπωμένο. “Εκείνο που διάβασε άμέσως του προξένισε τόση έκπληξι, που κόντεψε να καταπιή τη γλώσσα του σαν κάποιος να του την τραβούσε επίμονα με ένα σπαγκόκι από μέσα.

«Την 11.30 μ.μ. της χθές —έγραφε η εφημερίδα— καθ' ήν ώραν το τραίνο του Τέμπλ Στایشτον επέστρεφε εις τόν σταθμόν, νέος τις έρρίφθη εις τας γραμμάς και πριν τόν προσωπικόν τού σταθμού προλάβη να παρέμβη, κατεπεμάχισθη από τούς τροχούς τού συρμού. “Ο θάνατος έπληθε άκαριαίως. “Η ταυτότης τού δυστυχούς αυτόχειρος διεπιστώθη χάρις εις τας διαβατήριας τα όποια εύρέθησαν επί τού πτώματος. Πρόκειται περί τού Β. Α. Τζώνας, άμερικανικής εθνικότητος, όστις είχε καταλύσει εις τόν ξενοδοχείον Σαβόυ.»

Ο Τζώνας έμεινε όρθιος στην άκρη τού πεζοδρομίου, τρομαγμένος.

Ο Ρόσεστερ είχε αυτοκτονήσει... Αυτό ήταν τόν βάθος όλης αυτής της ιστορίας, ή λύσις τού περιέργου αινίγματος, ή ύστεροβουλία της φάρσας! Ο Ρόσεστερ ίσως μόλις αντίκρυσε την καταπληκτική όμοιότητα κατέστρωσε τόν σχέδιό τού. “Εξευτελισμένος πια στα μάτια τού κόσμου, τόν έγκατέλειπε αφίνοντας τόν όνομά του σ' έναν άλλον.

Τ' όνομά τού; “Ισως κάτι περισσότερο! Είχε φορτώσει όλόκληρο τόν κορμί του σ' έναν άλλο, στον σωσία του!

ΤΟ ΔΙΛΗΜΜΑ

Ο Τζώνς άντελήφθη σιγά σιγά και πολλά άλλα πράγματα που στην αρχή του είχαν διαφύγει. Πρώτα απ' όλα οι πόρτες του «Σαβού» αυτόματα είχαν κλείσει πιά γι' αυτόν. Το ίδιο και το 'Αμερικανικό Προξενείο. Με το να δεχθή να παίξει για λίγες ώρες το ρόλο του κόμητος Ρόσεστερ, είχε κάνει ένα λάθος που τον έρριχνε στα σύνορα του ποινικού νόμου. 'Η τιμή του του επέβαλλε να έλεγε άμεσως την αλήθεια. Μόλις ξύπνησε, θα έπρεπε να φωνάξει αυτόν τον «κύριο Τσέρτς», να του διηγηθή όλη την ιστορία και να του δώσει τις αναγκαίες εξηγήσεις. 'Εφ' όσον δεν τ' έκανε μόλις ξύπνησε, θα έπρεπε να τ' όκανε τουλάχιστον πριν να φύγει από το σπίτι. 'Αντί να κάνει αυτό βγήκε με τὰ ρούχα του Ρόσεστερ. Το λάθος επομένως ήταν ανεπανόρθωτο...

Τσαλάκωσε την έφημερίδα του, την έρριξε σ' ένα χαντάκι και έξακολουθήσε την περιπλάνησί του προς το σταθμό του Τσάριγκ Κρόζς.

'Εκεί, καθισμένος σ' ένα παγκάκι, ανάμεσα σ' άγνωστους που ούτε καν τον κύτταζαν, συνέχισε τον έλεγχο της συνειδήσεώς του. 'Εφαγε το ψωμί του Ρόσεστερ, κάπνισε τὰ πούρα του Ρόσεστερ. 'Όλα αυτά βέβαια τὰ είχε κάνει σαν συνήνοχος με τον Ρόσεστερ. 'Αλλά πώς θα μπορούσε να αποδείξει την ένοχή του σαν κάποιον που τώρα που ήταν πιά νεκρός; Και ύστερα, πώς θα κατώρθωνε ν' αποδείξει ότι εκείνος που διαμέλισε τὸ τραίνο δεν ήταν ό έαυτός του, αλλά ό Ρόσεστερ; 'Εκτός από τον Τζώνς ό Ρόσεστερ δεν είχε πεθάνει για κανέναν άλλο... Τὸ να γυρίση στο «Σαβού» και να επιχειρήση ν' αποδείξει την ταυτότητά του δεν ήταν εύκολο πράγμα, γιατί θα έπρεπε ν' αποδείξει και τον θάνατο του Ρόσεστερ. 'Επρεπε να διηγηθή ολόκληρη τὴ χθεσινή ιστορία τους, να διηγηθή τὸ πὼς μέθυσαν και να πείση τὸν κόσμο ολόκληρο ότι αὐτὸς δεν ήταν παρὰ

τὸ άθώο θύμα τῆς φάρσας του Ρόσεστερ.

Αὐτὸ όμως δεν ήταν μόνο δύσκολο, αλλά και πολὺ επικίνδυνο. Γιατί δεν επρόκειτο πιά μόνο για άπλη φάρσα. 'Η φάρσα αὐτή στηριζόταν σὲ μιά όμοιότητα που κανένας άνθρωπος με στοιχειώδη σεβασμὸ στὸν έαυτό του δεν θα μπορούσε να παραδεχθῇ. 'Υπῆρχε όμως και μιά άλλη άκόμενη άποψις, πολὺ σοβαρώτερη. 'Ο πρώτος τυχόν, πολὺ περισσότερο άκόμη ή οικογένεια του λόρδου Ρόσεστερ, δεν θα δυσκολεύονταν ν' αποδείξει ότι τὸ θύμα σ' όλη αὐτή τὴν περιπέτεια δεν ήταν ό Βίκτωρ Τζώνς, αλλά ό Ρόσεστερ.

Τί γύρευαν λ.χ. τὰ γράμματα του Βίκτωρος Τζώνς στις τσέπες του λόρδου Ρόσεστερ; Νὰ μιά έρώτησι που ό νεαρός 'Αμερικανὸς θα έπρεπε νὰ στίψῃ τὸ μυαλό του για νὰ βρῇ μιά άπάντησι. 'Υστερα, με ποιά άπάτη ό Τζώνς, αὐτὸς ό 'Αμερικανὸς τυχοδιώκτης —γιατί έτσι θα τὸν χαρακτηρίζαν— κατώρθωσε νὰ επιβληθῇ στὸν λόρδο Ρόσεστερ και νὰ τὸν πείσῃ νὰ δώσῃ έντολή για νὰ τὸν μεταφέρουν στο Κάρλτον Χάους; Τί μεσολάβησε ανάμεσα οτούς δυὸ αὐτοὺς ανθρώπους κατὰ τὴν τελευταία αὐτὴ συνάντησί τους που κατέληξε στο θάνατο του Ρόσεστερ;

Πόσες άλλες έρωτήσεις δεν θα του έκαναν στο φανταστικό αὐτὸ δικαστήριο που ό Τζώνς έβλεπε από τώρα ενάυτο του νὰ κάθεται στο έδωλιό του κατηγορουμένου και νὰ προσπαθῇ νὰ εξηγήσῃ τ' άνεξήγητα!

Τὸ ότι έμοιαζε με τὸν Ρόσεστερ δεν θα του χρησίμευε σὲ τίποτα άν δοκιμάσε νὰ τὴν επικαλεσθῇ. Θα συσκοτίζε μάλλον τὰ πράγματα αντί νὰ διαλευκάνῃ τὸ μυστήριο. Μάλιστα, όταν ή όμοιότης αὐτῇ θα αποδεικνυόταν μόνο από φωτογραφίες, ύστερα από μερικούς μήνες που θα είχε περάσει ό Τζώνς στα κρατητήρια, προφυλακισμένος, σὲ τί θα τὸν χρησίμευε τὸ δικαστήριο; Δεν θα έλεγαν ότι τὴν έκμεταλλεύτηκε για

νὰ περάσῃ λίγες ώρες ως λόρδος Ρόσεστερ και νὰ βάλῃ σὲ εφαρμογή τὸ μεγάλο κόλπο που σχεδίασε:

Καθισμένος στο παγκάκι του ό δυστυχισμένος Τζώνς και βασανισμένος με τίς σκέψεις αὐτές, κατέληγε πάντα στο άδυσώπητο συμπέρασμα ότι: ή μοναδική πόρτα που τὸν έμενε άνοιχτή στο Λονδίνο ήταν ή πόρτα του μεγάρου τὼν Ρόσεστερ, Κάρλτον Χάους, αριθ. 10α.

Δεν μπορούσε νὰ γυρίσῃ πιά πίσω στο «Σαβού». Δεν είχε τίποτε άλλο στὸν κόσμο παρὰ τὰ ρούχα που φορούσε και τὸ μπαστούνι που κρατούσε στο χέρι του. Ντυμένος σαν λόρδος ήταν πιά κακομοίρης και από τὸν τελευταίό περιπλανώμενο αλήτη! Γιατί με τὰ ρούχα αὐτὰ δεν μπορούσε ούτε νὰ ζητιανέψῃ, ούτε νὰ πιάνῃ καμμιὰ χειρωιακτική δουλειά από κείνες που άποτελοῦν κάποιο καταφύγιο για όσους δεν μπορούν ξαφνικά ούτε τὸ ψωμί τούς νὰ κερδίσουν.

Μὲ τὰ προσόντα και τίς ικανότητές του, αὐτὸς μπορούσε βέβαια με τὸν καιρὸ νὰ βρῇ δουλειά σὲ κανένα γραφείο ή κατάστημα. 'Αλλά γι' αὐτὸ έπρεπε νὰ περάσῃ κάποιος καιρός και καιρός δεν υπῆρχε καθόλου! 'Η ώρα του φαγητοῦ πλησίαζε και ό Τζώνς πεινούσε.

Ό Τζώνς ήταν άνθρωπος λογικός και έπαιρνε τίς αποφάσεις του γρήγορα. Εἶδε πὼς δεν είχε παρὰ δύο λύσεις. 'Η νὰ τρέξῃ στο «Σαβού» νὰ διηγηθῇ τὴν περιπέτεια του και ν' άφήσῃ νὰ τὸν πάνε στο τμήμα όπου θα μπορούσε νὰ φάῃ και νὰ κοιμηθῇ τὴν νύχτα ή νὰ πάρῃ τὸν δρόμο για τὸ Κάρλτον Χάους αριθ. 10α και νὰ φάῃ και νὰ κοιμηθῇ σαν λόρδος Ρόσεστερ.

Ό Τζώνς σκεπτόταν όμως, πολὺ λογικά, ότι άν ακολουθοῦσε τὴν πρώτη λύσι θα τὸν έπιαναν άμέσως. Συνέπεια; ό έξευτελισμὸς και πιθανώτατα ή φυλακή. 'Ενὼ με τὴ δεύτερη λύσι, θα μπορούσε νὰ ζήσῃ άξιοπρεπὼς ως τὴ στιγμή που θα κατώρθωνε νὰ ξεμπλέξῃ απ' όλα αὐτὰ και νὰ βρῇ τὴν ήσυχία του.

Αποφάσισε λοιπὸν νὰ γυρίσῃ στοὺς Ρόσεστερ.

Παρ' όλη τὴν άπελπισία του, χαμογελοῦσε όταν σκεπτόταν τὴν καμική πλευρά που είχε όλη αὐτή ή παρεξήγησις. Νὰ ζήσῃ και νὰ πεθάνῃ στο σπίτι του λόρδου Ρόσεστερ, νὰ ανήκῃ στὴν άγγλική άριστοκρατία, νὰ τὸν φωνάζουν «κύριο κόμη» ή μιλῶντα, νὰ τὸν σεβρίζουν λακέςδες με κονητὴ μεσαιωνική κυλότη, νὰ τὸν βοηθῇ κάθε πρωτὶ ένας ύπηρέτης με λιθρέα νὰ φορέσῃ τὸ παντελόνι του. όλα αὐτὰ ήταν τόσο παράξενα, που ό Τζώνς γελοῦσε χωρίς νὰ τὸ θέλῃ.

Ξαφνικά όμως ή απόφασί που είχε πάρει σταθεροποιήθηκε μέσα του και έκρινε πὼς ήταν ή πιὸ σωστή και λογική. Καί θέλοντας νὰ εξασφαλίσῃ μιά κατάστασι αρκετὰ μετέωρη μέχρι τώρα, σηκώθηκε με άποφασιστικότητα, τράβηξε πρὸς τὸν μπουφέ του σταθμοῦ και ζήτησε από τὸ γραφείο τὸν οδηγὸ τῆς άγγλικῆς άριστοκρατίας.

Ξεφύλλισε τὸν τόμο και στο γράμμα Ρ, κάτω από τὸ ὄνομα Ρόσεστερ, διάβασε:

«Ρόσεστερ (21ος κόμης του Ρ.) Τίτλος δημιουργηθεὶς τὸ 1431 ('Ο. νομα: 'Αρθούρος Κόνιγκσμπάιν Ντελαμέρ). Πρῶν ὑπολοχαγὸς του πεζικού. 'Ενυμφεύθη τὴν Τερέζαν, δευτερότοκον θυγατέρα του βαρὼνους σέρ Πέτερ (6λ. σχετικῶς). Σπουδαί: Πανεπιστήμιον τῆς Χάιντελμπεργκ. Κτήματα: περί τὰ 8.500 ἑκτάρια γῆς. Διευθύνσεις εἰς Λονδίνον, 10α Κάρλτον Χάους, Ρόσεστερ Κόρτ εἰς Ρόσεστερ. Δὴ Χάιτς εἰς Κόλνεϋ, Ουίλντς. Μέλος τῆς Λέσχης τῶν Παλαιῶν Συντηρητικῶν, του 'Εθνικοῦ 'Αθλητικοῦ 'Ομίλου και του Πέλικαν Κλάμπ».

Οί πληροφορίες αὐτές ήταν έντελὼς σύντομες και τυπικές. Τὸ γεωλογικὸ δέντρο του σώσια του έφθανε σὲ μιά εποχή που οί Ρόσεστερ θα ήταν χωρίς άμφιβολία γνωστότατοι σ' όλη τὴν 'Αγγλία για τίς άκολασίες και ἴσως και τίς ιδιοτροπίες τους...

«Αν ό Τζώνς μπορούσε νὰ ψάξῃ και αὐτὸς τὸ γενεαλογικὸ του δέντρο, ἴσως σὲ κανένα ἑυλικὸ κορμὶ του δένδρου αὐτοῦ νὰ εὑρίσκε τὴν

αίτια της τώσης του ομοιότητας με τον Ρόσεστερ Άρθουρ Κόνιγκσ-μπαϊν, Ντελαμέρ. Τη στιγμή όμως αυτή είχε άλλες σοβαρότερες σκέψεις που τόν απασχολούσαν.

"Εκλεισε το βιβλίο, τὸ ἔδωσε στὸν ὑπάλληλο καὶ βγήκε.

Τώρα πιά είχε πάρει τὴν ἀπόφασί του. Τὸ μαχητικὸ του ἐνστικτὸ εἶχε ξυπνήσει. "Ενοιώθε τὴν παράξενη ἀφοβία τοῦ στρατιώτη ποὺ ξέρει ὅτι πρέπει νὰ πολέμησῃ καὶ τὴν μετριοσιὰς τοῦ μεγάλου ἐξερευνητῆ μπροστὰ στὸ μέλλον ποὺ τὸν περιμένει. Ὁ Στάνλεϋ στὰ πρόθυρα τῆς μαύρης ἡπείρου καὶ ὁ Σκὼτ στὴς παγωμένες ἐκτάσεις τοῦ Μπέρνμπορ δὲν δρέθηκαν σὲ δυσκολότερη θέση ἀπὸ αὐτὴν ποὺ ὁ Τζῶνς εἰτοιμαζόταν ν' ἀψηφήσῃ.

Γιὰ τὴν ὥρα δὲν σκεπτόταν τίποτ' ἀπ' ὅλ' αὐτά. Ἡ πείνα τὸν ἐθέριζε καὶ μόνο τὸ φαί εἶχε στὸ νοῦ του. Καταδικασμένος νὰ παίξῃ γιὰ λίγο καιρὸ τὸ ρόλο "Αγγλου ἀριστοκράτη, ἐννοοῦσε τὸυλάχιστον νὰ εἰσπράξῃ τὸ μισθό του, δηλαδὴ νὰ μὴν ἀρνηθῇ τίποτε. Καὶ ἐν τούτοις, γιὰ νὰ εἰσπράξῃ τὸ μισθὸ αὐτὸ ἦταν ἀναγκασμένος νὰ κάνῃ μερικὰ πράγματα ποὺ θὰ ἤθελε μὲ κάθε τρόπο νὰ καθυστερήσῃ. "Ενοιώθε ἕνα παράξενο φόβο, ἕνα φόβο ποὺ δὲν ἦταν οὔτε φυσικὸς, οὔτε ἠθικὸς. "Εμοιάζε περισσότερο μὲ τὸν φόβο ποὺ δοκιμάζουν συνήθως οἱ γυναῖκες ὅταν βλέπουν κανένα ποντίκι.

Αὐτὸς ὁ Τσέρτς, ὁ ἀρχικαμαριέρος, ποῦμοιαζε μὲ ἀρχιεπίσκοπο καὶ μοίραζε διαρκῶς παρατηρήσεις στὸν κατωτέρους του, ἦταν ἡ κύρια ἀντιπάθεια τοῦ Τζῶνς.

Στὴ γωνιά τῆς λεωφόρου Νορθούμπερλαντ, τοῦ ἦρθε μιὰ ἰδέα. Αὐτὸς ὁ Ρόσεστερ ἦταν μέλος σὲ πολ.

λὲς λέσχες. Γιατί νὰ μὴν πάῃ νὰ φάῃ μὲ πίστωση σὲ μιὰ ἀπ' αὐτές; "Ετσι καὶ στὸ σπίτι θ' ἀργοῦσε νὰ γυρίσῃ, ἀλλὰ καὶ θὰ μπορούσε νὰ μαζέψῃ ὠρισμένες πληροφορίες ποὺ θὰ συμπλήρωναν τὴν ἰδέα ποὺ εἶχε σχηματίσει γιὰ τὸν... ἑαυτό του, τὸν χαρακτήρα του καὶ τὴν ὑπόληψί του.

Διάλεξε τὴ λέσχῃ τῶν «Παλαιῶν Συντηρητικῶν». Σ' αὐτὴν ἦταν βέβαιος ὅτι θὰ βασιλευε ψυχρὴ μεγαλοπρέπεια, σοβαρότης καὶ ἐτικέττα τέτοια, ποὺ δὲν θὰ δοκίμαζε καμμία δυσάρεστη ἐκπληξί νὰ βλέπῃ π.χ. ἕνα φιλικὸ χέρι νὰ τοῦ χτυπά τὸν ὦμο καὶ αὐτὸς νὰ εἶναι ἀναγκασμένος ν' ἀνταποδῶσῃ τὴ φιλικὴ χιρονομία σὲ ἀνθρώπους ποὺ δὲν ἤξερε.

Ζήτησε τὴ διεύθυνσι ἀπὸ ἕνα ἀστυφύλακα καὶ θάδισε κατ' εὐθείαν πρὸς τὴ Λέσχῃ.

Ἡ λέσχῃ αὐτὴ εἶχε μιὰ ἱστορία! Ὁ Ντισραῒλ εἶχε κατέβει τὰ σκαλιά τῆς σκάλας τῆς καὶ ὁ λόρδος Σῶλσμπερυ τὰ ἀνέβηκε κατόπιν του... Γιὰ νὰ μπῇ κανεὶς στὴ Λέσχῃ αὐτὴ ἔπρεπε νὰ εἶναι καθαρὸ αἰμὸς εὐγενῆς. Γιὰ νὰ καθήσῃ ἔστω στὰ καθίσματα τῆς βιβλιοθήκης τῆς, ἔπρεπε νὰ εἶναι γραμμένος ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ γεννήθηκε, νὰ εἶναι ἐνῆλικος μὲ συμπλήρωμένο τὸ 21 ἔτος τῆς γεννήσεώς του. Ἀκόμη περισσότερο, στὰ εἴκοσι αὐτὰ ἐπικίνδυνα χρόνια, ὁ ὑποψήφιος κινδύνευε νὰ πέσῃ σὲ κανένα σφάλμα ποὺ τὴ στιγμή τῆς ψηφοφορίας ἔφθανε γιὰ νὰ τοῦ κλειστοῦν οἱ πόρτες τῆς ἐφ' ὅρου ζωῆς.

Ὁ Βίκτωρ Τζῶνς διέσχισε τὸ δρόμο καὶ ἀνέβηκε τὴ μεγάλῃ σκάλα τῆς Λέσχης τῶν Παλαιῶν Συντηρητικῶν.

ΤΟ ΓΕΥΜΑ

Ὁ Τζῶνς δὲν ἦταν ἀπὸ κείνους ποὺ δὲν ἔχουν καμμία ἰδέα γιὰ τὶς συνήθειες ποὺ ἐπικρατοῦν στὶς ἀγγλικὲς λέσχες. Τὸν καιρὸ ποὺ ἔμενε στὸ Λονδίνο εἶχε φάει στὸ «Κον-

τινένταλ Κλάμπ» μὲ ἕνα φίλο ποὺ εἶχε συναντήσῃ ἐντελῶς τυχαία. Ἡ τεράστια σάλα τοῦ χώλ τὸν τρώμαξε γιὰ μιὰ στιγμή, ἀλλὰ δὲν ἦταν παρὰ μιὰ περαστικὴ δειλιά.

Ξέροντας ἀπὸ πείρα ὅτι ἡ χειρότερη ἀδυναμία βρίσκεται στὴν ἑλλειψί ἀποφασιστικότητος, ὁ Τζῶνς διέσχισε τὸ χώλ μὲ δῆμα σταθερό.

Μπροστὰ του, μερικοὶ κύριοι ἀνέβαιναν τὴ σκάλα. Τοὺς ἀκολουθῆσε καὶ ὅταν ἔφθασε στὸ πρῶτο πάτωμα εἶδε ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ μεγάλα κρυστάλλα τὴν πελώρια αἰθουσα τῆς τραπεζαρίας. Ὅταν ἔκανε τὴν ἀνακάλυψι αὐτὴ, ξανακατέβηκε στὸ χώλ καὶ εἶδε ἕναν κύριο χωρὶς καπέλλο ποὺ ἀσφαλῶς, συμπεράνε, θὰ ἔβγαине ἀπὸ τὴν γκαρνταρόμπα.

Βρῆκε λοιπὸν τὴν γκαρνταρόμπα χωρὶς μεγάλο κόπο. Ἐπλυνε τὰ χέρια του, χτενίστηκε καὶ κυττάζοντας μέσα σ' ἕνα καθρέφτη ἔκρινε ὅτι τὸ ὄψος του ἦταν ἀρκετὰ συντηρητικὸ καὶ ἡ ἐμφάνισί του ἀρκετὰ καθὼς πρέπει.

Μπήκε λοιπὸν, αὐτὸς ὁ δημοκρατικώτερος ἀπὸ ὅλους τοὺς δημοκράτες, στὸ ἄντρον τοῦ πιὸ σοβαροῦ καὶ ἀρτηριοσκληρωτικοῦ συντηρητισμοῦ... Σὲ ἄλλῃ περίπτωσι, ἴσως ἡ πολιτικὴ του συνείδησις θὰ ἐξάνιστατο, τὴ στιγμή ὅμως αὐτὴ ὅλες οἱ ἰδεολογικὲς πεποιθήσεις, ὅλα τὰ μεγάλα κοινωνικὰ προβλήματα δὲν ἄξιζαν οὔτε ὅσο ἡ κρούστα ἐνὸς ἀπὸ τὰ χαριτωμένα ψωμάκια ποὺ ἔβλεπε νὰ χαϊδεύουν μὲ τὰ σαγόνια τοὺς οἱ καθισμένοι γύρω τοῦ συντηρητικοί...

Κάποιος στὸ διάδρομο τὸν ρώτησε προηγουμένως μὲ ἀρκετὴ εὐπρέπεια:

«Χάου ντοῦ γιοῦ ντοῦ!»

Ὁ Τζῶνς, στὸ πρόσωπο τοῦ ἀγνώστου ποὺ τὸν χαιρέτησε, ἀνεγνώρισε τὸν ἀρχηγὸ τῆς συντηρητικῆς ἀντιπολιτευσεως —εἶχε δὴ πολλὰ φορὲς τὴ φωτογραφία του στὶς ἐφημερίδες— καὶ ἦταν ἡ ἀξιοπρεπὲς ἀντιμετώπιση τῆς κυνέλης αὐτῆς ἀριστοκρατίας μέσα στὴν ὁποία εἶχε γλυστρήσει ὁ Τζῶνς. Ἀνεγνώρισε ὅμως ὅτι ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο τὸν χαιρέτησε ὁ ἀγνώστος δὲν εἶχε καὶ πολλὴν ἐγκαρδιότητα. Ἄν λοιπὸν ἡ βασιλίσσα τῆς κυνέλης τὸν χαιρέτησε τόσο ψυχρά, φαντάζεται κανεὶς οἱ ἐργάτες καὶ οἱ κη-

φῆνες στὸ μελίσσι αὐτὸ πόσο ψυχρότερη ὑποδοχὴ θὰ τοῦ ἔκαναν.

Ἡ τραπεζαρία ἦταν γεμάτη. Τοῦ φαινόταν ὅτι τὰ τραπέζια ἦταν ἀραδιασμένα στὴ σειρὰ σὲ ἑκτασι πολλῶν χιλιομέτρων... Ἦταν ὅλα πιασμένα, ἀλλὰ ἀπὸ δυὸ, ἀλλὰ ἀπὸ τρία καὶ ἄλλα ἀπὸ τέσσερα ἀριστοκρατικὰ πρόσωπα. Γυναίκα καμμία, μόνον ἄνδρες, λόρδοι χωρὶς ἀμφιβολία οἱ περισσότεροι.

Ἦταν πιά πολὺ ἀργὰ γιὰ νὰ φύγῃ χωρὶς νὰ βάλῃ σὲ δοκιμασίαν τὴν αὐτορραποιοῦσά του ποὺ ποτὲ δὲν εἶχε ἐγκαταλείψει ὡς τώρα. Ἐνα παγωμένο λουτρό περίμενε τὸν Τζῶνς, ἦταν ὁμας ἀνώφελο νὰ φύγῃ καὶ μάλιστα ἐπικίνδυνο γιὰ τὴν ἀξιοπρεπεία του, ἀφοῦ εἶχε βουτήξει ἤδη μέσα σ' αὐτὸ τὸ μικρὸ του δακτυλάκι...

Ἄνοιξε λοιπὸν μὲ τόλμῃ τὴν πόρτα τῆς τραπεζαρίας καὶ μπῆκε μέσα. Βαδίζοντας ἀνάμεσα στὰ τραπέζια καὶ κυττάζοντας κατὰματα τοὺς ἄλλους, προχώρησε χωρὶς νὰ διαζέται, ἀναζητώντας καμμιὰ θέσι κατὰ τὴν γνώμη του κατὰλληλη.

Ἐνας ἡ δυὸ μονάχα ἀπὸ τοὺς καθισμένους χαιρέτησαν τὸν Τζῶνς μὲ τὸν ἰδιαιτέρου ἐκείνου τρόπο ποὺ χαρακτηρίζει μόνο τοὺς Ἄγγλους ὅταν κάθονται στὸ τραπέζι. Μερικοὶ μάλιστα χαμήλωσαν τὰ μάτια γιὰ ν' ἀποφύγουν τὴ συνάντησί, ἄλλοι πάλι ἔκαναν ἕνα ἀφρημένο κίνημα τοῦ κεφαλίου γεμάτο ψυχρότητα. Κάποιος ὑπηρετῆς τότε προχώρησε καὶ τὸν ὡδήγησε σ' ἕνα τραπέζι.

Ὁ Τζῶνς κάθισε καὶ ἀρχισε νὰ ἐξετάζῃ τὸ μενοῦ ποὺ τοῦ παρουοῖασε τὸ γκαρσόνι. Παράγγειλε ἕνα φιλέττο, ψητὸ κοτόπουλο, σαλάτα καὶ παγωτὸ φράουλα. Καὶ «προβοσκίδα ἐλέφαντος» θὰ παράγγελνε ἂν τύχαινε νὰ τὴν συναντήσουν τὰ μάτια του ναρρίτερα...

Ὁ Τζῶνς δὲν ἄργησε νὰ καταλάβῃ ὅτι ὅλος αὐτὸς ὁ ἀριστοκρατικὸς κόσμος δὲν εἶχε καλὲς διαθέσεις ἀπέναντί του. Ἦταν ὀλοφάνερο ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ μὲ μεγάλη εὐχαρίστησι θ' ἀπέφευγαν τὴ συντροφία του. Ὅχι βέβαια αὐτὸν τὸν ἴ-

διο, τὸν Τζῶνς, ἀλλὰ τὸν Ρόσεστερ, Ἀρθούρο Κονιγκσμπάιϋ, Ντελαμέρ (21ο κόμη τοῦ Ρόσεστερ)...

Καὶ τὸ παράδοξο εἶναι ὅτι ὁ Τζῶνς ὑπέφερε ἀπὸ τὴν ἀντιπάθεια αὐτῇ. Τί τὸν ἐννοίαζε αὐτὸν ἂν οἱ ἄγνωστοι αὐτοὶ φίλοι του δείχνανε ψυχρότητα γιὰ ἓνα ἄνθρωπο ποὺ δὲν ἦταν οὔτε φίλος του, ἀλλὰ σχεδὸν ἓνας ἄγνωστος; Δὲν μπορούσε ἐν τούτοις νὰ τὸ ἀρνηθῇ... Ἡ ψυχρότητα αὐτῇ τοῦ ἔκανε κακό. Τὸν στενοχωροῦσε περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ἀσφαλῶς θὰ στενοχωροῦσε καὶ τὸν ἴδιο τὸν Ρόσεστερ.

Ὁ Τζῶνς δοκίμαζε γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ του τὸ παράδοξο αὐτὸ φαινόμενο: ὁ ἡθοποιὸς δηλαδὴ ποὺ παίζει ἓνα ρόλο νὰ φοράῃ τόσο κατὰσαρκα τὸ ξένο αὐτὸ κοστούμι καὶ νὰ πονᾷ τόσο ἢ καὶ περισσότερο ἀκόμη ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ πρόσωπο ποὺ παριστάνει! Τοῦ φαίνονταν ὅτι ὁ συναισθηματικὸς κόσμος ἐκείνου τοῦ ὁποίου ἔπαιζε τὸ ρόλο εἶχε συγχωνευθῇ κατὰ ἓνα περιεργὸ τρόπο μὲ τὸν δικό του. Ἄδικα ἔλεγε καὶ ξανάλεγε μέσα του: «Οἱ τύποι αὐτοὶ δὲν περιφρονοῦν ἐμένα, τὸν Τζῶνς»! Οἱ λέξεις δὲν διέλυαν τὴν κακοκεφιά ποὺ τοῦ προξενούσαν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ τῆς Λέσχης.

Ὁ Μαίτρ ντ' Ὀτέλ τῆς Λέσχης, ποὺ ἔμοιαζε κάπως μὲ τὸν ἀποκρουστικὸ ἐκεῖνο Κύριο Τσέρτς, προχώρησε πρὸς τὸν τραπέζι του τῇ στιγμῇ ποὺ ὁ Τζῶνς διάβαζε τὸν κατάλογο τῶν κρασιῶν. Ἄν ἔκρινε ἀπὸ τὴν σοβαρότητα μὲ τὴν ὁποία τὰ διάφορα πρόσωπα ἐξήταζαν τὸν κατάλογο αὐτό, ἔπρεπε νὰ βγάλῃ τὸ συμπέρασμα ὅτι ἦταν ντοκουμέντο ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος. Καὶ πραγματικὰ ὁ κατάλογος τῶν κρασιῶν τῆς Λέσχης τῶν Παλαιῶν Συντηρητικῶν εἶναι κάτι ποὺ χρειάζεται ἀρκετὴ σκέψι καὶ μελέτη γιὰ τὴν ποικιλία του.

Ὁ Τζῶνς διάβαζε τὸν κατάλογο χωρὶς κανένα ἐνθουσιασμό. Δὲν εἶχε καμμία συμπάθεια πρὸς τὰ λικέρ ἄ-

κομή καὶ μὲ τὴν πιὸ ἀθῶα μεταμφίεσί τους.

—Τί μεταλλικὰ νερά ἔχετε;
—Μεταλλικὰ νερά; Ρώτησε ὁ μαίτρ ντ' Ὀτέλ.

—Δώστε μου νερό, ὅτιδήποτε καὶ νὰ εἶναι... διέταξε ὁ Τζῶνς.

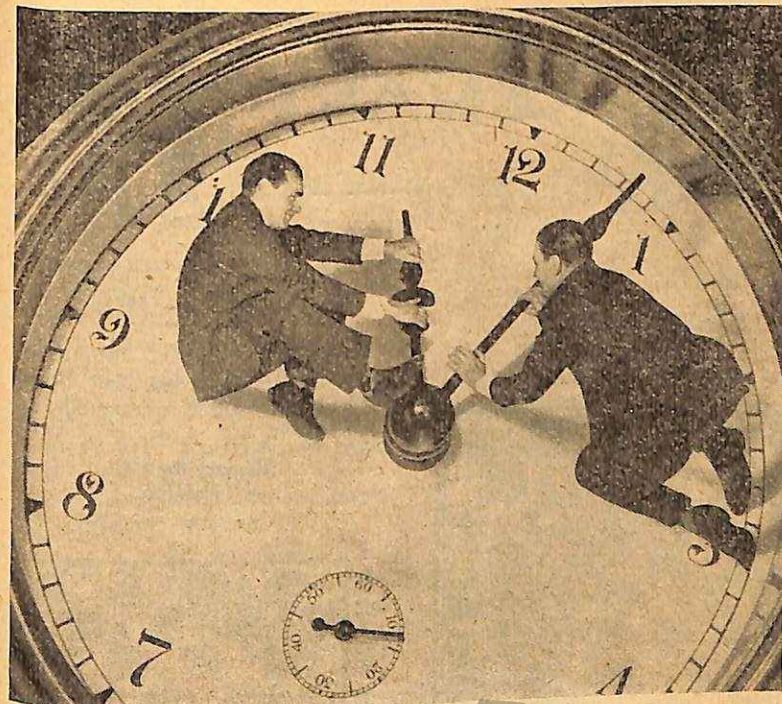
Τὸ φιλέττο ἦταν ἐξάισιο. Τίποτε, οὔτε καὶ τὸ μικροπεισόδιο τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν μπορούσε νὰ χαλάσῃ τὴν ἐντύπωσι τοῦ Τζῶνς.

Ἐνῶ ἔτρωγε ὁ Τζῶνς ἔρριχνε διαρκῶς βλέμματα δεξιὰ κι' ἀριστερά, τώρα μάλιστα μὲ περισσότερη ἀνεσι, γιὰτὶ κανένας δὲν τὸν πρόσεχε. Ἡ στενοχώρια του ὅτι δὲν ἦταν ὁ Ρόσεστερ ἐξατμίστηκε ἐντελῶς. Ἀρχισε νὰ ἐξετάζῃ προσεκτικώτερα αὐτοὺς ποὺ τὸν περιστοίχιζαν καὶ προσπαθοῦσε νὰ μαντεύσῃ τὴ θέσι καὶ τοὺς τίτλους τοὺς στὴν κοινωνία, τὴν περιουσία καὶ τὴ διανοητικὴ τους ἀξία. Εἶχε τὴν ἐντύπωσι ὅτι ὁ τελευταῖος ἀπὸ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς παράγοντες ἦταν κείνος ποὺ μπορούσε νὰ ὑπολογισθῇ εὐκολώτερα.

Ὁ Τζῶνς καταλάβαινε σιγὰ σιγὰ ὅτι ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ὑπῆρχε μιὰ ἀόριστη συγγένεια, ἀπροσδιόριστη καὶ σκοτεινὴ, πάντως ὅμως βεβαία. Ὅπως ὑπάρχει ἓνα μοντέλλο γκαρσονιῶ καφενεῖου, γκρουὺμ ξενοδοχείου, δικηγόρου ἢ μεγαλοεπιχειρηματία, ἔτσι ὑπάρχει καὶ ἓνα μοντέλλο ἀριστοκράτη μὲ τὸ ὁποῖο μοιάζουν ὅλοι οἱ ἀριστοκράτες. Καὶ μέσα στὸ μυαλό του διέκρινε πολλὴ καθαρά, ὅτι ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν μπορούσαν παρὰ ν' ἀνήκουν στὴν ἴδια «ράτσα».

Τὸ πόσο δὲ θὰ συμφωνοῦσε ὁ χαρακτήρας τοῦ Ρόσεστερ μὲ τὴν σοβαρότητα ποὺ ἔδειχνε τὸ περιβάλλον αὐτό, ἦταν περισσότερο ἀπὸ φανερό. Αὐτὴ ἡ ἀσυμφωνία ἀσφαλῶς δικαιολογοῦσε καὶ ὅλους τοὺς ἐξωφρενισμοὺς γιὰ τοὺς ὁποίους εἶχε κάμει λόγο ἢ θυμωμένη κυρία πρῶτῃ.

(Συνεχίζεται)

ΣΤΑΜΑΤΗΣΤΕ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ!!!

Γλυτώστε πολύτιμες ὥρες ἐπισκεπτόμενοι τὴν μοναδικὴν στὰ Βαλκάνια Ἑκδοσι τῆς Ὁργανώσεως "ΡΑΔΙΟ-ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ", στὴν Πλατεία Καρύται. Ἐκεῖ δὲ βρῆτε, ὑποδειγματικὰ ταξινομημένα, ραδιόφωνα, ραδιογραμμόφωνα, πικάπ, κουζίνες, ψυγεῖα, πλυντήρια καὶ ὅλα τὰ οἰκιακὰ εἶδη ἡλεκτρισμοῦ, ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐργοστασιῶν, στὶς φθηνότερες τιμές, μὲ τίς μεγαλύτερες εὐκολίες πληρωμῆς καὶ μὲ τὴν ἐγγύησι μιᾶς σοβαρᾶς Τεχνικῆς Ὁργανώσεως σὺν τὴν "ΡΑΔΙΟ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ".

ΣΤΑΜΑΤΗΣΤΕ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ - ΓΛΥΤΩΣΤΕ ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ὉΡΕΣ

ΣΚΑΚΙ

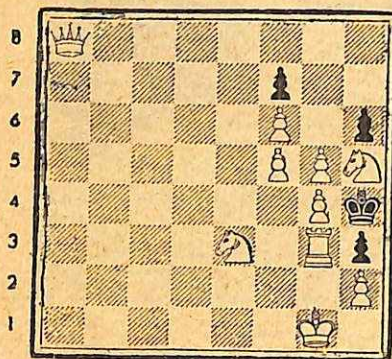

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

"Ασκήσις άρ. 444

SAMUEL LOYD

ΜΑΥΡΑ (4)

α β γ δ ε ζ η θ

ΛΕΥΚΑ (10)

Λευκά: Ρη1. Βα8. Πη3. Ιε3. Θ5. Σζ5. ζ6. η4. η5. Θ2.

Μαύρα: Ρθ4. Σζ7. Θ3. Θ6.

Τά λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε τρεις κινήσεις.

"Ασκήσις άρ. 445. Από μίαν παρτίδα.

Λευκά (8): Ργ1. Βθ5. Πα3. Θ1. Ι55. Σθ2. γ2. η4.

Μαύρα (10): Ρη8. Βθ8. Πα2. ζ8. Ιζ3. Σγ4. θ6. ζ7. η7. Θ6.

Είναι ή σειρά τών Μαύρων νά παίξουν.

Με ποίαν σειράν κινήσεων εξασφαλίζουν έδω τά Μαύρα την νίκη;

"Ασκήσις άρ. 446. Από μίαν παρτίδα.

Λευκά (8): ΡΘ1. Βα4. Πθ1. Αδ7. Σα3. Σ4. η2. Θ2.

Μαύρα (8): Ρη8. Βε5. Πδ3. Ιδ4. Σα7. ζ7. Ιη7. Θ5.

Είναι ή σειρά τών Μαύρων νά παίξουν.

Με μίαν και μόνον κίνησιν τά Μαύρα εξασφαλίζουν άμεσον ύπεροχήν.

Ποία είναι ή κίνησις αυτή;

"Ασκήσις άρ. 447.

E. BAY

Λευκά (4): Ργ8. Βη6. Πε6. Ιθ7.

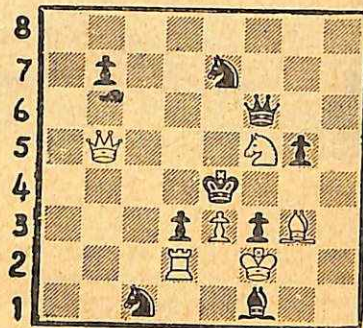
Μαύρα (5): Ρε8. Αη8. Σε7. ζ7. η7.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

"Ασκήσις άρ. 448

F. BENNET

ΜΑΥΡΑ (9)

α β γ δ ε ζ η θ

ΛΕΥΚΑ (6)

Λευκά: Ρζ2. Βθ5. Πδ2. Αη3. Ιζ5. Σε3.

Μαύρα: Ρε4. Βζ6. Αζ1. Ιγ1. ε7. Σθ7. θ3. ζ3. η5.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

"Ασκήσις άρ. 449

F. GALITZIN

Λευκά (7): Ρα1. Βε4. Πζ7. Ιγ4. ζ5. Σε5. η6.

Μαύρα (5): Ρε6. Ιθ5. γ8. Αθ8. Σα2.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

"Ασκήσις άρ. 450

I. XATZHARGYR

Λευκά (10): ΡΘ3. Βθ7. Πγ5. Θ4. Αδ2. Ιδ3. ζ4. Σε3. ζ3. ζ5.

Μαύρα (6): Ρδ4. Βδ6. Πα5. Αθ8. Σε6. θ5.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

"Ασκήσις άρ. 451

ΦΙΝΑΛΕ

Λευκά (5): ΡΘ1. Πα2. Αθ7. Σε6. ζ2.

Μαύρα (4): ΡΘ3. ΠΘ6. Ιθ6. Σε7.

Τά Λευκά παίζουν και κερδίζουν.

Μία ωραιότατη σύνθεσις του Ρινκ με πολλές «φινέτσες».

"Ασκήσις άρ. 452

L. ZAGORONICO

Λευκά (7): Ρθ3. Βα5. Πε1. Αθ1. Ιδ1. η5. Σε2.

Μαύρα (10): Ρδ4. Πθ7. ε8. Αα1. Θ3. Ιθ8. γ8. Σγ7. θ2. η4.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

"Ασκήσις άρ. 453

L. KOUBBEL

Λευκά (10): Ρα7. Βα6. Πζ1. η6. Αθ1. θ8. Ιε2. ζ6. Σγ2. Θ5.

Μαύρα (8): Ρζ5. Πζ3. ζ4. Αγ1. Σγ5. θ5. ε6. Θ4.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

"Ασκήσις άρ. 454

L. ISSAIEFF

Λευκά (9): Ρζ8. Βθ8. Πθ1. Θ5. Αδ2. ζ1. Ιθ4. Σγ5. η6.

Μαύρα (7): Ρδ5. Βη3. Αγ4. Ια8. Σε4. ζ4. ζ7.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

"Ασκήσις άρ. 455

K. LARSEN

Λευκά (12): Ρδ4. Βη3. Πγ5. ε8. Αδ7. ζ2. Ιζ4. η2. Σγ2. ζ3. η5. η6.

Μαύρα (12): Ρε5. Βε7. ΠΘ4. Θ8. Αα6. θ8. Ιθ5. Σε3. α7. γ3. γ7. θ5.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

"Ασκήσις άρ. 456

L. ISSAIEFF

Λευκά (9): Ρδ8. Βα7. Πε7. Θ5. Αα8. θ8. Ιθ6. ε4. Σε4.

Μαύρα (9): Ρε5. Πδ1. Αε6. η5. Ιε3. Σγ4. ζ3. ζ4. Θ6.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

"Ασκήσις άρ. 457

EG. VALLE

Λευκά (8): Ρδ7. Βη2. Πθ5. θ3. Αθ1. θ6. Ιε7. Σε3.

Μαύρα (8): Ρε4. Πγ2. ζ3. Αγ5. Ιη1. Σε6. θ4. ζ6.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

Παρ' όλην την εύχρειαν κινήσεων τών μαύρων πεσών είναι πρόδλημα «εξανγκασμοῦ κινήσεως», σπανίας ωραιότητος.

I. X.

Λύσεις στη σελίδα 127

Από τὸ δέρμα τῶν ζῶων, ἐξηγεί ὁ δάσκαλος τὸ μάθημα τῆς ζωολογίας, οἱ ἄνθρωποι φτιάχνουν γούνες καὶ δέρματα. Χρησιμοποιοῦν τὸ κρέας καὶ τὸ λίπος τους ὡς τροφή. Καὶ τὰ κόκκαλα... Τί τὰ κάνουν Πετράκη τὰ κόκκαλα; ρωτάει.

—Οἱ καλοανατεθραμμένοι ἄνθρωποι, ἀπαντᾷ ὁ Πετράκης, τὰ βάζουν στὴν ἄκρη τοῦ πιάτου τους...

ΧΕΙ ΕΧΕΓΓΥΟΝ ΕΠΙΤΥΧΟΥΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ...

4) ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΑ: Β. Είδος γραφής των αρχαίων Αιγυπτίων με συμβολικές εικόνες. Τό ὄνομά τους τό χρωστούν στή χρησιμοποίησί τους ἀπό τοὺς ἱερεῖς —τοὺς μόνους σχεδὸν γραμματισμένους τότε— ποὺ τὰ ἐχάραζαν ἢ σκόλιζαν στίς κολώνες κ.λ.π. τῶν ναῶν ἢ τῶν δημοσίων μνημείων. Μετφ., Αὐτὰ εἶναι ἱερογλυφικά, δυσνόητα, δυσανάγνωστα (ὅπως ἦταν πρὶν τὰ ἐρμηνεύσῃ ὁ Γάλλος Champolion).

5) ΚΑΛΟΠΡΟΑΙΡΕΤΟΣ: Α. Ἐκεῖνος ποὺ ἔχει καλὴ προαίρεσι (: διάθεσι) γιὰ κάτι. Καλοπροαίρετος ἄνθρωπος — ἐνέργεια.

6) ΚΛΑΚΑ: Γ. Τὰ κατὰ παραγγελίαν καὶ κατόπιν πληρωμῆς χειροκροτήματα ποὺ κάνουν οἱ ἐγκάθετοι οἱ σὲ θέατρο, γιὰ νὰ διαφημίσουν τὸ παιζόμενο ἔργο. Κατ' ἐπέκτασι καὶ οἱ ἴδιοι οἱ ἐγκάθετοι Ἡ γαλλικὴ λέξι c l a q u e = χειροκροτήματα κλπ.

7) ΠΑΝΔΑΙΣΙΑ: Β. Πλούσιο σύμπλοιο, ξεφάντωμα, τσιμπούσι, ἀπὸ τὸ ὁποῖο δὲν λείπει τίποτε ἢ κανεὶς (ἀπὸ τίς λέξεις πᾶς καὶ δαίς=μερίδα, γεῦμα).

8) ΠΕΝΙΧΡΟΣ: Α. Ἐκεῖνος ποὺ λείπει πενία, φτωχικός, λογιστός. Πενιχραὶ ἀποδοχαὶ τῶν ὑπαλλήλων. Γενικά, ὁ ἀσήμενος: Πενιχρὰ ἀποτελέσματα.

9) ΠΡΟΠΗΛΑΚΙΣΜΟΣ: Γ. Ἐξύ-

βρισι, ἐξευτελισμός. Ἀπὸ τὸ ρῆμα προπηλακίζω ποὺ ἐσήμενε ἀρχικά λερώνω με πηλό, λάσπη καὶ μεταφ., ἐξυβρίζω.

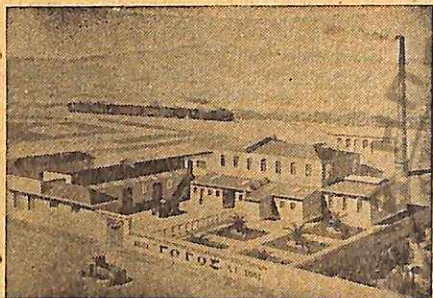
10) ΡΑΔΙΟΥΡΓΟΣ: Β. Ἀρχικά, ἐκεῖνος ποὺ ἐργάζετο κατὰ ραδίως (= εὐκόλα) καὶ ἐπομένως χωρὶς πολλὴ σκέψι καὶ ἠθικά ἐμπόδια — κακὸς ποὺ διαδίδει κακὰ γιὰ κάποιον με ἐλαφρὴ συνείδησι.

11) ΣΙΒΥΛΛΙΚΟΣ: Α. Ἐκεῖνος ποὺ ἀναφέρεται στὴ Σίβυλλα (γενικὴ ὀνομασία προφητιστῶν στοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας καὶ Ρωμαίους), προφητικός. Ἐπειδὴ δὲ οἱ προφητεῖες ἦταν συνήθως δυσκολοερμηνεύτες, τὸ ἐπίθετο κατάντησε νὰ σημαίνει μυστηριώδης, αἰνιγματικός. Τὰ λόγια τοῦ εἶναι (σὰν) σιβυλλικοὶ χρησμοὶ ἢ σιβυλλικά.

12) ΣΦΥΖΩ: Γ. Ἀρχικά χρησιμοποιοῦσαν τὸ ρῆμα γιὰ νὰ δηλώσουν δὲ τὸ αἷμα, οἱ ἀρτηρίες πάλλονται, χτυποῦν δυνατά. Μεταφ., Ἡ ὥρα ἰαπόλει τοῦ Παγασσητικοῦ ἐσφυζεν ἄλλοτε ἀπὸ ζῶή.

13) ΣΟΥΜΠΡΕΤΤΑ: Α. Τὸ πρόσωπο τῆς ὑπρέτριας σὲ κωμῳδία καὶ συνεκδοχικά ἢ ἡθοποιὸς ποὺ τὸ υποδύεται. Οἱ σουμπρέττες παίζου μετὰ τὸ ρόλο στίς κωμῳδίες τοῦ Marivaux. (Ἡ γαλλικὴ λέξι soubrette).

14) ΧΑΜΑΙΤΥΠΕΙΟ: Β. Τὸ οἶκμα τῶν χαμαιτυπῶν (χαμαί-τύπη= κοινὴ γυναίκα, ἀπὸ τὸ χαμαὶ καὶ τυπῶ= κτυπῶ).

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΩΔΩΝ ΠΡΟ-ΙΟΝΤΩΝ "ΓΩΓΟΣ"

ΑΘΗΝΑΙ

ΟΙΚΟΣ ΙΔΡΥΘΕΙΣ ΤΟ 1881

ΓΡΑΦΕΙΑ — ΠΡΑΤΗΡΙΑ :

ΟΔΟΣ ΚΑΛΑΜΙΩΤΟΥ 12

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ : 24.965

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ—ΑΠΟΘΗΚΗ:

ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 248

ΤΗΛ.: 482.475, 482.365

ΚΟΥΦΕΤΑ, ΜΠΟΜΠΟΝΙΕΡΑΙ, ΩΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΙΔΗ
ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ